Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 144/XXII/2016
Rady Gminy Zambrów
z dnia 28 listopada 2016 r.

ZMIANA NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZAMBRÓW

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Zambrów z dnia .....

– TEKST UJEDNOLICONY –

~~LISTOPAD 2016~~ LISTOPAD 2020

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminy Zambrów

przyjęta uchwałą Nr 144/XXII/2016

Rady Gminy Zambrów z dnia 28 listopada 2016 r.

wykonawca:

BUDPLAN Sp. z o.o.

04 – 327 Warszawa

ul. Kordeckiego 20

tel. 22 870 42 62, fax: 22 870 42 62

e-mail: kontakt@budplan.net

autorzy:

główny projektant:	mgr inż. Anna Bereś
	mgr inż. arch. Anna Olbromska-Matusiuak
zagospodarowanie przestrzenne :	inż. Monika Nasiłowska
	mgr inż. Michał Babicki
	mgr inż. Rafał Musiałek
	mgr Piotr Pytkowski
	Joanna Modrzejewska
	Paulina Starczewska
	mgr inż. Izabela Szymańska
środowisko przyrodnicze:	mgr inż. Izabela Szymańska
	inż. Zuzanna Górecka
komunikacja:	inż. Monika Nasiłowska
infrastruktura techniczna:	mgr inż. Tomasz Jedynak
	inż. Anna Januszko

ELEMENTY OPRACOWANIA

stanowiące załączniki do Uchwały Nr ……..

Rady Gminy Zambrów z dnia ……

załącznik nr 1 – Uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego - część tekstowa zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

załączniki 2a-2b – część graficzna zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, stanowiąca rysunki w skali 1:25 000:

załącznik nr 2a. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

załącznik nr 2b. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

załącznik nr 3 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Zmiana Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminy Zambrów

przyjęta uchwałą Nr……..

Rady Gminy Zambrów z dnia……

Tekst ujednolicony zawiera zmiany wyróżnione kolorem niebieskim i kursywą, wprowadzone do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów uchwałą Nr …….. Rady Gminy Zambrów z dnia …….. r.

wykonawca:

BUDPLAN Sp. z o.o.

04 – 327 Warszawa

ul. Kordeckiego 20

tel. 22 870 42 62, fax: 22 870 42 62

e-mail: kontakt@budplan.net

autorzy:

główny projektant:	*mgr inż. Anna Bereś*
zagospodarowanie przestrzenne :	*inż. Monika Nasiłowska*
	Michał Uszyński
środowisko przyrodnicze:	*mgr inż. Agata Grzelak*
komunikacja:	*inż. Monika Nasiłowska*
	Michał Uszyński
infrastruktura techniczna:	*inż. Anna Januszko*

ELEMENTY OPRACOWANIA

stanowiące załączniki do Uchwały Nr ……..

Rady Gminy Zambrów z dnia ……

***załącznik nr 1** – Uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego - część tekstowa zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*

***załączniki 2a-2b** – część graficzna zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, stanowiąca rysunki w skali 1:25 000:*

***załącznik nr 2a**. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*

***załącznik nr 2b.** Kierunki zagospodarowania przestrzennego*

***załącznik nr 3** – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*

I WPROWADZENIE ... 13

II UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU ORAZ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ... 15

1. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU ... 15
2. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ... 17

III LOKALIZACJA GMINY ZAMBRÓW I RYS HISTORYCZNY REGIONU ... 21

1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA ... 21
2. RYS HISTORYCZNY GMINY ZAMBRÓW I JEJ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ... 25

IV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA ... 27

V UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY ... 31

1. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA GMINY ... 31
2. OBECNY STAN PLANISTYCZNY ... 36

VI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ... 47

1. ANALIZA I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ... 47
2. ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA ... 67
3. STAN ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA ... 73
4. WSKAZANIA DLA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WYNIKAJĄCE Z OPRACOWANIA EKOFIZJOGRAFICZNEGO ... 79

VII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ... 82

VIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ ... 83

IX UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA ... 96

X UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY ... 97

1. ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE ... 97
2. PROGNOZY DEMOGRAFICZNE ... 106
3. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ... 108
4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ ... 110

XI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW ... 134

XII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ... 136

XIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH ... 139

XIV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA ORAZ WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ... 139

XV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI 142

XVI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI 149

5. ZAOPATRZENIE W WODĘ 149
6. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW I WÓD OPADOWYCH 151
7. CIEPŁOWNICTWO 153
8. ELEKTROENERGETYKA 155
9. GAZYFIKACJA 155
10. GOSPODARKA ODPADAMI 156
11. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII 156

XVII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH 157

XVIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ 158

XIX POLITYKA PRZESTRZENNA JAKO ELEMENT POLITYKI ROZWOJU GMINY ZAMBRÓW 160

XX KIERUNKI WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENÓW 162

XXI OGÓLNE ZASADY STOSOWANIA ZAPISÓW STUDIUM I WYTYCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 163

XXII KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY 166

1. KIERUNKI I WSKAŹNIKI ZAGOSPODAROWANIA DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA WYODRĘBNIONYCH TERENÓW 166
2. TERENY WYŁĄCZONE SPOD NOWEJ ZABUDOWY 191
3. TERENY Z OGRANICZENIAMI ZABUDOWY 191

XXIII OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK 193

ROZWÓJ PRZESTRZENNY POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH MUSI UWZGLĘDNIAĆ ZASADĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU NIE NARUSZAJĄC RÓWNOWAGI EKOLOGICZNEJ SYSTEMÓW PRZYRODNICZYCH I POWIĄZAŃ MIĘDZY NIMI 193

1. POLITYKA DOTYCZĄCA OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU 193
2. EKOLOGICZNA STRUKTURA KRAJOBRAZU 195
3. POLITYKA EKSPLOATACJI SUROWCÓW I REKULTYWACJI 196
4. POLITYKA OCHRONY GLEB 197
5. POLITYKA OCHRONY WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH 198
6. POLITYKA OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I OCHRONY PRZED HAŁASEM 199
7. POLITYKA OCHRONY TERENÓW LEŚNYCH 200

XXIV OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 201

XXV KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI 207

XXVI KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 217

1. ZAOPATRZENIE W WODĘ 217
2. KANALIZACJA 218
3. ELEKTROENERGETYKA 223
4. CIEPŁOWNICTWO 224

5. ZAOPATRZENIE W GAZ 225
6. TELEKOMUNIKACJA 226
7. GOSPODARKA ODPADAMI 227
8. ENERGIA ODNAWIALNA 228

XXVII OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO 229

XXVIII OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M^2, OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ 231

XXIX OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZADZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE 232

XXX KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ 240

XXXI OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH 242

XXXII OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY 243

XXXIII OBSZARY POMINIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH 244

XXXIV OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE 245

XXXV GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH 247

XXXVI OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM 249

XXXVII OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100KW 250

XXXVIII UZASADNIENIE I SYNTEZA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM 253

SPIS RYSUNKÓW 256

SPIS TABEL 257

CZĘŚĆ A.

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

I WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2016 poz. 778) zmieniająca ustawę z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 ze zm.), a także dokonane zmiany w innych przepisach regulujących politykę przestrzenną – powodują zasadność przystosowania zapisu studium do aktualnych wymogów formalno-prawnych.

Wymieniona wyżej ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. jednoznacznie stwierdza w art. 9 ust. 4; „Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych" a w art. 20 ust. 1 „Plan miejscowy uchwala rada gminy, po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium...".

Elementem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest stwierdzenie, że w ramach polityki przestrzennej gminy istnieje wymóg określenia „... lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego ...". Zapis ten jest bardzo istotny i ma swoje konsekwencje w cyt. art. 9 o wiążącym znaczeniu ustaleń studium przy sporządzaniu planów miejscowych.

Rada Gminy Zambrów podjęła Uchwałę Nr 166/XXI/13 z dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów. Zgodnie z powyższą uchwałą studium ma obejmować teren zawarty w granicach administracyjnych gminy Zambrów. Dotychczas obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów przyjęte zostało uchwałą Nr 9/III/02 Rady Gminy Zambrów z dnia 19 grudnia 2002 r. a następnie było zmienione uchwałami Nr 171/XXXII/10 Rady Gminy Zambrów z dnia 11 marca 2010 r., Uchwałą Nr 98/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r., Uchwałą Nr 99/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r. oraz Uchwałą Nr 100/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz.U.2016 poz. 778) nakłada obowiązek dokonywania oceny aktualności obowiązującego studium.

Zasadność opracowania nowego studium wynika z:

1. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz.U.2016 poz. 778), określającej szczegółowe wymagania dotyczące zarówno zapisu problematyki studium, jak i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
2. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);

3. potrzeby posiadania przez gminę aktualnej polityki przestrzennej zawartej w studium, służącej jako podstawa do opracowywania kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie naruszających ustaleń studium, o czym mówi cytowana ustawa w art. 20.

Projekt studium ma za zadanie uwzględnienie ww. elementów, w celu uzyskania zapisu określającego aktualną politykę przestrzenną gminy Zambrów obejmującą jej obszar w granicach administracyjnych.

Ustawa podtrzymuje zasadę, że studium nie jest aktem prawa miejscowego, oraz że takim aktem jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Studium stanowi akt polityki przestrzennej, którego ustalenia obowiązują zarówno radę gminy, jak i organy oraz jednostki podlegające radzie. Decyzje rady podejmowane w trybie jej uchwał nie mogą być wzajemnie sprzeczne lub niespójne.

Obowiązujące przepisy ustalają konieczność uwzględnienia w studium polityki przestrzennej o ponadlokalnym charakterze – nakładają obowiązek zawarcia w studium rozwiązań przyjętych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju i planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Niniejsze Studium obejmuje teren zawarty w granicach administracyjnych gminy. Zakres opracowania obejmuje uwarunkowania i kierunki określone w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zarówno część tekstowa, jak i część graficzna studium stanowią nową edycję opracowaną zgodnie z aktualnym stanem prawnym.

Opracowanie swym zakresem obejmuje uwarunkowania zawierające analizę stanu istniejącego (zagospodarowanie przestrzenne, systemy komunikacji i infrastruktury technicznej, dziedzictwo kulturowe i środowisko przyrodnicze), a także odnosi się do obowiązujących planów i programów sporządzanych na poziomie ponadlokalnym.

Na podstawie uchwały Nr 177/XIII/20 z dnia 24 czerwca 2020 r. Rada Gminy Zambrów przystąpiła do sporządzenia zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów dla obszaru dz. ew. nr 59/11, 59/12 i 59/13 z obrębu geodezyjnego Czerwony Bór. Łączna powierzchnia terenu objętego zmianą nr 2 studium wynosi około 10,77 ha. Zmiana dotyczy wprowadzenia do dokumentu studium udokumentowanego złoża piasków „Czerwony Bór II' oraz nadania obszarowi objętemu zmianą nowego kierunku przeznaczenia „PG – obszary i tereny górnicze".

II UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU ORAZ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju

Przyjęta w grudniu 2011 r. (ze zmianami w marcu 2012 r.) Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju definiuje wizję Polski w 2030 r. jako kraju o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanego, sprawnie zarządzanego i bezpiecznego. Stan ten ma być rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych oraz cywilizacyjnych. Cechą kraju ma być spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna – silne regiony, których rozwój oparty będzie na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych, kreować mają ogólnokrajowe impulsy rozwojowe, przyczyniając się do osiągania celów ogólnych polityki regionalnej i przestrzennej.

Wizja Polski w 2030 r. opiera się na pięciu pożądanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz na ładzie przestrzennym.

Schemat 1. Główne cechy polskiej przestrzeni 2030 wskazane w Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

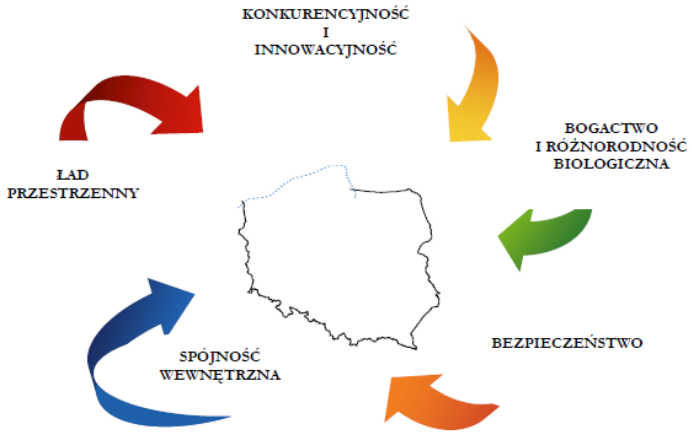

Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030 jest **efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.**

Wśród celów szczegółowych tej polityki znalazły się też te dotyczące obszarów wiejskich, tj.

- Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich

W ramach polityki przestrzennego zagospodarowania i polityki regionalnej restrukturyzacja obszarów wiejskich ma podstawowe znaczenie dla Polski. Niezbędne jest wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich także w wymiarze lokalnym (gminnym, powiatowym i subregionalnym) i rozszerzanie oferty lokalnych rynków pracy, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych. Obszary wiejskie pełnią wiele funkcji o zasadniczym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju kraju zarówno w sferze produkcji (rolniczej i pozarolniczej), konsumpcji, jak i dostarczania dóbr publicznych, są miejscem życia, pracy i wypoczynku większości społeczeństwa. Jednocześnie na obszarach tych znajduje się zdecydowana większość form ochrony przyrody oraz prowadzone są różne rodzaje aktywności gospodarczej, z których najbardziej powszechne i charakterystyczne jest rolnictwo. Dlatego szczególnie istotne jest wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystywaniem ich potencjału endogenicznego oraz wykorzystywanie i wzmacnianie efektów dyfuzji procesów rozwojowych miejskich centrów rozwoju.

Konieczne jest ułatwienie mieszkańcom dostosowania się do zmian strukturalnych poprzez wykorzystanie innych walorów tych obszarów (np. w zakresie ekologii, rozwoju turystyki, produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców) i zwiększenie możliwości znalezienia zatrudnienia w bardziej produktywnych sektorach gospodarki. Nastąpi to dzięki wsparciu rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną (transportową, telekomunikacyjną, energetyczną niskich napięć i ochrony środowiska) i społeczną. Ważnym elementem działań restrukturyzacyjnych są ukierunkowane na wzrost roli i jakości działania instytucji publicznych (w tym administracji), obsługujących procesy restrukturyzacyjne oraz służące pobudzaniu aktywności i budowaniu partnerstwa pomiędzy różnymi grupami społecznymi.

Istotnym kierunkiem działań na rzecz restrukturyzacji obszarów wiejskich, na których funkcja rolnicza pozostanie funkcją dominującą (np. ze względu na uwarunkowania naturalne oraz kulturowe), będą działania zwiększające produktywność działalności rolniczej, w tym koncentrację i dalsze usprawnianie procesów produkcji żywności, organizowanie rynków rolnych, wspomaganie współpracy producentów rolnych oraz zwiększanie możliwości zbytu na rynkach zagranicznych.

- Integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich

Polityka przestrzenna wobec obszarów wiejskich będzie zmierzać do uruchomienia istniejącego potencjału rozwojowego tych obszarów w celu zwiększenia ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i pracy, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej i poprawy warunków życia mieszkańców. Dla harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich niezbędna

jest należyta ochrona i wykorzystanie dla celów rozwojowych ich potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego, poprawa jakości i dostępności usług publicznych, wzmacnianie społeczności lokalnych, tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, co sprzyjać będzie powstawaniu źródeł dochodu poza rolnictwem. Zwiększy się atrakcyjność obszarów wiejskich jako miejsca do życia, wypoczynku i pracy.

Szczególne znaczenie dla zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich ma zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, począwszy od opieki nad dzieckiem do lat 3 i edukacji przedszkolnej. W związku z tym należy podjąć działania na rzecz modernizacji szeroko pojętej infrastruktury edukacji, a także tworzyć i modernizować infrastrukturę dla inkubowania przedsięwzięć społecznych i obywatelskich. Niezbędne jest również zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich.

Zwiększeniu inwestycji pozarolniczych na obszarach wiejskich sprzyjać będzie wspomaganie instytucji otoczenia biznesu, w tym instytucji doradczych, inkubatorów przedsiębiorczości, parków przemysłowych, wprowadzanie rozwiązań prawnych, ułatwiających prowadzenie i ewidencjonowanie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej i wzrost dostępności kapitału zewnętrznego oraz wsparcie rozwoju ekonomii społecznej.

2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Plan został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr IX/80/03 z dnia 27 czerwca 2003r. roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Plan nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

1. jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
2. w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządowe województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Uwarunkowania istotne dla zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów

a) w zakresie położenia i powiązań komunikacyjnych:

- bliskość Białegostoku, ośrodka metropolitalnego o znaczeniu ponadkrajowym;
- bliskość Łomży, ośrodka o znaczeniu regionalnym;
- droga krajowa nr 8: Kudowa Zdrój (granica państwa) – Wrocław – Warszawa – Białystok – Augustów – Budzisko (granica państwa) docelowo klasy S;
- droga krajowa nr 63: granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Kisielnica – Łomża – Zambrów – Ceranów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Wisznice – Sławatycze – granica państw, docelowo klasy GP a odcinek Łomża – Zambrów docelowa klasa S;
- droga krajowa nr 66: Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – Połowce – granica państwa, docelowo klasy GP;

b) w zakresie środowiska przyrodniczego:

- położenie w sąsiedztwie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi ;
- lokalizacja części terenu gminy w obszarze Natura 2000;
- występowanie udokumentowanych złóż surowców mineralnych;
- lokalizacja w obszarze Zielonych Płuc Polski, charakteryzującym się wysoką jakością środowiska przyrodniczego i walorami ekologicznymi;

c) w zakresie demografii:

- ogólne zjawisko migracji zewnętrznej,

d) w zakresie sfery gospodarczej:

- rezerwy produkcyjne zakładów rolno-spożywczych;
- wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych;
- korzystne warunki do upraw roślin intensywnych oraz przemysłowych;

e) w zakresie infrastruktury technicznej:

- przebieg przez teren gminy gazociągu jamalskiego wraz z tłocznią gazu;
- przebieg przez teren gminy gazociągów wysokiego ciśnienia wraz ze stacjami redukcyjnymi I stopnia;
- przebieg przez teren gminy linii elektroenergetycznej WN 110 kV wraz ze stacją elektroenergetyczną 110/15kV Łomża;

- położenie na obszarze gminy składowiska odpadów komunalnych.

Plan określa bariery i szanse rozwoju gospodarczego poszczególnych obszarach funkcjonalnych na terenie województwa podlaskiego. W przypadku obszaru zachodniego, do której zaliczono gminę Zambrów, do podstawowych ograniczeń wynikających z uwarunkowań zakwalifikowane zostały m. in.: niski poziom wykształcenia mieszkańców, niskie dochody ludności, brak rynku skupu i przetwórstwa produktów ekologicznych, małe zainteresowanie rolników produkcją ekologiczną, a także niedostateczne wyposażenie w usługi o znaczeniu regionalnym i lokalnym, niedoinwestowanie w infrastrukturę techniczną i bazę turystyczną oraz kolizyjny przebieg drogi krajowej nr 8. Natomiast jako główne szanse ożywienia gospodarczego wymienione zostały m.in.: możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego ze względu na niski poziom zanieczyszczeń gleby, wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, stwarzająca możliwość rozwoju usług oraz położenie w zasięgu obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego, stwarzających możliwości rozwoju turystyki.

Kierunki określone w planie

W planie przyjęto, że głównym celem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego jest:

„Kształtowanie przestrzeni województwa podlaskiego w kierunku wyrównywania dysproporcji w poziomie jego zagospodarowania w stosunku do rozwiniętych regionów kraju, zgodnie z wymogami integracji europejskiej, współpracy transgranicznej i obronności, w sposób generujący wzrost konkurencyjności, efektywności gospodarczej i poprawę warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców, z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i położenia".

Działania te mają na celu m. in. gospodarowanie przestrzenią w sposób zrównoważony, przy jednoczesnym tworzeniu elastycznych struktur, umożliwiających wzrost gospodarczy i społeczny.

Kierunki rozwoju:

a) w zakresie powiązań komunikacyjnych:

- przebudowa drogi ekspresowej nr S-8 „Via Baltica": Warszawa – Białystok – Augustów – Budzisko (granica państwa z Litwą), dostosowanie do parametrów drogi klasy ekspresowej;
- przebudowa drogi krajowej nr 63 granica państwa - Giżycko – Pisz – Kisielnica – Łomża – Zambrów – granica z województwem mazowieckim z dostosowaniem do parametrów klasy GP, postuluje się podniesienie funkcji drogi na odcinku Łomża – Zambrów do parametrów drogi ekspresowej klasy S z budową obejścia Nagórek Jabłoni;

- przebudowa drogi krajowej nr 66 Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – Połowce – granica państwa do klasy drogi głównej GP;
- dostosowanie dróg powiatowych do minimum klas lokalnych L;

b) w zakresie środowiska przyrodniczego:

- ochrona wartościowych gruntów rolnych przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze;
- ochrona przed hałasem, wibracjami i polem elektroenergetycznym;
- ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów;
- porządkowanie gospodarki odpadami
- wdrożenie „Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000";

c) w zakresie turystyki:

- rozwój turystyki w wykorzystaniem istniejącej bazy, wartości kulturowych oraz walorów przyrodniczych;
- budowa lotniska sportowo – sanitarnego w rejonie Czerwonego Boru[1];

d) w zakresie infrastruktury technicznej:

- rozbudowa systemu gazowniczego w oparciu o istniejący gazociąg relacji Bobrownik – Białystok – Zambrów – Wyszków – Rembelszczyzna;
- budowa drugiego gazociągu w korytarzu Systemu Gazociągów Tranzytowych „Jamał";
- rozwój energetyki odnawialnej poprzez wykorzystanie ciepła – produktu ubocznego z tłoczni w Zambrowie Systemu gazociągów tranzytowych „Jamał";
- budowa stacji transformatorowych 110/15 kV w Zambrowie
- modernizacja oraz ewentualna rozbudowa oczyszczalni komunalnej;
- rozbudowa sieci wodociągowej;
- rozbudowa kanalizacji sanitarnej;

W związku z dezaktualizacją obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego z 2003 r. oraz koniecznością dostosowania do obowiązujących przepisów prawa, Sejmik Województwa Podlaskiego podjął Uchwałę nr IX/87/07 z dnia 23 lipca 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego. Aktualizacja planu ma uwzględnić nowe uwarunkowania rozwoju zagospodarowania

[1] Gmina Zambrów złożyła wniosek do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w związku z rezygnacją z lokalizacji lotniska sportowo-sanitarnego

przestrzennego wynikające z aktualnych dokumentów strategicznych, koncepcyjnych i programowych administracji rządowej i samorządowej, a także zamierzenia w zakresie inwestycji celu publicznego.

Dla obszaru zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów, w związku z podjęciem w dniu 22 maja 2017 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego uchwały Nr XXXVI/330/17, zmienionej uchwałą Nr XXXIX/356/17 Semiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 sierpnia 2017 r. obowiązują ustalenia aktualnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270). W związku z powyższym w obszarze objętym zmianą nr 2 studium przestały obowiązywać ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego Uchwałą Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego ustala postulaty i rekomendacje dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa. W zakresie obszaru objętego zmianą nr 2 studium Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego ustala następujące ponadlokalne elementy zagospodarowania przestrzennego wynikające z rozdziałów 6.3.3. i 4.3.2. tj. w zakresie infrastruktury technicznej oraz środowiska przestrzennego:

1) *Przebieg linii dystrybucyjnej światłowodowej Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru opracowania zmiany nr 2 studium).*

III LOKALIZACJA GMINY ZAMBRÓW I RYS HISTORYCZNY REGIONU

1. Położenie i charakterystyka

Gmina wiejska Zambrów położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego. W wyniku reformy administracyjnej Polski, od 1 stycznia 1999 roku gmina leży w granicach powiatu zambrowskiego. Zajmuje ona powierzchnię 29 940 ha i zamieszkuje ją 8 988 mieszkańców (wg danych statystycznych w banku danych regionalnych GUS - stan na 31 XII 2012). Największą rzeką przecinającą terytorium gminy jest Gać z Jabłonką. W kategorii podziału na regiony fizycznogeograficzne gmina należy do Niziny Północnopodlaskiej na Wysoczyźnie Wysokomazowieckiej. Według Wł. Szafera, B. Pawłowskiego jest to prowincja Niżowo-Wyżynna Środkowoeuropejska.

Schemat 2. Gmina Zambrów na tle podziału administracyjnego powiatu zambrowskiego.

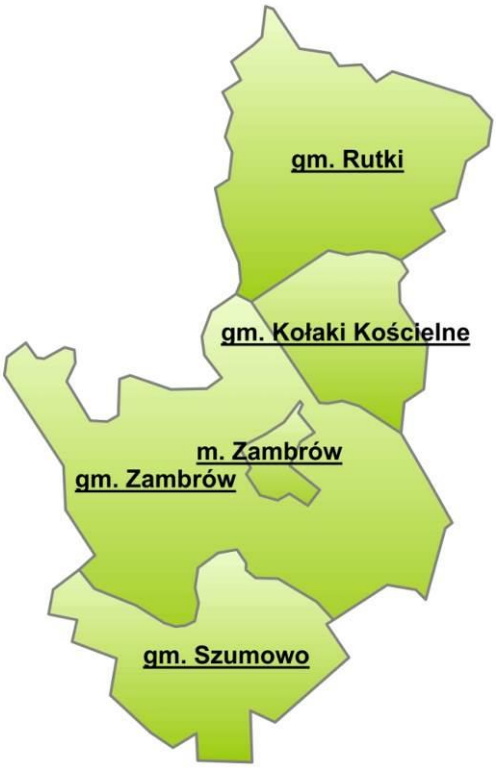

Źródło: opracowanie własne.

W ujęciu lokalnym gmina położona jest w centralnej części powiatu Zambrowskiego. Siedziba Urzędu Gminy znajduje się w mieście Zambrów. Od strony południowo-zachodniej gmina Zambrów graniczy z gminą Szumowo, od strony północno-wschodniej z gminami Rutki i Kołaki Kościelne, od południa z gminą Czyżew-Osada w powiecie wysokomazowieckim i gminą Andrzejewo w powiecie ostrowskim w województwie mazowieckim , od południowego wschodu z gminą Wysokie Mazowieckie w powiecie wysokomazowieckim, od północy z gminą Łomża w powiecie łomżyńskim i od zachodu z gminą Śniadowo, również w powiecie łomżyńskim.

Tabela 1. Dane dotyczące powierzchni oraz liczby mieszkańców gmin powiatu zambrowskiego (2012 r.)

Gmina	Powierzchnia (ha)	Ludność (os)
Zambrów miasto	1 902	22 643
Zambrów gmina	29 940	8 988
Kołaki Kościelne	7 365	2 429
Rutki	19 999	5 875
Szumowo	14 106	4 982

Źródło: Dane GUS (http://www.stat.gov.pl/bdl).

Wykres 1. **Dane dotyczące powierzchni gmin powiatu zambrowskiego (2011 r.).**

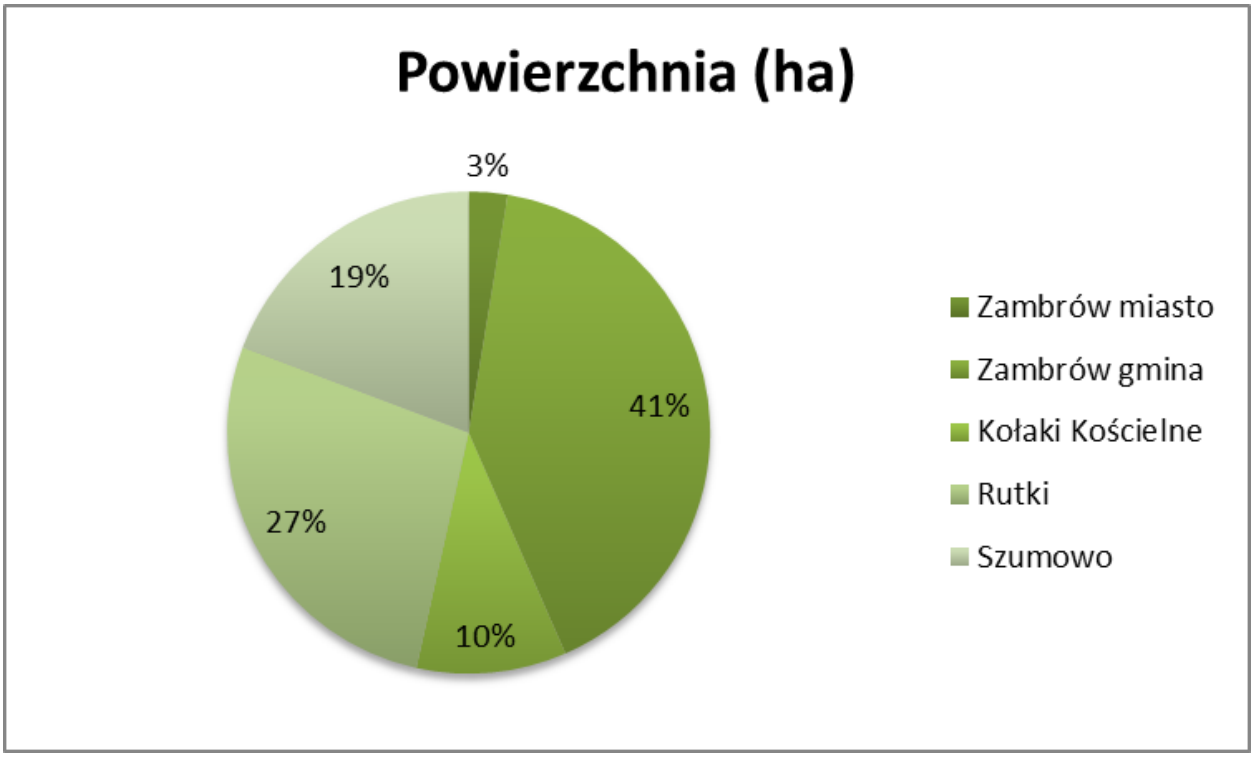

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (http://www.stat.gov.pl/gus).

Wykres 2. **Dane dotyczące ludności faktycznie zamieszkującej gminy powiatu zambrowskiego (2011r.).**

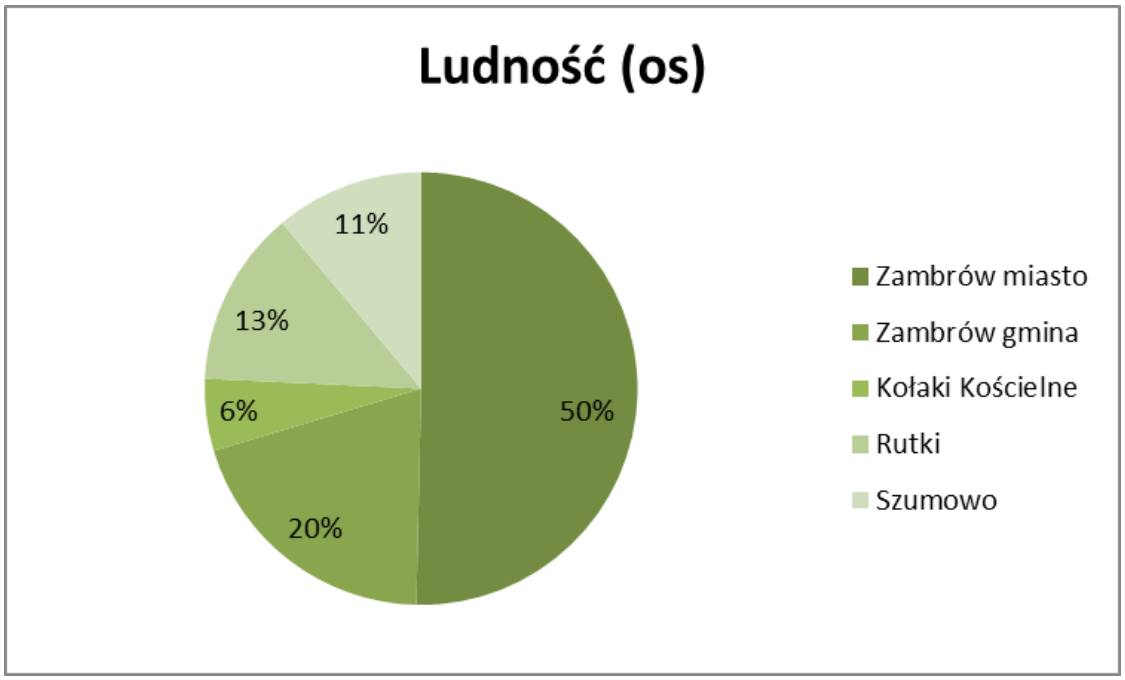

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (http://www.stat.gov.pl/gus).

W obrębie terytorialnym gminy o łącznej powierzchni około 299 km^2, funkcjonuje 71 sołectw. Obszar gminy stanowi około 41% całkowitej powierzchni powiatu zambrowskiego (źródło: GUS, 2012).

Gmina odznacza się typowym charakterem rolniczym. W strukturze przestrzennej terenu dominują użytki rolne oraz lasy, natomiast tkankę osadniczą stanowią rozproszone skupiska zabudowy wiejskiej, jednorodzinnej. Wg danych na rok 2012 użytki rolne stanowiły 50,1% ogólnej powierzchni gruntów, natomiast grunty leśne - 32,5% ogólnej powierzchni gruntów. Okoliczne użytki (głównie III i IV klasa bonitacji) charakteryzują się dobrą przydatnością rolniczą gruntów ornych.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w gminie Zambrów na rok 2012.

Typ użytku gruntowego	ha	Udział w ogólnej powierzchni
UŻYTKI ROLNE	14977	50,1%
grunty orne	11531	77 %
Sady i inne	139	0,9%
użytki zielone	3307	22 %
LASY I GRUNTY LEŚNE	9400	32,5 %
POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI	5571	17,5 %

Źródło: Dane z Urzędu Gminy

Przez obszar gminy przebiegają istotne w skali krajowej szlaki komunikacyjne. Droga krajowa nr 8 łącząca z Białymstokiem i Warszawą, a dalej z Budziskiem i Kudową Zdrój. Inne drogi krajowe wiodące przez analizowany obszar to nr 63 Łomża – Zambrów - Siedlce, oraz 66 Zambrów – Bielsk Podlaski. Na terenie gminy nie ma dróg wojewódzkich, natomiast przez gminę przebiega, sieć dróg powiatowych.

W zakresie transportu kolejowego przez obszar gminy przebiegają linie kolejowe o znaczeniu pomocniczym, obecnie nieczynne.

Tabela 3. Przybliżone odległości (km) od miasta Zambrów do wybranych miast.

Odległość do:	km	Odległość do:	km
Centrum Warszawy	118	Ostrołęka	45
Centrum Białegostoku	62	Sokołów Podlaski	65
Ostrów Mazowiecka	31	Augustów	108
Bielsk Podlaski	68	Siedlce	90
Łomża	24	Biała Podlaska	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal http://maps.geoportal.gov.pl.

Miasto Zambrów, wyznacza niejako punkt centralny dla gminy wiejskiej Zambrów. Tabela przedstawiająca odległości od miasta Zambrów do poszczególnych miejscowości pozwala wysnuć pewne wnioski. Z powyższego układu odległości wynika korzystne położenie gminy Zambrów

w zakresie potencjalnego rozwoju. Zambrów położony jest niedaleko granicy województwa. Trasa do centrum Warszawy wynosi 118 km, jednak połączenie drogą krajową numer 8 (która w znacznej części jest drogą ekspresową) umożliwia szybkie przebycie tego dystansu. Zambrów i jego okolice posiadają nieco niższą rangę od otaczających go miast, takich jak Łomża i Ostrołęka, ale porównywalną z Ostrowią Mazowiecką i Sokołowem Podlaskim.

Gmina Zambrów ze względu na duży udział powierzchni leśnych charakteryzuje się atrakcyjnością krajobrazową.

2. Rys historyczny gminy Zambrów i jej rozwoju przestrzennego

Teren gminy Zambrów w latach średniowiecza był zasiedlony przez plemię Mazowszan. Osadnictwo to było rozproszone pośród lasów. Obszar gminy wraz z miastem był własnością książąt mazowieckich. W X wieku obszar obecnej gminy został włączony do państwa Piastów. W tych czasach budowano w okolicy wiele grodów obronnych, miedzy innymi w Ostrołęce, Wiznie i Łomży, oraz w okolicy dzisiejszej miejscowości Poryte-Jabłoń. Najstarsze osady, oprócz powyższej, to Brajczewo oraz Przeździecko. Nazwy tych miejscowości pojawiają się w źródłach już w roku 1239. Osady te były nękane najazdami litewskimi, jaćwieskimi oraz ruskimi w wieku XIII i XIV.

Kolejny etap osadnictwa miał miejsce na przełomie wieku XIV i XV, kiedy to Książe nadawał lub sprzedawał rycerzom mazowieckim od 10 do nawet 50 włók w puszczy (10 włók to około 180ha).

Osadnictwo na wschód od Czerwonego Boru zapoczątkowane zostało po 1391r, kiedy to Książe Janusz I nadawał tutejsze ziemie. Powstały tu osady Śledzie, Gniewoty, Zagroby-Zakrzewo, a następnie po 1411 r., gdzie pierwszą powstałą osadą został Zambrów.

Następcą Janusza I został jego wnuk, Bolesław IV. Kolonizował on puszczę Łętowo nad Łętownią. Powstały tu między innym osady Zagroby, Sasiny, Wądołki. Ze względu na żmudny proces karczowania puszczy w wieku XV istniały tu wsie z jedną chatą. W XVI w. wsie te liczyły już najczęściej po kilkanaście domostw bezładnie rozrzuconych po obszarze. Rozrost wsi oraz pojawienie się nowych pokoleń doprowadziły do znacznego rozdrobnienia gruntów. Często miedzy wsiami pozostawiano niewielkie lasy, w celu pozyskiwania opału.

W opisywanych osadach początkowo mieszkała prawie wyłącznie ludność szlachecka. Drobna szlachta niewiele różniła się w tamtych czasach od ludności chłopskiej. Zdarzały się przypadki wykupienia wsi przez bogatszą szlachtę, celem budowy folwarku z dworem.

Lokalizacja gminy na skrzyżowaniu istotnych szlaków komunikacyjnych stanowiła dobre warunki do rozwoju. Miasto Zambrów znane było wtedy jako ośrodek handlu i rzemiosła o znaczeniu lokalnym.

Dynamicznie rozwijająca się okolica doznała jednak znacznych szkód na skutek siedemnastowiecznego potopu szwedzkiego oraz wojen z początku XVIII wieku. W latach 1703-1708

przez teren gminy sześć razy przemaszerowywały wojska rosyjskie, szwedzkie, saskie i polskie, za każdym razem przynosząc straty okolicznej ludności.

Po tym burzliwym okresie okolice Zambrowa i samo miasto ponownie rozwijało się. Znaczny wpływ na rozwój gospodarczy, kulturowy i społeczny miało wytyczenie i budowa przez teren gminy istotnego z punktu widzenia kraju, traktu łączącego Warszawę z Petersburgiem.

Znaczny wpływ na życie w Zambrowie i okolicach miało stacjonowanie wojska. W rosyjskich koszarach stacjonował 1 Pułk Piechoty Legionów pod dowództwem pułkownika Edwarda Rydza Śmigłego, 71 Pułk Piechoty, a także mieściła się tu szkoła podchorążych rezerwy.

Według danych z 1891r. na terenie gminy Zambrów istniały 504 gospodarstwa drobnoszlacheckie, oraz zamieszkiwało tu w sumie ponad 10 tys. ludzi.

W roku 1913 doszło do podziału gminy na gminę Zambrów oraz gminę Długobórz. Po Pierwszej Wojnie Światowej, w roku 1919 utrzymano dawny podział gminy, aż do 1939 r. W roku 1920 na początku sierpnia na terenach gminy toczyły się walki polsko-bolszewickie

Bogatą historią na terenie gminy Zambrów odznaczają się również czasy Drugiej Wojny Światowej. Na początku wojny, w dniach 10-13 września 1939r. w okolicach Zambrowa przebiegały walki. Uczestniczyła w nich 18 Dywizja Piechoty dowodzona przez pułkownika Stefana Kosseckiego. Mimo bohaterskiej obrony i walki przeciw znacznie liczniejszemu przeciwnikowi, Wojsku Polskiemu nie udało się utrzymać pozycji i ostatecznie pod naporem Korpusu Pancernego generała Guderiana, polska dywizja zmuszona była do kapitulacji. Po tych walkach ziemia zambrowska znalazła się we władaniu okupanta radzieckiego, na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow. Na terenie gminy i miasta w tym okresie powstały liczne obozy dla jeńców oraz robotników przymusowych, a także getto żydowskie. Z obozów tych wyruszały liczne transporty Polaków w głąb Związku Radzieckiego. W związku z atakiem Trzeciej Rzeszy na Związek Radziecki w 1941 roku, ziemia Zambrowska przeszła pod okupację niemiecką.

W latach powojennych w Zambrowie i okolicach nastąpił znaczny rozwój przemysłu i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług towarzyszących przemysłowi i innych.

IV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

Działalność gospodarcza

Głównym ośrodkiem powiatu jest miasto Zambrów, stanowiące centrum administracyjne, gospodarcze i kulturalne. Gmina Zambrów charakteryzuje się typowym krajobrazem wiejskim, z dominującą funkcją terenów produkcji rolniczej. Rozwojowi rolnictwa sprzyjają warunki glebowe oraz ukształtowanie terenu. Występują tu zarówno gleby brunatne, bagienne, płowe oraz bielicowe przydatne rolniczo, o wysokich klasach bonitacyjnych. Dominują gleby III i IV klasy, typowe dla regionu Wysoczyzny Wysokomazowieckiej.

Na obszarze gminy znajduje się 1486 gospodarstw rolnych o średniej wielkości gospodarstwa 12,17ha w tym 10,08ha stanowią użytki rolne.

Działalność gospodarczą (wg rejestru REGON na dzień 31.12.2013 r.) prowadziły na terenie gminy 612 zarejestrowane podmioty. Podmioty te prowadzą działalność w następujących gałęziach lokalnej gospodarki:

- handel hurtowy i detaliczny (153),
- budownictwo (130),
- transport, usługi magazynowe (70),
- produkcja rolnicza (68),
- przetwórstwo przemysłowe (52),
- pozostałe (139).

Zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego. Punkty usługowe są rozproszone. Analizując okres ostatniej dekady można dostrzec niekorzystne tendencje w sferze aktywności gospodarczej społeczności, która spada. Od roku 2010 do 2012 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych spadła o 87 (dane GUS).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2012, w gminie Zambrów liczba osób pracujących wyniosła 1914 osób. Byli oni zatrudnieni głównie w mikro i małych przedsiębiorstwach. Natomiast liczba bezrobotnych ogółem wyniosła 482 osoby (w tym 245 mężczyzn i 237 kobiet). Stopa bezrobocia w roku 2012 sięgnęła poziomu 8,8 % (iloraz liczby zarejestrowanych bezrobotnych i liczby osób w wieku produkcyjnym). W porównaniu do skali krajowej wskaźnik ten wypada korzystnie (bezrobocie w Polsce na rok 2012 – 13,4%). Stopa bezrobocia w gminie jest również znacznie niższa niż w powiecie zambrowskim (17,3%), odbiega także od średniej w województwie podlaskim (14,7%). Ze względu na zmniejszającą się liczbę podmiotów gospodarczych osoby poszukujące pracy znajdują się w trudnej sytuacji znalezienia

stałego miejsca zatrudnienia. Dodatkowo, ze względu na rolniczy charakter gminy należy założyć występowanie bezrobocia ukrytego w rolnictwie.

Wykres 7. Stopa bezrobocia w gminie Zambrów ogółem oraz według płci w latach 2003-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szansą na poprawę sytuacji gospodarczej jest wykorzystanie walorów gminy, które zachęcą nowych inwestorów do inwestowania na jej terenie. Do walorów gospodarczych gminy można zaliczyć:

- korzystny przebieg głównych ciągów komunikacyjnych (dróg krajowych);
- potencjalne tereny pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą;
- rozbudowaną infrastrukturę;
- czyste środowisko;
- grunty klasy III-IV , które sprzyjają dalszemu rozwojowi rolnictwa;
- otwartość na inwestorów.

Do barier wpływających na dalszy rozwój gospodarczy gminy można zaliczyć niedogodne powiązania oraz niewystarczającą jakość lokalnych szlaków komunikacyjnych (dróg gminnych i powiatowych), konkurencyjność pobliskich ośrodków subregionalnych. Również sytuacja demograficzna negatywnie wpływa na poziom rozwoju - starzejące się, słabo wykształcone społeczeństwo, które cechuje niska aktywność gospodarcza np. w postaci zakładania nowych, konkurencyjnych działalności gospodarczych, które stymulowałyby wzrost gospodarczy terenów.

Istotnym czynnikiem wpływającym na gospodarkę gminy jest tak zwany „klimat inwestycyjny". Aby stworzyć dobre warunki sprzyjające dla rozwoju przedsiębiorczości należy

zwrócić szczególną uwagę na czynniki takie jak podatki lokalne, rozwój infrastruktury, możliwości współpracy z samorządem lokalnym, oraz planowanie przestrzenne.

Turystyka

W nieskażonym środowisku naturalnym gminy wiejskiej Zambrów tkwi potencjał turystyczny. Jej terytorium należy do „Zielonych Płuc Polski", obszaru funkcjonalnego akcentującego unikalne, mało przekształcone wartości przyrodnicze, różnorodność biologiczną systemów ekologicznych. Funkcjonowaniu tych terenów towarzyszy idea zrównoważonego rozwoju promująca ochronę cennych obiektów przyrody i równoległy, nieinwazyjny postęp gospodarczy.

Do walorów turystycznych gminy można zaliczyć:

- przepływające przez teren gminy rzeki: Gać, Jabłonka, Prątnik, Dąb, Brok Mały, które tworzą gminne powiązania ekologiczne;
- tereny stawów położonych na północ od miejscowości Poryte – Jabłoń;
- tereny leśne, które charakteryzują się dużymi walorami przyrodniczymi;
- lokalizację w obrębie obszarów chronionych, takich jak obszar Natura 2000, rezerwaty przyrody, Otulina Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi;
- nieskażone środowisko;
- możliwość realizacji szlaków turystycznych, ciekawych pod względem przyrodniczym i rekreacyjnym;

Przez obszar gminy Zambrów przebiegają 2 szlaki turystyczne pieszo-rowerowe:

1. **Łomża – Giełczyn – Czerwony Bór – Szumowo**

Długość szlaku wynosi 32 km, trasa wiedzie przez zwarty kompleks Czerwonego Boru, w kierunku południowym, ma charakter rekreacyjno-krajoznawczy.

2. **Giełczyn –Czerwony Bór – Wygoda.**

Długość szlaku wynosi 15 km. Szlak w 90% prowadzi przez lasy Czerwonego Boru, trasa jest urozmaicona krajobrazowo.

Ponadto na terenie gminy występują duże możliwości rozwoju turystyki rowerowej, szczególnie w obrębie Czerwonego Boru. Gmina dysponuje pięcioma obiektami wpisanymi do podlaskiego rejestru zabytków, które są z pewnością miejscami przyciągającymi i najbardziej cennymi dla tożsamości gminy. Są to następujące obiekty przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Miejscowość	Obiekt	Nr rej.	Podobiekty	Pochodzenie	Data wpisu do rejestru
Łosie Dołęgi	dwór	A-147	-	XIX	02.12.2005
Poryte-Jabłoń	zespół dworski	A-223	dwór	1905	12.03.1986
		196	park	2 poł. XIX	27.01.1984
Tabędz	kościół par. p.w. MB Częstochowskiej, drewniany	5	-	1776 r przeniesiony w 1937r	13.03.1951
Tabędz	krzyż i mogiła na cmentarzu Rzym.-kat.	330	-	1940r.	14.09.1987
Wądołki-Borowe	zespół dworski	A-461	dwór	1882	15.11.1991
Wola Zambrowska	Cmentarz żołnierzy radzieckich	423	-	II Wojna Światowa	30.12.1991

Źródło: pismo Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 14 października 2013r.

Baza noclegowa na terenie gminy jest bardzo uboga i wymaga znacznego rozwoju. Przyczyną małego zainteresowania gminą może być niedoinwestowanie w jej promocję, niska aktywność gospodarcza mieszkańców i wąski zakres usług związanych z zapleczem turystycznym. Sporym atutem dla rozwoju turystyki jest lokalizacja gminy w bezpośrednim sąsiedztwie z miastem Zambrów, które ma rozwiniętą bazę turystyczną oraz korzystne usytuowanie.

V UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy

Miejscowości gminne powstawały w różnych okresach historycznych na przełomie XIII i XIV wieku. Gmina położona jest bardzo korzystnie względem głównych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, co wskazuje na perspektywiczną istotną jej rangę jako ważnego w skali kraju węzła drogowego. Ciągi komunikacyjne tworzące zewnętrzne powiązania drogowe gminy stanowią o promienistym podziale jej obszaru na pięć części. Istniejąca obwodnica miasta Zambrów w ciągu drogi krajowej nr 8, oraz planowana obwodnica w ciągu drogi krajowej nr 63 (częściowo zrealizowana), będą miały wpływ zarówno na podział przestrzenny, jak i funkcjonalny Gminy Zambrów.

Obecnie Gmina Zambrów, o typowo wiejskim charakterze, będzie posiadała nowe możliwości rozwoju w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych na obwodnicach (miejscowości: Poryte-Jabłoń, Sędziwuje, Wiśniewo).

Na charakter funkcjonalno – przestrzenny gminy znaczny wpływ mają uwarunkowania przyrodnicze. Część północno-zachodnia gminy Zambrów to tereny otwarte z przewagą obszarów leśnych, objętych prawnymi formami ochrony przyrodniczej. Obszar gminy podzielony jest również przestrzennie, jaki funkcjonalnie rzekami, które wydzielają swym przebiegiem korytarze dolin, stanowiące równocześnie strukturę powiązań przyrodniczych.

Powyższa charakterystyka pozwala wydzielić z przestrzeni Gminy Zambrów dwie jednostki funkcjonalno - przestrzenne, wyodrębnione w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze:

- **Jednostka I – przyrodniczo – leśna**
- **Jednostka II – rolniczo - osadnicza**

Jednostka I – przyrodniczo – leśna

Jednostka I obejmuje zachodnią i północną część obszaru gminy charakteryzującą się znaczącymi walorami środowiska przyrodniczego.

Zasadniczą część Jednostki I stanowią byłe tereny wojskowe (poligon i jednostka wojskowa), będące obecnie pod zarządem Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Łomża). W większości są to obszary zalesione z licznymi chronionymi gatunkami roślinnymi oraz wskazanymi do ochrony. Elementem wyróżniającym się i wzbogacającym leśny krajobraz jest staw wraz z jego otoczeniem w miejscowości

Poryte-Jabłoń. Jednostka wyróżnia się wysokimi walorami krajobrazu, podkreślonymi zróżnicowanym ukształtowaniem terenu z nielicznie występującą zabudową, w większości o walorach kulturowych. W miejscowości Czerwony Bór zlokalizowane są usługi więziennictwa.

Sieć osadniczą Jednostki I tworzą następujące wsie:

- Pstrągi-Gniewoty
- Zbrzeźnica
- Bacze Mokre
- Polki Teklin
- Poryte-Jabłoń
- Łady Borowe
- Czerwony Bór

Walory przyrodnicze i krajobrazowo – kulturowe wytyczają kierunek rozwoju funkcji w Jednostce I, które należy podporządkować ich ochronie, wzbogacaniu i racjonalnemu wykorzystaniu.

Jednostka II – rolniczo - osadnicza

Jednostka II obejmuje południową i wschodnią część obszaru gminy. W części tej zlokalizowane są miejscowości osadnicze gminy Zambrów. Miejscowości mają głównie charakter rolniczy.

Zachowały się czytelne i charakterystyczne układy wsi owalnicowej, ulicowej, łańcuchowej oraz przysiółków. Stanowi to element wartości kulturowych, jak również krajobrazowych, wskazany do ochrony.

Większość funkcji gminnych ponadpodstawowych koncentruje się w mieście Zambrów. Ośrodkiem wspomagającym w zakresie obsługi ludności jest miejscowość Przeździecko – Mroczki.

Usługi służące zaspokojeniu potrzeb ludności na poziomie podstawowym, w zakresie usług takich jak: oświata, zdrowie, kultura, usługi kultu religijnego, występują w formie rozproszonej po całym obszarze gminy w miejscowościach takich jak: Nowy Borek, Stary Skarżyn, Tabędz, Osowiec, Stary Laskowiec, Stare Zakrzewo, Wiśniewo, Mroczki. Obserwuje się brak miejscowości, w których występowałyby wszystkie powyższe usługi.

Nieliczne wsie posiadają oprócz funkcji rolniczej funkcję usługowo-przemysłową, są to miejscowości zlokalizowane głównie w południowej części obszaru gminy Zambrów, takie jak: Wola Zambrowska, Stary Laskowiec, Nowe Zakrzewo, Wdziękoń Drugi, Krajewo Korytki, Długobórz Pierwszy, Długobórz Drugi, Zaręby-Krzętki. W miejscowościach zlokalizowanych przy drodze krajowej nr 8 (Sędziwuje,

Krajewo Korytki) występują również usługi komercyjne związane z obsługą ruchu drogowego (usługi gastronomiczno – hotelowe). Znaczny udział w zakresie usług produkcyjnych mają tartaki.

W większości miejscowości obserwuje się niewystarczającą dostępność usług podstawowych. Na całym obszarze gminy natomiast brak funkcji związanych z obsługą rekreacji i wypoczynku.

Schemat 3. Podział na jednostki funkcjonalno-przestrzenne

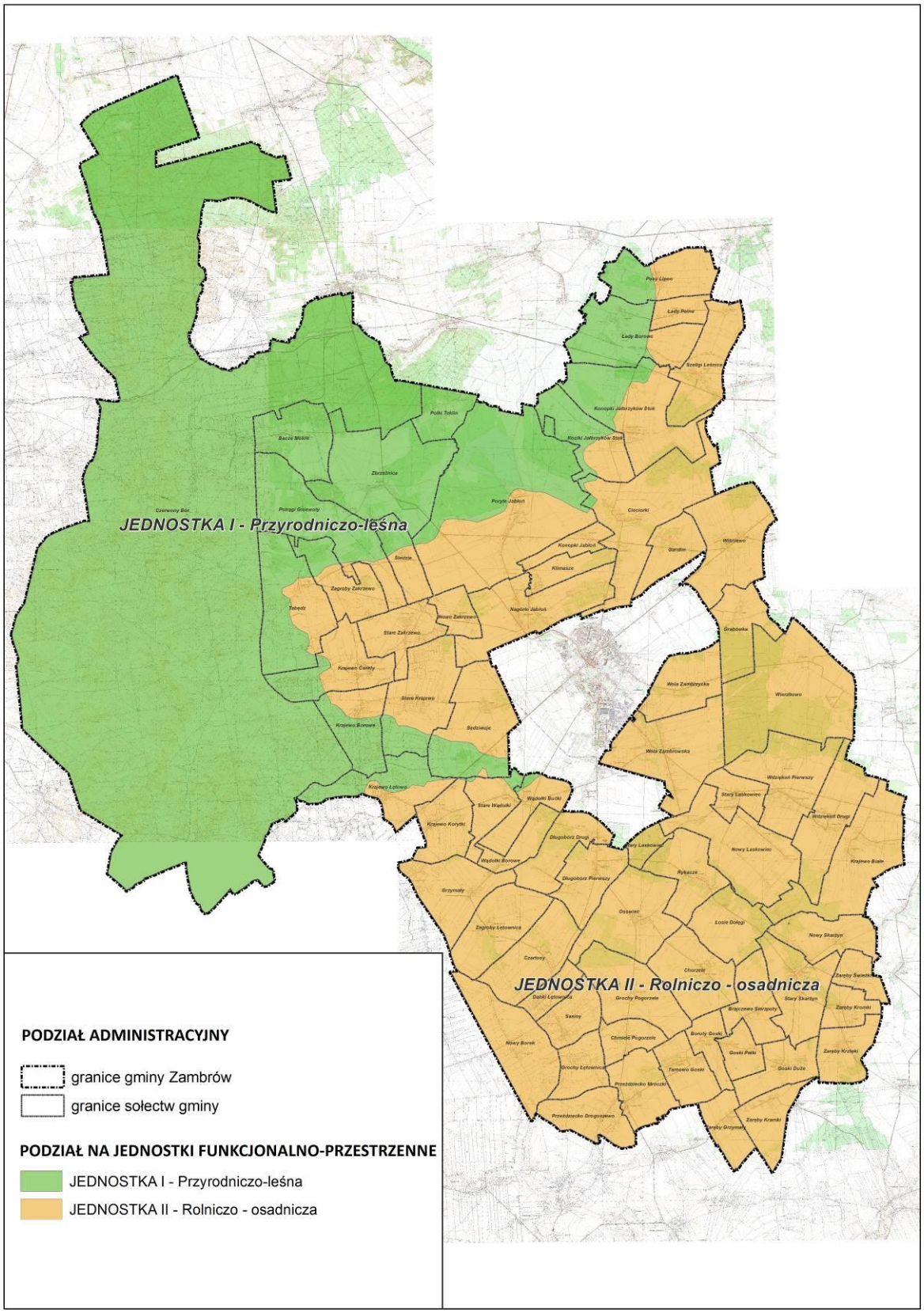

źródło: opracowanie własne.

Charakterystyka układów urbanistycznych i zieleni urządzonej

Gmina Zambrów jest gminą rolniczą, w której na szczególną uwagę zasługują charakterystyczne i zachowane układy urbanistyczne wsi. Poniżeń podano wybrane ich przykłady:

owalnice: Stare Zakrzewo, Krajewo Ćwikły.

ulicówki: Poryte-Jabłoń, Zagroby Zakrzewo, Wola Zambrowska, Bacze Mokre

rzędówki: Cieciorki, Gardlin, Stare Krajewo, Nagórki Jabłoń, Szeligi Leśnica

wielodrożnice: Tabędz, Sędziwuje, Zagłoby Łętownica, Długobórz Pierwszy, Krajewo Łętowo

widlice: Wądołki Bucki, Zbrzeźnica

Dominują układy ulicowe, wielodrożne oraz rzędowe wsi. Wskazane jest kontynuowanie charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości układów zabudowy.

Zieleń urządzoną stanowią m.in. cmentarze i pozostałości parków dworskich, np. w miejscowości Poryte-Jabłoń oraz tereny przykościelne.

Dawne parki dworskie były w przeszłości bardzo estetycznymi przykładami zaplanowanej, zieleni urządzonej. Obecnie ich stan pozostawia wiele do życzenia i wymaga natychmiastowych działań readaptacyjnych i konserwacyjnych.

Waloryzacja struktury przestrzennej

Przeprowadzona analiza struktury zabudowy pozwala na wskazanie pozytywnych i negatywnych elementów struktury przestrzennej gminy Zambrów.

Na elementy pozytywne składają się:

- dobrze rozwinięta sieć dróg zapewniająca dobry dostęp komunikacyjny terenów,
- miejscowości o zwartej zabudowie,
- utrzymanie charakterystycznych układów zabudowy,
- cenna zabudowa o wysokich walorach kulturowych wpisana do rejestru zabytków,
- występowanie w znacznym udziale powierzchniowym obszarów o dużych walorach przyrodniczych,
- węzły komunikacyjne stanowiące powiązania zewnętrzne gminy jako czynnik nowych szans na uzupełnienie funkcji usługowych,

Na elementy negatywne składają się:

- ciągi komunikacji stanowiącej powiązania zewnętrzne stanowiące obwodnice miasta Zambrów jako bariera przestrzenna oddzielająca część miejską od części gminnej, stanowiąc utrudnienie dla dostępności do ponadpodstawowych usług,
- niewystarczające zapewnienie dostępu do usług podstawowych.

2. Obecny stan planistyczny

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich

Gmina Zambrów sąsiaduje z ośmioma gminami wiejskim:

- Szumowo (pow. zambrowski),
- Rutki (pow. zambrowski),
- Kołaki Kościelne (pow. zambrowski),
- Czyżew-Osada (pow. wysokomazowiecki),
- Wysokie Mazowieckie (pow. wysokomazowiecki),
- Andrzejewo (pow. ostrowski),
- Łomża (pow. łomżyński),
- Śniadowo (pow. łomżyński),

oraz z jedną gminą miejską – Zambrów (pow. zambrowski). Każda gmina sąsiadująca z analizowaną gminą posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Schemat 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z analizy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich.

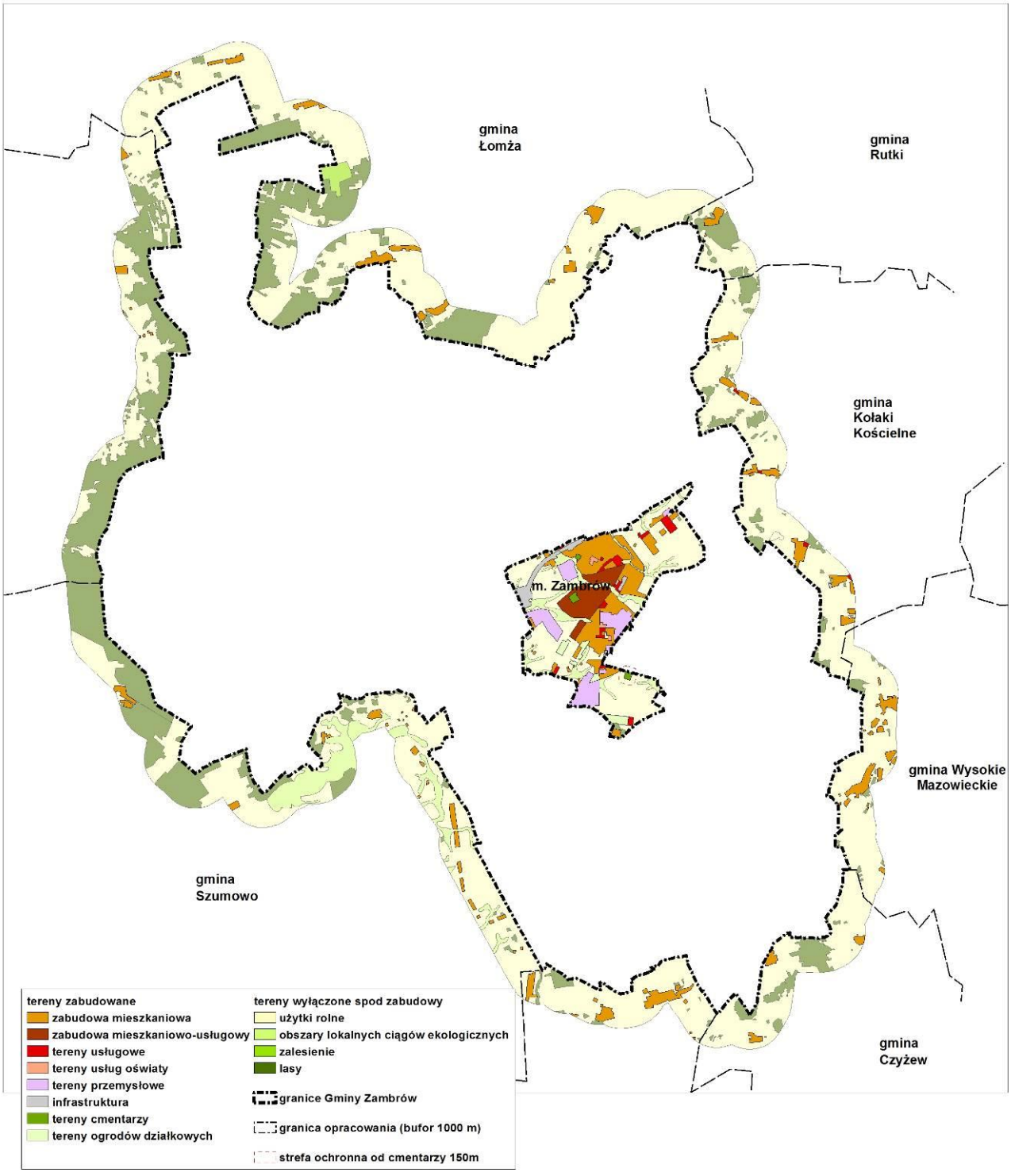

źródło: opracowanie własne.

Analizie poddano obszar w odległości 1 km od granicy gminy Zambrów. Zachodni obszar gminy Zambrów sąsiadujący z gminą Szumowo oraz gminą Śniadowo zostały określone w studium jako tereny lasów korzystne z punktu widzenia rekreacji. Od strony gminy Łomża oraz gminy Rutki (północna część opracowania) występuje obszar zdominowany przez tereny rolne i kompleksy leśne

oraz niewielkie ilości gruntów przeznaczonych pod zalesienie. Znaczącym elementem jest tu Łomżyński Park Krajobrazowy, którego otuliny i obszary lokalnych korytarzy ekologicznych tworzą tereny o znacznej bioróżnorodności, składając się na lokalny system przyrodniczy. Znaczne tereny rolne występują w północno – wschodniej części analizowanego obszaru (granica z gminą Kołaki Kościelne). Te same tereny charakteryzują się również występowaniem niewielkich kompleksów leśnych. Od strony gminy Wysokie Mazowieckie, która graniczy z obszarem opracowania od strony wschodniej występuje obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym najkorzystniejsze, chronione dla rolnictwa grunty III klasy bonitacyjnej. Południowa granica gminy Zambrów z gminą Andrzejewo to tereny użytków rolnych chronionych. Tereny rolne o wysokiej klasie bonitacyjnej występują również wyspowo w południowo - wschodniej części opracowania (granica z gminą Czyżew). Na tym samym obszarze zlokalizowane są fragmenty gruntów leśnych. Obszar miasta Zambrów w części śródmieścia zarezerwowany jest głównie pod zabudowę usługową, która obejmuje swym oddziaływaniem tereny całego miasta oraz tereny podmiejskie. W tej części Zambrowa znajdują się również tereny śródmiejskiej zabudowy wielofunkcyjnej mieszkaniowo – usługowej. Śródmieście otoczone jest zabudową jednorodzinną w formie wolnostojących domów. Tereny miasta (poza wspomnianym już śródmieściem) to przede wszystkim tereny o funkcji rolniczej i produkcyjnej. Wzdłuż rzek Jabłonki i Prątnika występują główne korytarze ekologiczne łączące się z naturalną roślinnością, które są miejscem spływu wód i mas powietrza oraz migracji roślin i zwierząt, a także miejscem rekreacji lokalnych mieszkańców. W południowej części miasta, przy granicy z gminą Zambrów, funkcjonuje również cmentarz.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obecnie w gminie Zambrów obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Łącznie zajmują powierzchnię 2,452 km^2, co stanowi ponad 0,82% powierzchni gminy. Dominujące przeznaczenie terenów na obszarach aktualnych planów stanowi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz produkcyjno-usługowa. Są one uzupełnione zabudową usługową.

Trzy plany zostały sporządzone przed wejściem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. Miejscowe plany sporządzone w oparciu o poprzednią ustawę mogą wymagać aktualizacji zapisów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Tabela 5. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Lp	Nazwa planu	Nr uchwały	Data uchwały	Teren objęty opracowaniem	Powierzchnia terenu objętego planem [ha]	Dominująca funkcja
1.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zambrów. Zmiana planu	102/XXII/97	20.03.1997 r.	Nagórki Jabłoń, Czerwony Bór, Sędziwuje, Granice wsi Nagórki - Cieciorki	1,22 1,25 1,58 11,76	Tereny eksploatacji kruszywa, Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, Tereny zabudowy zagrodowej, Tereny przemysłowo - składowe
2.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zambrów	98/XVIII/00	28.03.2000 r.	Krajewo Łętowo	3,06	Teren usług z zakresu handlu i obsługi podróżnych komunikacji samochodowej
3.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zambrów	5/II/02	02.12.2002 r.	Poryte-Jabłoń	13,06	Tereny przemysłowo - składowe
4.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	160/XXXV/06	30.03.2006 r.	Czerwony Bór - Lotnisko	98,0	Teren komunikacji lotniczej
5.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	23/V/07	03.04.2007 r.	Modzele Skudosze	0,22	Wewnętrzny układ komunikacyjny
6.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	33/VI/07	17.04.2007 r.	Stary Laskowiec	8,050	Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów
7.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	83/XV/2008	20.05.2008 r.	Nagórki Jabłoń	35,48	Tereny zabudowy zagrodowej
8.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	148/XXVII/09	27.08.2009 r.	Stary Laskowiec	13,70	Teren produkcyjno-usługowy
9.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania przestrzennego	152/XXVIII/09	29.10.2009 r.	Nagórki Jabłoń	8,30	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
10	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	19/IV/11	16.03.2011 r.	Wiśniewo	42,40	Teren zabudowy usługowej, Teren zabudowy zagrodowej
11	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	111/XV/12	21.06.2012 r.	Linia Elektroenergetyczna 400 kV Narew - Ostrołęka	7,0383	Tereny lasów z dopuszczeniem infrastruktury technicznej (linia elektroenergetyczna 400 kV)

źródło: opracowanie własne.

Schemat 5. Obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

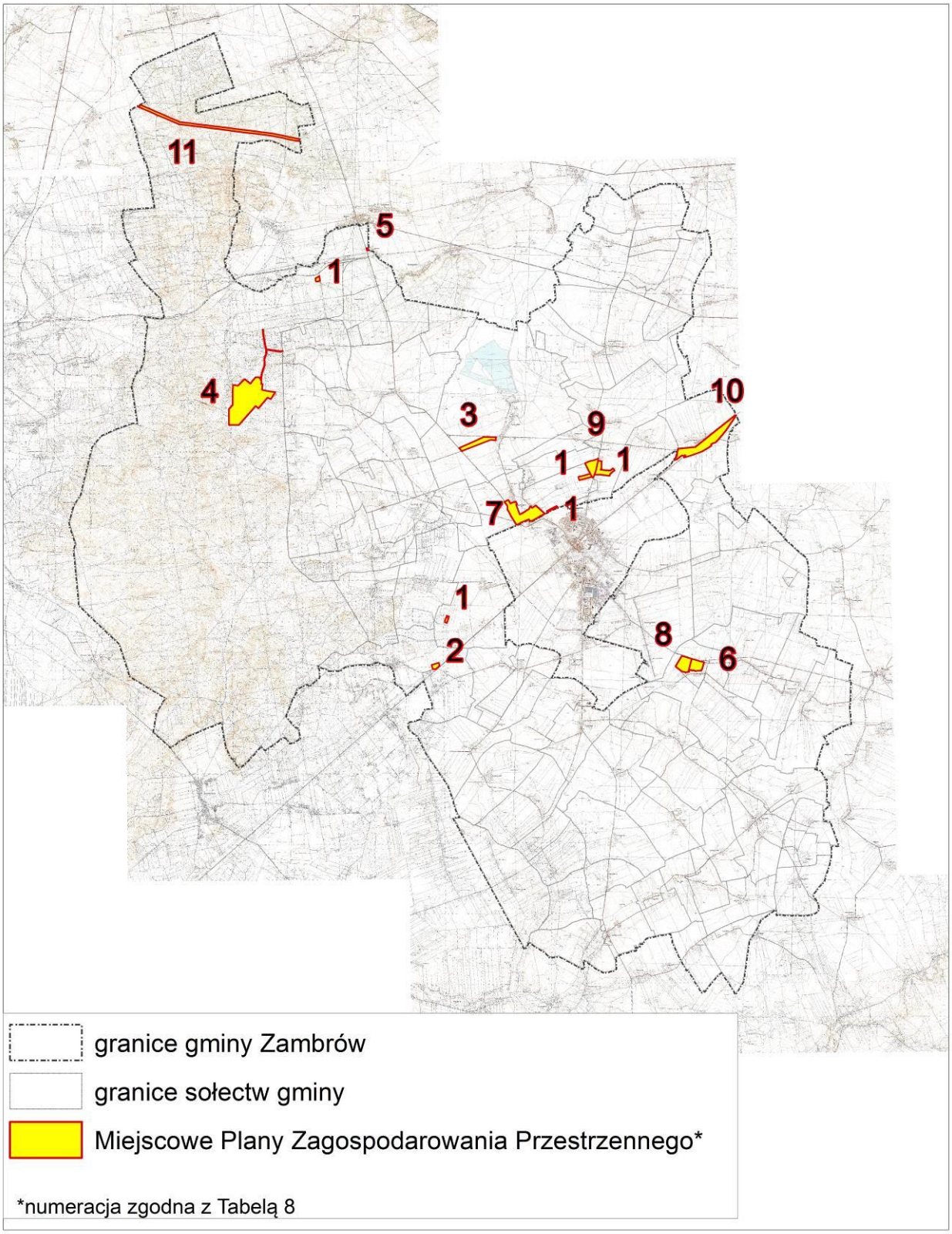

źródło: opracowanie własne.

Uchwalenie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego ma wpływ na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu. Widać to również w przypadku gminy Zambrów. Na obszarach, gdzie uchwalono plany miejscowe, wzrosła liczba wydanych pozwoleń na budowę. W zakresie realizacji planów największą liczbę pozwoleń na budowę wydano w miejscowości Stary Laskowiec. W związku z czym zachodzi tam największy ruch budowlany. Są to tereny inwestycyjne, dominującą funkcję stanowią tam tereny obiektów przemysłowych i produkcyjno – usługowych oraz składów i magazynów. Realizacja planu występuje również w miejscowości Nagórki Jabłoń, gdzie wydano najwięcej pozwoleń pod zabudowę mieszkaniową.

Analiza wniosków złożonych o zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W latach 1994 – 2009 wpłynęły 73 wnioski mieszkańców gminy Zambrów o zmianę planów miejscowych.

Większość wniosków dotyczyła zmiany przeznaczenia działek na cele budowlane, a w szczególności cele mieszkaniowe: cele budowlane niesprecyzowane – wnioski dotyczące 32 działek, cele mieszkaniowe – wnioski dotyczące 35 działek, cele mieszkaniowe i produkcyjne – wnioski dotyczące 1 działki, cele mieszkaniowe i usługowo-handlowe – wnioski dotyczące 8 działek, zabudowa zagrodowa – wnioski dotyczące 4 działek.

Wnioski o zmianę przeznaczenia terenu na cele usługowe lub produkcyjne dotyczyły 29 działek, w tym: cele usługowe ogólne – wnioski dotyczące 4 działek, cele usług oświaty – wnioski dotyczące 3 działek, cele usługowo-handlowe – wnioski dotyczące 8 działek, cele usługowo-handlowe lub produkcyjne – wnioski dotyczące 8 działek, cele produkcyjne – wnioski dotyczące 3 działek, cele produkcyjno-usługowe – wnioski dotyczące 5 działek.

Poza wnioskami o zmianę przeznaczenia terenu, wpłynęły 4 wnioski wyrażające sprzeciw wobec budowy drogi klasy lokalnej o szerokości 15m.

Pozostałe wnioski dotyczyły terenów położonych poza granicami powyższych planów miejscowych oraz próśb o sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wnioski składane o zmianę lub sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego były rozpatrywane sukcesywnie, przy sporządzanych procedurach planów, zgodnie z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów, jak również zgodnie z granicą planu określoną w uchwałach o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Część wniosków, która dotyczyła nieruchomości nie objętych wcześniejszymi procedurami planistycznymi zostanie

przeanalizowana na etapie sporządzania niniejszego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Analiza złożonych wniosków do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z wymogami z dnia 23 marca 2003 roku, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ogłoszono termin, w którym można było składać wnioski do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ustalając nieprzekraczalny termin do 18.10.2013r. W terminie nie wpłynęły żadne wnioski osób fizycznych do zmiany studium.

Wnioski złożone przez instytucje (12 wniosków) dotyczą wprowadzenia do zmiany studium wytycznych, jakie zawarte są w planie zagospodarowania województwa podlaskiego oraz innych opracowaniach i dokumentach, zawierających informacje kształtujące politykę przestrzenną gminy Zambrów.

Instytucje wnosiły o uwzględnienie:

- wymogu zgłaszania lotnictwu wojskowemu wszelkich projektowanych obiektów o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t.;
- urządzeń melioracji wodnych szczegółowych – drenowanie, rowów melioracyjnych oraz śródlądowych wód powierzchniowych istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz zaliczane do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa – rzeka Gać, Jabłonka, Prątnik, Dąb, Brok Mały;
- możliwości zmian przebiegów dróg krajowych w mieście Zambrów, co również wpływa na przebieg DK poza granicami miasta,
- istniejących sieci infrastruktury,
- stref kontrolowanych od gazociągu wysokiego ciśnienia oraz wytycznych dotyczących użytkowania terenu w pobliżu i w strefie kontrolowanej,
- zasad ochrony zabytków;
- przebiegu istniejącej i planowanych linii i urządzeń elektroenergetycznych WN, SN i nn;

W latach 2006 – 2013 wpłynęło 10 wniosków mieszkańców gminy Zambrów o zmianę przeznaczenia działek w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów. 2 wnioski dotyczyły zmiany przeznaczenia działek rolnych i leśnych: 4/40 i 4/43 na terenie wsi Długobórz Drugi oraz 448/5, 448/7, 448/8 i 448/9 na terenie wsi Cieciorki na tereny budowlane. 4 wnioski dotyczyły zmiany przeznaczenia terenu działek rolnych: 50,

63, 88, 89, 130 położonych na ternie wsi Polki Teklin na cele usług turystycznych (agroturystyka, rekreacja indywidualna - letniskowa). Wpłynęły również 3 wnioski , które dotyczyły zmiany przeznaczenia działek na cele mieszkaniowe, w tym: 1 dotyczący działki 69/1 położonej we wsi Długobórz Drugi na cele mieszkaniowe, 1 dotyczący działki 452 położonej we wsi Nagórki-Jabłoń na cele mieszkaniowo-usługowe oraz 1 wniosek dotyczący działek 441/8 i 562 położonych we wsi Wola Zambrowska pod zabudowę zagrodową. 1 wniosek dotyczył zmiany przeznaczenia działek 124/4, 146/1, 147/2 położonych we wsi Gardlin umożliwiającego lokalizacji biogazowni.

Wnioski:

Wszystkie wnioski złożone do zmiany studium, dotyczą działek ewidencyjnych, które nie mają sporządzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pozytywne rozpatrzenie tych wniosków nie będzie skutkowało zmianami planu, jednakże przy rozpatrywaniu wniosków należało zwrócić uwagę na uwarunkowania przyrodnicze, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przestrzenne aby nie rozpraszać zabudowy.

Analiza wydanych pozwoleń na budowę

Biorąc pod uwagę, że WZiZT mogą być wydane niezależnie od posiadanego prawa do nieruchomości oraz niezależnie od przeznaczenia w studium, dokonano analizy związanej z ilością decyzji o pozwoleniu na budowę. Decyzje te w sposób najdokładniejszy odzwierciedlają rzeczywiste procesy zagospodarowania terenu, dlatego powinny w pierwszej kolejności być brane pod uwagę.

W okresie od 2007r. do 2013r. wydano 552 decyzje o pozwoleniu na budowę oraz 143 o przebudowie, nadbudowie lub rozbudowie obiektu budowlanego. W latach 2007-2013 można zaobserwować spadek wydawanych decyzji, tym samym zmniejszony proces prowadzonych inwestycji w gminie.

Wykres 8. **Ilość wydanych pozwoleń na budowę w latach 2007-2013**

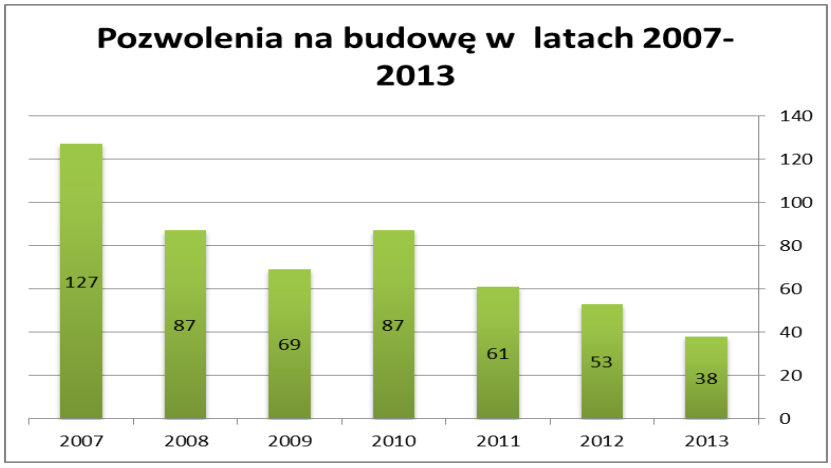

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy .

Wykres 9. **Ilość wydanych pozwoleń na przebudowę, rozbudowę, nadbudowę w latach 2007-2013**

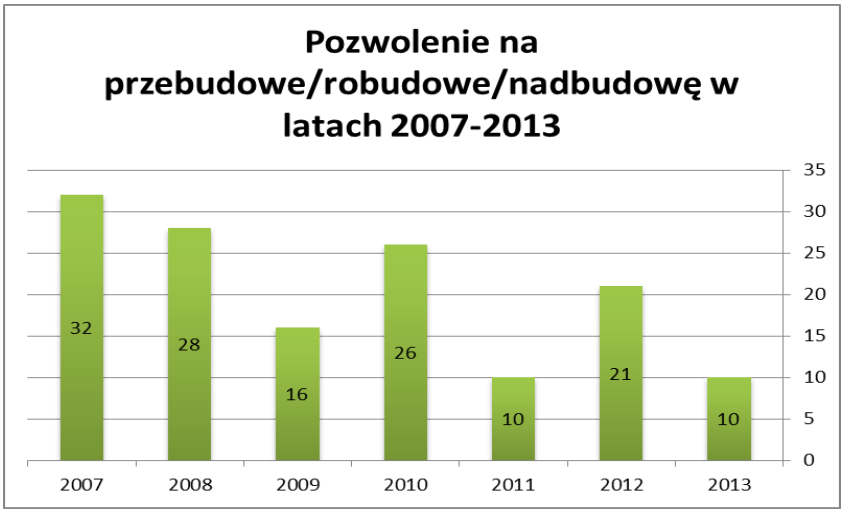

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy .

Najwięcej wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę nowych obiektów dotyczy budynków mieszkalnych (223) i budynków gospodarczych (195). Podobna zależność zachodzi w przypadku decyzji o przebudowie, gdzie również najwięcej decyzji dotyczy budynków mieszkalnych (66) lub gospodarczych. (36). W podziale na sołectwa najwięcej decyzji zostało wydanych w sołectwie Wola Zambrowska (61), Wola Zambrzycka (34) oraz Długobórz Drugi i Nagórki Jabłoń (po 26).

Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia z dnia 23 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenie przeznaczenia terenu, sposobu zagospodarowania i warunków zabudowy oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego następuje w drodze uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku planu na danych terenie sposób zagospodarowania i warunków zabudowy następuje w oparciu o decyzje administracyjne – decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzję o pozwoleniu na budowę.

W latach 2007-2013 wydano łącznie 810 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Z poniższego wykresu można zaobserwować spadkową tendencję wydawanych decyzji w latach 2009-2011. Dane za rok 2013 obejmują jedynie wnioski złożone do połowy roku.

Wykres 10. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2007-2013

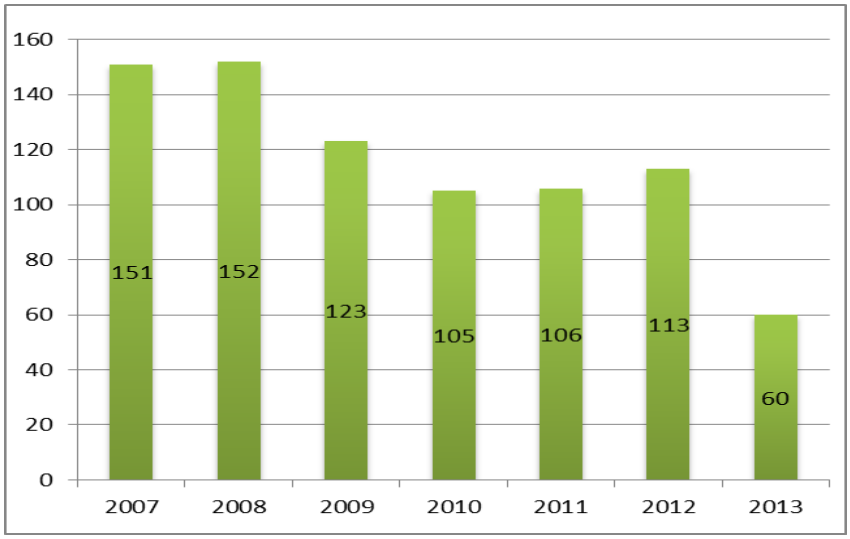

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy .

Przeważająca ilość wydanych decyzji dotyczyła określenia warunków dla zabudowy zagrodowej (703) oraz zabudowy mieszkaniowej (60) ze względu na charakter rolniczy gminy. Jest to związane z lokalnym uwarunkowaniami gminy, gdzie przeważają tereny rolnicze. Tym samym zabudowa terenu powinna pozwalać na budowę zabudowań mieszkalnych, jak również budynków pełniących funkcje zaplecza dla rolnictwa. Nieznaczna ilość wydanych decyzji na zabudowę usługową świadczy o małym zainteresowaniu inwestycjami komercyjnymi. Największym zainteresowaniem inwestycyjnym cieszą się sołectwa Wola Zambrowska (80), Długobórz Drugi (37), Wola Zambrzycka (34).

Analiza wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

W latach 2007-2013 wydano łącznie 79 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Największa ilość dotyczyła inwestycji związanych z budową infrastruktury elektroenergetycznej (37) oraz infrastruktury wodociągowej (23).Najwięcej wydanych decyzji celu publicznego odnotowano w obrębie Wola Zambrowska, jest to spowodowane dobrymi uwarunkowaniami komunikacyjnymi oraz bliskim sąsiedztwem z miastem Zambrów, który generuje rozwój budownictwa w tym obszarze.

Wykres 11. Ilość wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2007-2013

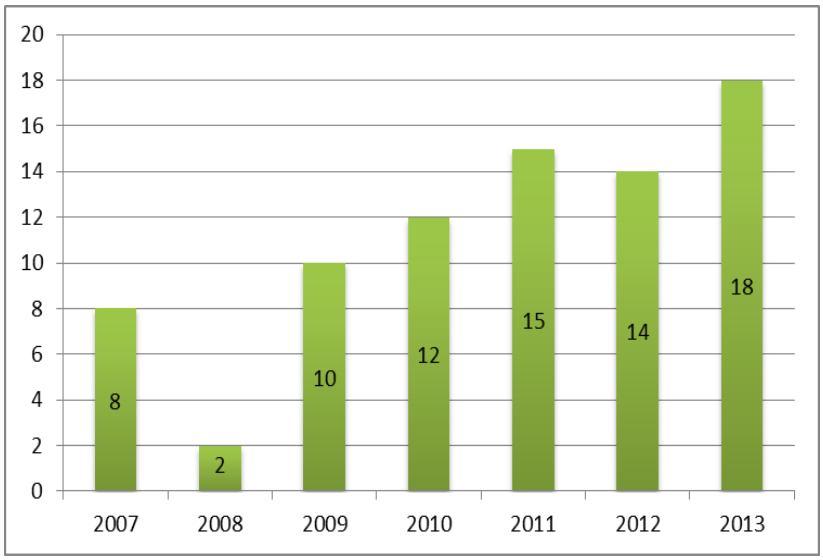

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy .

Wykres 12. Ilość wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego w podziale na rodzaj inwestycji w latach 2007 – 2013

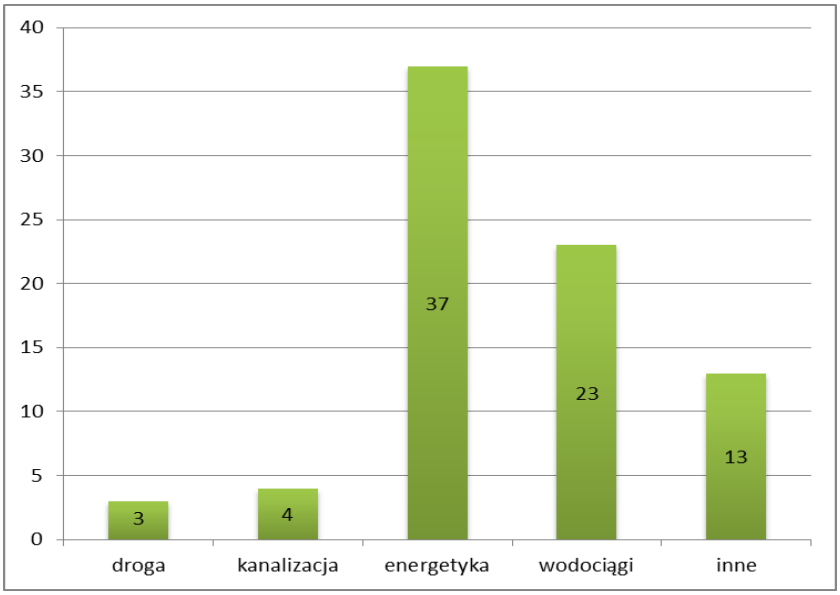

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy .

VI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Analiza i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego

Położenie geograficzne i ukształtowanie terenu

Wg fizyczno-geograficznego podziału Polski (J. Kondracki) obszar będący przedmiotem opracowania położony jest w większości w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, wchodzącej w skład większej jednostki strukturalnej (makroregionu) Niziny Północnopodlaskiej, jedynie zachodni skraj gminy znajduje się w granicach Międzyrzecza Łomżyńskiego.

Tabela 6. Jednostki fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego na terenie gminy Zambrów.

Systematyka:	Przeważająca część gminy (poza zachodnim skrajem)		Zachodni skraj gminy	
mezoregion	843.35	Wysoczyzna Wysokomazowiecka	318.67	Międzyrzecze Łomżyńskie
makroregion	843.3	Nizina Północnopodlaska	318.6	Nizina Północnomazowiecka
podprowincja	843	Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie	318	Niziny Środkowopolskie
prowincja	84	Niż Wschodniobałtycki-Białoruski	31	Niż Środkowoeuropejski
typ	8	Wysoczyzny staroglacjalne (bezjeziorne)	3	Wysoczyzny staroglacjalne (bezjeziorne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Kondracki J. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 2009

Rzeźba terenów położonych w obrębie gminy została ukształtowana w okresie zlodowacenia środkowopolskiego, przy czym jej wyraźne zróżnicowanie związane jest z różnymi przebiegami deglacjacji lądolodu stadiału Mławy.

Występująca w części środkowej gminy równina morenowa (rejon miasta Zambrów oraz wsi Grochy-Pogorzele, Długobórz I i Długobórz II, Krajewo Białe, Wiśniewo, Poryte-Jabłoń) została ukształtowana w czasie frontalnego zanikania lodowca. Wyróżnia się ona płaską, silnie zdenudowaną powierzchnią wznoszącą się do wysokości 140 m n.p.m. i łagodnie nachylonymi zboczami (od 5% do 10%).

Równina morenowa zbudowana jest z glin zwałowych wykształconych najczęściej w postaci glin pylistych z duża zawartością margla. W powierzchniowych warstwach glina wykazuje duże

zapiaszczenie. Na niewielkich obszarach materiał gliniasty przysypany jest piaskami zwałowymi z głazami – głównie w obrębie spiaszczonych kulminacji – w rejonie wsi Konopki-Jabłoń oraz Grochy-Pogorzele i Osowiec lub piaskami wodnolodowcowymi – głównie wzdłuż dolin rzecznych.

Powierzchnia równiny morenowej poprzecinana jest licznymi płytkimi dolinami fluwialno-denudacyjnymi o płaskich dnach i łagodnych zboczach, wypełnionymi najczęściej namułami lub częściowo torfami oraz dolinkami denudacyjnymi, w profilu poprzecznym nieckowatymi i wypełnionymi utworami piaszczystymi.

Zupełnie odmiennym charakterem wyróżnia się rzeźba obszarów położonych na zachodzie gminy. Główne jej rysy związane są genetycznie i wiekowo z zespołem form szczelinowych Czerwonego Boru. Wykształcone zostały w czasie arealnego zanikania lodowca. W wyniku tego procesu powstała równina morenowa urozmaicona wzniesieniami. Dominującymi formami na tym obszarze są piaszczyste wzgórza i pagórki moren, kemów i ozów rozmieszczone chaotycznie, o wysokościach względnych od kilku do kilkudziesięciu metrów oraz obniżeniach różnych kształtów i wielkości pochodzenia wytopiskowego.

Wzgórza morenowe występujące w zachodniej części obszaru gminy są zasadniczym fragmentem moren Czerwonego Boru. Charakteryzują się one znaczną wysokością względną (dochodzącą maksymalnie do 24 metrów) oraz zróżnicowanymi, nieraz dużymi nachyleniami zboczy (przeważnie od 5% do 10%, lokalnie powyżej 15%). Wzgórza morenowe zbudowane są z piasków różnoziarnistych, żwirów i głazów ułożonych bezładnie lub warstwowo.

W rejonie miejscowości Zbrzeźnica i Pstrągi-Gniewoty występują ozy w postaci wzniesień o wysokościach względnych od 5 do 14 m i nachyleniach zboczy od 5% do 10%. Ozy zbudowane są z osadów o charakterze wodnolodowcowym, głównie piasków i żwirów warstwowych, dobrze otoczonych i wysortowanych.

Wzgórza i pagórki kemowe występują głównie w rejonie wsi Zakrzewo-Zagroby, Krajewo-Borowe i Krajewo-Ćwikły, w postaci izolowanych garbów o wysokościach względnych od 4 m do 12 m i przeważnie łagodnie nachylonych zboczach. Zbudowane są głównie z piasków drobno ziarnistych i mułków, wśród których miejscami mogą występować przewarstwienia drobnego żwiru oraz glin pylistych.

Wśród form charakterystycznych dla tego typu rzeźby, należy wyróżnić liczne, płytkie obniżenia wytopiskowe o płaskim, podmokłym dnie. Obniżenia te wypełniane są piaskami pylastymi, drobnymi oraz mułkami wytopiskowymi, na których najczęściej zalegają osady holoceńskie, głównie namuły oraz miejscami torfy.

W północnej części gminy znajdują się płytkie rozległe obniżenia o szerokości do 3 km, powstałe w wyniku wytopienia bryły martwego lodu. Dno obniżenia jest płaskie, podmokłe,

wypełnione utworami holoceńskimi – namułami i torfami. Zbocza jego są łagodne, przechodzące w płaskie powierzchnie tarasów erozyjno-akumulacyjnych, zbudowanych z drobnoziarnistych piasków wodnolodowcowych oraz starszych tarasów akumulacyjnych. Fragmenty tarasów akumulacyjno-erozyjnych występują również wzdłuż doliny rzeki Jabłoń.

Geologia i geomorfologia

Obszar gminy Zambrów znajduje się w obrębie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropjeskiej. Podrzędną jednostka tektoniczną jest tu antekliza mazursko-białoruska. Teren gminy leży w zasięgu powierzchniowego występowania utworów zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału północnomazowieckiego. Pod względem geologicznym analizowany teren położony jest w obrębie wyniesienia mazursko-suwalskiego, będącego jednostką wtórną w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej (W. Pażarski).

Prekambryjskie podłoże krystaliczne występuje tu płytko, pod niewielką pokrywą młodszych skał osadowych (mezozoicznych i kenozoicznych). Bezpośrednie podłoże osadów czwartorzędowych zbudowane jest z utworów kredy i trzeciorzędu. Kredowe margle z krzemianami występują w obrębie głębokiej doliny podczwartorzedowej, przebiegającej z północnego –wschodu na południowy zachód, na średniej głębokości 20 m p.p.m.. W kierunku północno-zachodnim i południowo-wschodnim od tej doliny, podłoże czwartorzędowe wyraźnie podnosi się, a na utworach kredy zalegają osady trzeciorzędowe, głównie iły, mułki i piaski. Głębokość ich zalegania waha się w granicach od 60 m p.p.w. w pobliżu doliny, do 60 m n.p.m. na północnym wschodzie gminy i 15 m n.p.m. na jej południu. Miąższość osadów czwartorzędowych występujących na terenie gminy jest zróżnicowana i waha się w granicach od 200 m (w obrębie kredowej doliny), do 140 m na południu i 50 m na północy gminy.

W skład utworów czwartorzędowych wchodzą utwory plejstoceńskie reprezentowane przez warstwy osadów akumulacji lodowcowej (przeważnie gliny zwałowe), przewarstwione osadami akumulacji wodnolodowcowej (piaski i żwiry) i zastoiskowej (iły i mułki) oraz utwory holoceńskie.

Szczegółowy rozkład utworów czwartorzędowych sprowadza się do tego, iż w północnej, południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części analizowanego obszaru, na powierzchni występują gliny zwałowe. Gliny te są szarobrązowe, piaszczyste, z cienkimi nieregularnymi przyrostami i soczewkami piasków i żwirów gliniastych, a niekiedy iłów. Na północ od Zambrowa, oraz koło Skarżyna Starego, występują niewielkie powierzchnie z piaskami i żwirami wodnolodowcymi. Na obszarze gminy znajduje się morena czołowa, tworząca wał Czerwonego Boru, zlokalizowany w zachodniej części analizowanego terenu. Morenę budują piaski, żwiry i głazy, ułożone bezładnie lub warstwowo. Między Tabędzem a Baczami Suchymi rozciągają się nieliczne –

zgrupowane wokół moreny czołowej – ozy, zbudowane z piasków i żwirów. Na obszarze gminy dość licznie występują kemy, zbudowane głównie z mułków i piasków. Tworzą one pagórki w okolicach Tabędza i Zakrzewa. Piaski i żwiry wodnolodowcowe pokrywają większe obszary wokół moreny Czerwonego Boru. Na przełomie plejstocenu i holocenu, na piaszczystej powierzchni sandru (zachodnia część analizowanego obszaru) powstały osady eoliczne, oraz eluwia glin zwałowych, zbudowane z mułków, piasków i żwirów. W zagłębieniach pozostałych po jeziorach wytopiskowych osadziły się mułki i piaski jeziorne (np. na południowy zachód od Zambrowa). Często występują namuły osadzone w zagłębieniach bezodpływowych, natomiast nieco mniej licznie występują torfy.

Budowa geomorfologiczna gminy jest zróżnicowana. W części centralnej i wschodniej przeważają doliny fluwialno-denudacyjne o płaskich dnach, często podmokłe. Wykorzystywane są przez cieki stałe lub okresowe. Od głównych dolin rozchodzą się mniejsze dolinki denudacyjne, o nieckowatym kształcie i niewyraźnie zarysowanych zboczach. Są one lokalnie zawieszone, suche i podobnie jak doliny fluwialno-denudacyjne – mogą być wykorzystywane przez współczesną sieć rzeczną. Dolinom cieków wodnych towarzyszą głównie zbocza wysoczyzny o przeważających spadkach w granicach od 5% do 10%, zlokalizowane w centralnej i północno-wschodniej części. Fragmentarycznie występują zbocza o większych spadkach powyżej 10%, lokalnie powyżej 15%. W części zachodniej wysoczyznę przecinają liczne doliny erozyjno-denudacyjne, o nieckowatych, płaskich dnach, na ogół stromych zboczach, często zawieszone, suche. Niekiedy są one wykorzystywane przez epizodyczne cieki. Dolinom towarzyszą pagórki morenowe zdenudowane o spadkach od 5 % do 15%. W części północno-zachodniej i centralno-zachodniej dodatkowo pojawiają się pagórki morenowe o spadkach od 10 % do 35 %. Na terenie całej gminy, punktowo występują zagłębienia bezodpływowe. Tworzą one niewielkie, płytkie formy powstałe w wyniku nierównomiernej akumulacji lodowca. W części północno-wschodniej znajdują się wały ozów o wysokościach względnych od 5 m do 15 m i nachyleniach zboczy od 5 % do 10 %, lokalnie nawet powyżej 10%. W części centralnej dodatkowo zlokalizowane są pagórki i wzgórza kemowe o wysokościach względnych od 5 m do 15 m i nachyleniach zboczy od 5% do 10% (lokalnie powyżej 10%), oraz pagórki i wzgórza moren czołowych o wysokościach względnych od 2 m do 25 m i nachyleniach zboczy przeważnie do 10% (lokalnie powyżej). W części południowej i centralnej występują rozproszone obniżenia wytopiskowe. Są one rozległe i płaskie, odznaczają się podmokłym dnem, często są wykorzystywane przez współczesną sieć rzeczną.

Złoża kopalin/ surowców naturalnych

Złoża występujące na terenie gminy Zambrów należą do złóż powszechnie występujących na terenie kraju i są łatwo dostępne. Związane są z utworami czwartorzędowymi zlodowacenia Warty (stadiał środkowy Wkry). Powstały one w wyniku akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej.

W granicach gminy Zambrów zlokalizowane są trzy obszary górnicze: Czerwony Bór, Krajewo-Łętowo oraz Zbrzeźnica 1 oraz cztery tereny górnicze Krajewo-Łętowo, Zbrzeźnica, Zbrzeźnica 1, Czerwony Bór 1.

Na terenie gminy (m.in. na północ od Przeździecka) prowadzone było na niewielką skalę nieformalne (nieuregulowane prawnie) wydobycie, mające charakter sporadyczny i indywidualny. Pozyskiwano w ten sposób piasek i piasek ze żwirem. Również w okolicach Zbrzeźnicy, Konopek, miejscowości Klimasze oraz przy drodze z miejscowości Tabędz do Pstrągi-Gniewoty zaobserwowano obszary nieformalnego wydobycia piasków i żwirów. Takie punkty niekontrolowanej eksploatacji kruszyw są szkodliwe dla środowiska - nie posiadają dokumentacji, a wydobycie nie zostało poprzedzone rozpoznaniem geologicznym oraz jest prowadzone w sposób nieuporządkowany. Po zlokalizowaniu miejsc nieformalnego wydobycia należy poddać je rekultywacji – zniwelować wyrobiska i np. je zalesić.

Ponadto na terenie gminy Zambrów na obszarze dz. ew. nr 59/11, 59/12 oraz 59/13 z obrębu geodezyjnego Czerwony Bór, znajduje się złoże „Czerwony Bór II" – udokumentowane w „Dokumentacji geologicznej złoża piasków „Czerwony Bór II" w kat. C_1" zatwierdzonej decyzją Marszałka Województwa z dnia 29 sierpnia 2019 r., znak: DIT-III.7427.1.51.2019.

Schemat 6. Surowce naturalne na terenie gminy Zambrów

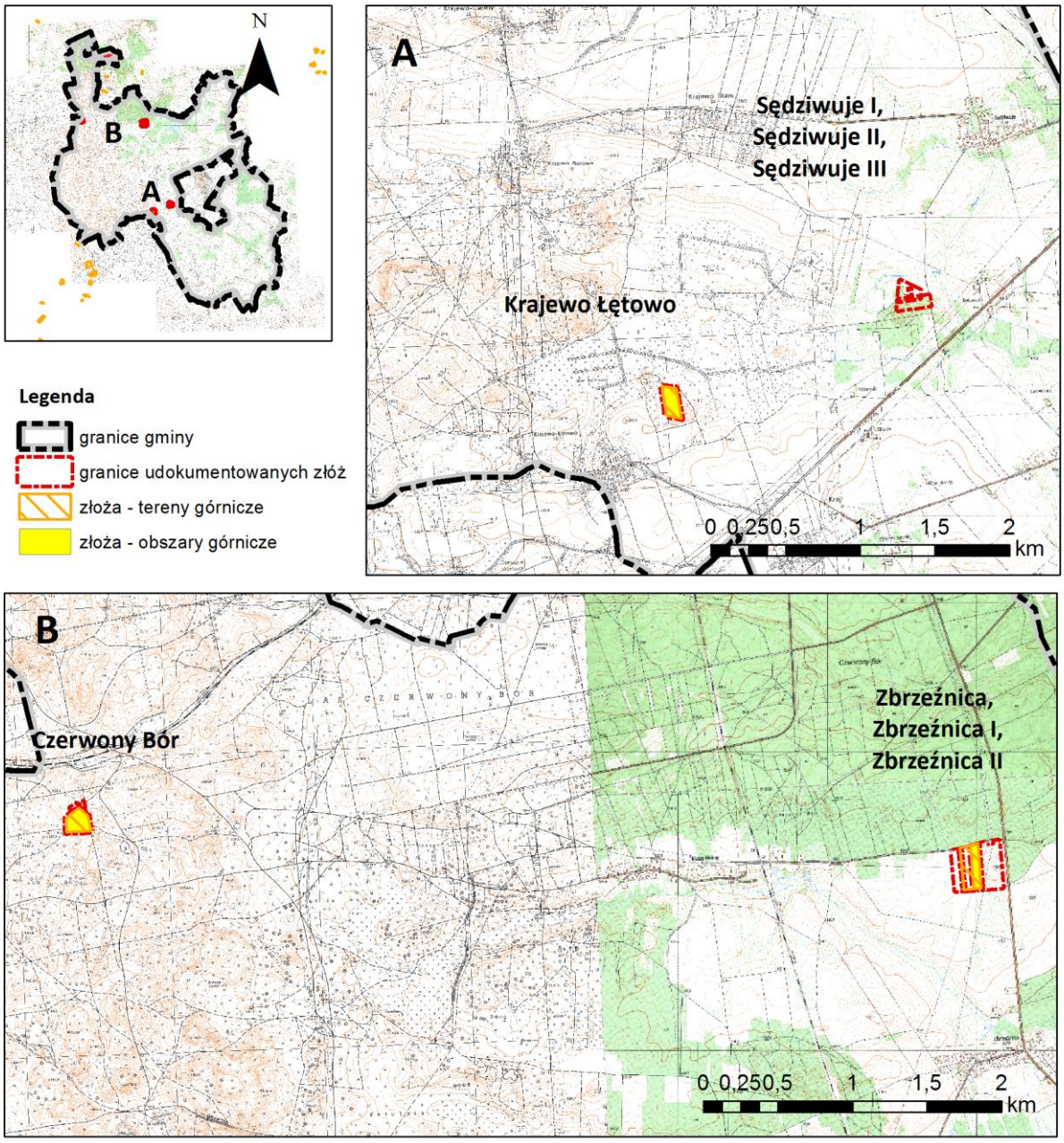

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych PIG

Tabela 7. Surowce mineralne w gminie Zambrów

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Powierzchnia złoża (ha)	Miąższość złoża (m)	Grubość nakładu	Stan i kierunki zagospodarowania złoża	Nr MIDAS	Nadzór górniczy
Czerwony Bór I	Kruszywa naturalne, złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospolite)	1,97	7,70-8,90 Śr. 8,04	0,00-2,40 Śr. 1,6	Złoże zagospodarowane, rekultywacja leśno-wodna;	9918	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Czerwony Bór	Kruszywa naturalne, złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospolite)	0,60	2,90-7,30 Śr. 3,94	0,30-0,70 Śr. 0,5	Eksploatacja złoża zaniechana, kopalnia zamknięta od 2.08.1999 r., koncesja zniesiona 2003.02.17;	7196	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Sędziwuje I	Piasek ze żwirem	0,41	-	Śr. 0,90	Złoże rozpoznane szczegółowo, kategoria złoża – przemysłowe, rekultywacja leśno-wodna;	13762	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Sędziwuje II	Piasek ze żwirem	0,73	-	Śr. 1,70	Złoże rozpoznane szczegółowo, kategoria złoża – przemysłowe, rekultywacja leśno-wodna;	13826	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Sędziwuje III	Piasek ze żwirem	1,22	6,90-8,80, śr. 7,67	0,80-1,80, śr. 1,33	Złoże rozpoznane szczegółowo, kategoria złoża – przemysłowe, rekultywacja rolniczo-leśna;	13827	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Zbrzeźnica	Kruszywa naturalne, piasek (pospolite)	1,89	8,50-10,50, śr. 9,60	3,10-4,21, śr. 3,77	Złoże zagospodarowane, kategoria złoża – przemysłowe, rekultywacja leśno-wodna;	13788	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Zbrzeźnica I	Kruszywa naturalne, piasek (pospolite)	1,40	3,40-9,70, śr. 7,60	2,80-5,21, śr. 3,97	Złoże rozpoznane szczegółowo, kategoria złoża – przemysłowe, wskazana rekultywacja rolniczo-wodna;	13787	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Zbrzeźnica II	Kruszywa naturalne, piasek (pospolite)	5,35	2,80-15,30, śr. 10,79	1,20-4,60, śr. 2,68	Złoże rozpoznane szczegółowo, kategoria złoża – przemysłowe; wskazana rekultywacja rolniczo-wodna;	14418	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Krajewo-Łętowo	Złoża piasków budowlanych	1,96	4,00-10,20, śr. 5,8	0,20-2,00, śr. 0,7	Złoże zagospodarowane, kategoria złoża – przemysłowe, rekultywacja leśno-wodna;	14497	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Podgórze	Piaski kwarcowe	-	-	-	Złoże rozpoznane wstępnie;	2720	Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin
Czerwony Bór II	*Kruszywa naturalne*	*10,77*	*-*	*-*	*Złoże rozpoznane szczegółowo;*	*19624*	*Okręgowy Urząd Górniczy - Lublin*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG – MIDAS

Gleby

Gmina Zambrów charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby bielicowe lub brunatne o składzie mechanicznym piasków gliniastych mocnych na glinach lub glin całkowitych. Miejscami w profilu glebowym zaznacza się frakcja pyłowa. Największe powierzchnie tych gleb występują w środkowej i wschodniej części gminy (wsie: Wierzbowo-Wieś, Krajewo Białe, Wola Zambrowska, Wiśniewo i miasto Zambrów.

Obok najlepszych gleb, głównie w południowej części gminy, występują gleby o nieco gorszych warunkach powietrzno-wodnych, okresowo nadmiernie uwilgotnione, lecz o podobnym składzie mechanicznym jak wyżej. Są to głownie gleby bielicowe lub czarne ziemie. Największe zasięgi tych gleb występują na terenie wsi: Tarnowo-Goski, Grochy Łętownica, Nowy Borek, Grochy Pogorzele, Czartosy i Grzymały.

Na terenie gminy występują również gleby żytnio-ziemniaczane słabe i zbożowo-pastewne słabe (głównie o typie czarnych ziem). Skład mechaniczny tych gleb to w przewadze piaski gliniaste lekkie na glinach lub piaski gliniaste całkowite. Gleby te są mniej zasobne w składniki pokarmowe i poza częścią gleb zbożowo-pastewnych słabych, są wrażliwe na susze. Największe powierzchnie tych gleb występują na terenie wsi: Łosie-Dołęgi, Nowy Borek, Krajewo Borowe i Koziki-Jałbrzyków Stok.

W zachodniej części gminy występują większe kompleksy gleb piaszczystych, suchych, ubogich w składniki pokarmowe. Należą do gleb żytnio-ziemniaczanych słabych z małym udziałem zbożowo-pastewnych słabych. Są to zwykle gleby brunatne lub czarne ziemie (zbożowo-pastewne słabe) o składzie mechanicznym piasków słabo gliniastych na piaskach luźnych.

Najsłabsze gleby występują w zachodniej części gminy, w pobliżu lasów. Największe powierzchnie występują na terenie wsi: Krajewo-Ćwikły, Bacze Mokre, Tabędz, Zbrzeźnica. Są to gleby żytnio-łubinowe.

Warunki hydrologiczne

Wody powierzchniowe

Gmina Zambrów znajduje się na styku zlewni kilku rzek, będącymi dopływami Wisły, w granicach scalonych części wód powierzchniowych SW1204, SW1207, SW1514. Północna część gminy należy do zlewni III rzędu rzeki Narew (płynącej poza granicami administracyjnymi gminy). Przez gminę przepływa rzeka Gać oraz jej dopływ - rzeka Jabłonka, wraz z zasilającymi ją dopływami: rzeką Dąb Prątnikiem oraz strumykiem Zambrzycą.

Południowa część gminy położona w zlewni Bugu odwadniana jest przez rzekę Mały Brok.

Rzeka Gać swoje źródło ma w rozległym obniżeniu wytopiskowym w strefie moren czołowych Czerwonego Boru. Jej koryto jest dość wąskie i wyrównane, o długości ok. 22 km.

Jabłonka ma charakter nizinny, meandrujący. Jej długość wynosi 43,2 km, a powierzchnia zlewni 431,8 km². Ma źródło w rejonie wsi Tybory (gm. Wysokie Mazowieckie). Zasilana jest poprzez wiosenne roztopy (zasilanie śnieżne), co łączy się z wysokimi stanami wody. W okresie letnim dominuje zasilanie deszczowe, związane z okresem maksymalnych opadów. Rzeka przepływa przez Zambrów (gdzie jej koryto jest uregulowane) oraz przez Wolę Zambrowską. Stanowi dopływ rzeki Gać. Na terenie miasta Zambrów, od strony Woli Zambrowskiej, do Jabłonki wpada strumyk zwany Zambrzycą, zaś rzeka Prątnik uchodzi do niej tuż za szosą Zambrów – Warszawa. Dawniej Jabłonka była wykorzystywana do celów rekreacyjnych (miejsce kąpieli letnich), jednak zarzucono tę funkcję ze względu na niską jakość wód (wpływ rozwoju miasta i lokalnego przemysłu). Po wybudowaniu w 1994 r. miejskiej oczyszczalni ścieków i zmodernizowaniu oczyszczalni w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Zambrowie, jakość wód Jabłonki uległa poprawie (jak również rzek Gać oraz Narew, na które Jabłonka pośrednio wpływa).

Rzeka Dąb stanowi prawy dopływ Jabłonki, jej źródło znajduje się na terenie gminy Wysokie Mazowieckie. Jest rzeką meandrującą, o szerokiej, płaskiej dolinie.

Mały Brok to rzeka mająca swe źródło w gminie Wysokie Mazowieckie. Jej koryto dość głęboko wcina się w taras zalewowy, tworzy liczne meandry.

Na terenie gminy znajdują się stawy rybne w miejscowości Poryte-Jabłoń, ich powierzchnia wynosi ok. 120 ha. Mają one istotną rolę w lokalnej retencji wód powierzchniowych.

Na obszarze całej gminy zlokalizowane są oczka wodne i drobne stawy.

Wody podziemne

Wg podziału hydrogeologicznego Polski północna część gminy znajduje się w obrębie makroregionu północno-wschodniego, regionu mazowieckiego I. Na tym obszarze rozpoznane i ujmowane są głównie wody w utworach czwartorzędowych. Występują one w pięciu poziomach wodonośnych – poziomie wód gruntowych i czterech poziomach międzyglinowych, z czego dwa występują w granicach administracyjnych gminy. Poziom wód gruntowych nie ma znaczenia użytkowego ze względu na ograniczoną izolację oraz znaczną wrażliwość na zanieczyszczenia. Pierwszy poziom wodonośny stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę, znajduje się w okolicach wsi Czerwony Bór, a jego strop leży na głębokości 15-50 m. Zasilany jest poprzez infiltrację z poziomu wód gruntowych lub przesączanie opadów atmosferycznych. Drugi poziom wodonośny eksploatowany jest głównie poprzez studnie, a zasilany poprzez sączenie pionowe przez słabo przepuszczalne utwory rozdzielające warstwy wodonośne. Leży na głębokości ok. 60-100 m. Oba poziomy spełniają kryteria głównego poziomu użytkowego.

Obszar gminy znajduje się również w granicach JCWPd nr 51. Wg badań przeprowadzonych w 2005r. jakość wód Jednostkowej Części Wód Podziemnych określana jest jako dobra, pod względem ryzyka niespełnienia celów środowiskowych obszar jest niezagrożony.

Zachodnia część gminy znajduje się w granicach trzeciorzędowego zbiornika porowego Subniecka Warszawska (GZWP nr 215), o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m3/d i średniej głębokości ujęcia 160 m. Zbiornik ten nie posiada szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej.

Warunki klimatyczne

Wg podziału W. Okołowicza Polski na regiony klimatyczne, gmina Zambrów położona jest w regionie mazurskim. Klimat panujący w tym regionie kształtowany jest głównie przez oddziaływanie kontynentalizmu wschodniego oraz niewielki wpływ Morza Bałtyckiego. Świadczą o tym przede wszystkim amplitudy roczne temperatury powietrza wynoszące 23,5^{o}C (Szepietowo).

Warunki klimatyczne gminy Zambrów scharakteryzowano w oparciu o dane meteorologiczne ze stacji w Szepietowie, które uznano za reprezentacyjne dla tego terenu[2].

Średnia roczna temperatura powietrza na omawianym terenie jest znacznie niższa w porównaniu do większości terenów polski i wynosi 6,5°C. Średnia temperatura miesiąca najcieplejszego – lipiec –wynosi 17,3°C, zaś średnia temperatura miesiąca najchłodniejszego – stycznia – jest bardzo niska i wynosi -6,2°C. Roczna amplituda temperatury wynosi 23,5°C. Najwyższe temperatury maksymalne notowane są w miesiącach najcieplejszych z maksymalną wartością 22,7°C występującą w lipcu. W porównaniu do większości terenów Polski wartość ta nie jest wysoka. Niska jest średnia temperatura minimalna miesiąca najchłodniejszego (stycznia) i wynosi -9,3°C, która świadczy o wpływie cech kontynentalnych.

W ciągu roku notuje się średnio około 127 dni z przymrozkami (temperatura minimalna poniżej 0°C), co jest wielkością charakterystyczną dla wschodniej Polski. Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni w roku. Długość ta również jest charakterystyczna dla Polski wschodniej i północnej.

Lokalne warunki fizjograficzne gminy Zambrów w niewielkim stopniu modyfikują przedstawioną powyżej charakterystykę warunków termicznych. Teren gminy posiada niewielką powierzchnię terenów cechujących się niekorzystnymi warunkami termicznymi. Należą do nich: obszary dolin rzek oraz dolinki drobnych cieków i zagłębień bezodpływowych. Tereny te, zajęte

[2] Dane meteorologiczne opracowane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dane dotyczące opadów atmosferycznych zaczerpnięto z Atlasu Opadów autorstwa W. Wiszniewskiego.

głównie przez łąki i pastwiska, narażone są na występowanie podwyższonych dobowych amplitud temperatury w okresie lata (w dniach pogodnych przy tzw. pogodzie radiacyjnej). Pozostałe tereny charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi.

Średnioroczna wilgotność względna powietrza kształtuje się na poziomie 81%. Wartość ta zbliżona jest do przeciętnej na terenie Polski. Łącznie w ciągu roku obserwuje się tu około 143 dni pochmurnych. Najkorzystniejsze warunki pogodowe panują we wrześniu, zaś najmniej korzystne w listopadzie i grudniu. Warunki fizjograficzne obszaru gminy Zambrów są zbyt mało zróżnicowane, aby mogły mieć wpływ na rodzaj i wielkość zachmurzenia.

Opady atmosferyczne na terenie gminy scharakteryzowano na podstawie danych obserwowanych ze stacji opadowych Wądołki-Borowe i Wierzbowo – najbliżej położonych tego rodzaju stacji w stosunku do badanego terenu. Rejon gminy Zambrów otrzymuje od 560 do 571 mm opadu w skali rocznej, z czego na okres wegetacyjny (IV-IX) przypada 360 mm. Maksimum opadów w ciągu roku obserwuje się w sierpniu – 84 mm, zaś minimum w lutym – 27 mm. Pokrywa śnieżna zalega dosyć długo – średnio około 94 dni w roku.

Na omawianym terenie dominują wiatry zachodnie (20,7% przypadków w ciągu roku). Najrzadziej notowane są wiatry północno-wschodnie (5,6% przypadków). Rozkład kierunków wiatru w poszczególnych porach roku jest identyczny jak w rozkładzie rocznym. Bardzo rzadko występują cisze. Średnio w roku występują one w 2,5% obserwacji, najczęściej latem (3,3%), a najrzadziej zimą (2,1%). Średnia prędkość wiatru wynosi tu 3,2 m/s.

Szata roślinna

Roślinność potencjalna obszaru wg Matuszkiewicza ogranicza się do czterech zbiorowisk:

- świetlista dąbrowa, postać wyżynna,
- kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe,
- grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, seria uboga,
- niżowy łęg jesionowo-olszowy.[3]

Dzisiejsza roślinność występująca na przedmiotowym terenie znacznie różni się od potencjalnej. Teren ten jest wykorzystywany rolniczo, co w efekcie doprowadziło do prawie całkowitej likwidacji powierzchni zalesionych (za wyjątkiem Czerwonego Boru). Gmina Zambrów charakteryzuje się dużym udziałem gruntów rolnych – roślinność segetalna jest dominującym elementem szaty roślinnej wschodniej części gminy (pola uprawne, siedliska, łąki i pastwiska).

[3] wg Matuszkiewicz J. *Regionalizacja geobotaniczna Polski.* IGiPZ, Warszawa 2008

Wśród użytków zielonych dominują zbiorowiska świeżych łąk kośnych, wykorzystywanych częściowo jako pastwiska. W północnej części gminy występują siedliska łąkowe i szuwarowe, zaś na południu zbiorowiska bagienne.

Lasy stanowią ok. 32% powierzchni terenu gminy. Tworzą dość duże kompleksy, zlokalizowane na całym obszarze administracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem północnej i zachodniej oraz wschodniej części gminy (rejon Czerwonego Boru oraz wsi: Grabówka, Krajewo Borowe, Laskowiec Stary, Wierzbowo-Wieś i Zbrzeźnica).

Lasy gminy Zambrów można podzielić na kompleksy:

- o najwyższych wartościach przyrodniczych - przeważają siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego , oprócz sosny duży udział ma również dąb i brzoza. Do powyższej grupy można także zaliczyć lokalne lasy i bory wilgotne, a także lasy pełniące funkcję wodochronną, ostoje zwierząt chronionych oraz lasy strefy podmiejskiej,
- o wysokich wartościach przyrodniczych - są to przeważnie bory świeże, rzadziej lasy mieszane z dominująca sosną,
- o średnich wartościach przyrodniczych - są to lasy z młodymi drzewostanami, porastające głównie siedliska boru świeżego, ale można do tej grupy zaliczyć również niektóre enklawy olsu czy boru wilgotnego.

W pobliżu miasta Zambrów objęto ochroną rezerwatową siedlisko lasu liściastego, charakterystycznego dla Wysoczyzny Wysokomazowieckiej (Rezerwat Grabówka), zaś w północnej części gminy znajduje się Rezerwat Dębowe Góry, chroniący zachowany w stanie naturalnym zespół świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym. Ochroną siedliskową (jako Obszar o Znaczeniu Wspólnotowym, OZW) objęty jest również kompleks leśny przy zachodniej granicy gminy – tzw. Czerwony Bór.

Tabela 8. Roślinność i siedliska wskazane na obszarach chronionych

Czerwony Bór	Granice obszaru Natura 2000 zostały wytyczone na podstawie zasięgu takich siedlisk jak: ○ Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi ○ Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion), Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion) ○ Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych ○ Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae) ○ Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris) ○ Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) ○ Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populeum albae, Alnenion) ○ Ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae) ○ Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum)

Rezerwat „Dębowe Góry”	Drzewostan zbudowany jest głównie z około 45-letnich dębów szypułkowych i bezszypułkowych. Duże powierzchnie zajmowane są przez zbiorowiska świetlistej dąbrowy, w tym takie rzadkie gatunki jak: gorysz silny, miodunka wąskolistna, oman wierzbolistny, oraz gatunki podlegające ochronie gatunkowej: lilia złotogłów, śnieżnik leśny, naparstnica zwyczajna, orlik pospolity. Dużą powierzchnię rezerwatu zajmuje stosunkowo młody bór mieszany sosnowo-dębowy. W warstwie krzewów występują tu: leszczyna, jarzębina i kruszyna, w runie leśnym zaś: borówka czarna.
Rezerwat „Grabówka”	70-letni drzewostan budowany jest przede wszystkim z grabu, dębu szypułkowego, jako domieszka występuje osika i brzoza brodawkowata. W podszycie występuje lipa oraz grab. W północnej części rezerwatu rosną ponad 100-letnie dęby, zaś w południowej części występuje podtapiane obniżenie terenu, porastane przez zespół łęgu jesionowo olszowego. Na terenie rezerwatu rozpoznano ponad 100 gatunków roślin (12 drzew, 12 krzewów, 78 ziół i 5 mszaków – wśród nich dwa objęte całkowitą ochrona: kruszczyk szerokolistny i gnieźnik leśny, oraz cztery objęte ochroną częściową: kruszyna pospolita, kalina koralowa, kopytnik pospolity i konwalia majowa).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF Natura 2000 oraz programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zambrów

Fauna

Na obszarze gminy Zambrów różnorodność gatunkowa zwierząt związana jest z siedliskami leśnymi oraz w mniejszym stopniu z siedliskami dolinowych łąk (łęgów). Obszarami skupiającymi największą liczbę zwierząt są duże kompleksy leśne: rejon Czerwonego Boru oraz w sąsiedztwie wsi: Krajewo Borowe, Grabówka, Laskowiec Stary, Wierzbowo-Wieś i na północ od wsi Brzeźnica.

We wszystkich tych kompleksach, oprócz licznych ptaków, drobnych ssaków (wiewiórka, jeż) i nieco większych, jak bóbr, borsuk, lis i jenot, występuje dość licznie jeleń europejski, sarna, dzik. Wśród ptaków nieobjętych ochroną gatunkową występuje czapla siwa, kaczka krzyżówka, słonka. Grunty rolne przeważające we wschodniej części gminy stanowią miejsce występowania przede wszystkim pospolitych zwierząt typowo polnych. Ponadto występują tu gatunki ptaków migrujących i lęgowych.

Duża część gatunków zwierząt występujących na obszarze gminy objęta jest formami ochrony przyrody wskazanymi ustawowo.

Tabela 9. Zwierzęta objęte ochroną gatunkową występujące na obszarach chronionych

Czerwony Bór	Ochronie podlegają takie gatunki jak: cietrzew zwyczajny, dzierzba gąsiorek, lelek zwyczajny, skowronek borowy, żuraw, bóbr europejski, wilk szary.
Rezerwat „Grabówka”	Spośród zwierząt występujących w rezerwacie ochroną gatunkową objęto m.in. ssaki: jeż wschodni, kret, wszystkie nietoperze, gronostaj i łasica; płazy: traszka, kumaki, ropuchy i rzekotka drzewna; gady: wszystkie jaszczurki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF Natura 2000 oraz programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zambrów

Formy ochrony przyrody

W granicach gminy Zambrów znajdują się tereny objęte różnymi formami ochrony przyrody – zarówno punktowymi, jak i powierzchniowymi (na mocy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651).

Tabela 10. Wykaz form ochrony przyrody zlokalizowanych w granicach gminy Zambrów

Forma ochrony przyrody	Nazwa
Rezerwat przyrody	• Rezerwat „Dębowe Góry” • Rezerwat „Grabówka”
Park Krajobrazowy	• Otulina Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi
Obszar Natura 2000	• Czerwony Bór (PLH200018)
Pomnik przyrody	• Pomnik przyrody „Nr 11 Ł” • Pomnik przyrody „Nr 82 Ł”
Użytek ekologiczny	• Użytek ekologiczny „Nr 190” Bagno Pastwisko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

Schemat 7. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Zambrów

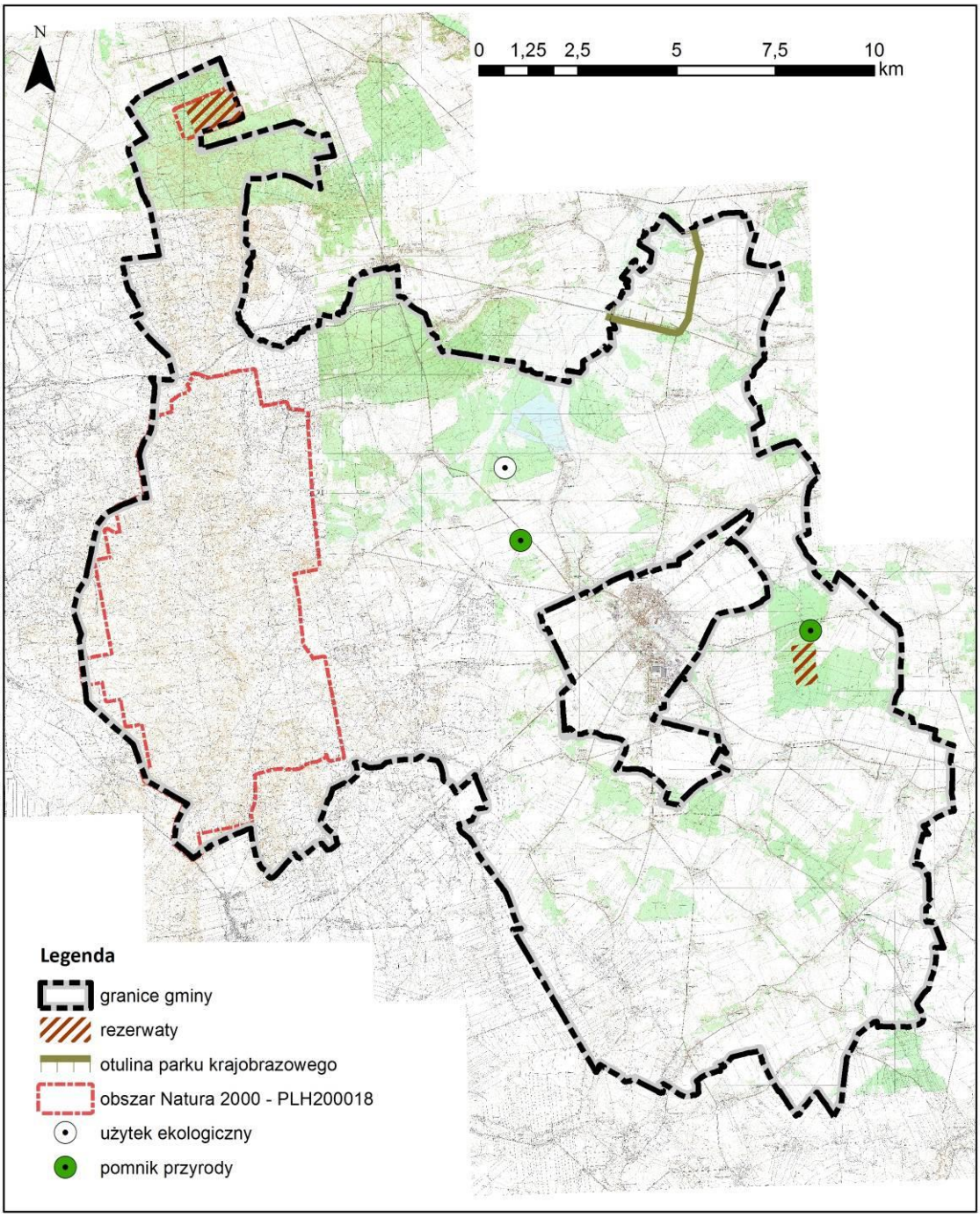

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11. Formy ochrony przyrody zlokalizowane w granicach gminy Zambrów

Rezerwat „Dębowe Góry”	Dębowe Góry zostały uznane za rezerwat 27 kwietnia 2001 roku za sprawą Rozporządzenia Nr 9/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r. w sprawie uznania obiektu „Dębowe Góry” za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Z 2001 r. Nr 8, poz. 149). Powierzchnia rezerwatu wynosi 99,62 ha. Dla obszaru nie wyznaczono otuliny. Celem utworzenia rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych. Nadzór nad obszarem sprawuje Dyrektor Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.
Rezerwat „Grabówka”	Grabówka została uznana za rezerwat przyrody 12 listopada 1996 roku, za sprawą Zarządzenia MOŚZNiL z 12 listopada 1996[4] (M.P. z 1996, Nr 75, poz. 679). Jest to rezerwat rodzaju leśnego o typie ekosystemu leśnego i borowego, podtypie lasy nizinne. Powierzchnia rezerwatu obejmuje 60,80 ha, nie wyznaczono dla obszaru otuliny. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności. Przedmiotem ochrony jest grąd typowy oraz fragmenty łęgu jesionowo-olszowego.
Otulina Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi	Otulina jest to wydzielona strefa ochronna wokół chronionego przyrodniczo terenu, zabezpieczająca go przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka (definicja według *Ustawy o ochronie przyrody* z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2015 poz. 1651). Otulina nie jest, w rozumieniu art. 5 ust. 14 ustawy, formą ochrony przyrody, lecz obszarem, na którym działalność człowieka nie może negatywnie oddziaływać na przyrodę obszaru chronionego. Podstawą prawną działania Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi jest Uchwała XXIII/200/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Podla. 2016. 1501 z dnia 2016.03.25). Dla Parku sporządzono plan ochrony. Przedmiotem ochrony jest obszar o powierzchni 7368,22 ha.
Czerwony Bór (PLH200018)	Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych – muraw, wrzosowisk i jałowczysk. Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca, występujące w mozaice z wrzosowiskami i różnego typu murawami. Są one zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowozachodniej części terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. W kompleksie z jałowczyskami występują drobno powierzchniowe płaty suchych wrzosowisk oraz

[4] Zarządzenie uznane jest za uchylone dn. 02.08.2001 r.

	ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe ze związku *Koelerion glaucae* i wydmy śródlądowe z murawami szczotlichowymi. Wśród innych siedlisk o znacznej wartości przyrodniczej, zajmujących jednak zdecydowanie mniejsze powierzchnie na terenie Czerwonego Boru należy wymienić świeże (i wilgotne) łąki użytkowane ekstensywnie, grąd subkontynentalny, śródlądowe bory chrobotkowi i świetliste dąbrowy. Zbiorowiska dąbrów cechuje tu duże bogactwo florystyczne, a także występowanie wielu gatunków roślin podlegających ochronie prawnej i zagrożonych, takich jak koniczyna długokosa, okrzyn łąkowy, oman szorstki i turówka leśna. Z dąbrowami sąsiadują wszędzie grądy miodnikowe, w których runie oprócz miodownika melisowatego rosną, między innymi, gnieźnik leśny i lilia złotogłów. O znacznej wartości przyrodniczej Czerwonego Boru, obok siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, decydują również stanowiska gatunków zwierząt wymienionych w Załącznikach do Dyrektyw Rady EWG – bobra europejskiego, a także ptaków, między innymi, cietrzewia, żurawia i dudka. Stanowiska bobra i żurawia skupiają się głównie we wschodniej części Czerwonego Boru, w bliskim sąsiedztwie naturalnych cieków rzecznych i ich źródlisk (m.in. rzeki Gać) oraz zbiorowisk niżowego łęgu olszowego. Czerwony Bór pełni bardzo ważną rolę, jako ostoja cietrzewia. Areny tokowiskowe i miejsca przebywania tego gatunku o łącznej powierzchni około 175 ha są zlokalizowane głównie w środkowej części terenu i obejmują przede wszystkim obszary o mozaikowatym charakterze, z zaroślami jałowca i luźnymi drzewostanami powstającymi spontanicznie w procesie sukcesji wtórnej.
Użytek ekologiczny „Nr 190” Bagno Pastwisko	Użytek ekologiczny został ustanowiony 16 lipca 2001 roku za sprawą Rozporządzenia Nr 19/01 Woj. Podl. Z 16.07.2001 (Dz. Urz. Woj. Podl. Z 2001, Nr 24, poz. 391). Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie roślinności śródleśnego torfowiska (ekosystemu bagiennego). Powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 1,66 ha, zlokalizowany jest on w miejscowości Poryte-Jabłoń (numery działek ewidencyjnych: 69, 69c). Nadzór nad użytkiem sprawuje Nadleśnictwo Łomża (Leśnictwo Wygoda).
Pomniki przyrody	W rejestrze pomników przyrody gminy Zambrów (stan na IX 2013r.) znajdują się dwa pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze gminy Zambrów, są to: • aleja lipowa – 44 sztuki znajdująca się w miejscowości Zbrzeźnica, przy drodze krajowej nr 63 Łomża - Zambrów w km 22+700 do 23+200 (Nr pomnika 82.ł, arkusz ewidencyjny pomnika przyrody rejestru wojewódzkiego Nr 82-szt 3) • 215-letni dąb szypułkowy, o obwodzie 440 cm, zlokalizowany 1 km na wschód od wsi Wola Zambrowska (Nr pomnika 11.ł, arkusz ewidencyjny pomnika przyrody rejestru wojewódzkiego Nr 11). Dąb został objęty ochroną pomnikową 26 października 1982 roku na podstawie Zarządzenia Nr 54/82 Woj. Łomż. z

	26.10.1982 (Dz. Urz. Woj. Łomż. Z 1982, Nr 3, poz. 34).

Źródło: Opracowanie własne

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin. W zależności od wielkości i długości, można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych.

W Studium wskazuje się korytarze o znaczeniu lokalnym i regionalnym, które biegną wzdłuż cieków wodnych, łącząc ze sobą wielkoobszarowe formy ochrony przyrody, enklawy zieleni oraz węzły korytarzy ekologicznych. Rzeka Jabłonka (największa rzeka na terenie gminy) wraz z doliną, tworzą migracyjny korytarz należący do regionalnego systemu powiązań przyrodniczych. Poprzez rzekę Gać i jej dolinę związana jest ona z Łomżyńskim Parkiem Krajobrazowym Doliny Narwi (Obszar Natura 2000 Przełomowa Dolina Narwi PLC200003). Układ ten na obszarze gminy Zambrów wspomagany jest lokalnymi ciągami przyrodniczymi tworzonymi przez liczne mniejsze dolinki i kompleksy leśne. Doliny rzeki Jabłonki i Gać łączą obszar Czerwonego Boru z lokalnym systemem przyrodniczym gminy.

W roku 2005 powstał w Polsce projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000. Został on opracowany wstępnie w Zakładzie Badań Ssaków PAN, potem zaś zatwierdzony przez Zarząd Województwa Podlaskiego. Korytarze ekologiczne łączą europejską sieć Natura 2000. Główny Korytarz Ekologiczny GKPnC-3A Przełomowa Dolina Narwi – Puszcza Biała (Korytarz Ekologiczny Główny) oraz uzupełniający korytarz Ekologiczny KPn-5D Dolina Rzeki Gać (Korytarz Ekologiczny Uzupełniający) łączą ze sobą m.in. Dolinę Środkowej Narwi, Dolinę rzeki Ruż, Lasy Mielnickie i Puszczę Białą. Stanowią one elementy europejskiej i krajowej sieci ekologicznej. Korytarze te są stosunkowo szerokie i obejmują tereny objęte formami ochrony przyrody (Obszar Natura 2000 „Czerwony Bór”, lasy ochronne objęte ochroną planistyczną).

Schemat 8. Korytarze ekologiczne w gminie Zambrów

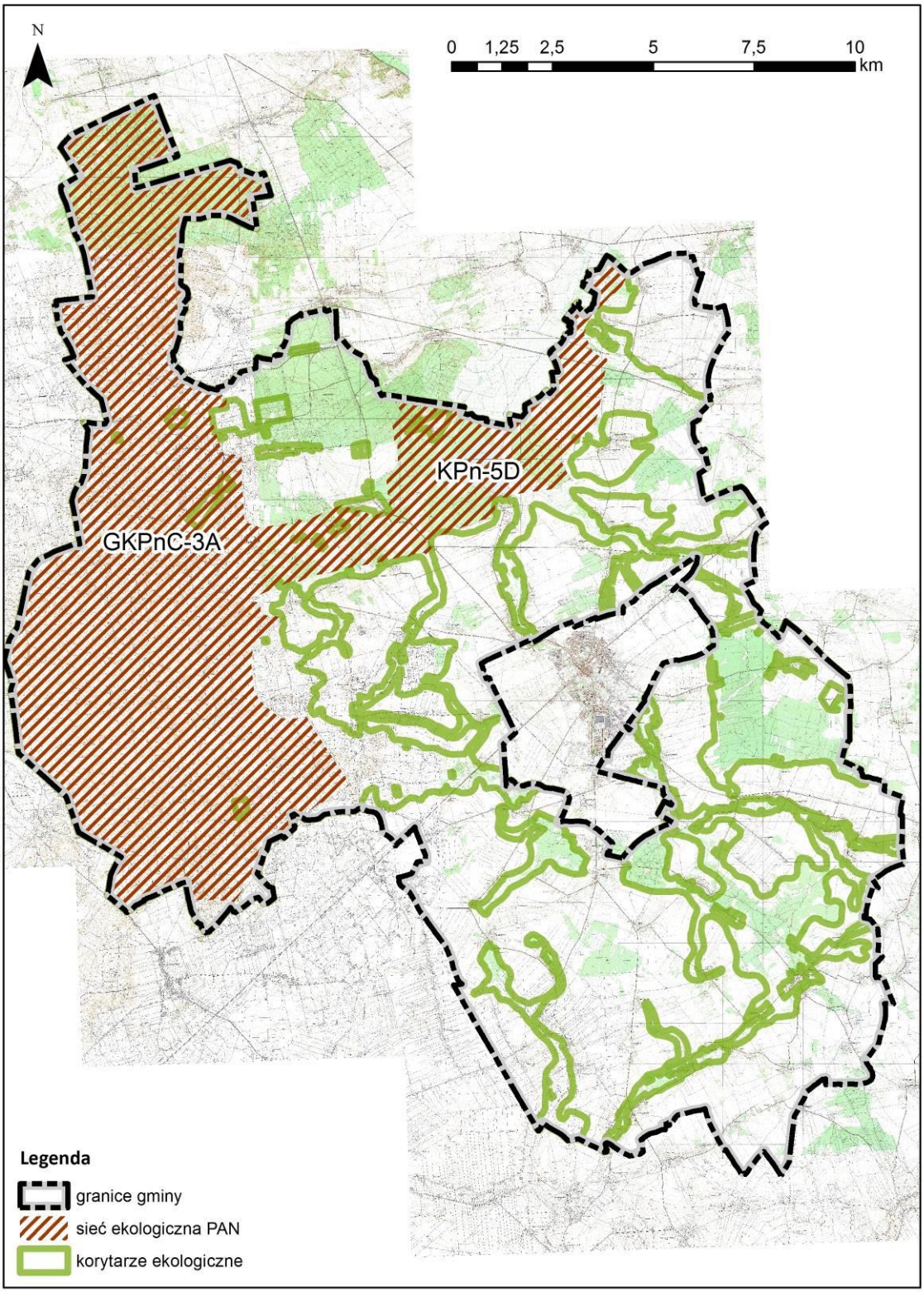

Źródło: Opracowanie własne

Krajobraz kulturowy

W aspekcie krajobrazu kulturowego gmina Zambrów jest gminą typowo wiejską, o charakterze rolniczym. W krajobrazie dominują niewielkie wsie (ulicówki) oraz rozproszona zabudowa zagrodowa. Otoczone są one polami ornymi, z niewielkim udziałem użytków zielonych położonych w wilgotnych obniżeniach terenu związanych z obecnością cieków wodnych i rowów melioracyjnych. W krajobrazie pól uprawnych pojawiają się niewielkie kompleksy leśne oraz zadrzewienia – tuż przy zabudowie zagrodowej oraz jako zadrzewienia śródpolne, tworzące wnętrza i przesłony w otwartym krajobrazie rolniczym. Część zachodnią porasta duży kompleks leśny - Czerwony Bór.

Krajobraz gminy jest wyraźnie zróżnicowany. Część wschodnia związana jest z działalnością rolniczą, część zachodnia zaś porośnięta jest lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa. Znajduje się tam obszar Natura 2000, co pozwala zachować zbliżoną do naturalnej fizjonomię obszaru.

Wśród walorów kulturowych gminy wyróżnia się drewniana zabudowa zagrodowa oraz liczne kapliczki i krzyże przydrożne. W granicach gminy Zambrów zlokalizowanych jest 12 zabytków wpisanych do rejestru zabytków:

- Dwór murowany z połowy XIX w. w miejscowości Łosie-Dołęgi (NR REJ. A-147/02.12.2005),
- Dwór murowany z 1905 r . wraz z terenem ogrodu ozdobnego i parku wraz z nasadzeniami i szpalerami starodrzewu w miejscowości Poryte-Jabłoń (NR REJ. A-223/12.03.1986),
- Kościół par. p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej, drew., 1776 w miejscowości Tabędz (NR REJ. 5/13.03.1995),
- Krzyż i grób harcerza na cmentarzu katolickim w miejscowości Tabędz (NR REJ. 330/14.09.1987),
- Dwór murowany z 1882 r. w miejscowości Wądołki-Borowe (NR REJ. A-461/15.11.1991)
- Cmentarz żołnierzy radzieckich z okresu II wojny światowej w Woli Zambrowskiej (NR REJ. 423/30.12.1991),
- 5 zabytków archeologicznych.

W wojewódzkiej ewidencji zabytków znajduje się 18 zabytków z terenu gminy Zambrów, w tym 12 zabytków architektury i budownictwa, 1 założenie dworskie (zespół folwarczny), 5 cmentarzy i mogił wojennych. W ewidencji zabytków archeologicznych (AZP) znajduje się ok. 240 zabytków (stanowisk) archeologicznych.

Wśród postulowanych obszarów do ochrony w formie stref ochrony konserwatorskiej warto wyróżnić:

- Łosie-Dołęgi – pozostałości założenia dworsko-ogrodowego (dz. Nr 108/2)
- Tabędz – zespół kościoła parafialnego (kościół, cmentarz, dzwonnica).

2. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Okres wegetacyjny na terenie gminy Zambrów wynosi od 200 do 210 dni i jest dłuższy od średniego okresu dla Polski. Natomiast opady atmosferyczne są stosunków niskie i wynoszą maksymalnie 550-570 mm, są więc niewiele mniejsze od średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych dla Polski. W celu poprawy warunków produkcji rolniczej znaczną część gminy zmeliorowano.

Gmina Zambrów charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby bielicowe lub brunatne. Są to gleby pszenne dobre lub pszenno-żytnie należące do IIIa-IIIb klasy bonitacyjnej i kompleksów rolniczej przydatności 2 i 4. Największe powierzchnie tych gleb występują w środkowej i wschodniej części gminy. Gleby te podlegają bezwzględnej ochronie przed zmianą użytkowania na nierolnicze. W południowej części gminy, występują gleby należące do IVa i IVb klasy bonitacji i kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego. Są to głownie gleby bielicowe lub czarne ziemie. W pobliżu miejscowości Łosie-Dołęgi, Nowy Borek, Krajewo Borowe i Koziki-Jambrzyków występują obszary gleb o średnich warunkach dla intensyfikacji rolnictwa. Są to gleby żytnio-ziemniaczane słabe i zbożowo-pastewne słabe (głównie o typie czarnych ziem). W zachodniej części gminy występują większe kompleksy gleb piaszczystych, suchych, ubogich w składniki pokarmowe (gleb żytnio-ziemniaczanych słabych z małym udziałem zbożowo-pastewnych słabych). Są to przeważnie gleby brunatne lub czarne ziemie (zbożowo-pastewne słabe). Należą do V klasy bonitacyjnej. Najsłabsze gleby występują w zachodniej części gminy, w pobliżu lasów (gleby żytnio-łubinowe, należące do klasy VI bonitacyjnej).

Wykres 13. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w gminie Zambrów

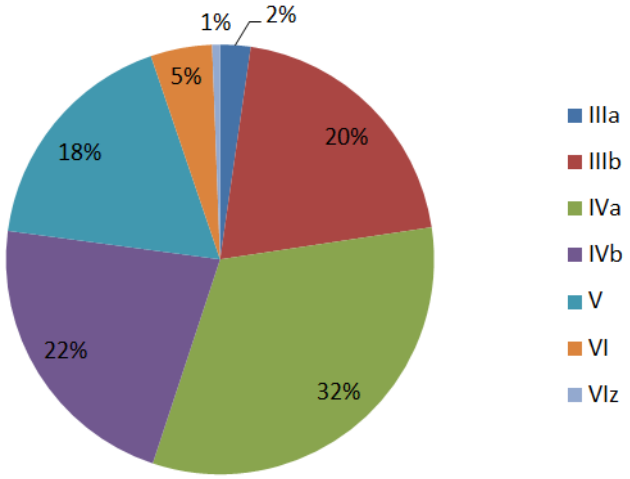

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gleboznawstwa w Ośrodku Doradztwa Rolniczego Województwa Podlaskiego

Trwałe użytki zielone występują głównie w dolinach rzek oraz w lokalnych zagłębieniach terenu. W większości są to użytki średniej wartości (łąki i pastwiska III - IV klasy) o dość korzystnych warunkach dla produkcji rolnej.

Na terenie gminy Zambrów występują korzystne warunki dla produkcji rolnej w szerokim zakresie upraw. Pod względem przydatności 34% gleb posiada kompleks pszenny dobry, dużą część gleb (18%) stanowi kompleks żytni bardzo dobry oraz kompleks zbożowo-pastewny mocny – 14%.

Wykres 14. Udział poszczególnych kompleksów glebowych w gminie Zambrów

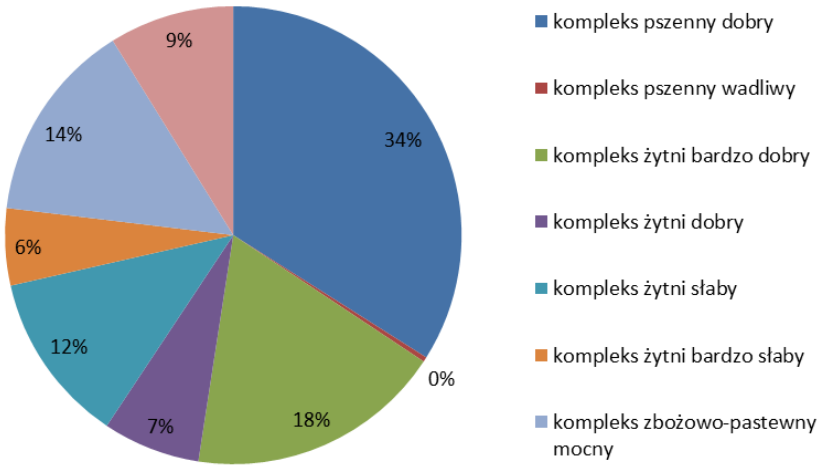

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gleboznawstwa w Ośrodku Doradztwa Rolniczego Województwa Podlaskiego

Według Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010 wynika, iż na terenie gminy funkcjonowało 1514 gospodarstw indywidualnych z czego 1424 takich, które prowadziły działalność rolniczą. Średnia ogólna powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność wynosi 11,67 ha. Dane te są niewiele wyższe od średniej krajowej (10,23 ha), jednak są niższe w porównaniu ze średnią województwa podlaskiego (13,36 ha). Dane dla celów porównawczych pochodzą również z 2010 roku.

Wykres 15. Wielkości gospodarstw rolnych ogółem i gospodarstw rolniczych prowadzących działalność rolniczą w gminie Zambrów

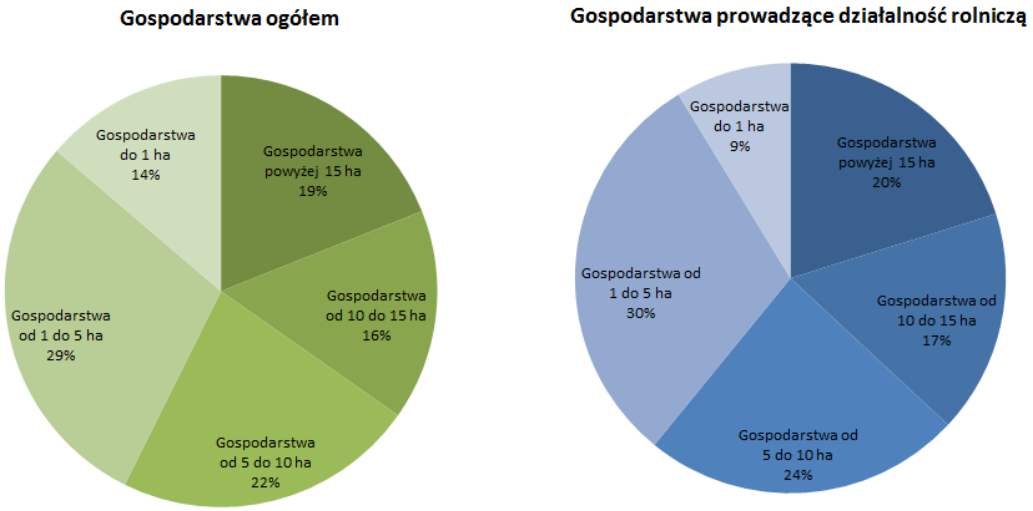

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2010 roku pod uprawy przeznaczonych było 9357 ha. Dominującym typem uprawy była produkcja zbóż (95% powierzchni zasiewów). Poniższy wykres prezentuje strukturę zasiewów na gruntach rolnych na terenie gminy Zambrów.

Wykres 16. Udział wybranych upraw w powierzchni zasiewów w gminie Zambrów

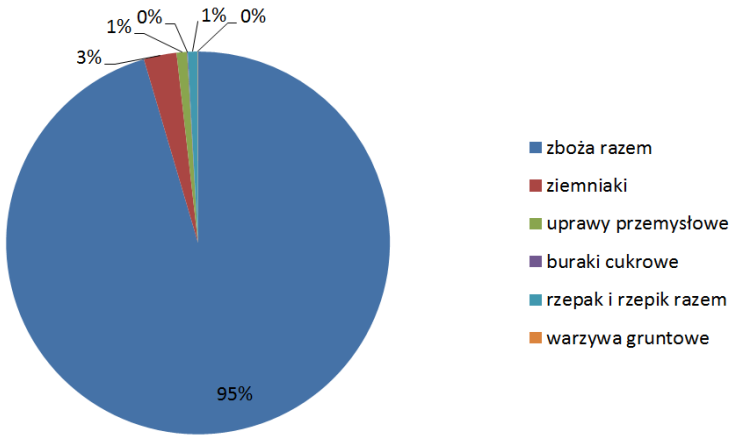

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Zambrów w 2010 r. 746 gospodarstw utrzymywało zwierzęta gospodarskie. Hodowano przede wszystkim trzodę chlewną (ponad 45% pogłowia zwierząt), drób (28%) oraz bydło (25%).

Wykres 17. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Zambrów w 2010 roku.

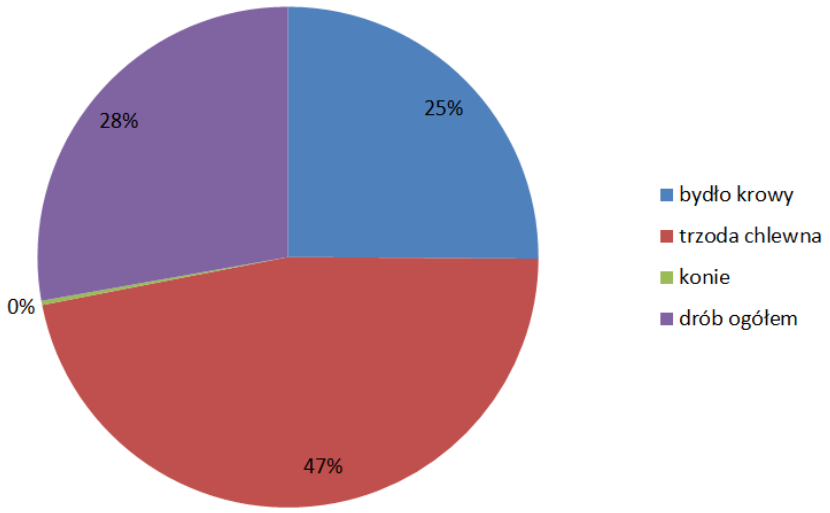

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Leśna przestrzeń produkcyjna

Tereny leśne stanowią 32% powierzchni gminy, jest to wskaźnik powyżej średniej województwa podlaskiego (30,6% dane z 2012r. wg GUS). Powierzchnia lasów od lat kształtuje się na zbliżonym poziomie. Lasy publiczne Skarbu Państwa będące w zarządzie Lasów Państwowych stanowią 78% wszystkich lasów w gminie Zambrów. Pozostałe grunty leśne należą do osób prywatnych. Lasy państwowe administrowane są przez Nadleśnictwo Łomża. Na terenie gminy Zambrów występują lasy ochronne (lasy wodochronne, lasy stanowiące ostoje zwierząt chronionych, lasy położone w odległości do 10 km od granic miasta Łomży) będące własnością Skarbu Państwa.

Wykres 18. Powierzchnia lasów w gminie Zambrów w ha

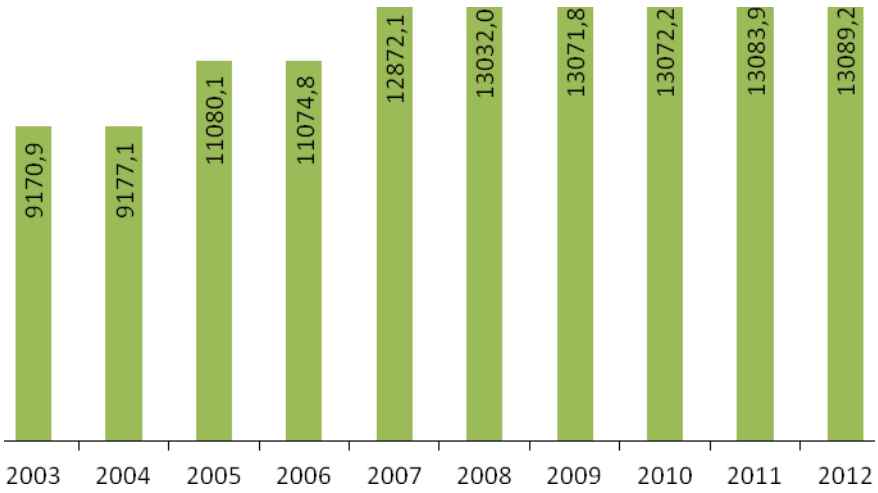

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największe obszary leśne na terenie gminy występują w jej zachodniej części, stanowiąc kompleks leśny – Czerwony Bór. Mniejsze kompleksy zlokalizowane są na całym obszarze administracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem rejonu wsi: Grabówka, Krajewo Borowe, Laskowiec Stary, Wierzbowo-Wieś i Zbrzeźnica. Struktura własności lasów sprzyja ich prawidłowej gospodarce – lasy publiczne należące do Skarbu Państwa zapewniają ciągłość naturalnych ekosystemów. Potencjalne rozdrobnienie kompleksów mogłoby wpłynąć na zmniejszenie liczby ostoi, a także pogorszenie funkcjonowania środowiska przyrodniczego całego obszaru.

Schemat 9. Lasy ochronne na terenie gminy Zambrów

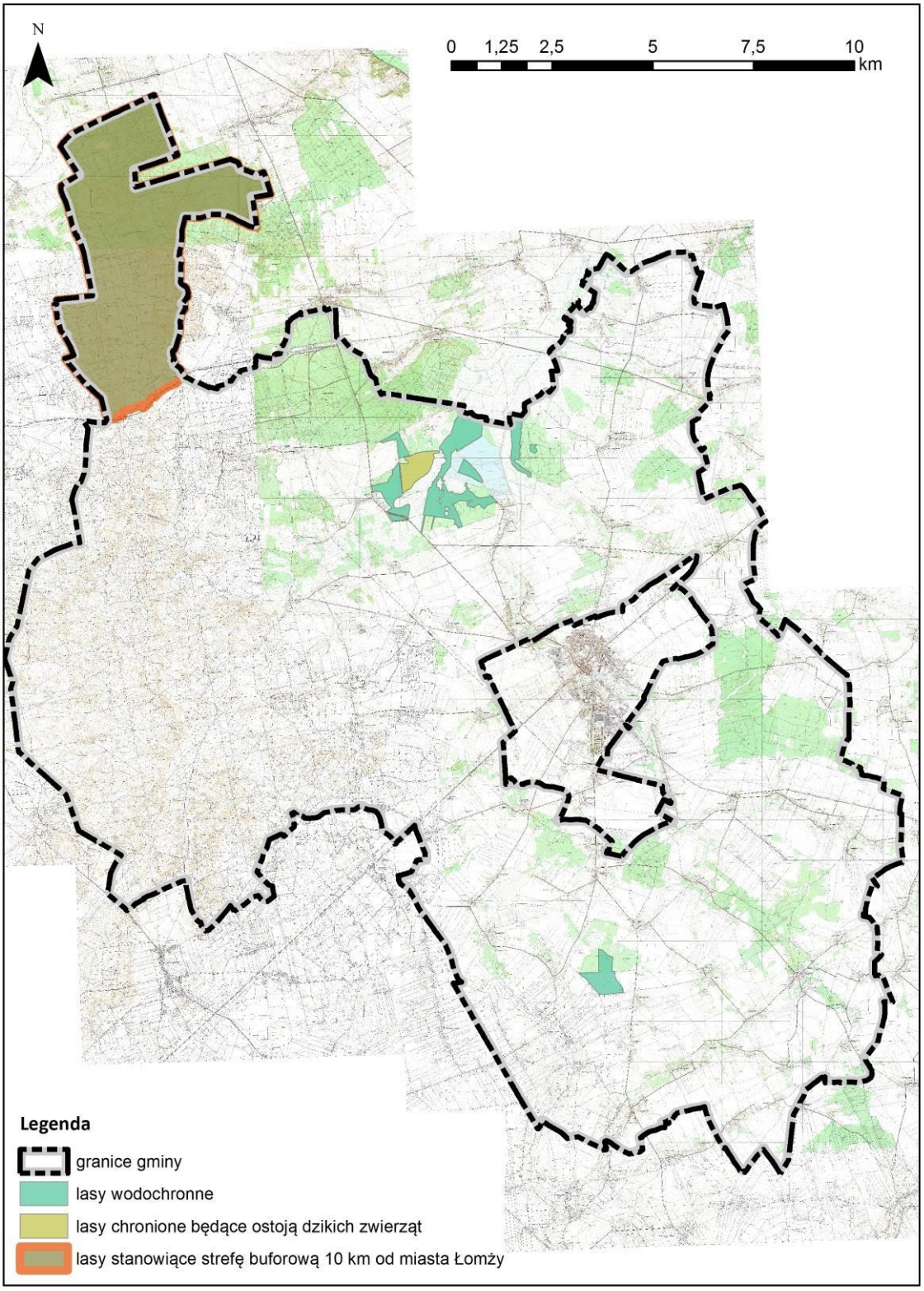

Źródło: Opracowanie własne.

Północną i zachodnią część gminy porastają głównie bory sosnowe, stanowiące 75% kompleksów leśnych. Dominują siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego, ale obecne są

również siedliska lasu mieszanego, czy enklawy wilgotnych siedlisk, borów bagiennych i olsów. W zależności od żyzności siedliska główną domieszką do sosny jest brzoza (gleby piaszczyste) lub olcha (siedliska wilgotne), ale obserwuje się również duży udział świerka zwyczajnego. Lasy leżące w południowo -wschodniej części gminy tworzone są głównie przez lasy sosnowo-dębowe, olsza i brzoza stanowią domieszki. W dolinach rzek i w sąsiedztwie użytków zielonych występują niewielkie powierzchniowo siedliska olsu.

3. Stan środowiska i zagrożenia

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej oraz natężenie hałasu, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

W granicach gminy Zambrów lub na terenach sąsiednich znajdują się nieliczne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. Są to głównie kotłownie emitujące zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania węgla, gazu ziemnego i paliw płynnych. Należą do nich:

- Ciepłownia Miejska w Zambrowie,
- Kotłownia SM „MLEKPOL" Zakład Produkcji Mleczarskiej w Zambrowie,
- Kotłownia olejowa „PROVITUS" S.S. Zakład w Zambrowie,
- Kotłownia węglowa ZZPB „ZAMTEX",
- Kotłownia Szpitala Ogólnego w Zambrowie,
- SGT EUROPOL GAZ Tłocznia Gazu Zambrów,
- Kotłownie Zakładu Karnego w Czerwonym Borze.

Jest to gmina typowo rolnicza i zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych będzie nawożenie pól gnojowicą, a także ścieki komunalne.

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy Zambrów ulega przekształceniom, przede wszystkim na skutek działalności człowieka. Działania wywierające najsilniejszy wpływ na przekształcenia powierzchni ziemi to głównie:

Eksploatacja surowców naturalnych

Przekształcenia rzeźby powstają najczęściej w wyniku eksploatacji surowców mineralnych. W granicach gminy Zambrów w obszarze: m.in. na zachód i południe od Zambrowa, oraz na północ od Przeździecka prowadzono na niewielką skalę nieformalne (nieuregulowne prawnie) wydobycie piasku i żwiru. Również w okolicach Zbrzeźnicy, Konopek, miejscowości Klimasze oraz przy drodze z miejscowości Tabędz do Pstrągi-Gniewoty zaobserwowano obszary nielegalnego wydobycia surowców mineralnych. Niekontrolowana eksploatacja kruszyw wpływa negatywnie na środowisko. Nie wszystkie surowce posiadają pełną dokumentację złoża, a ich wydobycie nie zostało poprzedzone rozpoznaniem geologicznym oraz jest prowadzone w sposób nieuporządkowany. Po zlokalizowaniu miejsc nieformalnego wydobycia należy poddać je rekultywacji, co ma za zadanie ochronę złóż, szaty roślinnej i krajobrazu.

W celu pełnego wykorzystania złóż konieczne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki wydobycia, która ograniczy nieformalne, dogłębne wybieranie złóż surowców naturalnych, nieuwzględniające dobra środowiska naturalnego.

Regulacja rzek

Przekształcanie naturalnych koryt rzecznych obniża naturalną retencję wód (np. koryto rzeki Jabłonki zostało uregulowane w granicach miasta Zambrów).

Przekształcenia terenu związane z budową ciągów komunikacyjnych oraz realizacją zabudowy

Rzeźba terenu jest elementem przyrody nieożywionej, odznaczającym się niską odpornością na degradację i praktycznie nieodnawialnym, a jako element krajobrazu podlegający ochronie nie powinna być degradowana poprzez:

- dokonywania zbędnych wykopów i wyrobisk,
- tworzenia składowisk gruzu i odpadów komunalnych,
- zaśmiecania i wypełniania wyrobisk poeksploatacyjnych odpadami bytowymi,
- zbędnego plantowania i niwelowania naturalnych form rzeźby.

Znaczne zmiany w rzeźbie terenu powstają w obrębie i okolicach osad ludzkich, gdzie stale zajmowane są nowe tereny przeznaczone pod zabudowę. Najsilniejsze przekształcenia terenu występują na obszarach większych skupisk zabudowy mieszkaniowej.

Wyżej wymienione zabiegi wprowadzają nieodwracalne zmiany w rzeźbie terenu, degradując jej naturalną formę.

Gleby

Niebezpieczeństwo skażenia gleb substancjami ropopochodnymi występować może na terenach magazynowania i dystrybucji paliw, olejów i innych substancji stosowanych w transporcie, a także na terenach parkingów, baz transportowych i zakładów mechanicznych. Zagrożeniem dla jakości gleb jest też zanieczyszczenie metalami ciężkimi, dostającymi się do środowiska w wyniku działalności człowieka (głównie z przemysłu i komunikacji). O dostępności metali ciężkich dla roślin decyduje wiele czynników środowiska glebowego, m.in. skład granulometryczny, odczyn i zasobność gleb w materię organiczną.

W gminie Zambrów znaczna część gleb to gleby wysokich klas bonitacyjnych (I-III), które podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze na mocy przepisów odrębnych. Główne zagrożenia dla gleb na opracowywanym terenie są ściśle powiązane z działalnością człowieka. Przy zachowaniu niekorzystnej struktury zasiewów, podporządkowanej potrzebom trzody hodowlanej, prawdopodobny jest spadek jakości gleb, wynikający z wyjałowienia gleb (monokultura upraw).

Funkcjonowanie nowoczesnego składowiska odpadów, zlokalizowanego na terenie kompleksu leśnego Czerwony Bór, wpływa na poprawę stanu sanitarnego powierzchni ziemi, w tym pokrywy glebowej.

Monitoring jakości gleb i ziemi na terenie gminy Zambrów należy do zadań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku, który w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi tego typu analizy.

Wielkość i jakość zasobów wodnych - wody powierzchniowe i podziemne

Działalność człowieka wywiera istotny wpływ na ilość i jakość wód występujących w przyrodzie. Stałe oddziaływanie powoduje stopniowe pogarszanie się stanu wód. Do form antropopresji na środowisko wodne w gminie Zambrów można zaliczyć:

- pobór wody przez mieszkańców (sieć wodociągowa, studnie),
- zanieczyszczenia komunalne i przemysłowe, wprowadzane do wody lub do ziemi (oczyszczalnie ścieków, przydomowe szamba),
- brak skanalizowania całego obszaru gminy,
- zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (nieprawidłowe nawożenie, fermy hodowlane bydła i trzody, nieprawidłowa izolacja nawozów naturalnych od pow. ziemi),
- przekształcenia sieci hydrograficznej (melioracje).

Zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne nie należą do elementów środowiska o wysokiej odporności na antropopresję, ich stan należy monitorować i poddawać okresowym

badaniom jakości. W gminie Zambrów prowadzone są na rzece Jabłonce dwa punkty kontrolno-pomiarowe: poniżej miasta Zambrów i w miejscowości Nagórki (powyżej miasta, a poniżej miejsca zrzutu ścieków z miejskiej oczyszczalni). Ponadto na rzece – już poza granicami gminy – znajduje się punkt pomiarowy Jabłonka – Konopki-Koziki, należący do sieci monitoringu regionalnego. Wyniki badań przeprowadzonych w latach 2010-2012 określają stan wód Jabłonki jako zły (stan chemiczny poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne), a ich potencjał ekologiczny jako słaby. Badania te wykazały również, że wody Jabłonki są zeutrofizowane ze względu na zanieczyszczenia komunalne. Wyniki te, porównując do poprzednich lat, wskazują na pogorszenie stanu sanitarnego Jabłonki.

Wody podziemne również są monitorowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku – stan chemiczny JCWPd nr 51 został w roku 2012 określony jako dobry. Przy punktowych badaniach monitoringu diagnostycznego (wg badań PIG-PIB) punkt zlokalizowany w mieście Zambrów uzyskał III klasę jakości - wody zadowalającej jakości (przekroczone zostały granice stężeń Fe i HCO_3). Również badania stanu wód podziemnych w piezometrach zlokalizowanych przy Zakładzie Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów i składowisku odpadów w Czerwonym Borze wykazały dobry stan wód.

Obok zanieczyszczeń komunalnych znaczną presję na lokalną sieć hydrograficzną wywiera rolnictwo. Mimo, że zużycie nawozów w województwie podlaskim w 2012 r. kształtowało się poniżej średniej krajowej, zidentyfikowane zostały obszary wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. Rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Warszawie[5] ustanowiono obszary szczególnie narażone (OSN), gdzie należy ograniczyć odpływ azotu – objęły one m.in. część zlewni rzeki Jabłonki.

Zagrożenie powodzią

Na terenie gminy Zambrów nie występuje zagrożenie powodziowe. Również lokalne wiosenne podtopienia, wynikające z gwałtownych roztopów, zdarzają się bardzo rzadko, dotyczą terenów przyległych do rzek Jabłonka oraz Gać i wynikają przede wszystkim z niewłaściwej konserwacji urządzeń melioracyjnych[6].

[5] Rozporządzenie Nr 14/2012 Dyrektora RZGW w Warszawie z dnia 8 października 2012 r.

[6] POŚ Powiatu Zambrowskiego

Zagrożenie osuwiskami

Zwykle miejscami występowania osuwisk są naturalne stoki i zbocza dolin i zbiorników wodnych, obszary źródliskowe rzek (gdzie erozja wsteczna zwiększa spadek terenu), skarpy wykopów i nasypów oraz wyrobisk.

Wg Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny w granicach gminy Zambrów wskazano jedynie obszary predysponowane do występowania na nich ruchów masowych. Znajdują się one w części północno-zachodniej (w związku z rzeźbą terenu – są to najwyższe wzniesienia na terenie gminy).

Powietrze atmosferyczne

Powietrze atmosferyczne jest czynnikiem bezpośrednio stanowiącym o warunkach życia człowieka, zwierząt oraz roślin. Ilość oraz rodzaj emisji zanieczyszczeń do powietrza bezpośrednio wpływa na stan jakości środowiska i zdrowie ludności. Zanieczyszczenie powietrza może powodować znaczne straty gospodarcze (kwaśne deszcze powodują m.in. uszkodzenie budynków, pomników, zakwaszenie wód, gleby, wpływają na zmianę składu roślinności, a co za tym idzie na zmianę składu gatunkowego fauny danego siedliska, obumieranie lasów) oraz przyczyniać się do pogorszenia stanu zdrowia ludności. Zanieczyszczenia przenoszą się szybko w powietrzu na dalekie odległości, oddziałują na zmiany klimatu i wywołują niekorzystne procesy w warstwie ozonowej.

Gmina Zambrów charakteryzuje się stosunkowo niewielkim poziomem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Największa ilość zanieczyszczeń gazowych przypada na dział wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę. Emisja pyłowa z większości kotłowni komunalnych i zakładowych jest redukowana w urządzeniach odpylających. Natężenie ruchu kołowego (poza drogą S8) pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Gorsza sytuacja występuje w pasie drogi krajowej S8 (źródło emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy).

Strefa podlaska została zaklasyfikowana w 2012r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku do klasy C pod względem ochrony zdrowia z uwagi na przekroczenia poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji oraz poziomów docelowych dla pyłów PM 2,5, PM 10 oraz bezno(a)pirenu. Jest to jednak wskazanie dla dużego obszaru, niekoniecznie jednolicie określające warunki na terenie całej gminy Zambrów.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas jest istotnym parametrem środowiska odpowiedzialnym za komfort życia ludności. Rozwój komunikacji i transportu oraz wzajemne przenikanie się terenów przemysłowych z obszarami zabudowy mieszkaniowej wymagającymi ochrony powoduje, że problem uciążliwości hałasu dotyczy obecnie również mniejszych miejscowości.

Dopuszczalne wartości hałasu określone są w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112).

Klimat akustyczny rejonu gminy Zambrów kształtuje głównie komunikacja drogowa oraz w niewielkim stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny, o niedużym zasięgu oddziaływania. W szczególności zwiększona emisja hałasu występuje wzdłuż dróg krajowych nr 8 relacji granica państwa – Wrocław –Warszawa – Białystok – granica państwa, w mniejszym stopniu na drogach nr 63 relacji granica państwa – Węgorzewo – Łomża – Zambrów – Siedlce – Łuków– granica państwa, nr 66 relacji Zambrów– Bielsk Podlaski – granica państwa.

Obwodnica Zambrowa znajdująca się w ciągu drogi krajowej nr 8 aktualnie przenosi wzmożony ruch tranzytowy z miasta na tereny położone na terenie gminy wiejskiej Zambrów. Hałas drogowy wiąże się z ruchem pojazdów, w tym wzmożonym ruchem tranzytowym pojazdów ciężarowych. Wpływ na uciążliwość hałasu ma przede wszystkim zły stan nawierzchni oraz duża prędkość poruszających się pojazdów.

Niemniej jednak gmina Zambrów ma charakter gminy wiejskiej, dzięki czemu zarówno zabudowa jednorodzinna, jak i rozległe tereny otwarte powodują, że obecnie występujący tu klimat akustyczny jest korzystny dla życia ludzi.

Pola elektromagnetyczne stanowią uciążliwość dla środowiska. Źródłami lub urządzeniami, które wytwarzają pola elektromagnetyczne, są obiekty takie jak:

- stacje i linie elektroenergetyczne (stacje i linie najwyższego i wysokiego napięcia) – przez północną część gminy Zambrów przechodzi linia najwyższego napięcia (400 kV). Przebiega ona przez tereny zalesione kilkaset metrów na południe od rezerwatu Dębowe Góry. Najważniejsza nitka sieci elektrycznej 110 kV rozprowadzająca prąd na terenie gminy biegnie z sołectwa Krajewo Białe, przez Nowy Laskowiec gdzie skręca na północ do Zambrowa, poza granicami miasta linia elektroenergetyczna pojawia się następnie w sołectwie Sędziwuje i biegnie niemal prosto na północ w kierunku Zbrzeźnicy. Dalej przebieg linii

wychodzi poza granice gminy, po czym ponownie przecina ją na terenach leśnych w Czerwony Borze,

- urządzenia radiokomunikacyjne (radiowe i telewizyjne anteny nadawcze, łączność radiowa, CB radio, radiotelefony, anteny stacji bazowych telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne (radary).

4. Wskazania dla zagospodarowania przestrzennego wynikające z opracowania ekofizjograficznego

Poniżej przedstawiono ogólne wytyczne dotyczące terenu całej gminy Zambrów.

- W celu ochrony wód podziemnych, postuluje się:
  - konieczne jest uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie; należy doprowadzić kanalizację sanitarną do możliwie wielu odbiorców, przy czym priorytetowe są obszary narażone na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do wód podziemnych; tam gdzie pozostawia się możliwość rozwiązań indywidualnych, należy prowadzić kontrole pod kątem sposobu opróżniania zbiorników; na obszarach o wysokiej odporności głównego poziomu wodonośnego można rozważyć budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
  - ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin zarówno w rolnictwie, jak i leśnictwie oraz nawozów sztucznych na rzecz stosowania środków biologicznych i mechanicznych;
  - zakaz składowania kiszonek, nawozów (w tym nawozów naturalnych) i środków chemicznych bezpośrednio na powierzchni ziemi, szczególnie w obszarach zagrożonych przenikaniem zanieczyszczeń do wód podziemnych i obszarach płytkiego zalegania wód podziemnych;
  - zachowanie istniejących lasów, dolesienia w strefach największego zagrożenia wód podziemnych;
  - w przypadku lokalizacji kopalni kruszyw naturalnych, należy szczegółowo zbadać, jaki wpływ będzie miała na wody podziemne;
- W celu ochrony wód powierzchniowych i dolin rzecznych, oprócz zaleceń wymienionych powyżej, których przestrzeganie będzie się automatycznie przekładało na funkcjonowanie ekosystemów wodnych i bagiennych, postuluje się:
  - zachowanie istniejących zbiorników wodnych, tworzenie nowych zbiorników, które zwiększają retencję i wzbogacają krajobraz oraz różnorodność biologiczną;

- zachowanie otuliny biologicznej wzdłuż cieków i wokół zbiorników w postaci zadrzewień, szuwarów lub zbiorowisk trawiastych, co chroni wody przed spływem biogenów i procesem eutrofizacji; ponadto korzenie drzew chronią przed erozją boczną, niebezpieczeństwem podmywania i zrywania brzegów koryt podczas wezbrań, zwłaszcza podczas powodzi typu rozlewnego w okresach letnich wezbrań deszczowych;
- zachowanie użytków zielonych, nie wolno dopuścić do zaniechania użytkowania, zalesiania, zamiany na grunty orne, zabudowy; dotyczy to przede wszystkim terenów położonych w dolinach rzecznych;
- zakaz regulacji koryta i przegradzania rzek lub jakichkolwiek działań zmieniających ich reżim hydrologiczny;
- stanowczy zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do rzek;

- W celu ochrony ekosystemów leśnych zaleca się:
  - zachowanie lasów na działkach prywatnych – należy unikać przekształcania tych działek na inne cele;
  - wprowadzanie dolesień, szczególnie na terenach o niskiej przydatności dla rolnictwa;
  - ukierunkowanie ruchu turystycznego – atrakcyjne szlaki piesze, rowerowe i konne zapobiegną nadmiernemu wchodzeniu w głąb lasu, wydeptywaniu i niszczeniu runa, ograniczą zaśmiecenie i zagrożenie pożarem;
  - podjęcie działań w celu ograniczenia nielegalnego wywożenia odpadów do lasów;
  - w przypadku lokalizacji terenów eksploatacji kopalin na terenach leśnych lub znajdujących się w sąsiedztwie lasu, należy w miarę możliwości ograniczać uszkadzanie korzeni oraz potencjalne obniżenie zwierciadła wód podziemnych (oddziaływanie na wody pobierane przez drzewa);
- W celu ochrony fauny i flory i zapewnienia drożności korytarzy ekologicznych, postuluje się:
  - zachowanie wszystkich terenów przyrodniczo cennych zwłaszcza lasów i zadrzewień, ekosystemów dolinowych, terenów podmokłych;
  - zachowanie drożności (lub niewprowadzanie nowych barier) lokalnych cieków – zakaz przegradzania i regulowania koryta, zabudowy doliny, monitoring jakości wody;
  - ochronę zbiorowisk trawiastych poprzez utrzymanie ich rolniczego użytkowania w formie ekstensywnych użytków zielonych (należy nie dopuszczać do zarastania tych terenów;
  - zakaz lokalizacji inwestycji mogących stanowić przeszkodę dla przemieszczania się zwierząt poza wyznaczonymi korytarzami ekologicznymi;

- utrzymanie i promowanie tradycyjnych ogrodów przydomowych z rodzimymi gatunkami roślin, które są ważnym ekosystemem dla owadów i drobnej fauny;

- W celu ochrony krajobrazu i rozwoju turystyki, poza wskazaniami wymienionymi w punktach dotyczących wód, lasów, flory i fauny oraz korytarzy ekologicznych, które zapewniają zachowanie walorów krajobrazowych środowiska przyrodniczego, zaleca się:
  - wprowadzenie zasad kształtowania ładu przestrzennego;
  - zachowanie tradycyjnej zabudowy, ochrona tradycyjnych układów wiejskich, dopasowanie nowej zabudowy do istniejącej;
  - zakaz dokonywania wszelkich przekształceń rzeźby terenu, zwłaszcza w miejscach ekspozycji widokowych;
  - zakaz lokalizacji obiektów wpływających negatywnie na krajobraz, szczególnie na obszarach ochrony krajobrazowej, w granicach korytarzy ekologicznych, na trasach migracji ptaków i w rejonach ich lęgowisk i żerowisk;
  - ograniczenie lokalizacji terenów eksploatacji kopalin;
  - wspieranie agroturystyki i turystyki krajoznawczej, szczególnie na terenach chronionych,
- W celu ochrony gleb i rzeźby, postuluje się:
  - ograniczenie przeznaczania gruntów wysokich klas bonitacyjnych (IIIa, IIIb) na cele nierolnicze i nieleśne – ochrona ilościowa;
  - propagowanie rolnictwa ekologicznego;
  - propagowanie mulczowania, czyli pokrywania powierzchni gleby materią organiczną (zwykle ściętymi roślinami) w celu zapobiegania erozji wietrznej i wodnej (pokrycie gleby odpadkami roślinnymi nie tylko zapobiega wywiewaniu bądź zmywaniu gleby w okresie zimowym, ale również stanowi nawóz organiczny i ochronę przed chwastami);
  - ochrona zadrzewień śródpolnych, które przede wszystkim służą zapobieganiu spływowi powierzchniowemu i erozji wodnej gleb i ograniczaniu erozji wietrznej;
  - rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych powstałych w wyniku odkrywkowej eksploatacji kopalin;
- W celu ochrony warunków aerosanitarnych i akustycznych, należy:
  - przeprowadzić modernizację rozwiązań związanych z ciepłownictwem – modernizacja małych kotłowni lokalnych, przechodzenie na opalanie gazem lub olejem w piekarniach, szkołach, zakładach pracy i budownictwie indywidualnym,

termomodernizacja, popularyzowanie ogrzewanie zabudowy indywidualnej przy użyciu paliw ekologicznych (pelet, olej, biomasa itp.);

- instalować urządzenia redukujące emisje pyłów do atmosfery w głównych zakładach;
- kontrolować źródła emisji zanieczyszczeń na terenie gminy – zakładów wyposażonych w urządzenia chłodnicze, zakłady mleczarskie, ubojnie, masarnie, stacje paliw, zakłady gdzie występują procesy malarskie, przemysł drzewny i meblarski itp.;
- poprawić jakości nawierzchni dróg;
- wprowadzić izolację akustyczną terenu dróg poprzez zachowanie lub wprowadzenie nowych zadrzewień;
- zachować wszystkie obszary leśne i zaroślowe, które odznaczają się największą zdolnością do pochłaniania zanieczyszczeń atmosferycznych, a jednocześnie produkują znaczne ilości tlenu;

- Konsekwentne kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, poprzez:
  - działanie na rzecz oszczędności energii;
  - stosowanie ,,czystych" źródeł energii;
  - promowanie agroturystyki, turystyki przyrodniczej i kulturowej;
  - wspieranie produkcji żywności ekologicznej;
  - prowadzenie edukacji ekologicznej wśród młodzieży szkolnej i akcji uświadamiających dla starszych mieszkańców gminy.

VII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Na dzień sporządzanie zmiany Studium, nie został opracowany audyt krajobrazowy dla województwa podlaskiego.

VIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Układy i obiekty zabytkowe

Gmina Zambrów cechuje się nieznacznym ruchem turystycznym, jednocześnie posiada pewien, niewykorzystany potencjał. Uwidacznia się on przede wszystkim w zabytkach kultury czy naturalnym krajobrazie. Równinna rzeźba terenu o typowym, rolniczym wykorzystaniu wzbogacona jest malowniczo biegnącymi ciekami wodnymi i lasami.

Zarówno elementy pochodzenia antropologicznego jak i przyrodniczego stanowią atrakcje turystyczne generujące zainteresowanie. Obiekty materialne są śladami dorobku cywilizacyjnego poszczególnych społeczności, ukazują obraz historyczny regionu i rzutują na etapy rozwoju na przestrzeni wieków. W gminie Zambrów atrakcjami takimi są głównie obiekty funkcjonujące jako zabytki, kreujące jednocześnie, niepowtarzalną tożsamość lokalną. Wg rejestru podlaskiego konserwatora zabytków na terenie gminy Zambrów występują następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków:

Tabela 12. Wykaz zabytków nieruchomych na terenie gminy Zambrów wpisanych do rejestru zabytków.

Miejscowość	Obiekt	Nr rej.	Pochodzenie	Data wpisu do rejestru
Łosie-Dołęgi	dwór	A-147	XIX	02.12.2005
Poryte-Jabłoń	dwór	A-223	1905	12.03.1986
	założenie dworsko-parkowe	196	2 poł. XIX	27.01.1984
Tabędz	kościół par. p.w. MB Częstochowskiej, drewniany	5	1776 r przeniesiony w 1937r	13.03.1951
Tabędz	krzyż i mogiła na cmentarzu Rzym.-kat.	330	1940r.	14.09.1987
Wądołki-Borowe	zespół dworski	A-461	1882	15.11.1991

Źródło: pismo Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 14 października 2013r.

Gminna ewidencja zabytków zawiera natomiast zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne oraz inne obiekty wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Tabela 13. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków w gminie Zambrów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT
1	Cieciorki	Cieciorki nr 96, dz. nr 65	budynek mieszkalny
2	Czerwony Bór	Czerwony Bór nr 1, dz. nr 67/5	budynek mieszkalny, d. budynek kolejowy
3	Czerwony Bór	Czerwony Bór nr 2, dz. nr 67/6	budynek mieszkalny, d. budynek kolejowy
4	Czerwony Bór	Czerwony Bór, dz. nr 69	wodociągowa wieża ciśnień
5	Czerwony Bór	Czerwony Bór, dz. nr 58/7	mogiła z okresu II wojny światowej z 1939 r.
6	Czerwony Bór	Czerwony Bór, dz. nr 61/3	mogiła żołnierzy AK z okresu II wojny światowej po 1939 r.
7	Czerwony Bór	Czerwony Bór, dz. nr 33/1	cmentarz wojenny z okresu II wojny światowej 1939 r.
8	Klimasze	Klimasze, dz. nr 53	kapliczka
9	Konopki- Jałbrzyków Stok	Konopki- Jałbrzyków Stok nr 22, dz. nr 147/1	budynek mieszkalny
10	Krajewo- Borowe	Krajewo- Borowe nr 4, dz. nr 91	budynek mieszkalny
11	Łosie- Dołęgi	Łosie- Dołęgi nr 11, dz. nr 108/2	dwór
12	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń, dz. nr 350/2	budynek nieużytkowany, d. dwór
13	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń, dz. nr 350/2, 350/44, 350/46, 350/47	park
14	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń nr 92, dz. nr 350/34	ruina, d. gorzelnia
15	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń, dz. nr 350/46	obiekt nieużytkowany, d. magazyn spirytusu
16	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń, dz. nr 350/47	stodoła
17	Poryte Jabłoń	Poryte Jabłoń nr 27, dz. nr 639	budynek mieszkalny
18	Rykacze	Rykacze nr 31, dz. nr 389/4	budynek gospodarczy, d. młyn
19	Stare Krajewo	Stare Krajewo nr 6, dz. nr 160	budynek mieszkalny
20	Tabędz	Tabędz nr 2, dz. nr 152	dzwonnica przy kościele paraf. pw. Matki Boskiej Częstochowskiej
21	Tabędz	Tabędz nr 2, dz. nr 152	kościół paraf. pw. Matki Boskiej Częstochowskiej
22	Tabędz	Tabędz, dz. nr 55	cmentarz rzymskokatolicki
23	Tabędz	Tabędz, dz. nr 55	krzyż drewniany i grób harcerza poległego w 1940 r. na cmentarzu rzymskokatolickim
24	Wądołki Borowe	Wądołki Borowe, dz. nr 46/1	dwór
25	Wądołki Borowe	Wądołki Borowe, dz. nr 46/1	park
26	Wygoda/ Czerwony Bór	Wygoda/Czerwony Bór, dz. nr 171	mogiła żołnierzy AK z 1944 r.
27	Zbrzeźnica	Zbrzeźnica nr 41, dz. nr 110	budynek mieszkalny
28	Zbrzeźnica	Zbrzeźnica nr 35, dz. nr 113	budynek mieszkalny
29	Zbrzeźnica	Zbrzeźnica nr 70, dz. nr 243	budynek mieszkalny
30	Zbrzeźnica	Zbrzeźnica nr 70, dz. nr 243	budynek nieużytkowany, d. młyn

Źródło: Gminny program opieki nad zabytkami gminy Zambrów

Na terenie gminy można odnaleźć pozostałości założeń parkowo-dworskich pochodzących z XIX, i początku XX wieku. Zespoły te występują w Łosiach-Dołęgach, w Porytem-Jabłoni oraz w Wądołkach-Borowych. Dworek w Łosiach-Dołęgach jest utrzymany w dobrym stanie, pełni rolę restauracji i hotelu. Dworki neorenesansowe w Porytem-Jabłoni oraz w Wądołkach-Borowych niszczeją niezagospodarowane.

Lokalne cmentarze i mogiły stanowią cenne kulturowo obszary zabytkowe, które kultywują pamięć o przodkach i wydarzeniach historycznych. W gminie wśród historycznych obiektów cmentarnych dominują te z czasów Drugiej Wojny Światowej. Dwie mogiły z 1939r. znajdują się w miejscowości Czerwony Bór. Z pierwszego roku wojny pochodzi cmentarz wojskowy w Czerwonym Borze Stacji. Mogiła żołnierzy AK znajduje się także w miejscowości Wygoda. Kolejnym obiektem z tych czasów jest cmentarz żołnierzy radzieckich w Woli Zambrowskiej. W Tabędzu natomiast znajduje się zabytkowy cmentarz rzymskokatolicki w zespole kościelnym parafii Matki Boskiej Częstochowskiej. W skład kompleksu wchodzi również zabytkowy drewniany kościół zbudowany w 1776r. i przeniesiony do Tabędza w 1937r., oraz dzwonnica. Wartym zaznaczenia jest fakt dobrego stanu zarówno cmentarzy, jak i kościoła, co jest świadectwem szacunku dla historii i przodków.

Pozostałe budynki wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków przedstawiają mniejsze walory historyczne.

Zasoby archeologiczne

W gminie Zambrów znajdują się 174 stanowiska archeologiczne. Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich zabytków archeologicznych:

Tabela 14. Wykaz zabytków archeologicznych

Miejscowość	Obszar AZP	Numer zab. arch. na obszarze	Rodzaj zabytku archeologicznego	Chronologia	Numer zabytku archeologicznego w rejestrze
Polki-Teklin	39-77	1	ślad osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	
Polki-Teklin	39-77	2	obozowisko, ślady osadnictwo	neolit - późne średniowiecze	
Polki-Teklin	39-77	3	osada	epoka brązu	
Pęsy-Lipno	39-78	9	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Łady-Borowe	39-78	10	ślad osadnictwa, osada	okres nowożytny	

Łady-Borowe	39-78	11	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łady-Borowe	39-78	12	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	
Łady-Borowe	39-78	13	ślad osadnictwa	epoka kamienia	
Łady-Borowe	39-78	14	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	
Koziki Jałbrzyków Stok	39-78	15	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Koziki Jałbrzyków Stok	39-78	16	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Konopki	39-78	17	obozowisko/osada, osada, ślady osadnictwa	mezolit - okres nowożytny	
Konopki	39-78	18	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Konopki	39-78	19	ślad osadnictwa	pradzieje	
Łady Polne	39-78	20	ślady osadnictwa	epoka brązu - średniowiecze	
Łady Polne	39-78	21	obozowisko, ślady osadnictwa	mezolit - późne średniowiecze	
Łady Polne	39-78	22	ślady osadnictwa	mezolit - okres nowożytny	
Łady-Borowe	39-78	23	obozowisko/osada, osada, ślady osadnictwa	mezolit - okres nowożytny	
Konopki	39-78	24	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łady-Borowe	39-78	25	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łady-Borowe	39-78	26	ślad osadnictwa	mezolit	
Łady-Borowe	39-78	27	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	
Łady-Borowe	39-78	28	znalezisko luźne	?	
Szeligi-Leśnica	39-78	31	ślady osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łady-Borowe	39-78	32	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Konopki	39-78	33	obozowisko/osada, osada, ślady osadnictwa	mezolit - okres nowożytny	

Szeligi-Leśnica	39-78	34	osada	pradzieje	
Łady Polne	39-78	43	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łady Polne	39-78	44	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Poryte-Jabłoń	40-78	1	grodzisko	XI - XII w.	Nr rej. 45/1/A
Poryte-Jabłoń	40-78	2	osada	XII-XIII w.	A-470
Poryte-Jabłoń	40-78	3	cmentarzysko?	XIII w.	
Cieciorki	40-78	4	ślad osadnictwa, osada	pradzieje - XIII w.	A-472
Koziki Jałbrzyków Stok	40-78	5	osady, ślady osadnictwa	pradzieje - XIII w.	A-471
Koziki Jałbrzyków Stok	40-78	6	osada	XIV-XV w.	
Gardlin	40-78	8	osada, ślady osadnictwa	pradzieje - XIV w.	
Poryte-Jabłoń	40-78	9	obozowisko, osada, ślady osadnictwa	mezolit – XIV w.	
Poryte-Jabłoń	40-78	10	osada	XIV-XVII w.	
Cieciorki	40-78	11	osada	XIV-XVI w.	
Gardlin	40-78	12	ślad osadnictwa, osada	XIII-XV w.	
Cieciorki	40-78	13	osada	XIV-XVII w.	
Koziki Jałbrzyków Stok	40-78	14	osada	XIV-XV w.	
Cieciorki	40-78	15	ślad osadnictwa, cmentarzysko?	pradzieje - epoka brązu	
Wiśniewo	40-78	17	osada	XIV-XVI w.	
Ćwikły-Krajewo	40-78	18	osada	XIV - XV w.	
Grabówka	40-78	19	osada	XIV - XVI w.	
Wiśniewo	40-78	20	ślady osadnictwa	pradzieje - epoka brązu	
Poryte-Jabłoń	40-78	21	ślady osadnictwa	pradzieje - XVI w.	
Cieciorki	40-78	22	ślad osadnictwa	pradzieje - XVI w.	
Cieciorki	40-78	23	ślady osadnictwa	pradzieje	
Cieciorki	40-78	24	osada	XIV-XV w.	
Konopki	40-78	27	osada?	?	
Stare Krajewo	41-77	1	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	

Krajewo Ćwikły	41-77	2	ślad osadnictwa	okres nowożytny	
Krajewo Stare	41-77	3	ślady osadnictwa	późne średniowiecze - okres nowożytny	
Krajewo Stare	41-77	4	ślad osadnictwa	okres nowożytny	
Krajewo Stare	41-77	5	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	
Sędziwuje	41-77	6	ślady osadnictwa	pradzieje - okres nowożytny	
Sędziwuje	41-77	7	ślad osadnictwa	okres nowożytny	
Sędziwuje	41-77	8	ślady osadnictwa	późne średniowiecze - okres nowożytny	
Sędziwuje	41-77	9	ślady osadnictwa	pradzieje - okres nowożytny	
Sędziwuje	41-77	10	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	
Sędziwuje	41-77	11	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	
Wądołki Stare	41-77	12	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	
Sędziwuje	41-77	18	ślady osadnictwa, osady	epoka brązu - XVIII w.	
Kolonia Sędziwuje	41-77	19	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka brązu	
Krajewo Korytki	41-77	20	ślad osadnictwa, osada	XVI - XIX w.	
Kolonia Sędziwuje	41-77	21	punkt osadniczy, osada	epoka kamienia - XIX w.	
Wola Zambrzycka	41-78	1	osada	średniowiecze	
Wola Zambrowska	41-78	2	ślady osadnictwa	epoka kamienia - okres nowożytny	
Wola Zambrzycka	41-78	3	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	

Wola Zambrowska	41-78	4	ślady osadnictwa, osada	epoka kamienia - średniowiecze	
Wola Zambrowska	41-78	5	ślad osadnictwa, osada	średniowiecze - okres nowożytny	
Zambrów	41-78	6	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	
Laskowiec Nowy	41-78	7	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - OWR	
Rykacze	41-78	8	osada	OWR	
Stary Laskowiec	41-78	9	osada	średniowiecze	
Stary Laskowiec	41-78	10	osada	średniowiecze	
Wola Zambrowska	41-78	11	ślad osadnictwa, osada	średniowiecze - okres nowożytny	
Wądołki-Bućki	41-78	12	ślady pieców	okres nowożytny	
Wądołki-Borowe	41-78	13	ślad osadnictwa, osada	OWR - średniowiecze	
Zambrów	41-78	14	osada	średniowiecze	
Zambrów	41-78	15	osada	wczesne średniowiecze	
Wdziękoń Drugi	41-79	1	osada	średniowiecze	
Wdziękoń Drugi	41-79	2	ślady osadnictwa	średniowiecze - okres nowożytny	
Krajewo Białe	41-79	3	ślad osadnictwa	średniowiecze	
Krajewo Białe	41-79	4	osada	średniowiecze	
Dąbki-Łętownica	42-77	21	osada	XIV - XVI w.	
Dąbki-Łętownica	42-77	22	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - OWR	
Zagroby-Łętownica	42-77	23	ślad osadnictwa	?	
Zagroby-Łętownica	42-77	24	osada	XIV - XVI w.	
Zagroby-Łętownica	42-77	25	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	
Skarżyn Stary	42-78	1	cmentarzysko kurhanowe	wczesne średniowiecze	
Rykacze	42-78	2	ślad osadnictwa, osady	pradzieje - późne średniowiecze	
Rykacze	42-78	3	osada	późne średniowiecze	

Rykacze	42-78	4	ślad osadnictwa, osada	neolit - okres nowożytny	
Osowiec	42-78	5	obozowisko, osady, ślady osadnictwa	późny paleolit - późne średniowiecze	
Sasiny	42-78	6	ślad osadnictwa	epoka kamienia - okres nowożytny	
Sasiny	42-78	7	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Dąbki-Łętownica	42-78	8	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - okres nowożytny	
Nowy Borek	42-78	9	osada	późne średniowiecze - okres nowożytny	
Nowy Borek	42-78	10	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Boruty-Goski	42-78	11	osada	okres nowożytny	
Boruty-Goski	42-78	12	ślady osadnictwa	epoka kamienia - okres nowożytny	
Brajczewo-Sierzputy	42-78	13	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Zagroby-Łętownica	42-78	14	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - okres nowożytny	
Długobórz II	42-78	15	osada	okres nowożytny	
Długobórz II	42-78	16	ślady osadnictwa	mezolit - okres nowożytny	
Długobórz II	42-78	17	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - okres nowożytny	
Długobórz II	42-78	18	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Długobórz II	42-78	19	osada	epoka brązu - epoka żelaza	
Długobórz II	42-78	20	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Grochy-Pogorzele	42-78	21	ślad osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	

Skarżyn Stary	42-78	22	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Skarżyn Stary	42-78	23	ślad osadnictwa	mezolit	
Skarżyn Stary	42-78	24	ślad osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	
Skarżyn Stary	42-78	25	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Brajczewo-Sierzputy	42-78	26	osada	późne średniowiecze - okres nowożytny	
Brajczewo-Sierzputy	42-78	27	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Laskowiec Nowy	42-78	28	obozowisko/osada	mezolit - epoka żelaza	
Rykacze	42-78	29	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Rykacze	42-78	30	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Rykacze	42-78	31	osada	okres nowożytny	
Osowiec	42-78	32	ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza	
Łosie-Dołęgi	42-78	33	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Łosie-Dołęgi	42-78	34	ślad osadnictwa	epoka kamienia	
Rykacze	42-78	35	osada	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	
Łosie-Dołęgi	42-78	36	osada	późne średniowiecze - okres nowożytny	
Łosie-Dołęgi	42-78	37	ślady osadnictwa	neolit - okres nowożytny	
Nowy Borek	42-78	38	osada	okres nowożytny	
Nowy Borek	42-78	39	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Krajewo Białe	42-79	3	osada	późne średniowiecze	
Krajewo Białe	42-79	4	ślad osadnictwa, osada	późne średniowiecze	
Skarżyn Nowy	42-79	6	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Krajewo Białe	42-79	23	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	

Skarżyn Nowy	42-79	24	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze	
Skarżyn Nowy	42-79	25	ślad osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny	
Skarżyn Nowy	42-79	26	obozowisko, osady, ślady osadnictwa	epoka kamienia - okres nowożytny	
Skarżyn Nowy	42-79	27	ślady osadnictwa	neolit - późne średniowiecze	
Skarżyn Nowy	42-79	28	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza	
Śledzie	40-77	1	kurhan	starożytność	Nr 174/3/A
Śledzie	40-77	2	osady	wczesne średniowiecze - XVI w.	
Śledzie	40-77	3	osady	wczesne średniowiecze - XVI w.	
Śledzie	40-77	4	ślad osadnictwa	epoka brązu	
Poryte-Jabłoń	40-77	5	osada	epoka brązu	
Zagroby-Zakrzewo	40-77	6	osada	XIV-XVII w.	
Zagroby-Zakrzewo	40-77	7	osady, ślady osadnictwa	epoka brązu – XVII w.	
Zagroby-Zakrzewo	40-77	8	osada	XV-XVII w.	
Zagroby-Zakrzewo	40-77	9	ślad osadnictwa	?	
Zagroby-Zakrzewo	40-77	10	ślad osadnictwa	?	
Tabędz	40-77	11	osada	XIV-XVII w.	
Pstrągi	40-77	12	osada	XVI - XVII w.	
Pstrągi	40-77	13	ślad osadnictwa, osada	epoka brązu - wczesne średniowiecze	
Pstrągi	40-77	14	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze - okres nowożytny	
Pstrągi	40-77	15	osada	XIV-XVII w.	
Zbrzeźnica	40-77	16	ślad osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze - XVI w.	
Zbrzeźnica	40-77	17	ślad osadnictwa	?	
Zbrzeźnica	40-77	18	ślady osadnictwa	epoka brązu - okres nowożytny	
Zbrzeźnica	40-77	19	ślad osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze	

Zbrzeźnica	40-77	20	ślad osadnictwa, osady, cmentarzysko?	epoka brązu XVI w.	
Zbrzeźnica	40-77	21	ślady osadnictwa	epoka kamienia - okres nowożytny	
Bacze Mokre	40-77	22	ślady osadnictwa	epoka kamienia - wczesne średniowiecze	
Bacze Mokre	40-77	23	ślad osadnictwa		
Bacze Mokre	40-77	24	osada		
Bacze Mokre	40-77	25	ślad osadnictwa		
Bacze Mokre	40-77	26	osada	XIV - XVI w.	
Bacze Mokre	40-77	27	osady	wczesne średniowiecze - XVI w.	
Przytuły	40-77	28	ślady osadnictwa	starożytność-NOW	
Przeździecko-Drogoszewo	43-78	14	ślad osadnictwa	epoka kamienia; mezolit - wczesna epoka żelaza	
Przeździecko-Mroczki	43-78	15	ślad osadnictwa	mezolit - wczesna epoka żelaza	
Tarnowo-Goski	43-78	16	ślad osadnictwa; ślad osadnictwa	mezolit; mezolit - wczesna epoka żelaza	
Przeździecko-Drogoszewo	43-78	17	ślad osadnictwa	epoka kamienia	
Grochy-Łętownica	43-78	18	ślad osadnictwa	wczesna epoka żelaza - okres rzymski?	
Zaręby-Kramki	43-78	19	ślad osadnictwa	epoka kamienia	

Źródło: pismo Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 14 października 2013r.

Schemat 10. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków na terenie gminy Zambrów

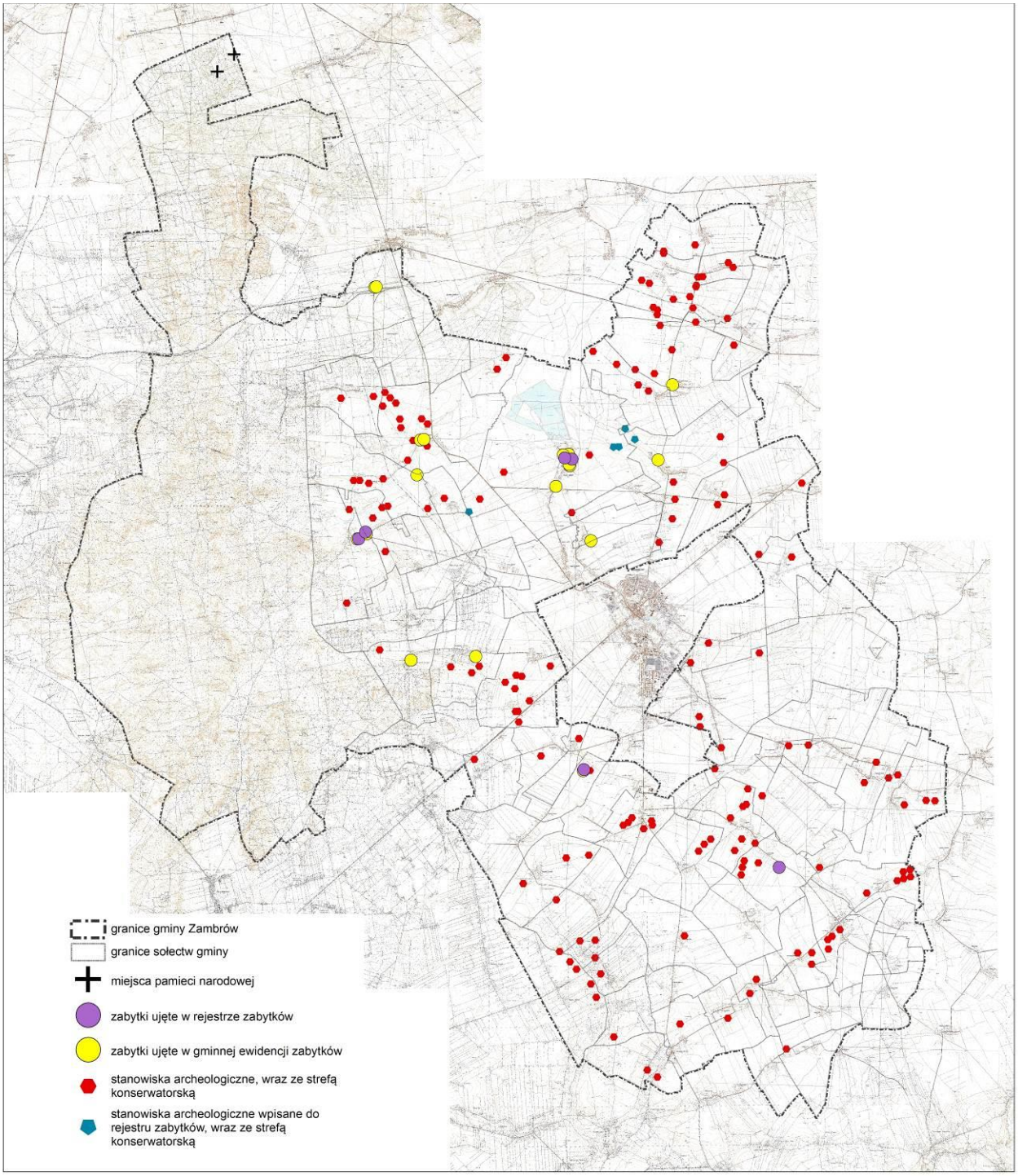

Źródło: opracowanie własne.

Miejsca pamięci narodowej:

- Mogiła zbiorowa ofiar terroru niemieckiego narodowości żydowskiej z lat 1942-1943 w Giełczynie
- Mogiła zbiorowa ofiar terroru niemieckiego, znanych działaczy i patriotów z lat 1941-1945

- Mogiła zbiorowa żołnierzy polskich i jeńców sowieckich w Czerwonym Borze
- Mogiła zbiorowa ofiar terroru niemieckiego z okresu II Wojny Światowej w Czerwonym Borze
- Mogiła zbiorowa nieznanych żołnierzy Wojska Polskiego poległych 6 września w 1939 r. w Czerwonym Borze
- Mogiła indywidualna żołnierza Wojska Polskiego z 1939 r. na skraju lasu, przy drodze Zambrów - Łomża

Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy nie znajdują się obiekty mogące zaliczać się do dóbr kultury współczesnej.

IX UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Z punktu widzenia zdrowia ludzi oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia istotne znaczenie mają uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Do elementów najbardziej zagrażających można zaliczyć zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

W granicach gminy Zambrów, w Czerwonym Borze, zlokalizowany jest regionalny Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów. Przedmiotem działalności zakładu jest unieszkodliwienie odpadów na kwaterze do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w kwaterach do składowania odpadów zawierających azbest. Wg kwalifikacji wynikającej z przepisów odrębnych, na składowisku składowane są odpady niebezpieczne oraz odpady inne niż niebezpieczne. W zakładzie ma być osiągany wysoki poziom ochrony środowiska, głównie dzięki zastosowaniu bezpiecznych dla środowiska technologii oraz prowadzeniu monitoringu elementów środowiska narażonych na negatywne oddziaływanie eksploatacji instalacji. Decyzją Marszałka Województwa Podlaskiego, zaprojektowana w Zakładzie instalacja będzie eksploatowana zgodnie z wymogami narzucającymi najbezpieczniejsze dla środowiska rozwiązania w zakresie składowania odpadów i postępowania z odciekami oraz gazem składowiskom.

W gminie Zambrów zlokalizowany jest jeden zakład o zwiększonym ryzyku powstania awarii przemysłowej (EuRoPol GAZ S.A. - Tłocznia Gazu Zambrów, w miejscowości Grzymały). Zakład ten znajduje się na terenie działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Zambrowie. Zgodnie z przepisami odrębnymi, zakład o zwiększonym ryzyku powstania awarii przemysłowej powinien być zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska.

Wśród obiektów, które nie zostały zakwalifikowane na podstawie przepisów odrębnych do obiektów o dużym lub zwiększonym ryzyku powstania awarii przemysłowej, mogących w przypadku awarii w mniejszym stopniu stanowić zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, możemy wymienić m.in. fabrykę okien Dobroplast, czy też projektowaną biogazownię.

X UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Gmina Zambrów jest gminą typowo rolniczą, ponad 80% jej powierzchni zajmują tereny leśne i zadrzewione oraz grunty orne. Gmina otacza miasto Zambrów i stanowi atrakcyjne tereny budowlane dla mieszkańców miasta. Największe zagęszczenie przestrzenne wydawanych decyzji o warunkach zabudowy występuje w obrębach geodezyjnych położonych w sąsiedztwie miasta Zambrów, co wskazuje na ruch suburbanizacyjny z ośrodka miejskiego. Wydane decyzje o pozwoleniu na budowę korelują przestrzennie i ilościowo z decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Liczba wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę jest stosunkowo duża, zważywszy na przeważające rolnicze i leśne użytkowanie terenu, co świadczy o występującej potrzebie zwiększenia terenów budowlanych na obszarze gminy oraz potrzebie zwiększenia pokrycia gminy planami miejscowymi, celem zaprzestania niekontrolowanej urbanizacji obszarów wiejskich. Aktualnie powierzchnia zurbanizowania nie przekracza w żadnym obrębie geodezyjnym 10%. Bodźcem rozwojowym dla gminy Zambrów jest przebiegająca przez gminę droga ekspresowa, o którą może opierać się rozwój zabudowy usługowej, produkcyjnej, magazynowej, niosący za sobą także potrzebę zwiększenia powierzchni terenów mieszkaniowych.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć drogową, którą tworzą drogi krajowe, powiatowe i gminne. Jest również niemalże w 100% zwodociągowana. Ograniczenie stanowi obecnie słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, jej długość w 2014 r. wynosiła 23,5 km, przy długości sieci wodociągowej wynoszącej 194,7 km (GUS 2016). Stopień gazyfikacji gminy jest także niewielki, w 2014 r. przyłączonych do sieci gazowej było 25 budynków mieszkalnych, a długość sieci ogółem wynosiła około 3,5 km. Dominuje zaopatrywanie w ciepło ze źródeł indywidualnych. Ze względów środowiskowych, jak i ekonomicznych, uzasadnione jest uzupełnienie istniejącej zabudowy o nowe tereny budowlane, wykorzystujące istniejącą infrastrukturę drogową i techniczną. W przypadku, gdy tereny budowlane nie posiadają niezbędnej infrastruktury, zdecydowanie łatwiej wyposażyć je w przypadku zwartych kompleksów zabudowy niż w przypadku terenów rozproszonych.

Stan i dynamika zmian ludności gminy

Liczba ludności gminy Zambrów na koniec 2015 r., według zameldowania na pobyt stały wynosiła 8953 osoby. Od roku 1995 liczba ludności gminy spadła o 280 osób, jednak od dziesięciu lat odnotowuje się wzrost liczny ludności. Nagły spadek liczby ludności pomiędzy 2000 a 2005 rokiem związany był z likwidacją ośrodka karnego w Czerwonym Borze.

Wykres 19. Liczba ludności w gminie Zambrów według zameldowania na pobyt stały w latach 1995 – 2015 (źródło: Urząd Gminy Zambrów)

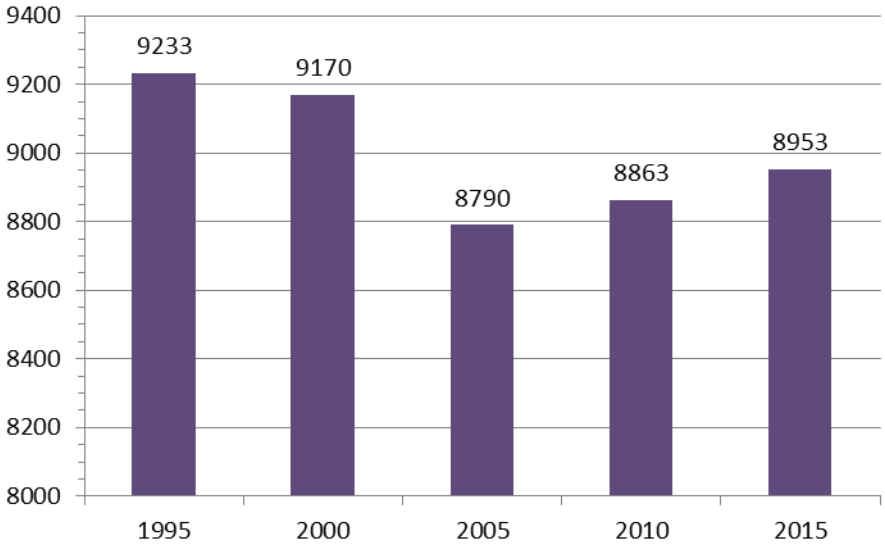

źródło: opracowanie własne.

O istniejącej sytuacji demograficznej gminy można wnioskować również na podstawie liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. Zgodnie z danymi GUS, największy przyrost bezwzględny nastąpił na przestrzeni roku 2009 i 2010, w tym okresie liczba ludności wzrosła o 82 osoby. Śledząc tempo zmian ludności można zauważyć przyrost liczby ludności w ciągu ostatnich 10 latach. We wskazanym okresie, z roku na rok zmiana liczby ludności wynosiła średnio 0,39%.

Tabela 15. Zmiany liczby ludności w gminie Zambrów w latach 2005 – 2014 według faktycznego miejsca zamieszkania (źródło: GUS)

rok	liczba ludności	przyrost bezwzględny	tempo wzrostu	tempo zmian w stosunku do roku bazowego (2005)	roczne tempo zmian
2005	8699	x	x	x	x
2006	8773	74	0,85	100,85	100,85
2007	8782	9	0,10	100,95	100,10
2008	8807	25	0,28	101,24	100,28
2009	8838	31	0,35	101,60	100,35
2010	8920	82	0,93	102,54	100,93
2011	8960	40	0,45	103,00	100,45
2012	8988	28	0,31	103,32	100,31
2013	8982	-6	-0,07	103,25	99,93
2014	9006	24	0,27	103,53	100,27

źródło: opracowanie własne.

Ruch naturalny ludności

Ruch naturalny, czyli liczba urodzeń i zgonów wpływa bezpośrednio na zmiany liczby ludności oraz strukturę demograficzną gminy. Zmiany liczby urodzeń żywych cechuje znaczna zmienność w czasie. W roku 2004 w gminie Zambrów urodziło się 100 dzieci, natomiast w 2014 r. liczba urodzeń żywych spadła o 14, jednak na przestrzeni wskazanych lat ich liczba wahała się od 134 w roku 2006, do 86 w roku 2013 i 2014. Podobnie, jak w przypadku urodzeń, liczba zgonów w latach 2004-2014 wykazywała znaczną zmienność. Najwięcej zgonów odnotowano w roku 2008 – 114, najmniej w roku 2004 – 87. Przyrost naturalny ludności, stanowiący różnicę pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów, był zmienny w badanych okresie. W latach 2004-2014 przeważał dodatni przyrost naturalny. Wyraźny dodatni przyrost odnotowano w 2006 r., co wiązało się ze szczególnie wysoką liczbą urodzeń przy stosunkowo niskiej liczbie zgonów.

Tabela 16. Zmiany przyrostu naturalnego w latach 2005 - 2014 (źródło: GUS)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przyrost naturalny	-6	37	4	-10	5	-5	9	2	0	-25

źródło: opracowanie własne.

Migracje

Istotnym czynnikiem kształtującym stan ludności w gminie Zambrów są migracje. Można stwierdzić, że ten czynnik w kolejnych latach może stać się kluczowym w kształtowaniu struktury i liczby ludności, przy czym największy wpływ na stan ludności miały migracje wewnętrzne. W latach 2005 - 2014 do gminy Zambrów napłynęło 1226 osób, przy czym największy napływ zanotowano w roku 2009 r. — 143 osoby. Cały analizowany okres cechował się nadwyżką migrujących mężczyzn w stosunku do liczby kobiet. W latach 2005 - 2014 zameldowania przewyższały liczbę wymeldowań, saldo migracji wyniosło łącznie 126 osób.

Tabela 17. Migracje wewnętrzne według płci migrantów w gminie Zambrów (źródło: GUS)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania	103	128	138	132	143	92	126	113	118	133
mężczyźni	42	59	60	52	66	51	54	49	56	58
kobiety	61	69	78	80	77	41	72	64	62	75
wymeldowania	124	98	126	101	133	102	96	77	122	118
mężczyźni	57	41	53	49	47	38	47	35	51	49
kobiety	67	57	73	52	86	64	49	42	71	69
saldo migracji	-21	30	12	31	10	-10	30	36	-4	15
mężczyźni	-15	18	7	3	19	13	7	14	5	9
kobiety	-6	12	5	28	-9	-23	23	22	-9	6

źródło: opracowanie własne.

Analiza migracji na pobyt stały w zależności od kierunku migracji wykazuje, że przeważa liczba zameldowań do gminy Zambrów z miast (77% wszystkich zameldowań). Kierunek wymeldowań kształtuje się podobnie, przeważa liczba wymeldowań do miast, natomiast różnica pomiędzy wymeldowaniami do miast i na wieś jest zdecydowanie mniejsza. Można dostrzec również niewielki ruch migracyjny za granicę. W ostatnich 5 latach, liczba wymeldowań za granicę przewyższyła liczbę zameldowań.

Tabela 18. Migracje na pobyt stały w gminie Zambrów wg płci migrantów, w ruchu wewnętrznym i zagranicznym

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania z miast	72	85	105	105	110	75	108	91	91	106
zameldowania ze wsi	31	43	33	27	33	17	18	22	27	27
zameldowania z zagranicy	-	-	-	-	0	1	0	1	0	2
wymeldowania do miast	93	76	97	82	93	82	71	60	85	100
wymeldowania na wieś	31	22	29	19	40	20	25	17	37	18
wymeldowania za granicę	0	1	0	0	0	1	0	2	1	6

źródło: opracowanie własne.

Do badania tendencji zmian demograficznych wykorzystuje się typologię przyrostu rzeczywistego według Webba. W metodzie badany jest wzajemny związek pomiędzy dwoma komponentami przyrostu, jakimi są przyrost naturalny oraz saldo migracji. Na podstawie oceny relacji obu zmiennych określa się typ przyrostu rzeczywistego ludności poprzez klasyfikację jednostki osadniczej do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności:

- Typ A – kiedy dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- Typ B – kiedy dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- Typ C – kiedy dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- Typ D – kiedy dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny,
- Typ E – kiedy ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- Typ F – kiedy ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej)

saldem migracji

- Typ G – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie większym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji
- Typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny

Według typologii przyrostu rzeczywistego według Webba, gminę Zambrów można zaliczyć do jednostki typu C. Jest to jednostka progresywna cechująca się wysokim dodatnim saldem migracji, które jest wyższe od dodatniego salda ruchu naturalnego.

Struktura płci i wieku

Zmiany liczby ludności gminy wynikają bezpośrednio ze struktury biologicznej jej mieszkańców. Gmina Zambrów cechuje się nadwyżką mężczyzn, w stosunku do liczby kobiet, współczynnik feminizacji niezmiennie od dziesięciu lat kształtuje się na poziomie niższym niż 100, w 2014 r. wyniósł 97 (współczynnik dla kraju 107). Nadwyżki mężczyzn w gminie w wieku do 65 może wynikać z wiejskiego charakteru gminy oraz z przewagi migracji mężczyzn nad migracją kobiet.

W strukturze społeczeństwa w 2014 r. przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Zaznacza się również wyższy udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, w stosunku do udziału osób starszych.

Tabela 19. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci (na dzień na 31 XII 2014)

Liczba ludności			
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
ogółem	1914	5519	1573
mężczyźni	986	3035	545
kobiety	928	2484	1028

źródło: opracowanie własne.

Wykres 20. Liczba ludności w gminie Zambrów według zameldowania na pobyt stały w latach 1995 – 2015 (źródło: Urząd Gminy Zambrów)

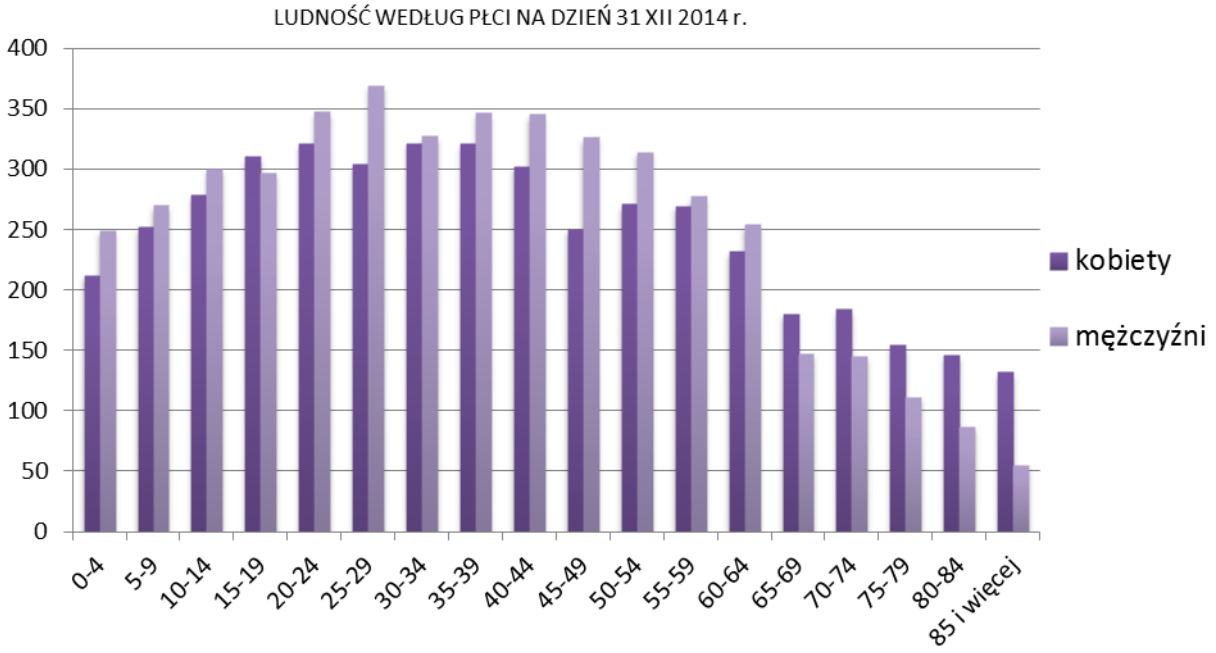

źródło: opracowanie własne.

Usługi oświaty

Zapewnienie usług oświaty i ochrony zdrowia należy do podstawowych i najważniejszych zobowiązań państwa wobec obywateli. Gmina posiada 9 placówek oświatowych, w tym 3 punkty przedszkolne i 6 publicznych szkół podstawowych. W roku szkolnym 2015/2016 jedynym oddziałem przedszkolnym, do którego uczęszczali uczniowie była „Akademia Przedszkolaka" w Czerwonym Borze. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Zambrów w roku szkolnym 2015/2016 do placówek oświatowych na terenie gminy uczęszczało łącznie 547 uczniów, w tym 11 uczniów przedszkola i 536 uczniów szkół podstawowych. W granicach gminy funkcjonuje także należący do samorządu powiatowego Zespół Szkół Specjalnych (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Długoborzu), na który składają się oddział przedszkolny, szkoła podstawowa, gimnazjum i szkoła zawodowa. Analizując zmiany liczby uczniów uczęszczających do placówek oświaty w gminie Zambrów na przestrzeni ostatnich 5 lat zauważa się ich nieznaczny spadek. Z tego względu można stwierdzić, że stan szkół i przedszkoli zapewnia aktualne zapotrzebowanie. Niemniej jednak konieczność tworzenia nowych miejsc dla uczniów w ww. placówkach będzie uzależniona od struktury zmian demograficznych, zapotrzebowania społecznego, jak również polityki resortu edukacji.

Analizy środowiskowe

Ze względu na znaczny udział gleb bardzo dobrych i dobrych, zabudowa nie powinna podlegać rozpraszaniu, a dobre warunki gruntowe sprzyjające rolnictwu powinny podlegać ochronie zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.2013.503). Na etapie planowania nowej zabudowy należy uwzględnić również system przyrodniczy gminy, który kształtują przede wszystkim tereny leśne z cennymi zbiorowiskami murawowymi, wrzosowiskami i jałowczyskami, w tym obszar Natura 2000 PLH200018 Czerwony Bór oraz 2 rezerwaty przyrody — Dębowe Góry i Grabówka, tereny torfowiskowe (użytek ekologiczny „Bagno Pastwisko"), oraz wody powierzchniowe wraz z otuliną biologiczną w postaci zbiorowisk łąkowych, w tym rzeka Gać oraz Jabłonka. Na terenie gminy Zambrów występuje 9 udokumentowanych złóż kopalin. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zachodnia części gminy, pokryta lasami, znajduje się w graniach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Subniecka Warszawska nr 215. Poza ww. ograniczeniami zabudowy teren gminy odznacza się korzystnymi warunkami posadowienia budynków, nie występują tu również obszary szczególnego zagrożenia powodziową oraz osuwiska, wskazano jedynie obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych w północno-zachodniej oraz południowo-zachodniej części gminy. Nie wskazuje się większych ograniczeń środowiskowych wpływających na możliwość realizacji zabudowy.

Analizy ekonomiczne

Gmina Zambrów zlokalizowana jest w strategicznym miejscu w regionie. Przez obszar gminy przebiegają istotne w skali krajowej szlaki komunikacyjne. Droga krajowa nr 8 łącząca z Białymstokiem i Warszawą, a dalej z Budziskiem i Kudową Zdrój. Inne drogi krajowe wiodące przez analizowany obszar to nr 63 Łomża – Zambrów - Siedlce, oraz 66 Zambrów – Bielsk Podlaski. Na terenie gminy nie ma dróg wojewódzkich, natomiast przez gminę przebiega, sieć dróg powiatowych.

Analizując aktywność gospodarczą gminy wyraźnie widać, iż przejawia ona stałą tendencję wzrostową. W 2014 roku liczba podmiotów w sektorze prywatnym w stosunku do ostatniego pięciolecia zwiększyła się o ok. 20%, zaś liczba jednostek gospodarczych w sektorze publicznym wzrosła w tym czasie o ok. 25%. Na początku 2015 roku na terenie gminy Zambrów prowadziło swoją działalność gospodarczą ponad 615 podmiotów gospodarczych, w tym ponad 92% stanowiły osoby fizyczne.

W porównaniu z gminami o podobnym charakterze (Łomża, Wysokie Mazowieckie, Bielsk Podlaski) gminę charakteryzuje wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców - bardzo duża liczba jednostek gospodarczych. Więcej jednostek funkcjonuje jedynie w gminie Łomża.

Zdecydowaną większość przedsiębiorstw (ponad 95%) stanowią mikroprzedsiębiorstwa. Ich liczba wciąż rośnie, w przeciwieństwie do małych przedsiębiorstw. Niewielkim i dość stałym udziałem w strukturze charakteryzują się przedsiębiorstwa średnie (od 50cdo 249 pracowników), w granicach Gminy Zambrów funkcjonuje jedno duże przedsiębiorstwo – Dobroplast.

Do największych i najważniejszych przedsiębiorstw zlokalizowanych w Gminie Zambrów należą:

- „Dobroplast Fabryka Okien Sp. z o. o.” w Laskowcu,
- „Zam-Bruk Zakład Remontowo Drogowo Budowlany” w Starych Wądołkach,
- „Sarco” Fabryka trumien w Nagórkach-Jabłoń,
- „Golchem” Market budowlany w Cieciorkach.

Najwięcej jednostek funkcjonujących na terenie gminy Zambrów zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą samochodów i motocykli. Drugą nieco mniej pokaźna grupa firm pochodzi z branży budowlanej. Wiele jednostek zajmuje się również transportem lądowym i rurociągowym. Przedsiębiorstwa gminy Zambrów prowadzące działalność produkcyjną są niewielkie i głównie zorientowane na potrzeby lokalnej ludności. Wyjątkiem jest tutaj Fabryka Okien i Drzwi „Dobroplast” w Starym Laskowcu. Gmina Zambrów w odniesieniu do innych analizowanych gmin, pod względem liczby podmiotów prezentuje się bardzo dobrze. Na tle gmin sąsiadujących gmina Zambrów zajmuje 1 miejsce pod względem wysokości wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób.

Do głównych barier mających wpływ na dalszy rozwój gospodarczy Gminy należy brak wyznaczonych stref aktywności gospodarczej. Biorąc pod uwagę doskonałe połączenia komunikacyjne (sąsiedztwo trasy Łomża – Warszawa) takie strefy znacznie ułatwiłyby inwestorom zakładanie przedsiębiorstw w gminie.

Jedną z głównych dziedzin gospodarki w gminie jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią 52% powierzchni ogólnej obszaru. Kierunki prowadzonej działalności roślinnej i zwierzęcej są dopasowane do warunków klimatycznych i glebowych. W gminie Zambrów uprawiane są głównie: zboża, takie jak: mieszanki zbożowe jare, pszenżyto ozime, jęczmień jary, żyto i owies. Na terenie gminy nie ma stałego punktu skupu płodów rolnych ani grup producenckich. W gminie Zambrów dominuje chów bydła i drobiu z naciskiem na chów drobiu kurzego, co jest powszechne w całym województwie.

Zambrowscy rolnicy są głównymi dostawcami mleka do Zakładu Produkcji Mleczarskiej Mlekpol w Zambrowie. W gminie funkcjonuje jedno gospodarstwo Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Porytem-Jabłoni, które ma w swym władaniu ponad 200 ha ziemi. Większość gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa indywidualne.

W gminie Zambrów nie obserwuje się działań orientowanych na turystykę. Pewną szansę dla gminy Zambrów dysponującej dużymi obszarami leśnymi jest rozwój agroturystyki lub turystyki ekologicznej.

W porównaniu do powiatów o podobnym charakterze powiat zambrowski charakteryzuje się bardzo wysoką stopą bezrobocia. Gmina ma bardzo duży problem z bezrobociem wśród młodych, jednym z istotnych problemów gminy jest duża liczba osób długotrwałe bezrobotnych. Bezrobotni z obszaru gminy Zambrów znajdują się w trudnej sytuacji, jeśli chodzi o możliwość zatrudnienia ze względu na niewielką liczbę podmiotów gospodarczych w okolicy, ale również utrudniony dojazd do większych ośrodków. Główną barierą uniemożliwiającą zatrudnienie bezrobotnych są także niskie kwalifikacje zawodowe.

Gmina Zambrów prężnie się rozwija dzięki licznym inwestycjom. W latach 2010-2014 gmina głównie realizowała inwestycje związane z budową infrastruktury drogowej, wsparciem jednostki straży pożarnej oraz rozbudową infrastruktury społecznej (place zabaw, świetlice). Ponadto dzięki funduszom uzyskanym z Unii Europejskiej gmina zrealizowała szereg inwestycji, uzyskując dotacje o wielkości 8 009 179 zł.[7]

2. Prognozy demograficzne

Prognozowanie demograficzne jest jednym z elementów planowania potrzeb i możliwości rozwoju gminy zwłaszcza w kontekście realizacji zadań publicznych dotyczących zaspokajana potrzeb lokalnej społeczności. Ocena aktualnej sytuacji demograficznej oraz prognoza przyszłego stanu i struktury ludności w granicach gminy Zambrów daje podstawę do określenia potrzeb mieszkaniowych, a co za tym idzie potrzeb rozwoju nowej infrastruktury technicznej i społecznej w gminie.

[7] Strategia Rozwoju Gminy Zambrów na lata 2016 - 2020

Na potrzeby projektu zmiany Studium prognoza obejmuje zmiany liczby ludności w gminie na okres do 30 lat. Analizę sytuacji demograficznej oparto na wskaźnikach dotyczących gminy, zgodnie z danami GUS na koniec 2014 r.

Prognozę demograficzną liczby mieszkańców gminy Zambrów do roku 2045 oparto na wskaźniku tempa zmian liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2005-2015, który wyniósł przyrost o 1,84% w stosunku do roku 2005. Ponadto, wykonana prognoza zakłada kontynuację istniejących procesów demograficznych, dokładniej przewiduje się nadwyżkę napływu nad odpływem mieszkańców gminy, przy jednoczesnym stopniowym wzroście przyrostu naturalnego. W prognozie uwzględniono ponadto uwarunkowania lokalizacyjne, mieszkaniowe i infrastrukturalne gminy.

Wykres 21. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w gminie Zambrów

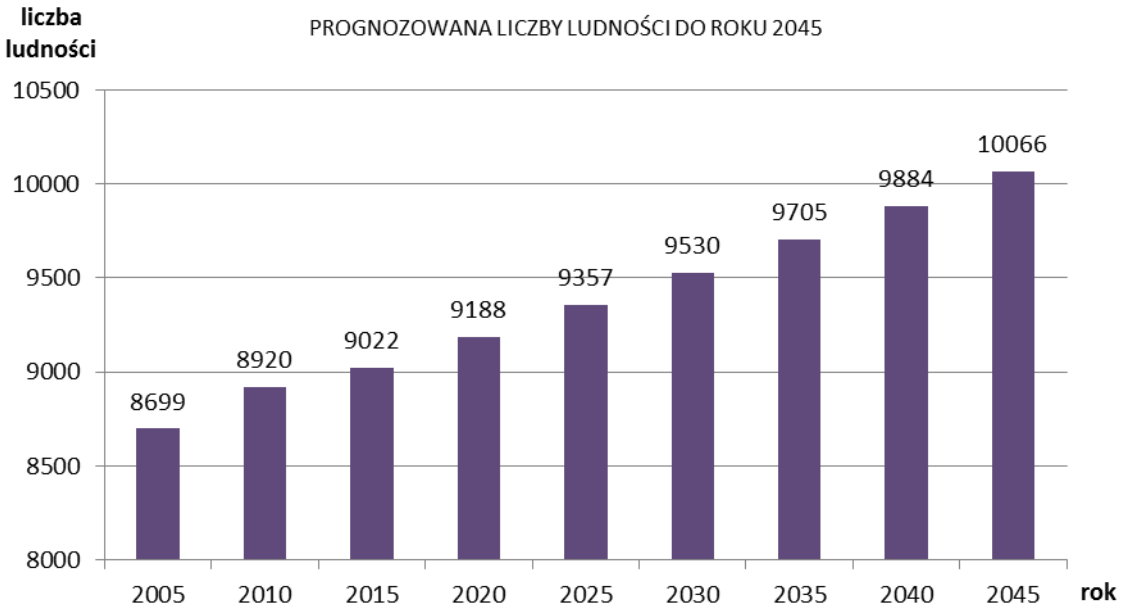

***w 2015 r. stan na 30 czerwca.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwijający się rynek mieszkaniowy w gminie Zambrów przyczynia się do podniesienia jej atrakcyjności. O dobrych warunkach mieszkaniowych świadczy duża powierzchnia użytkowa mieszkań. Atrakcyjność gminy podnosi niewątpliwie jej dobre skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi w województwie podlaskim i poza nim. W związku z rozbudowywaną drogą szybkiego ruchu S8, czas dojazdu do Białegostoku oraz Warszawy ulegnie znacznemu skróceniu, co jednocześnie może zachęcić mieszkańców do pozostania i mieszkania w gminie.

Biorąc pod uwagę analizy stanu ludności oraz tendencje zmian liczby ludności wynikające z uwarunkowań migracyjnych i mieszkaniowych gminy można z dużym prawdopodobieństwem zakładać spełnienie wskazanych prognoz demograficznych.

3. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Możliwości finansowe gminy określane są corocznie i przyjmowane uchwałą ustanawiającą budżet gminy na bieżący rok. W budżecie określa się dochód gminy, jego źródła, a także planowane wydatki. Z uchwał Rady Gminy Zambrów dotyczących budżetu gminy na poszczególne lata wynika, iż dochody gminy pochodzą przede wszystkim z wpływów z podatku od nieruchomości, podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych, a także z udziału gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, subwencji ogólnych z budżetu państwa. Rozwój gminy, w tym rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz przemysłowej, zwiększy dochody gminy płynące z podatków. Dochód budżetu gminy Zambrów, zgodnie z danymi GUS, w roku 2004 wynosił 10 734 670,0 PLN, w tym dochód własny — 6 123 037 PLN, a w roku 2014 — 24 690 704,98 PLN, w tym dochód własny — 13 642 374,32 PLN. Widoczny jest zatem wzrost dochodów gminy. Analiza źródeł dochodu budżetu gminy wykazała m.in. wzrost dochodów z podatku od nieruchomości. W roku 2004r. dochód ten wynosił 3 280 132 PLN, w 2014r. wzrósł do 6 284 551,85 PLN, a więc o ponad 3 000 000 PLN. Rozwój gminy, w szczególności rozwój stref usługowo-przemysłowych, warunkuje wyższe dochody gminy, a tym samym większe możliwości finansowania inwestycji z zakresu zadań własnych gminy, w tym infrastruktury drogowej oraz technicznej.

Tabela 20. Dochód gminy na przełomie 10 latu (źródło: GUS 2016)

Dochód gminy ogółem [PLN]										
2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
10 734 670,00	12 279 092,00	14 786 036,57	15 617 559,39	20 130 1333,05	21 601 230,67	20 064 314,51	22 002 152,76	24 689 844,68	30 502 940,93	24 690 704,98

źródło: opracowanie własne.

Uzupełnienie istniejących terenów budowlanych o nową zabudowę nie wymaga znaczących nakładów finansowych wynikających z konieczności realizacji dróg czy wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Koncentrowanie zabudowy w zwartych jednostkach osadniczych stanowi ważny aspekt zarówno ekonomiczny, jak i środowiskowy.

Potrzeby inwestycyjne w gminie Zambrów będą związane przede wszystkim z realizacją nowej zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych. Jako, że gmina Zambrów posiada dobrze rozwiniętą sieć drogową, wodociągową i elektroenergetyczną, wprowadzenie nowej zabudowy może wiązać się jedynie z rozbudową sieci o brakujące odcinki na terenach dotychczas nieuzbrojonych. Wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i zagospodarowaniem nowych terenów inwestycyjnych należy zaplanować budowę sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z koncepcją kanalizacji dla gminy Zambrów, planuje się sukcesywne kanalizowanie wszystkich miejscowości w gminie. W przypadku, gdy w momencie realizacji inwestycji sieć kanalizacyjna będzie istnieć, nakłady inwestycyjne będą wynikać z konieczności rozbudowy sieci. W granicach obszarów nieobjętych siecią kanalizacyjną należy uwzględnić konieczność budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, zbiorników bezodpływowych lub wprowadzenia systemów infiltracyjnych, gwarantujących zachowanie norm jakościowych ścieków sanitarnych wprowadzanych do gruntów.

Istotnym zadaniem pozostającym w kwestii władz gmin jest prowadzenie lokalnej polityki edukacyjnej w oparciu o prognozy demograficzne oraz analizę procesów społeczno-gospodarczych. Aktualnie, gmina posiada wystarczające zasoby lokalowe umożliwiające dzieciom spełnienie obowiązku szkolnego w zakresie szkolnictwa podstawowego. Na terenie gminy nie są zlokalizowane gimnazja ani szkoły ponadgimnazjalne, uczniowie dojeżdżają do placówek w jednostkach ościennych. Niemniej jednak, wraz z napływem ludności do gminy (zwłaszcza rodzin młodych) potrzeby

w zakresie mogą ulec zmianie. Gmina, by w pełni zaspakajać potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie edukacji powinna w przyszłości rozważyć budowę nowych mniejszych placówek lub rozwinąć współpracę z placówkami w gminach sąsiednich. W przypadku realizacji drugiego wariantu nakłady inwestycyjne będą związane z koniecznością rozwinięcia lokalnego transportu dowożącego uczniów do szkół.

W przypadku realizacji nowej zabudowy, zgodnie z oszacowaną chłonnością położonych na obszarze gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w graniach jednostki osadniczej, nie przewiduje się konieczności realizacji zadań własnych. Wynika to z niskiej chłonności obszarów oraz z tego, iż obszary te przeważnie zaopatrzone są w podstawowe media oraz zlokalizowane są w sąsiedztwie istniejących dróg publicznych.

Realizacja inwestycji z zakresu komunikacji gminnej, infrastruktury technicznej, oraz pozostałych zadań własnych gminy przebiegać będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, m.in. w zakresie prawa budowlanego i prawa zamówień publicznych. Sposób realizacji inwestycji infrastrukturalnych określą uchwalone przez Radę Miejską strategie, plany i programy, w tym m.in. wieloletnie programy inwestycyjne.

Zgodnie z listą działań i zadań inwestycyjnych gminy na lata 2016-2020 środki finansowe na cele związane z poprawą atrakcyjności inwestycyjnej gminy, wspieraniem lokalnej przedsiębiorczości, poprawą warunków życia mieszkańców gminy, poprzez poprawę stanu infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, energetycznej oraz społecznej będą pochodziły w całości lub w części z budżetu gminy oraz ze źródeł zewnętrznych, takich jak m.in. środki strukturalne, fundusze unijne (PRGiPID, RPO WP, PROW, NGO, POWER, NFOŚ), kredyty i pożyczki oraz inne, w oparciu o obowiązujące przepisy i zawarte umowy. Omawiane nakłady inwestycyjne mogą być zrównoważone częściowo poprzez wzrost wpływów do budżetu w wyniku realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Finansowanie realizacji ww. inwestycji, które należą do zadań własnych gminy, jest uzależnione od jej zdolności finansowej i będzie określone w uchwałach budżetowych. Finansowanie ww. inwestycji odbywać się będzie zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, poprzez wydatki inwestycyjne z budżetu gminy.

4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Struktura przestrzenna Gminy Zambrów ściśle nawiązuje do jej rolniczego charakteru. Dominują tu użytki rolne oraz lasy, natomiast sieć osadniczą tworzą głównie rozproszone skupiska zabudowy wiejskiej i jednorodzinnej. Cechy miejskie przyjmują miejscowości zlokalizowane przy granicy miasta Zambrów (Długobórz Drugi i Wola Zambrowska).

Wśród terenów zabudowanych w gminie wyróżnić można tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej (z uwzględnieniem usług publicznych: usług oświaty, usług kultu religijnego), oraz tereny zabudowy produkcyjnej, usługowej i magazynowej. Ukształtowanie i rozlokowanie zabudowy jest dość równomierne. Nie wyróżnia się terenów uprzywilejowanych ze względu na występowanie terenów zabudowy usługowej czy produkcyjnej i magazynowej, ich rozkład jest nieregularny.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę formułuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę oraz szacuje się chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach jednostki osadniczej czyli „wyodrębnionym przestrzennie obszarze zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkanym przez ludzi”[8]. Zarówno zapotrzebowanie, jak i chłonność wyraża się w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy. Ze względu na przewagę rozproszonej zabudowy zagrodowej, w bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę, uwzględniono wybrane miejscowości cechujące się największą zwartością struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Ustawa wskazuje konieczność obliczenia powierzchni użytkowej zabudowy, jednak termin ten nie został ustawowo sprecyzowany. Na potrzeby opracowania założono, iż powierzchnia użytkowa zabudowy stanowi sumę powierzchni użytkowych budynków, jakie znajdują się w granicach wydzielonego obszaru objętego analizą.

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

W roku 2014 liczba mieszkańców Gminy Zambrów wynosiła 9006 osób. Przy założeniu, iż powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca w roku 2014[9] wynosiła średnio 31,8 m^2, mieszkańcy mają zapotrzebowanie na 286391 m^2 powierzchni użytkowej. Można zatem założyć, iż potrzeby mieszkańców w 2014 roku zostały w stopniu minimalnym zaspokojone ponieważ zgodnie z danymi GUS na rok 2014 powierzchnia użytkowa zabudowy w gminie wynosiła 286 091 m^2. Należy jednak zaznaczyć, iż średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na mieszkańca w Polsce

[8] Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz.U.2003.166.1612)

[9] dane GUS 2016 r.

Tabela 21. Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2 na 1 osobę w gminie Zambrów i powiecie zambrowskim

jednostka	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2002-2045[10]																																									
	2002	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045
powiat zambrowski	22,2	22,4	22,5	22,8	23,1	23,6	23,8	24,3	24,7	25,1	25,6	26,1	26,6	27,1	27,6	28,1	28,6	29,1	29,6	30,1	30,6	31,1	31,6	32,1	32,6	33,1	33,6	34,1	34,6	35,1	35,6	36,1	36,6	37,1	37,6	38,1	38,6	39,1	39,6	40,1	40,6	41,1	41,6
gmina Zambrów	26,3	26,3	26,3	26,5	26,9	27,7	27,9	29,5	30,1	30,6	31,3	31,8	32,4	33,0	33,6	34,2	34,8	35,4	36,0	36,6	37,2	37,8	38,4	39,0	39,6	40,2	40,8	41,4	42,0	42,6	43,2	43,8	44,4	45,0	45,6	46,2	46,8	47,4	48,0	48,6	49,2	49,8	50,4

źródło: opracowanie własne.

Wykres 22. Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2 na 1 osobę w gminie Zambrów i powiecie zambrowskim

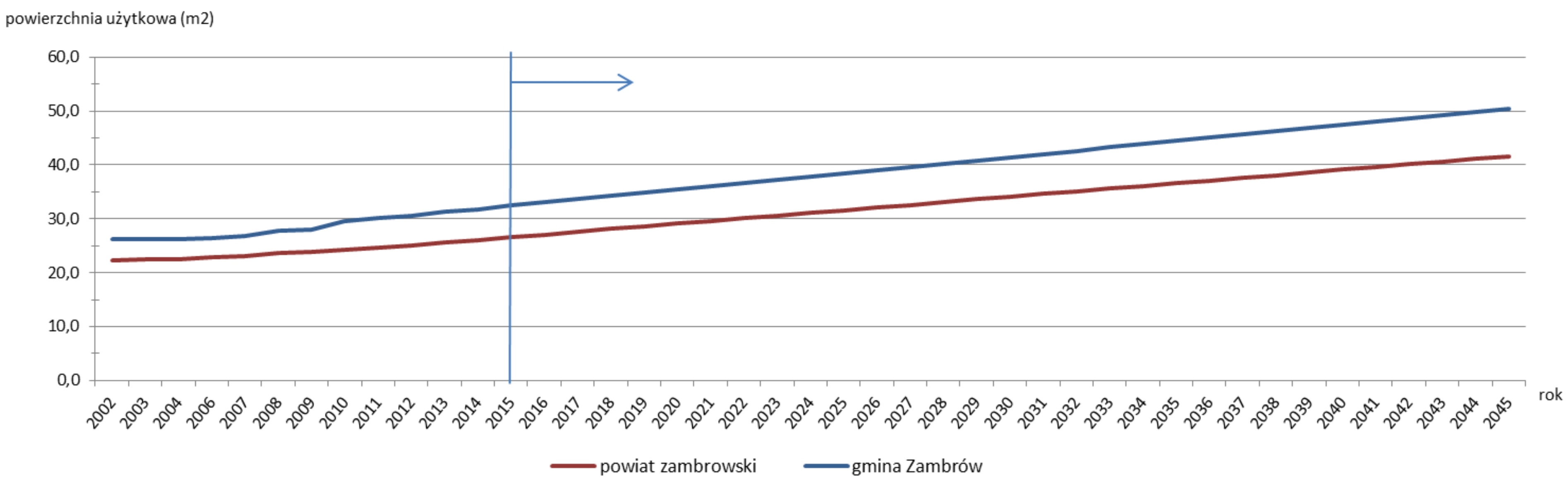

[10] dane GUS, stan na 31.12.2014 r.

należy do najniższych w Europie – w Niemczech jest ona ok. 2 razy większa. Według danych Eurostatu w Polsce aż 41,2 proc. osób mieszka w nieruchomości, którą według standardów europejskich należałoby uznać za przeludnioną. W oszacowanym przez Europejski Urząd Statystyczny rankingu przeciętnego wskaźnika przeludnienia dla 31 krajów Polska zajmuje 29. miejsce[11].

Statystyczna powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca ulega ciągłym zmianom, z zachowaniem wyraźnej tendencji wzrostowej. Związane jest to z bogaceniem się społeczeństwa oraz ze zmianą trybu życia, odchodzi się od wielopokoleniowych gospodarstw domowych. Dane statystyczne pozwalają określić, iż w przeciągu kolejnych trzydziestu lat powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca zwiększy się w gminie Zambrów do 50,4 m^2. Tym samym przewyższy ona średnią dla powiatu zambrowskiego, co przedstawia tabela 7.

W tym czasie wzrośnie również liczba mieszkańców – do roku 2045 przewiduje się wzrost liczby mieszkańców do 10066 osób (przy oparciu o dotychczas występujące czynniki ekonomiczno-społeczne). Przy uwzględnieniu prognozowanej na ten czas powierzchni użytkowej przypadającej na jednego mieszkańca, w roku 2045 maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy (istniejącą i nową) wyniesie 507326,4 m^2. Przy uwzględnieniu niepewności procesów rozwojowych wyrażających się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30% (Art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.) zapotrzebowanie to może wynieść 659524,3 m^2.

Wynika z tego, iż zapotrzebowanie na **nową** zabudowę wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy wyniesie 373134 m^2.

Należy jednak zaznaczyć, iż w przypadku zmiany kierunków rozwoju gminy (gmina Zamrów zmierza w kierunku rozwoju funkcji

Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową

Standardy projektowe nie określają maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową. Wskaźniki urbanistyczne pozwalają określić dla części funkcji minimalne, a nie maksymalne zapotrzebowanie. Natomiast ilość usług komercyjnych oraz zabudowy produkcyjno-magazynowej uzależniona jest od uwarunkowań lokalnych, w tym od potrzeb mieszkańców i polityki rozwoju gminy. Przyjęcie, iż wartości te zostaną określone proporcjonalnie do

[11] http://krakow.wyborcza.pl/krakow/1,44425,17962853,Srednia_wielkosc_mieszkania__Jaka_w_Polsce__jaka_w.html#ixzz43okt0AQ2

istniejącej powierzchni użytkowej, nie mogłoby być do końca zasadne. Wpływają na to zmiany społeczno-gospodarcze, które różnicują zapotrzebowanie na tereny usługowe i produkcyjne na przestrzeni lat. Dodatkowo gmina rolnicza dotychczas nieposiadająca np. terenów inwestycyjnych, jeśli przyjmie taką politykę rozwoju, powinna mieć możliwość ich realizacji. Ujęcie zapotrzebowania jedynie w kontekście wartości proporcjonalnych, uniemożliwiłoby zmianę kierunków rozwoju.

Porównując istniejącą powierzchnię użytkową zabudowy usługowej wynoszącą 42 942,88 m^2, przy liczbie mieszkańców 9022, do liczby ludności w 2045 r. szacowanej na 10 066 osób wynika, iż wymagana powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej powinna wynosić[12] 62285,74 m^2. Różnica pomiędzy istniejącą a szacowaną powierzchnią użytkową wynosi 19342,86 m^2, co stanowi minimum przy zachowaniu aktualnej dynamiki rozwoju. Biorąc pod uwagę starania gminy Zambrów o aktywizację sektora usług, wartość ta powinna być wyższa.

Aktualna powierzchnia zabudowy o funkcjach produkcyjno-usługowych wynosi 54 103,3 m^2. Wyliczając z proporcji w 2045 r. powinna wynosić[13] 78 473,17 m^2, a więc różnica pomiędzy stanem istniejącym a prognozowanym wynosi 24 369,87 m^2.

Polityka rozwoju gminy zmierza do uaktywnienia nowych terenów produkcyjno-usługowych. Sprzyjają temu lokalne uwarunkowania, takie jak:

- Dobrze rozwinięta sieć drogowa, skomunikowanie gminy z większymi ośrodkami miejskimi, w tym z Warszawą oraz Białymstokiem, w wyniku realizacji drogi ekspresowej S8, a także sam przebieg drogi S8, jak i drogi krajowej nr 63;
- Dobre skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi w województwie podlaskim i poza nim;
- Przebudowa drogi ekspresowej i węzłów komunikacyjnych w Zambrowie;
- Względy środowiskowe, jak i ekonomiczne - uzasadnione jest uzupełnienie istniejącej zabudowy o nowe tereny budowlane, wykorzystujące istniejącą infrastrukturę drogową i techniczną – gmina Zambrów jest niemalże w 100% zwodociągowana;
- Ukształtowanie i rozlokowanie zabudowy usługowej i produkcyjnej jest dość równomierne. Nie wyróżnia się terenów uprzywilejowanych, ich rozkład jest

[12] Przy uwzględnieniu niepewności procesów rozwojowych wyrażających się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30% (Art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.)

[13] Przy uwzględnieniu niepewności procesów rozwojowych wyrażających się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30% (Art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.)

nieregularny. Wyznaczenie stref aktywności gospodarczej jest uzasadnione społecznie, ekonomicznie i pod kątem ochrony środowiska. Wyznaczając taką strefę, łatwiej ograniczać ewentualne zagrożenia związane z tym rodzajem zabudowy, pozwala to też na sporządzenie lepszego zaplecza dla przedsiębiorców;

- Miasto Zambrów uaktywniło tereny przemysłowe (w okolicach ul. Targowej) w sąsiedztwie terenów gminy Zambrów, co może stanowić bodziec rozwojowy dla uaktywnienia terenów gospodarczych w granicach gminy;
- W ujęciu lokalnym, w większych miejscowościach powinno wytwarzać się lokalne centrum publiczne w postaci np. świetlicy, jako dobra praktyka projektowa sprzyjająca integracji mieszkańców;
- W związku z migracjami mieszkańców miasta Zambrowa na tereny wiejskie, zwiększy się również zapotrzebowanie na tereny usługowe;
- Dodatkowo przyjmując standardy urbanistyczne, które określają, iż podstawowe usługi powinny być dostępne w zasięgu dojścia pieszego do 500 m, a na terenach o małej intensywności zabudowy dopuszcza się odległość 1000 m, wykazuje to, iż wskazane jest znaczne zwiększenie powierzchni usługowych w obrębie zwartych jednostek osadniczych.

W związku z powyższymi uwarunkowaniami i kierunkami polityki rozwoju gminy, maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną wyrażone w powierzchni użytkowej, powinno zostać zwiększone czterokrotnie w stosunku do terenów usługowych (w tym usług publicznych) oraz ośmiokrotnie zwiększone w przypadku terenów produkcyjnych/ usługowo-produkcyjnych, co ma na celu umożliwienie zmiany polityki rozwoju gminy z rolnej w kierunku aktywowania nowych terenów inwestycyjnych. Zatem uznaje się, że optymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową wyrażoną w powierzchni użytkowej wynosi 77 371,44 m^2. W przypadku terenów produkcyjnych/produkcyjno-usługowych optymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej wynosi 194 958,96 m^2. Nie jest możliwe określenie dokładnego maksymalnego zapotrzebowania w przypadku określania zapotrzebowania na tereny inwestycyjne w ujęciu czasowym do 30 lat, gdyż jest to uzależnione od zainteresowania inwestorów dostępnymi terenami, co jest procesem stopniowym i podlega wielu zmiennym zarówno społecznym, jak i ekonomicznym. Dlatego zakłada się, iż jest to maksymalne zapotrzebowanie przy uwzględnieniu aktualnych uwarunkowań, w perspektywie do 15 lat, które w przypadku zmian społeczno-ekonomicznych będą wymagały poddania weryfikacji i określenia na nowo potrzeb inwestycyjnych gminy.

W przypadku usług oświaty można posłużyć się wskaźnikami określonymi w opracowaniu *Standardy urbanistyczne dla terenów mieszkaniowych (*Dąbrowska-Milewska G.). Przyjmując, iż powierzchnia terenu na 1 mieszkańca w przypadku żłobków powinna wynosić 0,15 m^2, przedszkoli 0,9 m^2, szkół podstawowych 1,8 m^2, a gimnazjów 1,0-1,5 m^2, wówczas wymagana łączna

powierzchnia wynosi 43 787 m^2. Pomniejszając o istniejącą powierzchnię budynków oświaty wynoszącą łącznie 17 829 m^2 wynika, iż zapotrzebowanie terenu na usługi oświaty wynosi 25 958 m^2. Przy założeniu, że budynki oświaty posiadają średnio 2 kondygnacje, powierzchnię użytkową określa się jako[14] 67 491 m^2.

W przypadku zabudowy usług zdrowia, korzystają z nich głównie mieszkańcy gminy. Należy uwzględnić prognozy demograficzne (starzenie się społeczeństwa), a co za tym idzie – wzrost zapotrzebowania usług zdrowia, zarówno publicznych jak i prywatnych. Jednak należy mieć na uwadze, iż mieszkańcy Gminy Zambrów będą korzystać m.in. z usług ochrony zdrowia zlokalizowanych w mieście Zambrów i w Łomży, które stanowią większe ośrodki (w tym regionalne), stąd zakres dostępnych usług jest większy (szpitale, kliniki, itp.).

Chłonność położonych na obszarze gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcji zabudowy

Dla poszczególnych funkcji zabudowy przyjęto odrębne metodyki wyliczeń chłonności terenów, co wynika ze specyfiki i potencjalnego stopnia i sposobu zagospodarowania działek. W przypadku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej przyjęto, iż na jednej działce zlokalizowany będzie jeden budynek o funkcji mieszkalnej. W przypadku terenów o usługowych oraz usługowo-produkcyjnych funkcjach chłonność wyliczano na podstawie przyjętych wskaźników urbanistycznych, w tym przede wszystkim dopuszczanej maksymalnej powierzchni zabudowy.

Chłonność terenów zabudowy o funkcjach mieszkalnych, w tym trenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej

Pierwszy etap analizy stanowiło wyznaczenie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych. Obszary takie wskazano w 41 obrębach geodezyjnych gminy. Ze względu na istniejące wymieszanie funkcji terenów – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej, przy jednoczesnej dominacji terenów zabudowy zagrodowej, przyjęto średnią wielkość działki budowlanej dla zabudowy

[14] Przy uwzględnieniu niepewności procesów rozwojowych wyrażających się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30% (Art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.)

mieszkaniowej – 1200 m^2, dla zabudowy zagrodowej – 2500 m^2. W przypadku obszarów, gdzie wyraźnie dominowała zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przy wyliczeniach uwzględniono powierzchnię działki 1200 m^2. Wyliczono powierzchnię poszczególnych obszarów o zwartej zabudowie, określając powierzchnie terenów zagospodarowanych oraz wolnych od zabudowy występujących w granicach obszaru. Na podstawie przyjętej powierzchni działki wyliczono ilość działek możliwych do wydzielenia w granicach obszaru. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej założono, iż na jednej działce powstanie jeden budynek o funkcji mieszkaniowej. Średnią powierzchnię budynku mieszkalnego, wynikającą ze stanu istniejącego na terenie gminy przyjęto jako 111 m^2, a średnią liczbę kondygnacji określono jako 1, ze względu na dominację budynków jednokondygnacyjnych w ogólnej strukturze budynków. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, wyliczona na podstawie ilorazu liczby ludności i liczby mieszkań, zgodnie z danymi GUS, w gminie Zambrów wynosi 3,5 osoby. W przypadku terenów wiejskich jako 1 mieszkanie przyjmuję się jeden budynek mieszkalny.

Na podstawie powyższych założeń wyliczono, iż chłonność istniejących obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy dla funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej wynosi 46 268 m^2.

Tabela 22. Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej

Nazwa sołectwa	Powierzchnia terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w obrębie jednostki osadniczej [m^2]	Powierzchnia terenów zabudowanych w obrębie terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej [m^2]	Powierzchnia terenów wolnych od zabudowy w obrębie terenu o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej [m^2]	Potencjalna ilość działek możliwych do wydzielenia	Ilość osób, która potencjalnie mogłaby zasiedlić obszar przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie 3,5 os.	Powierzchnia użytkowa [m^2]
Bacze Mokre	123728,5	93515,3	30213,2	12,1	42,3	1341,5
Chorzele	91860,6	61721,4	30139,2	12,1	42,2	1338,2
Cieciorki	152640,0	135719,3	16920,8	6,8	23,7	751,3
Długobórz Drugi*	80527,5	54397,1	26130,4	21,8	76,2	2417,1
Długobórz Pierwszy	86880,2	73213,5	13666,8	5,5	19,1	606,8
Gardlin	76743,9	69788,4	6955,5	2,8	9,7	308,8
Grabówka	28363,7	19462,7	8901,0	3,6	12,5	395,2
Grochy	58675,1	48631,8	10043,3	4,0	14,1	445,9

Łętownica						
Grzymały	133848,7	89987,6	43861,1	17,5	61,4	1947,4
Konopki Jałbrzyków Stok	138566,9	124809,9	13756,9	5,5	19,3	610,8
Koziki Jałbrzyków Stok	76364,4	68060,0	8304,4	3,3	11,6	368,7
Krajewo Białe	84782,9	71157,2	13625,7	5,5	19,1	605,0
Krajewo Borowe	64532,3	47129,6	17402,8	7,0	24,4	772,7
Krajewo Ćwikły	83817,5	69204,4	14613,1	5,8	20,5	648,8
Krajewo Łętowo	79596,9	60048,7	19548,2	7,8	27,4	867,9
Łady Borowe	48801,9	39938,7	8863,2	3,5	12,4	393,5
Łady Polne	54776,3	48698,9	6077,5	2,4	8,5	269,8
Łosie Dołęgi	71260,8	38525,9	32734,8	13,1	45,8	1453,4
Nagórki Jabłoń	236932,4	182589,3	54343,1	21,7	76,1	2412,8
Osowiec	65328,6	52594,5	12734,1	5,1	17,8	565,4
Pęsy Lipno	129445,9	112075,3	17370,7	6,9	24,3	771,3
Poryte Jabłoń	216912,0	170845,0	46067,0	18,4	64,5	2045,4
Przeździecko Drogoszewo	54787,2	35563,6	19223,5	7,7	26,9	853,5
Przeździecko Mroczki	87354,8	73594,5	13760,3	5,5	19,3	611,0
Rykacze	95155,6	81136,4	14019,1	5,6	19,6	622,4
Sędziwuje	112098,3	84522,6	27575,7	11,0	38,6	1224,4
Stare Krajewo	83876,3	66762,3	17114,0	6,8	24,0	759,9
Stare Wądołki	91228,9	74877,1	16351,7	6,5	22,9	726,0
Stare Zakrzewo	62426,6	54431,8	7994,7	3,2	11,2	355,0
Stary Laskowiec	49462,9	42244,6	7218,4	2,9	10,1	320,5
Stary Skarżyn	127309,5	103122,4	24187,1	9,7	33,9	1073,9
Śledzie	56230,6	47908,4	8322,2	3,3	11,7	369,5
Tabędz	123163,1	85570,9	37592,2	15,0	52,6	1669,1
Tarnowo Goski	52471,7	43881,9	8589,7	3,4	12,0	381,4
Wądołki Bućki	71115,2	61820,2	9295,0	3,7	13,0	412,7
Wdziękoń Pierwszy	75368,0	68338,3	7029,7	2,8	9,8	312,1

Wiśniewo	159260,8	103893,6	55367,2	22,1	77,5	2458,3
Wola Zambrowska*	443152,3	316773,0	126379,3	105,3	368,6	11690,1
Zagroby Łętownica	71003,0	65954,3	5048,7	2,0	7,1	224,2
Zagroby Zakrzewo	43251,4	38171,6	5079,8	2,0	7,1	225,5
Zbrzeźnica	158550,2	144121,4	14428,8	5,8	20,2	640,6
			SUMA:	**416,8**	**1458,9**	**46 267,9**

* przy obliczeniach, ze względu na dominację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, przyjęto powierzchnię działki 1200 m^2

źródło: opracowanie własne.

Chłonność terenów zabudowy usługowej

Dla terenów zabudowy usługowej przyjęto następujące wskaźniki urbanistyczne: minimalna powierzchnia działki – 1 000 m^2, maksymalna powierzchnia zabudowy 50% działki budowlanej. Istniejące budynki usługowe w dominującej mierze mają 1 kondygnację, stąd przy obliczeniach powierzchni użytkowej uwzględniono 1 kondygnację. Przyjęte wskaźniki wskazują, iż chłonność terenów usługowych wyrażona w powierzchni użytkowej wynosi 58 455,0 m^2. Doświadczenie wskazuje, iż określone wskaźniki urbanistyczne, w tym wskaźnik określający maksymalną powierzchnię zabudowy, nie są w pełni wykorzystywane, w szczególności na terenach, gdzie obecnie istnieje zabudowa. Stąd chłonność terenów zabudowy usługowej określono jako 29 227,5 m^2 powierzchni użytkowej.

Chłonność terenów zabudowy usług oświaty

Dla zabudowy usług oświaty przyjęto maksymalny wskaźnik zabudowy 50% działki budowlanej, minimalnej powierzchni działki nie określono. Dla zabudowy usług oświaty przyjęto 2 kondygnacje. Zgodnie z wyliczeniami wynika, iż chłonność terenów usług oświaty wyrażona w powierzchni użytkowej wynosi 74 013,0 m^2.

Nie wyróżniono terenów usług sportu, zdrowia oraz usług turystycznych.

Tabela 23. Chłonność terenów zabudowy usługowej (U), usług oświaty (UO)

Nazwa	Powierzchnia terenu [m²]	Możliwa maksymalna powierzchnia zabudowy [m²]	Powierzchnia aktualnie zabudowana [m²]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m²]	U	UO
Osowiec	5818,2	2909,1	1058,1	1850,9	-	3701,9
Poryte Jabłoń	14612,9	7306,4	393,3	6913,1	-	13826,3
	1184,6	710,7	88,4	622,3	622,3	-
	433,7	216,9	165,3	51,6	51,6	-
	492,03	295,22	86,0	209,2	209,2	-
Przeździecko Drogoszewo	2435,4	1217,7	262,1	955,6	955,6	-
Przeździecko Mroczki	6958,2	3479,1	626,3	2852,8	2852,8	-
	4929,1	2464,5	955,5	1509,1	1509,1	-
	1464,3	732,2	357,3	374,9	374,9	-
Stare Zakrzewo	9836,3	4918,2	1132,1	3786,1	-	7572,1
Stary Laskowiec	5162,8	2581,4	369,7	2211,7	-	4423,5
	1096,2	548,1	390,0	158,1	158,1	-
Stary Skarżyn	5763,1	2881,5	508,6	2372,9	-	-
	11189,7	5594,8	756,3	4838,6	-	9677,1
Tabędz	6638,9	3319,4	609,7	2709,7	-	-
	1710,3	855,2	352,6	502,6	-	1005,2
Wądołki Bućki	1502,4	751,2	100,7	650,5	-	1301
Wdziękoń Pierwszy	4896,1	2448,1	786,5	1661,5	1661,5	-
Wiśniewo	13304,2	6652,1	1040,9	5611,2	-	11222,5
Zbrzeźnica	9229,3	5537,6	815,8	4721,8	4721,8	-
	4169,4	2501,6	323,3	2178,4	2178,4	-

Nazwa	Powierzchnia terenu [m²]	Możliwa maksymalna powierzchnia zabudowy [m²]	Powierzchnia aktualnie zabudowana [m²]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m²]	U	UO
	5458,6	3275,2	670,1	2605,1	2605,1	-
Bacze Mokre	1674,9	1004,9	0,0	1004,9	1004,9	-
Długobórz Drugi	26019,3	13009,6	4164,4	8845,3	-	17690,5
	545,3	272,7	225,1	47,5	-	95,1
	4549,0	2274,5	545,4	1729,1	1729,1	-
	10650,8	5325,4	412,9	4912,5	4912,5	-
	18717,6	11230,6	1536,2	9694,4	9694,4	-
Koziki Jałbrzyków Stok	1222,9	733,7	0,0	733,7	733,7	-
Krajewo Ćwikły	1626,2	813,1	255,7	557,4	557,4	-
Krajewo Łętowo	21609,1	12965,5	820,3	12145,2	12145,2	-
Łady Borowe	4082,0	2449,2	263,1	2186,0	2186,0	-
Łady Polne	10985,1	6591,0	281,8	6309,2	6309,2	-
Nagórki Jabłoń	3199,6	1919,8	170,8	1749,0	-	3497,9
				suma	**58455,0**	**74013,0**

źródło: opracowanie własne.

Chłonność terenów zabudowy produkcyjno-usługowej

Dla zabudowy produkcyjno-usługowej przyjęto maksymalną powierzchnię zabudowy określoną jako 60% powierzchni działki, minimalnej powierzchni działki nie określono. Założono, iż dominującym zagospodarowaniem danych terenów będą hale produkcyjne bądź magazynowe, stąd przyjęto 1 kondygnację w wyliczeniach powierzchni użytkowej.

Chłonność terenów zabudowy produkcyjno-usługowej wyrażona w powierzchni użytkowej wynosi 28 432,9 m^2. Zakładając, iż w ramach istniejącej zabudowy produkcyjno-usługowej jej uzupełnienie nastąpi w 50%, ustala się, iż istniejąca chłonność terenów produkcyjno-usługowych wynosi 14 216,5 m^2.

Tabela 24. Chłonność terenów zabudowy produkcyjno-usługowych

Nazwa	Powierzchnia terenu [m2]	Możliwa maksymalna powierzchnia zabudowy [m^2]	Powierzchnia aktualnie zabudowana [m^2]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m^2]	PU
Pęsy Lipno	11359,6	6815,8	2271,7	4544,0	4544,0
Stary Laskowiec	91924,5	55154,7	45316,4	9838,4	9838,4
Wądołki Bućki	7643,6	4586,1	600,6	3985,6	3985,6
Wola Zambrowska	1571,3	942,8	320,3	622,5	622,5
	3006,6	1803,9	341,9	1462,0	1462,0
Krajewo Białe	6294,6	3776,7	1165,0	2611,7	2611,7
Krajewo Borowe	1665,7	999,4	112,0	887,4	887,4
Nagórki Jabłoń	10841,5	6504,9	2023,6	4481,3	4481,3
				suma	**28432,9**

źródło: opracowanie własne.

Chłonność położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w rozdziale 3, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Jedynie w 9 obrębach geodezyjnych (Cieciorki, Czerwony Bór, Krajewo Łętowo, Nagórki Jabłoń, Nowy Laskowiec, Poryte Jabłoń, Sędziwuje, Stary Laskowiec, Wiśniewo) uchwalono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i obejmują one zaledwie 0,91% powierzchni gminy Zambrów. Powierzchnia tych planów waha się od 0,5% do 10,5% powierzchni obrębów. W związku z powyższym na zdecydowanej powierzchni gminy realizacja procesu inwestycyjnego odbywa się na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

- *Analiza ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego*

Obecnie w gminie Zambrów obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Łącznie zajmują one powierzchnię ok. 272 ha. Większość z obowiązujących planów miejscowych zostało sporządzonych w celu wyznaczenia terenów mieszkaniowych (Nr 102/XXII/97 z dnia 20.03.1997r., Nr 83/XV/2008 z dnia 20.05.2008r., Nr 152/XXVIII/09 z dnia 29.10.2009r.) oraz terenów usługowych i przemysłowych (Nr 98/XVIII/00 z dnia 28.03.2000 r., Nr 5/II/02 z dnia 02.12.2002 r., Nr 33/VI/07 z dnia 17.04.2007r., Nr 148/XXVII/09 z dnia 27.08.2009r., Nr 19/IV/11 z dnia 16.03.2011r.). Trzy plany miejscowe zostały sporządzone w celu umożliwienia lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej z zakresu: komunikacji lotniczej (Uchwała Nr 160/XXXV/06 z dnia 30.03.2006r.), elektroenergetyki (Nr 111/XV/12 z dnia 21.06.2012r.) oraz komunikacji drogowej (Nr 23/V/07 z dnia 03.04.2007r.). Procentowy udział poszczególnych typów zabudowy oraz terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych obrębach przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 25. Liczba porządkowa przypisana obrębowi geodezyjnemu

Nazwa	Nr porządkowy	Nazwa	Nr porządkowy	Nazwa	Nr porządkowy
Bacze Mokre	1	Krajewo Korytki	26	Szeligi Leśnica	51
Boruty Goski	2	Krajewo Łętowo	27	Śledzie	52
Brajczewo Sierzputy	3	Łady Borowe	28	Tabędz	53
Chmiele Pogorzele	4	Łady Polne	29	Tarnowo Goski	54
Chorzele	5	Łosie Dołęgi	30	Wądołki Borowe	55
Cieciorki	6	Nagórki Jabłoń	31	Wądołki Bućki	56
Czartosy	7	Nowe Zakrzewo	32	Wdziękoń Drugi	57
Czerwony Bór	8	Nowy Borek	33	Wdziękoń Pierwszy	58
Dąbki Łętownica	9	Nowy Laskowiec	34	Wierzbowo	59
Długobórz Drugi	10	Nowy Skarżyn	35	Wiśniewo	60
Długobórz Pierwszy	11	Osowiec	36	Wola Zambrowska	61
Gardlin	12	Pęsy Lipno	37	Wola Zambrzycka	62
Goski Duże	13	Polki Teklin	38	Zagroby Łętownica	63
Goski Pełki	14	Poryte Jabłoń	39	Zagroby Zakrzewo	64
Grabówka	15	Przeździecko Drogoszewo	40	Zaręby Grzymały	65
Grochy Łętownica	16	Przeździecko Mroczki	41	Zaręby Kramki	66
Grochy Pogorzele	17	Pstrągi Gniewoty	42	Zaręby Kromki	67
Grzymały	18	Rykacze	43	Zaręby Krztęki	68
Klimasze	19	Sasiny	44	Zaręby Świeżki	69
Konopki Jabłoń	20	Sędziwuje	45	Zbrzeźnica	70
Konopki Jałbrzyków Stok	21	Stare Krajewo	46		
Koziki Jałbrzyków Stok	22	Stare Wądołki	47		
Krajewo Białe	23	Stare Zakrzewo	48		

Krajewo Borowe	24	Stary Laskowiec	49
Krajewo Ćwikły	25	Stary Skarżyn	50

źródło: opracowanie własne.

Tabela 26. Powierzchnia terenów zabudowanych, zurbanizowanych niezabudowanych, rolnych w hektarach oraz jako udział procentowy w stosunku dla każdego obrębu geodezyjnego

Numer obrębu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Tereny zabudowane (tereny zabudowy mieszkalnej, usługowej, rolnej, letniskowej)	11,27	2,42	4,99	5,59	9,92	26,10	9,23	37,11	3,36	12,63	18,17	8,13	4,87	5,09	9,30	6,28	7,57	24,67	4,87	5,09	13,37	7,86	16,35	4,99	11,35
Udział procentowy terenów zabudowanych w powierzchni obrębu geodezyjnego	4,07%	2,08%	2,55%	4,98%	3,25%	4,41%	2,93%	0,39%	3,38%	5,70%	7,97%	4,58%	2,61%	4,60%	3,93%	3,89%	2,22%	8,02%	4,10%	5,15%	2,45%	2,69%	3,32%	1,91%	3,55%
Tereny rolne	72,33	90,74	159,29	86,23	221,99	353,13	216,02	152,62	59,01	116,22	150,83	102,42	155,87	82,78	80,60	102,75	202,90	198,43	71,42	58,42	256,69	135,59	323,15	75,08	158,33
Udział procentowy terenów rolnych w powierzchni obrębu geodezyjnego	26,12%	77,90%	81,23%	76,79%	72,69%	59,69%	68,44%	1,59%	59,27%	52,45%	66,20%	57,71%	83,35%	74,74%	34,09%	63,64%	59,58%	64,54%	60,06%	59,03%	47,11%	46,47%	65,67%	28,75%	49,51%
Powierzchnia obowiązujących MPZP						10,08		130,27																	
Procentowy udział obowiązujących MPZP w do powierzchni obrębu						1,70%		1,36%																	

Numer obrębu	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Tereny zabudowane (tereny zabudowy mieszkalnej, usługowej, rolnej, letniskowej)	13,15	8,85	11,14	5,63	4,37	34,44	5,80	11,51	17,52	7,90	8,81	12,34	1,78	30,30	7,05	10,74	6,81	11,74	7,60	17,25	11,18	8,44	7,35	16,07	19,98
Udział procentowy terenów zabudowanych w powierzchni obrębu geodezyjnego	6,11%	2,94%	2,78%	5,97%	1,76%	7,50%	5,36%	2,94%	3,77%	3,45%	2,24%	4,28%	1,21%	2,23%	3,19%	4,83%	1,35%	4,54%	4,25%	3,81%	2,79%	5,23%	3,27%	8,23%	6,37%
Tereny rolne	133,27	142,47	188,98	64,61	141,24	245,18	66,58	312,26	352,19	141,06	244,36	153,37	26,98	658,70	146,46	170,90	157,34	177,34	130,42	275,97	207,12	127,31	153,51	99,69	174,81
Udział procentowy terenów rolnych w powierzchni obrębu geodezyjnego	61,93%	47,40%	47,17%	68,41%	56,84%	53,43%	61,52%	79,70%	75,74%	61,51%	62,12%	53,15%	18,24%	48,52%	66,25%	76,93%	31,19%	68,51%	73,00%	60,98%	51,73%	78,93%	68,27%	51,06%	55,75%
Powierzchnia obowiązujących MPZP		3,52				49,44			9,87					12,72						1,24				14,59	
Procentowy udział obowiązujących MPZP w do powierzchni obrębu		1%				10,77%			2,12%					0,94%						0,27%				7,47%	

Numer obrębu	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
Tereny zabudowane (tereny zabudowy mieszkalnej, usługowej, rolnej, letniskowej)	9,19	5,84	12,12	7,02	4,20	9,93	12,84	14,61	8,79	16,60	37,10	11,96	10,22	7,19	5,10	6,08	4,93	8,27	2,72	18,21
Udział procentowy terenów zabudowanych w powierzchni obrębu geodezyjnego	3,01%	3,72%	2,53%	3,87%	3,21%	5,84%	3,78%	3,71%	1,16%	3,92%	7,53%	4,83%	3,26%	2,90%	3,49%	3,40%	4,29%	4,54%	2,67%	2,82%
Tereny rolne	162,82	74,02	224,75	146,24	82,48	133,59	212,59	250,69	263,45	236,81	342,24	157,84	222,28	130,18	126,02	135,53	71,28	117,82	84,04	227,80
Udział procentowy terenów rolnych w powierzchni obrębu geodezyjnego	53,30%	47,15%	46,85%	80,69%	63,07%	78,53%	62,58%	63,68%	34,76%	55,95%	69,42%	63,70%	70,89%	52,47%	86,34%	75,76%	62,01%	64,62%	82,57%	35,31%
Powierzchnia obowiązujących MPZP										40,69										
Procentowy udział obowiązujących MPZP w do powierzchni obrębu										10%										

źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki urbanistyczne wynikające z ustaleń poszczególnych planów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 27. Wskaźniki urbanistyczne wynikające z ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

L.p.	Nr uchwały	Nazwa planu miejscowego	Terenu objęte opracowaniem	Przeznaczenie terenu	Liczba kondygnacji	Maksymalny wskaźnik pow. zabudowy [%]	Minimalna pow. działki budowlanej [m²]
1.	Nr 102/XXII/97 z dnia 20.03.1997 r.	Miejscowy plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zambrów. Zmiana planu	Nagórki Jabłoń (1,22 ha) Czerwony Bór (1,255 ha) Sędziwuje (1,58 ha) Granice wsi Nagórki – Cieciorki (11,76 ha)	MNj	2	30% (wzięto wskaźnik tak ja w zmianie planu na terenach sąsiadujących, ze względu na brak określenia w danym mpzp)	1200
				MR	2	30%	2500 (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)
				MR-MNj	2	30%	1200/2500
2.	Nr 98/XVIII/00 z dnia 28.03.2000 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania gminy Zambrów w części obejmującej teren położony w granicach wsi Krajewo Lętowo	Krajewo Lętowo (3,06 ha)	1 UG*UH (0,29 ha)	1	50% (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)	-
				2 UG*UH (0,46 ha)	3		-
3.	Nr 5/II/02 z dnia 02.12.2002 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów w części dotyczącej wsi Poryte Jabłoń	Poryte-Jabłoń (13,06 ha)	P	2	60% (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)	2000 (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)
				RP*P	2	20% (nie określono, przyjęto wskaźnik tak jak w P)	2000(nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)
4.	Nr 160/XXXV/06 z dnia 30.03.2006 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów, obejmującego teren lotniska sportowo – sanitarnego w kompleksie leśnym Czerwony Bór	Czerwony Bór – Lotnisko (98,0 ha)	–	–	–	–
5.	Nr 23/V/07 z dnia 03.04.2007 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Zambrów (zjazd z drogi krajowej i parking w miejscowości Modzele Skundosze)	Modzele Skudosze (0,22 ha)	–	–	–	–
6.	Nr 33/VI/07 z dnia 17.04.2007 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów na terenie wsi Stary	Stary Laskowiec	RM	3	30%	2500 (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)

		Laskowiec		P	1	30%	3000
7.	Nr 83/XV/2008 z dnia 20.05.2008 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów dotyczącego terenów przyległych do trasy obwodnicy Zambrowa w ciągu drogi krajowej Nr 8 w części dotyczącej wsi Nagórki-Jabłoń	Nagórki Jabłoń	RM	2	50%	2500
				RM-MN	2	50%	1200/2500
				MN	2	40% (do 300m2)	1200
				U	2	30%	-
8.	Nr 148/XXVII/09 z dnia 27.08.2009 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Zambrów (zabudowa produkcyjno-usługowa w Starym Laskowcu)	Stary Laskowiec (13,7 ha)	PU	-	60%	2000 (nie określono, ustalono na podstawie SUiKZP)
9.	Nr 19/IV/11 z dnia 16.03.2011 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów, dotyczącego terenów przyległych do trasy obwodnicy Zambrowa w ciągu drogi krajowej Nr 8 - wieś Wiśniewo	Wiśniewo (42,4 ha)	MN	2	30%	800
				RM	1	40%	1500
10.	Nr 111/XV/12 z dnia 21.06.2012 r	Miejscowy planu zagospodarowania przestrzennego odcinka trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Narew - Ostrołęka (docelowo 2 x 400 kV Łomża-Ostrołęka) na terenie gminy Zambrów	–	–	–	–	–
11.	Nr 152/XXVIII/09 z dnia 29.10.2009 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów obejmującego tereny przyległe do drogi powiatowej Zambrów - Cieciorki, położonych na gruntach wsi Nagórki-Jabłoń		MN	1	30%	1200
				MNU	2	20%	1200

źródło: opracowanie własne.

Wyliczając chłonność terenów wynikającą z ustaleń planów przyjęto podobne zasady jak w przypadku wyliczeń w rozdziale 2. Dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej przyjęto, iż na jednej działce o powierzchni określonej w planie, będzie zlokalizowany jeden budynek mieszkalny (pow. 111 m^2). Przyjęto, iż średnia liczba kondygnacji będzie wynosiła 1,5. W przypadku terenów zabudowy usługowej oraz przemysłowej chłonność terenów wyliczano ze wskaźników urbanistycznych tj.: minimalna powierzchnia działki, maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy oraz liczba kondygnacji. W przypadku terenów o mieszanych funkcjach przyjmowano, iż jedna funkcja przypada na 50% danego terenu.

Zgodnie z powyższym chłonność dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynikająca z ustaleń planów wynosi 14 092,5m^2, zabudowy mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej 4 866,9 m^2, zabudowy usługowej — 80 439,9 m^2, zabudowy usług publicznych 8 851,5 m^2, zabudowy przemysłowej, produkcyjnej —137 040,0 m^2.

Tabela 28. Chłonność terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną

Nr Uchwały MPZP, sołectwo	Powierzchnia terenu [m^2]	Pow. ter. niezabudowana [m^2]	Potencjalna ilość nowych działek możliwa do wydzielenia wg wskaźników mpzp	Ilość osób, która potencjalnie mogłaby zasiedlić obszar przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie 3,5 os.	Powierzchnia użytkowa dodatkowa możliwa do wykorzystania wynikająca z ustaleń mpzp [m^2]
Nr 83/XV/2008					
11MN	4500,00	4500,00	3,8	13,1	520,3
12MN	11200,00	11000,00	9,2	32,1	1271,9
Nr 152/XXVIII/09					
MN	71979,37	69023,14	57,5	201,3	6384,6
MNU	20763,03	18130,37	15,1	52,9	1677,1
Nr 102/XXII/97					
MNj	30675,70	12150,40	10,1	35,4	1404,9
MR-MNj (50%)	52184,20	18440,33	15,4	53,8	2132,2
Nr 19/IV/11					
1MN	4044,92	4044,92	5,1	17,7	701,5
		SUMA	**116,1**	**406,3**	**14 092,5**

źródło: opracowanie własne.

Tabela 29. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje mieszkaniowe w zabudowie zagrodowej

Nr Uchwały MPZP, sołectwo	Powierzchnia terenu [m²]	Pow. ter. niezabudowana [m²]	Potencjalna ilość nowych działek możliwa do wydzielenia wg wskaźników mpzp	Ilość osób, która potencjalnie mogłaby zasiedlić obszar przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie 3,5 os.	Powierzchnia użytkowa dodatkowa możliwa do wykorzystania wynikająca z ustaleń mpzp [m²]
Nr 83/XV/2008					
3RM	12600,00	3460,79	1,4	4,8	192,1
8RM	37900,00	2763,97	1,1	3,9	153,4
14RM	38600,00	13000,00	5,2	18,2	721,5
Nr 102/XXII/97					
MR-MNj (50%)	52184,20	18440,33	7,4	25,8	1023,4
MR	20786,82	17464,00	7,0	24,4	969,3
Nr 19/IV/11					
2RM	21857,72	8379,54	5,6	19,6	775,1
3RM	16244,32	11158,62	7,4	26,0	1032,2
Nr 33/VI/07, Nr 148/XXVII/09					
RM/P	całkowicie wykorzystany teren		0,0	0,0	0,0
RM	2841,59	0,00	0,0	0,0	0,0
		SUMA	**35,1**	**122,8**	**4 866,9**

źródło: opracowanie własne

Tabela 30. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę usługową wynikająca ze wskaźników urbanistycznych określonych w planie

Nr Uchwały MPZP, sołectwo	Powierzchnia terenu [m²]	Maksymalna powierzchnia zabudowy [m²]	Powierzchnia zabudowana [m²]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m²]	Liczba kondygnacji	Maksymalna powierzchnia użytkowa[15] [m²]
Nr 19/IV/11						
6U	62506,8	25002,7	1682,1	23320,6	3	20988,54
Nr 98/XVIII/2000						
1 UG*UH	2900,0	870,0	571,8	298,2	1	89,46
2 UG*UH	4587,0	1376,1	0,0	1376,1	3	1238,49
Nr 83/XV/2008						
4U	4500,0	1350,0	0,0	1350,0	2	810
					SUMA	**23 126,79**

źródło: opracowanie własne.

[15] praktyki projektowe ukazują, iż rzeczywiste wykorzystanie maksymalnych wskaźników określonych w miejscowym planie wynosi nie więcej niż 30%, dlatego też wartość ta została pomniejszona.

Tabela 31. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę usług publicznych wynikająca ze wskaźników urbanistycznych określonych w planie

Nr Uchwały MPZP, sołectwo	Powierzchnia terenu [m²]	Maksymalna powierzchnia zabudowy [m²]	Powierzchnia zabudowana [m²]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m²]	Liczba kondygnacji	Maksymalna powierzchnia użytkowa[16] [m²]
Nr 19/IV/11						
5Up	13304,6	3991,4	1040,9	2950,5	3	2655,45
					SUMA	**2655,45**

źródło: opracowanie własne.

Tabela 32. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę przemysłową i produkcyjno-usługową

Nr Uchwały MPZP, sołectwo	Powierzchnia terenu [m²]	Maksymalna powierzchnia zabudowy [m²]	Powierzchnia zabudowana [m²]	Powierzchnia wolna od zabudowy w ramach maksymalnej powierzchni zabudowy [m²]	Liczba kondygnacji	Maksymalna powierzchnia użytkowa[17] [m²]
Nr 5/II/02						
1P	50700	30420	0,0	30420,0	2	18 252,0
Nr 148/XXVIII/09						

źródło: opracowanie własne.

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Tabela 33. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej wyrażonych w powierzchni użytkowej zabudowy do roku 2045

FUNKCJA ZABUDOWY	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na **nową** zabudowę	chłonność obszarów z ust. 5 pkt. 2 u.o.p.z.p	chłonność obszarów z ust. 5 pkt. 3 u.o.p.z.p	łączna chłonność obszarów z ust. 5 pkt. 2 i 3 u.o.p.z.p	zapotrzebowanie w 2045 r.
1	2	3	4	5	6

[16] praktyki projektowe ukazują, iż rzeczywiste wykorzystanie maksymalnych wskaźników określonych w miejscowym planie wynosi nie więcej niż 30%, dlatego też wartość ta została pomniejszona.

[17] praktyki projektowe ukazują, iż rzeczywiste wykorzystanie maksymalnych wskaźników określonych w miejscowym planie wynosi nie więcej niż 30%, dlatego też wartość ta została pomniejszona.

Zabudowa mieszkaniowa: • **jednorodzinna** • **zagrodowa**	- 373 134 m^2	14 107,2 m^2 32 160,7 m^2	14 092,5 m^2 4 866,9 m^2	+ 65 227,3 m^2	**- 307 906,7m^2**
Zabudowa usługowa: • **usługi komercyjne** • **usługi oświaty**	77 371,44 m^2 67 491 m^2	29 227,5 74 013 m^2	23 126,79 m^2 2 655,45 m^2	52354,29 m^2 76 668,45m^2	**- 25 017,15 m^2** **+ 9 177,45 m^2**
Zabudowa produkcyjna i magazynowa:	194 958,96 m^2	14 216,5 m^2	18 252,0 m^2	32 468,5m^2	**- 162 490,46 m^2**

źródło: opracowanie własne.

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w roku 2045 wyrażoną w powierzchni użytkowej przedstawia kolumna 6 tabeli 19. W zestawieniu z sumą kolumn 5 dane te ukazują, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, usługową oraz produkcyjną i magazynową przekracza chłonność terenów wyrażoną sumą powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej. Zatem w kierunkach można przewidzieć lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, dla których określono maksymalną chłonność. Niemniej, jak wykazano w przeprowadzonych analizach środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, wskazane jest wyznaczenie zwartych jednostek osadniczych w poszczególnych obrębach, gdzie zapoczątkowane jest już budownictwo, w celu ograniczenia niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy oraz uzupełnienia luk w zabudowie w obrębie obszarów aktualnie już uzbrojonych w infrastrukturę drogową oraz techniczną (w przypadku zabudowy mieszkaniowej). Szczególnie wskazanymi rejonami rozwoju są tereny przyległe do obszaru miasta Zambrów. W wyniku realizacji drogi ekspresowej, a tym samym ułatwienia połączenia komunikacyjnego pomiędzy gminą Zambrów a ośrodkami miejskim tj.: Warszawa, Białystok, a także ze względu na przebiegającą przez teren gminy drogę krajową nr 63 łączącą 4 województwa oraz położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Zambrów, wskazany jest rozwój stref produkcyjno-usługowo-magazynowych. Ich realizacja może stanowić bodziec rozwojowy dla gminy, a tym samym dodatkowe źródła dochodu.

W przypadku zabudowy usługowej – usługi oświaty, chłonność przewyższa maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, stąd nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach wybranych jednostek osadniczych.

Należy również dodać, iż ze względu na rolniczy charakter gminy, wskazane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie ze wskazaniami wynikającymi ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ograniczających niekontrolowane rozpraszanie się zabudowy. Kształtowanie zwartych jednostek osadniczych o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej daje możliwość wyposażenie terenów w infrastrukturę, zmniejsza tym samym koszty finansowe, jak i niekorzystną presję na środowisko przyrodnicze rozpraszającej się zabudowy.

Zmiana Nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów obejmuje obszar o powierzchni około 10,77 ha położony w obrębie Czerwony Bór. Zmiana nr 2 studium polega na zmianie przeznaczenia dz. ew. nr 59/11, 59/12 i 59/13 w celu umożliwienia w przyszłości eksploatacji udokumentowanego złoża piasków „Czerwony Bór II", które jest położone na tych działkach ewidencyjnych. W dotychczas obowiązującej zmianie studium obszarowi objętemu zmianą nr 2 przypisano kierunek przeznaczenia „ZL – tereny lasów i zadrzewień". Zmiana nr 2 studium zmienia kierunek przeznaczenia obszaru nią objętego na „PG – obszary i tereny górnicze". Taka zmiana pozwoli w przyszłości na uzyskanie koncesji na wydobycie kopalin ze złóż oraz docelowo eksploatację złoża.

Zmiana nr 2 studium nie narusza wyników analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy Zambrów. Dokonanie zmiany nr 2 studium nie spowoduje powstania nowych terenów budowlanych o funkcjach badanych w analizie. Jedynym rezultatem dokonania zmiany nr 2 studium będzie prowadzenie eksploatacji złoża zgodnie z zasadami wyznaczonymi w koncesji na wydobycie kopalin. Ustalenia zmiany nr 2 studium nie dotyczą wyznaczania nowych terenów budowlanych o funkcjach zabudowa mieszkaniowa, zabudowa usługowa oraz zabudowa produkcyjna i magazynowa i w badanej perspektywie czasowej są neutralne dla stanu terenów budowlanych w gminie. Po zakończeniu eksploatacji złoża teren objęty zmianą studium będzie podlegał rekultywacji zgodnie z kierunkiem, który zostanie określony w koncesji.

XI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Stan własności gruntów na obszarze opracowania przedstawiono na podstawie informacji Urzędu Gminy w Zambrowie. W gminie Zambrów stan własności gruntów przedstawia się następująco:

Tabela 34. Stan własności gruntów w gminie Zambrów.

Właściciel	*Ilość działek*	*Procent powierzchni gminy*
Gmina	1503	1,5%
Powiat	226	0,4%
Skarb Państwa	956	35,7%
Osoby prywatne	18 475	62,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zambrów.

W ewidencji gruntów zanotowano 81 działek z nieustalonym właścicielem (stanowi to około 0, 5% wszystkich działek w gminie).

Nieruchomości gruntowe pozostające w zasobie gminy zlokalizowane na terenie wszystkich obrębów, są to głownie grunty pod drogami.

Największy procent działek będących w posiadaniu Skarbu Państwa znajduje się w obrębie o nazwie Czerwony Bór, a także Poryte-Jabłoń, Wierzbowo oraz Zbrzeźnica. Są to głównie lasy oraz grunty pod wodami.

Schemat 11. Stan Własności w gminne Zambrów

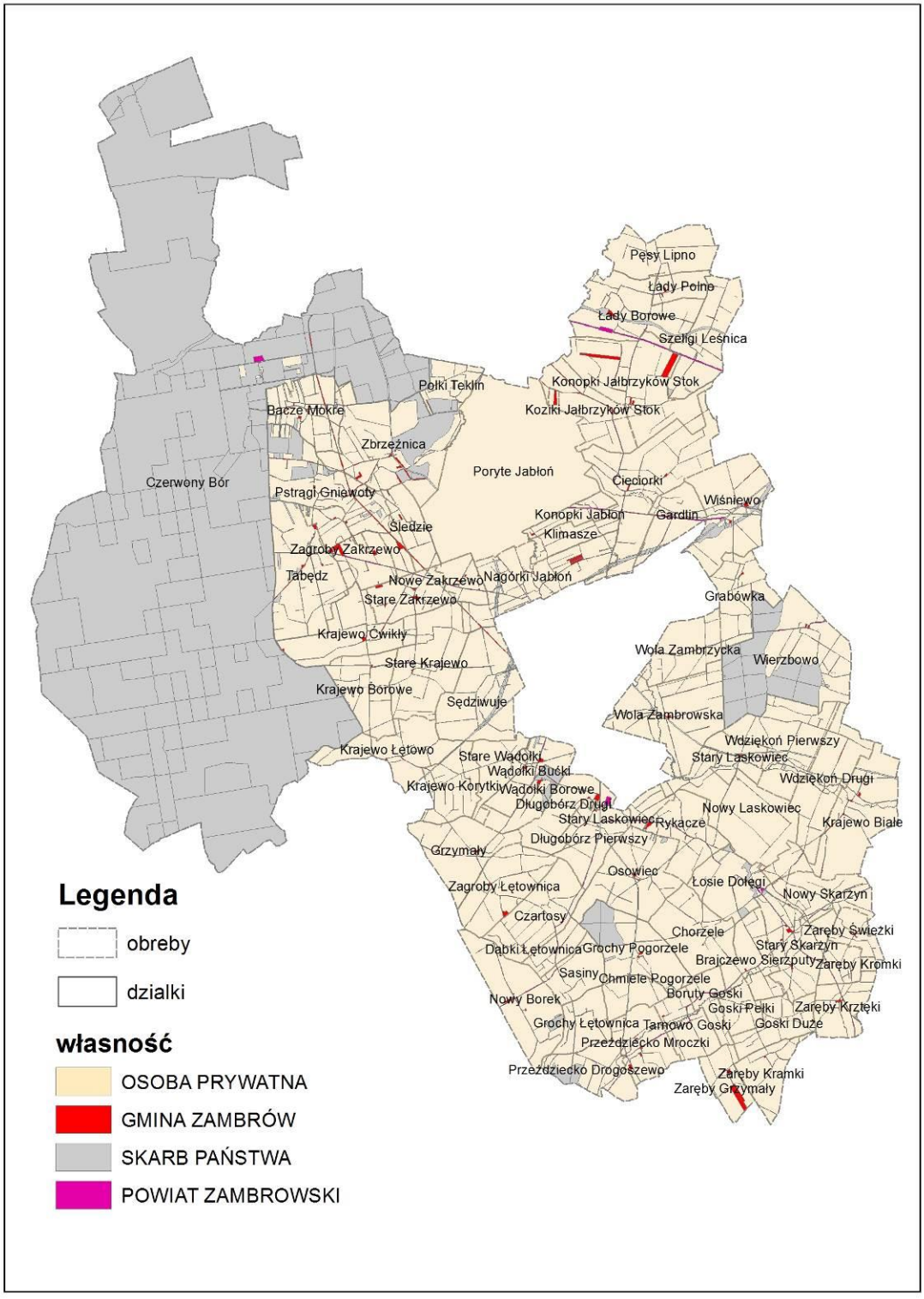

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zambrów

XII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Gmina Zambrów dysponuje dość dużym potencjałem umożliwiającym dalszy rozwój, jednakże na terenie gminy znajdują się obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych, które wpływają na dalsze zagospodarowanie i rozwój gminy. W otoczeniu występują zarówno korzystne czynniki zewnętrzne, jak i stanowiące barierę dla dalszego rozwoju.

Ograniczenia wynikające z uwarunkowań przyrodniczych:

Rezerwaty przyrody

Rezerwat „Dębowe Góry" położony jest w północnej części gminy przy granicy z gminą wiejską Łomża. Został on utworzony Rozporządzeniem Nr 9/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r. w sprawie uznania obiektu „Dębowe Góry" za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Z 2001 r. Nr 8, poz. 149) w celu zachowania w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, dla którego obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi.

Rezerwat „Grabówka" położony jest we wschodniej części gminy i został utworzony ze względów naukowych i dydaktycznych w celu zachowania wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności. Przedmiotem ochrony jest grąd typowy oraz fragmenty łęgu jesionowo-olszowego, dla którego obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi.

Otulina Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi

Niewielki, północny fragment gminy położony jest w granicach otuliny Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi , której celem (zgodnie z ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651). jest zabezpieczenie formy ochrony przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. Dla Parku sporządzono plan ochrony, w którym określono cele ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz wartości krajobrazowych.

Obszar Natura 2000

W zachodniej części gminy znajduję się obszar Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018, który stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych – muraw, wrzosowisk i jałowczysk, niedostatecznie chronionych w skali

ogólnopolskiej, zwłaszcza w ostojach Polski północno-wschodniej. Na obszarze Natura 2000 obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi.

Pomniki Przyrody

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa pomniki przyrody, dla których obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi.

Użytek ekologiczny

W miejscowości Poryte-Jabłoń (numery działek ewidencyjnych: 69, 69c) zlokalizowany jest 1 użytek ekologiczny, którego celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie roślinności śródleśnego torfowiska (ekosystemu bagiennego), dla którego obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi.

Lasy Ochronne

Na terenie gminy znajdują się trzy kategorie lasów ochronnych na których należy ograniczać pozyskiwanie drewna a także ograniczać formy ich udostępniania.

Ograniczenia wynikające z zagrożenia powodzią:

Na terenie gminy nie występują obszary szczególnego zagrożone powodzią.

Ograniczenia wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego:

Na obszarze gminy znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz stanowiska archeologiczne, które podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 r. Nr 162, poz. 1568). Działania prowadzone na obiektach objętych ochroną zgodnie z powyższą ustawą należy prowadzić w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ograniczenia wynikające z uwarunkowań transportowych i infrastruktury technicznej:

- Ze względu na przebieg przez teren gminy dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Ostrołęka – Łomża, występuje ograniczenie w użytkowaniu terenów znajdujących się w pasie technologicznym o szerokości po 35 m o w obie strony od osi linii.
- Ze względu na przebieg przez teren gminy linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Łomża – Zambrów – Wysokie Mazowieckie, występuje ograniczenie w użytkowaniu

terenów znajdujących się w pasie technologicznym od tej linii o szerokości po 19 m od osi linii w obie strony dla jednotorowych linii.

- Na obszarze gminy zlokalizowane są gazociągi wysokiego ciśnienia oraz gazociąg jamalski, od których obowiązują strefy kontrolowane określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe. Zgodnie w ww. rozporządzeniem w tej strefie nie należy wznosić budynków, składów i magazynów, sadzić drzew. Stref kontrolowanych do gazociągów wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 r. lub dla których przed tym dniem wydano pozwolenie na budowę stosuje się szerokości stref kontrolowanych określonych w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia.
- Na terenie gminy funkcjonują trzy obszary górnicze: Krajewo-Łętowo Zbrzeźnica oraz Zbrzeźnica I oraz cztery tereny górnicze Krajewo-Łętowo, Zbrzeźnica, Zbrzeźnica 1, Czerwony Bór 1, z których na podstawie obowiązujących koncesji wydobywane są kruszywa naturalne.
- Przebieg dróg krajowych nr 8, nr 63 i nr 66 powoduje ograniczenia w zagospodarowaniu terenów położonych w rejonie tych dróg z uwagi na ich odziaływania. Ograniczenia wynikają również z Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. 1999 Nr 43, poz. 430) w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- Przez teren gminy przebiegają nieczynne linie kolejowe, a zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. 2003 Nr 86, poz. 789) budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m.
- Na obszarze gminy funkcjonują tereny zamknięte, zlokalizowane na działce ew. nr 66, 67/1, 68 w obrębie Czerwony Bór, na działce nr 183 w obrębie Łady-Borowe oraz na działce nr 229 w obrębie Szeligi-Leśnica. Są to tereny kolejowe, stanowiące część nieczynnej linii kolejowej.
- Na terenie gminy zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej dla ludności do spożycia na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne (Dz.U. 2001 Nr 115, poz. 1229) ustanowiona jest bezpośrednia strefa ochronna ujęcia wody w granicach działek ewidencyjnych, na których się znajdują, w których obowiązuje m.in. zakaz przebywania osób nie związanych z eksploatacją ujęcia, odprowadzanie wód opadowych w taki sposób, aby

nie mogły one przedostawać się do urządzeń poboru wody . Strefa ochrona wpływa na sposób zagospodarowania wokół niej.

XIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Zambrów występują obszary predysponowane do występowania na nich ruchów masowych. Znajdują się one w części północno-zachodniej (w związku z rzeźbą terenu – są to najwyższe wzniesienia na terenie gminy).

XIV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA ORAZ WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Zambrów występują następujące udokumentowane złoża:

- Czerwony Bór I – złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospolite) zostało zagospodarowane, kierunek rekultywacji leśno-wodna
- Czerwony Bór - złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospolite); eksploatacja zaniechana
- Sędziwuje I – złoże piasek ze żwirem, kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji leśno-wodna
- Sędziwuje II - piasek ze żwirem, kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji leśno-wodna;
- Sędziwuje III - piasek ze żwirem, kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji rolniczo-leśna
- Zbrzeźnica - piasek (pospolite), zostało zagospodarowane, , kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji leśno-wodna
- Zbrzeźnica I - piasek (pospolite), , kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji rolniczo-wodna

- Zbrzeźnica II - piasek (pospolite), kategoria złoża – przemysłowe; kierunek rekultywacji rolniczo-wodna
- Krajewo-Łętowo - złoża piasków budowlanych, zostało zagospodarowane, kategoria złoża – przemysłowe, kierunek rekultywacji leśno-wodna
- Podgórze – piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej, złoże rozpoznane wstępnie
- *Czerwony Bór II – złoże kruszywa naturalnego, złoże rozpoznane szczegółowo.*

Zasoby wód podziemnych

Pierwszy poziom wodonośny stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę, znajduje się w okolicach wsi Czerwony Bór, a jego strop leży na głębokości 15-50 m. Zasilany jest poprzez infiltrację z poziomu wód gruntowych lub przesączanie opadów atmosferycznych.

Drugi poziom wodonośny eksploatowany jest głównie poprzez studnie, a zasilany poprzez sączenie pionowe przez słabo przepuszczalne utwory rozdzielające warstwy wodonośne. Leży na głębokości ok. 60-100 m. Oba poziomy spełniają kryteria głównego poziomu użytkowego.

Obszar gminy znajduje się również w granicach JCWPd nr 51. Wg badań przeprowadzonych w 2005r. jakość wód Jednostkowej Części Wód Podziemnych określana jest jako dobra, pod względem ryzyka niespełnienia celów środowiskowych obszar jest niezagrożony.

Zachodnia część gminy znajduje się w granicach trzeciorzędowego zbiornika porowego Subniecka Warszawska (GZWP nr 215), o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m3/d i średniej głębokości ujęcia 160 m. Zbiornik ten nie posiada szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej.

Tereny górnicze

W rejestrze terenów górniczych znajduje się:

- Czerwony Bór I – powierzchnia: 9869 m^2, nr w rejestrze XXII/1/30; organ nadzoru górniczego: okręgowy Urząd Górniczy – Lublin, złoże kruszywa naturalnego,
- Zbrzeźnica - powierzchnia: 19749 m^2, nr w rejestrze 10-10/3/274; organ nadzoru górniczego: okręgowy Urząd Górniczy – Lublin, złoże kruszywa naturalnego,
- Zbrzeźnica I - powierzchnia: 15306 m^2, nr w rejestrze 10-10/3/277; organ nadzoru górniczego: okręgowy Urząd Górniczy – Lublin, złoże kruszywa naturalnego,
- Krajewo Łętowo – powierzchnia: 18854m^2, nr w rejestrze 10/10/5/407, organ nadzoru górniczego: okręgowy Urząd Górniczy – Lublin, złoże kruszywa naturalnego.

W związku z wyznaczeniem terenów górniczych (przestrzeni objętych przewidywanym, szkodliwym wpływem robót górniczych), zagospodarowanie terenu powinno być ograniczone. Zagospodarowanie terenu nie może uniemożliwiać wykonywania działalności objętej koncesją (w tym, na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalne jest wyznaczanie filarów ochronnych oraz w razie konieczności, wprowadzanie zakazów zabudowy).

Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach Gminy Zambrów nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

XV UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI

Układ drogowy gminy stanowi jeden z najistotniejszych elementów całego układu przestrzennego. Sieć drogowa gminy jest dobrze rozwinięta, na terenie gminy zlokalizowane są częściowo dwa ważne węzły komunikacyjne: węzeł „Zambrów", który w większej części zlokalizowany jest w gminie miejskiej Zambrów oraz „Wiśniewo", który w większości znajduję się w gminie wiejskiej Zambrów.

Sieć drogową tworzą: drogi krajowe, drogi powiatowe oraz drogi gminne, które ustanowione są jako drogi publiczne, ale także drogi i ulice niezaliczone do kategorii dróg publicznych.

Na terenie gminy Zambrów zlokalizowanych jest 626,9 km dróg , w tym:

- drogi krajowe – 49 km,
- drogi powiatowe – 104,9 km,
- drogi gminne – 148 km.
- drogi dojazdowe do gruntów rolnych – ok. 325km

Podstawowy układ drogowy gminy Zambrów stanowią drogi:

- krajowe:

– nr 8 relacji granica państwa – Kudowa-Zdrój – Kłodzko – Ząbkowice Śląskie – Wrocław – Oleśnica – Syców – Kępno – Walichnowy – Wieluń – Bełchatów – Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Radzymin – Wyszków – Ostrów Mazowiecka – Zambrów – Białystok – Korycin – Augustów – Suwałki – Budzisko – granica państwa;

– nr 63 relacji granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Kisielnica – Łomża – Zambrów – Ceranów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Wisznice – Sławatycze – granica państwa;

– nr 66 relacji Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – Połowce – granica państwa;

- powiatowe:

– nr 1938B Wygoda - Modzele-Wypychy - Zanie - droga 8

– nr 1940B od drogi 1939B - Puchały - Milewo – Łady Borowe - Łady Polne - Szeligi-Kolonia

– nr 1984B droga 8 - Kołaki Kościelne

– nr 1993B Zambrów(ul. Podedwornego) - Cieciorki - Konopki - Pęsy-Lipno - do drogi 679

– nr 1994B Wiśniewo - Poryte - do drogi 63

– nr 1995B droga 63 - Polki-Teklin

– nr 1997B droga 63 - Bacze Mokre

– nr 1998B droga 63 - Śledzie

- nr 1999B Zambrów - Zakrzewo Stare - Tabędz
- nr 2000B Zambrów - Sędziwuje - Krajewo Borowe – Zagroby Zakrzewo
- nr 2013B Wiśniewo-Grabówka
- nr 2015B Zambrów(ul. Wyszyńskiego) - Szczodruchy - Sanie-Dąb - Kołaki Kościelne
- nr 2017B droga 66 - Wdzięków Drugi
- nr 2019B Mroczki - Tarnowo - Goski - Skarżyn Stary- Skarżyn Nowy - Miodusy Wielkie
- nr 2020B Długobórz Drugi - Rykacze - Skarżyn Stary - Zaręby-Kromki - Zaręby-Grzymały – granica województwa
- nr 2021B Boruty-Goski - Goski Duże - do drogi 2020B
- nr 2022B Osowiec – Brajczewo - Sierzputy
- nr 2023B Laskowiec Stary - Rykacze
- nr 2025B Zambrów(ul. Wądołkowska) - Wądołki - Grzymały - Zagroby-Łętownica - Czartosy – Srebrny Borek - Srebrna - droga 8
- nr 2026B Długobórz Drugi - Czartosy
- nr 2027B od drogi 2025B - Sasiny - Grochy-Łętownica
- nr 2029B Mroczki – granica województwa;

- gminne:

- nr 106011B Pęsy Lipno-Gronostaje (granica gminy)
- nr 106012B Łady Borowe-do drogi pow. Wygoda – gr. gm. Zambrów – Zanie
- nr 106013B Łady Borowe – Szeligi Stare
- nr 106014B Szeligi Stare-Łubnice (granica gminy)
- nr 106015B Konopki do dr pow. Wygoda - gr. gminy – Zanie
- nr 106016B Szeligi Stare-Szeligi Nowe do granicy gminy
- nr 106017B Cieciorki – Gardlin - Wiśniewo
- nr 106018B Wiśniewo - Podłatki Duże (granica gminy)
- nr 106019B Wiśniewo-Wróble (granica gminy)
- nr 106020B Grabówka-Wróble (granica gminy)
- nr 106021B Grabówka-droga pow. Zambrów – Wierzbowo – Kołaki Kość.
- nr 106022B Zambrów – Grabówka
- nr 106023B Wola Zambrowska – Wola Zambrzycka
- nr 106024B Wierzbowo Nowe – Wierzbowo Stare – Rębiszewo (granica gminy)
- nr 106025B Laskowiec Stary – Wdzięków I – Wdzięków II –Krajewo Białe do dr. woj.
- nr 106026B Krajewo Białe – Miodusy Wielkie (granica gminy)
- nr 106027B Wdzięków II – Skarżyn Stary

- nr 106028B Krajewo Białe do drogi łączącej Wdzięków II ze Skarżynem Starym
- nr 106029B Skarżyn Nowy do drogi łączącej Wdzięków II ze Skarżynem Starym
- nr 106030B Chorzele do drogi łączącej Wdzięków II ze Skarżynem Starym
- nr 106031B Droga powiatowa Laskowiec Stary – Rykacze – kol. Laskowiec Nowy
- nr 106032B Od drogi pow. w Laskowcu Nowym do drogi pow. Długobórz – Skarżyn Stary – Przeździecko Mroczki
- nr 106033B Rykacze – Wola Zambrowska
- nr 106034B Droga w Woli Zambrowskiej od drogi krajowej 66 do drogi krajowej 63
- nr 106035B Osowiec - Rykacze
- nr 106036B Grochy Pogorzele – Chorzele
- nr 106037B Grochy Pogorzele – Tarnowo Goski
- nr 106038B Zaręby Kramki – Goski Pełki
- nr 106039B Zaręby Kramki – kol. Zaręby Kramki
- nr 106040B Zaręby Kramki – Zaręby Skórki (granica gminy)
- nr 106041B Granica gminy Zaręby-Świeżki – Zaręby-Kramki – Zaręby-Krztęki – Rosochate (granica gminy)
- nr 106042B Rykacze – Zaręby-Świeżki (do drogi powiatowej 23566)
- nr 106043B Grochy Łętownica – Jachy (granica gminy)
- nr 106044B Mroczki – Lenarty (granica gminy)
- nr 106045B Droga krajowa 63 – Grochy Łętownica
- nr 106046B Drogoszewo – droga łącząca Jachy z Grochami Łętownica
- nr 106047B Droga krajowa 63 we wsi Chmiele Pogorzele – Grochy Łętownica
- nr 106048B Sasiny – Grochy Pogorzele
- nr 106049B Droga do wsi Dąbki – od drogi powiatowej Sasiny – Grochy Łętownica
- nr 106050B Droga we wsi Tarnowo Goski
- nr 106051B Droga powiatowa Długobórz – Skarżyn S. – Ołdaki – Osowiec
- nr 106052B Zagroby Łętownica – Nowy Borek - Łętownica Parcel
- nr 106053B Droga powiatowa Długobórz – Czartosy – Zagroby Łętownica
- nr 106054B Długobórz – droga Zagroby Łętownica do dr. pow. Długobórz – Czartosy
- nr 106055B Grzymały – Krajewo Korytki
- nr 106056B Krajewo Borowe – Krajewo-Łętowo – droga krajowa nr 8
- nr 106057B Długobórz I – Wądołki Bućki
- 106058B Zambrów – Wądołki Bućki – Krajewo Korytki droga krajowa nr 8
- nr 106059B Brajczewo – droga łącząca Goski Duże ze Skarżynem S.

- nr 106060B Skarżyn Stary – Goski Duże
- nr 106061B Pruszki – Krajewo Stare od drogi pow. Sędziwuje – Zagroby Zakrzewo
- nr 106062B Droga pow. Zakrzewo Stare – Tabędz - Zakrzewo Stare – Stare Krajewo
- nr 106063B Droga pow. Zambrów – Tabędz – Krajewo Ćwikły
- nr 106064B Śledzie – Zagroby Zakrzewo – droga pow. Zambrów – Tabędz
- nr 106065B Zagroby Zakrzewo – skrzyżowanie dróg powiatowych Zambrów – Tabędz i Sędziwuje – Zagroby Zakrzewo
- nr 106066B Śledzie – Przytuły (droga łącząca Zbrzeźnicę z Tabędzem)
- nr 106067B Poryte-Jabłoń – droga krajowa 63
- nr 106068B Nagórki Jabłoń – Klimasze – Poryte-Jabłoń
- nr 106069B Nagórki Jabłoń – Klimasze
- nr 106070B Nagórki Jabłoń – Poryte-Jabłoń
- nr 106071B Gardlin – droga krajowa nr 8
- nr 106072B Poryte-Jabłoń – Koziki Jałbrzyków Stok
- nr 106073B Bacze Mokre – Zbrzeźnica
- nr 106074B Bacze Mokre – Pstrągi
- nr 106075B Droga pow. Laskowiec Stary – Rykacze – Laskowiec Nowy
- nr 106076B Zbrzeźnica – Pstrągi –Tabędz
- nr 106077B Tarnowo Goski – Zaręby Grzymały

Powiązania zewnętrzne zapewnia:

- droga krajowa nr 8 o przebiegu od południowej granicy państwa z Czechami (przejście graniczne w miejscowości Kudowa-Zdrój) do północnej granicy państwa z Litwą (przejście graniczne w miejscowości Budzisko), tworzy powiązanie komunikacyjne Zambrowa z centralną, południową oraz północną częścią Polski. Droga ta stanowi międzynarodowy odcinek trasy E67;
- droga krajowa nr 63 o przebiegu od granicy państwa z Rosją (przejście graniczne Perły-Kryłowo) do granicy państwa z Białorusią (przejście graniczne Sławatycze – Domaczewo). Droga ta stanowi połączenie z drogą krajowej nr 2 (z województwem mazowieckim) oraz drogą krajową nr 8 i tworzy powiązania komunikacyjne z północna, centralną i wschodnią częścią Polski;
- droga krajowa nr 66 o przebiegu od Zambrowa do granicy państwa z Białorusią (przejście graniczne Połowcach) tworzy powiązanie komunikacyjne ze wschodnią częścią Polski.

Drogi krajowe łącza gminę Zambrów z otaczającymi gminami jak również z ośrodkami ponadregionalnymi (Białystok, Łomża) i regionalnymi (Zambrów, Wysokie Mazowieckie).

Najbardziej obciążone ruchem są trasy przelotowe prowadzące z kierunku wschód - zachód (droga krajowa nr 8) oraz północ – południe (drogi krajowe nr 63 i 66)przez teren gminy Zambrów.

Przebieg dróg krajowych na terenie gminy wiejskiej Zambrów jaki i w mieście Zambrów może ulec zmianie z uwagi na wybudowanie obwodnicy Zambrowa i Wiśniewa.

Powiązania wewnętrzne tworzą drogi powiatowe, które łączą gminę Zambrów z otaczającymi je gminami w tym ośrodkami regionalnymi (Zambrów) oraz drogi gminne.

W gminie najbardziej obciążone ruchem samochodowym są drogi, które prowadzą do miasta Zambrowa. Są to drogi:

- krajowa nr 8, nr 63, nr 66;
- powiatowe nr 1993B, nr 2000B, nr 2015B, nr 2020B, nr 2025B;
- gminne nr 106071B, nr 106061B, nr 106058B, nr 106034B.

Wzrastający ruch samochodów osobowych i ciężarowych powoduje konieczność modernizacji istniejącego układu drogowego oraz dostosowania ich parametrów zgodnie z przepisami odrębnymi w celu zapewnienie bezpieczeństwa zarówno w ruchu samochodowym jaki i pieszym.

Stan techniczny dróg w gminie jest zróżnicowany, na jakość dróg ma wpływ przede wszystkim natężenie ruchu oraz istniejący stan nawierzchni. Nawierzchnie dróg wymagają bieżących napraw oraz modernizacji. Do chwili obecnej wybudowano ok. 130 km dróg publicznych o nawierzchniach asfaltowych, z czego 102 km dróg gminnych oraz wyremontowano ok. 120 km pozostałych dróg.

Natężenie ruchu

W 2010 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła całoroczny cykl pomiarowy obejmujący 9 dni pomiarowych na drogach krajowych. Pomiary natężenia ruchu odbywały się w godzinach dziennych od 6-22 oraz w nocy w godzinach 22-6. W trakcie trwania pomiarów rejestrowano wszystkie pojazdy silnikowe oraz rowery. Największe natężenie ruchu samochodowego na terenie gminy zaobserwowano na odcinku drogi krajowej nr 8 (14756 i 12574 poj. silnikowych /dobę).

Poniższa tabela przedstawia szczegółowy opis natężenia ruchu na drogach krajowych.

Tabela 35. Natężenie ruchu na drogach krajowych.

Numer punktu pomiar.	Numer drogi	Opis odcinka				Pojazdy silnikowe ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
		Pikietaż		Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam.osob. mikrobusy	Lekkie sam. Ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze	Rowery
		Pocz.	Końc.							Bez przycz.	Z przycz.			
50701	8	553,3	579,5	26,9	OSTRÓW MAZ.-ZAMBRÓW	12574	24	6592	1061	680	4123	90	4	5
50702	8	579,5	583,8	4,3	ZAMBRÓW / PRZEJŚCIE/	14756	38	7933	1158	1017	4475	129	6	50
50704	63	146,0	168,6	22,7	ŁOMŻA-ZAMBRÓW	5651	24	4276	497	183	585	64	22	17
50711	63	168,6	173,9	5,3	ZAMBRÓW / PRZEJŚCIE/	13255	108	10512	959	443	1059	167	7	201
50706	66	0,0	18,7	18,7	ZAMBRÓW-WYSOKIE MAZ.	5243	16	3724	416	266	765	43	13	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej http://www.gddkia.gov.pl/pl/987/gpr-2010.

Komunikacja zbiorowa

Transport zbiorowy oparty jest na sieci komunikacji autobusowej PKS, gdzie główną stacją jest Zambrów. Na terenie gminy nie ma wydzielonych osobnych pasów ruchu dla komunikacji autobusowej PKS. Przedsiębiorstwa komunikacyjne obsługują linie podmiejskie, łączące gminę Zambrów z okolicznymi miejscowościami oraz ośrodkami ponadregionalnymi i regionalnymi.

System parkowania

Miejsca parkingowe i postojowe ogólnodostępne występują na terenie gminy nielicznie, zlokalizowane są przy budynkach użyteczności publicznej.

Kolej

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 36 relacji Ostrołęka - Śniadowo - Czerwony Bór - Łapy , na której zawieszono przewozy od Czerwonego Boru do Łap.

Schemat 12. Przebieg linii kolejowych w gminie Zambrów

Źródło: http://www.wrotapodlasia.pl/pl/gospodarka/infrastruktura/transport_kolejowy/siec_kolejowa/sieckolej.htm

Ścieżki rowerowe

Na terenie gminy zrealizowane są dwie ścieżki rowerowe o łącznej długości 1,93 km. Jedna z nich prowadzi z miasta Zambrowa do Długoborza, natomiast druga łączy Wolę Zambrowską ze Starym Laskowcem w ciągu drogi krajowej nr 63.

Szlaki turystyczne

Na terenie gminy wyznaczone zostały 2 szlaki turystyczne, które można pokonać pieszo, jak również rowerem. Szlaki te mają swoją kontynuację poza granicami gminy Zambrów. Należą do nich szlaki:

- Czerwony: Giełczyn – Czerwony Bór – Szumowo;
- Niebieski: Giełczyn – Czerwony Bór – Wygoda.

XVI UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

5. Zaopatrzenie w wodę

Gmina wiejska Zambrów jest niemal w 100% zwodociągowana. Sieć obejmuje 70 wsi, w których korzysta z niej ok 2200 gospodarstw. Długość sieci wodociągowej na omawianym terenie wynosi 192,14 km. Na terenie gminy Zambrów znajdują się dwie hydrofornie - ujęcia wody do lokalnych wodociągów. Zlokalizowane są we wsi Przeździecko-Mroczki (woda dostarczana jest do miejscowości Przeździecko Mroczki, Drogoszewo, Grochy Łętownica, Sasiny, Chmiele, Tarnowo Goski, Grochy Pogorzelec, Dąbki, Osowiec) oraz Poryte-Jabłoń (zaopatruje mieszkańców wsi Poryte-Jabłoń).

Wydajność ujęcia w m. Przeździecko Mroczki wynosi $Q_{śrd}$ = 155 m3/d. Wydajność ujęcia w m. Poryte-Jabłoń wynosi $Q_{śrd}$ = 100 m3/d. Ujęcia te korzystają z pierwszego czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Pozostałe miejscowości z terenu gminy zaopatrywane są z hydroforni zlokalizowanych na terenach innych gmin. Na terenie gminy Zambrów woda podziemna jest głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę.

Schemat 13. Schemat istniejącej sieci wodociągowej

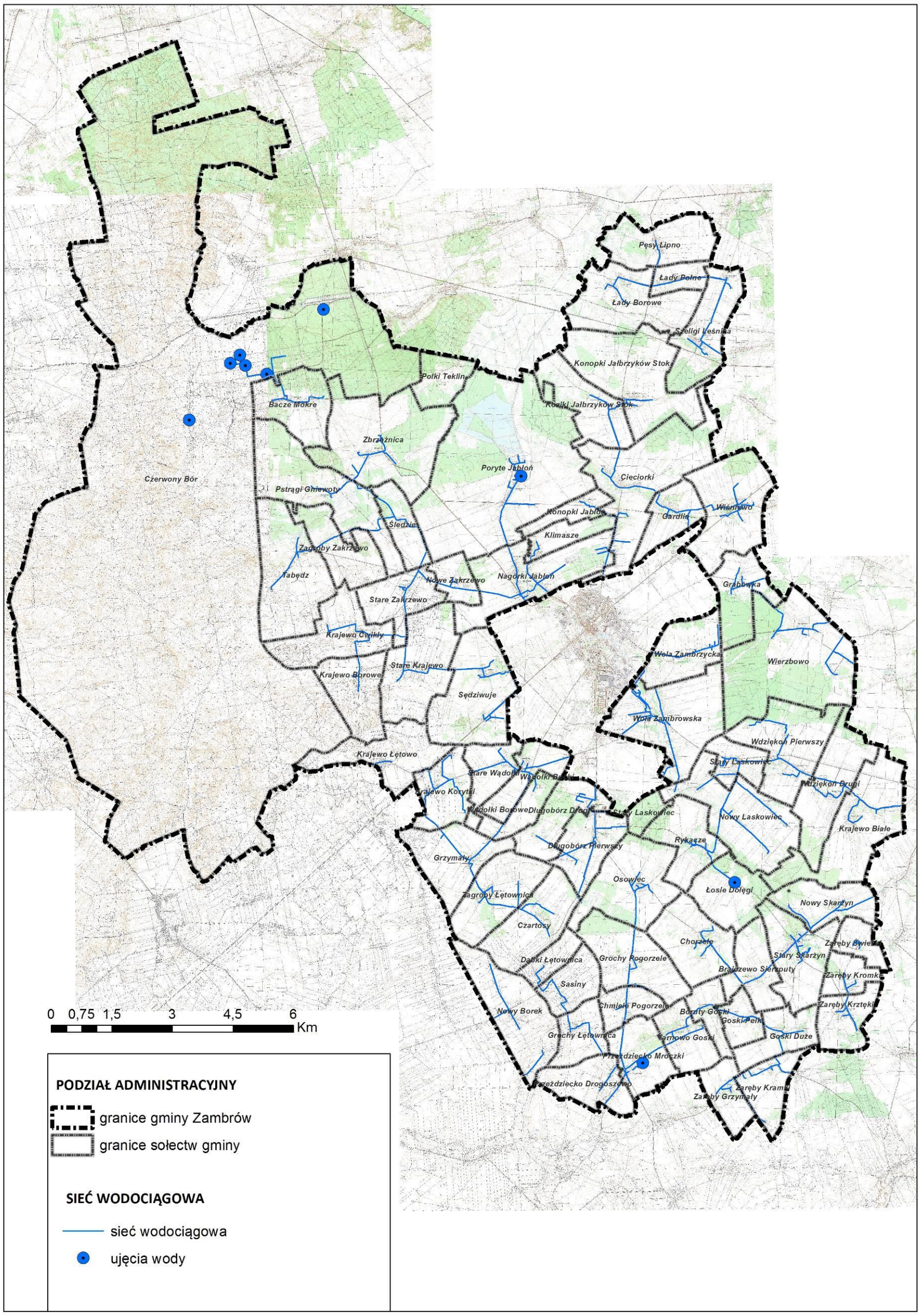

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36. Ujęcia wód podziemnych w gminie Zambrów (Źródło: „Korekta bilansu zasobów wód podziemnych województwa łomżyńskiego w układzie gminnym" oprac. M. Mazur, Łomża, dn. 30.XI.1998r.)

Lp.	Miejscowość		Użytkownik	Liczba studni	Rok wykonania	Zasoby ujęcia/ depresja [m^3/h]
1	Cieciorki Kolonia	WYSOCZYZNA WYSOKOMAZOWIECKA	Kowalik Henryk	1	1990	-
2	Długobórz		Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	1	1990	11,3/4,85
3	Długobórz		Jadczak Eugeniusz	1	1988	4,5/5,25
4	Łosie-Dołęgi		Ferma Tuczu Trzody Chlewnej wodociąg wiejski	1	1977	50,0/25,0
5	Przeździecko Mroczki		Wodociąg wiejski	2	1973, 1980	30,33/28,0
6	Laskowiec Stary		Paweł Kaczyński	1	1944	3,0/3,4
9	Wdziękoń		Zdzisław Gołaszewski	1	1990	9,0/8,3
10	Czerwony Bór	MIĘDZYRZECZE ŁOMŻYŃSKIE	Jednostka Wojskowa 3466	8	Od 1963	115,0/3,3-9,4
11	Czerwony Bór		PKP	1	1970	68,0/9,7
12	Krajewo Korytki		Spółdzielnia Produkcji Ogrodniczej	1	1980	22,0/4,55
13	Poryte-Jabłoń		Były PGR, wodociąg wiejski	2	1969. 1977	62,6/11,3

6. Odprowadzanie ścieków i wód opadowych

W obszarze gminy wsie Nagórki-Jabłoń, Klimasze, Wola Zambrowska, Cieciorki, oraz część wsi Wola Zambrzycka i Poryte Jabłoń objęte są siecią kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno-tłocznym z odprowadzeniem do miejskiej oczyszczani ścieków w Nagórkach-Jabłoni. Oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego ma przepustowość 6500 m3/d. Obecnie sieć kanalizacyjna mierzy 19,4km, korzysta z niej ponad 1500 mieszkańców terenów wiejskich.

Na terenie gminy zlokalizowane są mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków. Znajdują się one :

Schemat 14. Schemat istniejącej sieci kanalizacyjnej

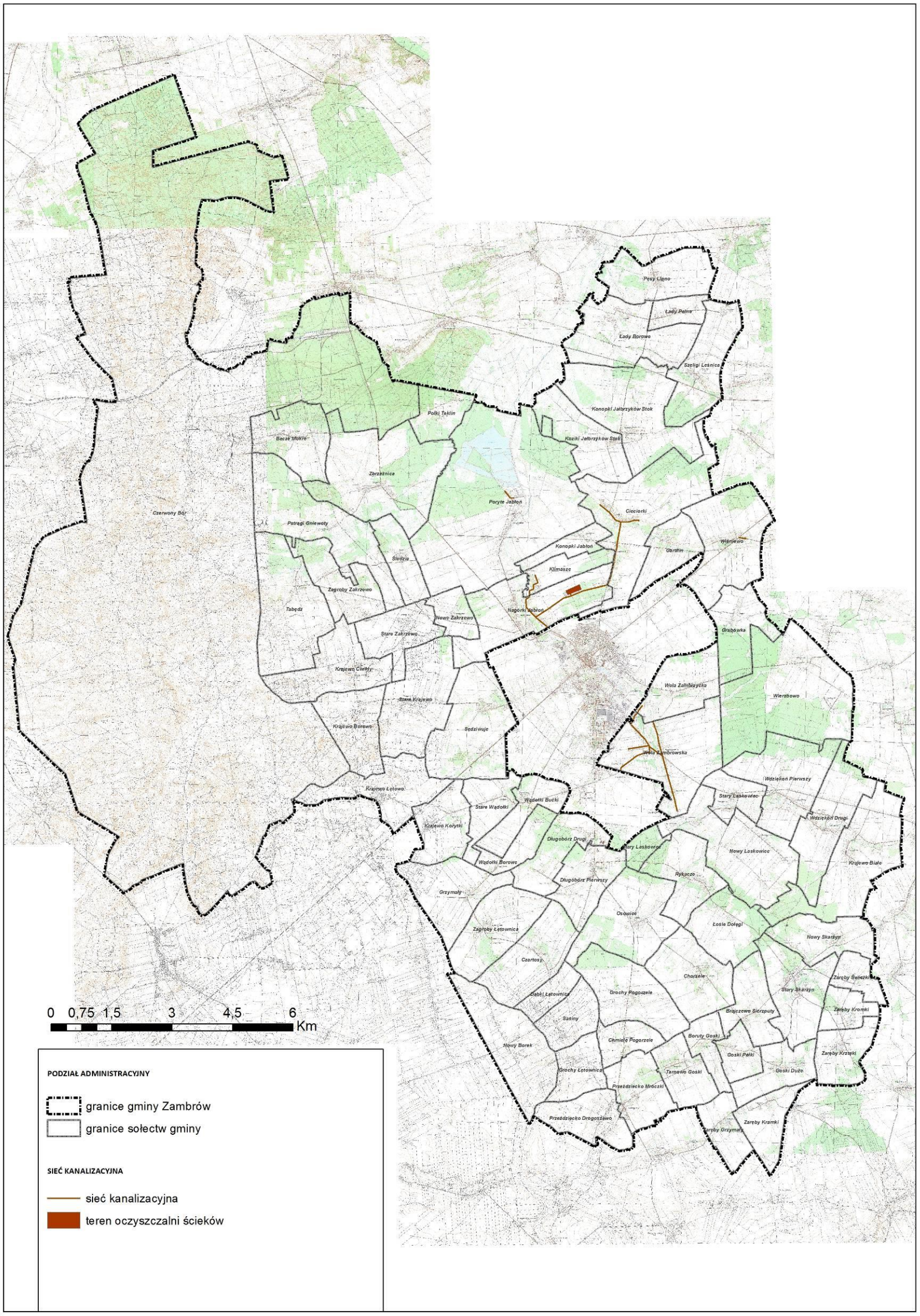

Źródło: opracowanie własne

- w Czerwonym Borze (oczyszczalnia należąca do Podlaskiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „BIELIK"), o przepustowości 200m3/d, obsługująca zakład karny, ośrodek dla uchodźców i osiedle mieszkalne,
- w miejscowości Poryte-Jabłoń na terenie byłego PGR, o przepustowości 9,0m3/d obsługująca trzy bloki wielorodzinne (obsługiwana przez Wodociągi Wiejskie sp. z o.o),
- w Osowcu oraz we wsi Zakrzewo Stare (przy Szkołach Podstawowych),
- w Długoborzu (przy Specjalistycznym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym), o przepustowości 50 m3/d.

Wszystkie powyższe instalacje posiadają ważne pozwolenia zintegrowane lub wodno-prawne, dla większości z nich odbiornikiem jest rzeka Jabłonka. Pozostałe obiekty użyteczności publicznej oraz mieszkańcy, nieobjęci siecią kanalizacyjną, korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków lub bezodpływowych zbiorników, które są narażone na nieszczelności.

Gmina planuje budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie na obszarach, gdzie sieć kanalizacyjna nie jest rozwiązaniem korzystnym ekonomicznie. W 2008 r. funkcjonowało na terenie gminy ok. 150 takich oczyszczalni. W 2011 r. dofinansowano budowę 21 tego typu obiektów oraz przyłączono do sieci kanalizacyjnej wieś Wola Zambrowska. W 2012 r. do sieci podłączono miejscowość Cieciorki, co umożliwi rozszerzanie sieci o kolejne gospodarstwa domowe w okolicy, a także wybudowano ok. 200 przydomowych oczyszczalni.

7. Ciepłownictwo

Na terenie gminy istnieją zróżnicowane źródła wytwarzania energii cieplnej, obsługujące budynki użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe i gospodarstwa ogrodnicze. Dla większości mieszkańców gminy źródłem energii cieplnej jest węgiel kamienny (94%), jedynie 5% korzysta z oleju opałowego, zaś gaz ziemny stanowi jedynie 1% udziału w strukturze źródeł ciepła w gminie. W 1997 dokonano wymiany instalacji centralnego ogrzewania z konwencjonalnej - węglowej, na proekologiczna – olejową w 13 budynkach szkolnych. W ramach POŚ na lata 2004-2011 władze gminy zaplanowały modernizację (lub wymianę) istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą.

Istniejące źródła ciepła pokrywają zapotrzebowanie odbiorców. Stan techniczny źródeł ciepła jest zróżnicowany. Jednak ich praca, w większości na paliwie stałym (węgiel, koks),

Schemat 15. Schemat istniejącej elektroenergetycznej

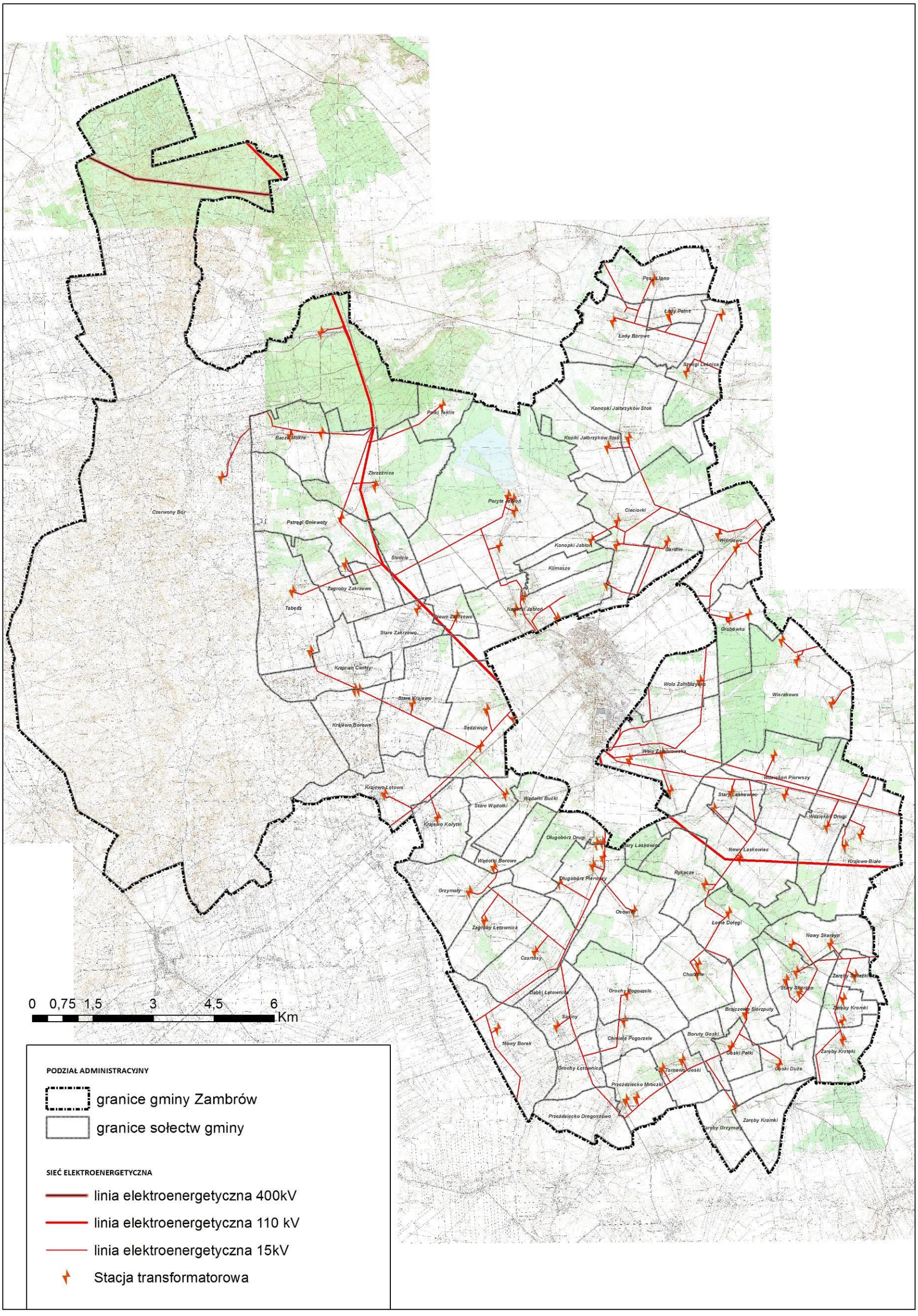

Źródło: opracowanie własne

przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska. Z punktu widzenia ekologii źródeł ciepła, należy podkreślić zbyt małe wykorzystanie systemu gazowego znajdującego się na terenie gminy.

8. Elektroenergetyka

Przez teren gminy Zambrów przechodzą, napowietrzne linie energetyczne 110kV krajowego systemu sieci WN: linia Wysokie Mazowieckie – Zambrów – Łomża oraz sieć napowietrzna i kablowa średniego i niskiego napięcia. Przez teren gminy przebiega linia najwyższego napięcia 400kV o znaczeniu ponadlokalnym relacji Ostrołęka – Łomża 400kV.

System istniejących urządzeń energetycznych w zasadzie zaspokaja bieżące potrzeby. wskazana jest budowa stacji transformatorowej 110/15kV we wsi Nagórki-Jabłoń. Dostęp do energii elektrycznej jest powszechny, lecz konieczna jest modernizacja linii zasilających 15kV oraz innych istniejących urządzeń elektroenergetycznych.

9. Gazyfikacja

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia w obszarze gminy pozwala na bezpośrednie jej zaopatrzenie w gaz przewodowy. Przez obszar gminy przebiega gazociąg tranzytowy Rosja - Niemcy oraz gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Białystok – Wyszków z odgałęzieniem biegnącym z Zambrowa do Łomży.

Gmina posiada „Koncepcję gazyfikacji", opracowaną przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Komunalnych w Białymstoku z 1993 roku. Według dokumentacji źródłem zasilania będą gazociągi wysokiego ciśnienia o średnicy 200 i 250 mm, poprzez dwie stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia: jedną istniejącą, wspólną dla miasta Zambrowa i gminy Zambrów (obecnie wykorzystywaną tylko przez miasto) i drugą, projektowaną (zapewniającą właściwy rozkład ciśnienia), zlokalizowaną w okolicy wsi Długobórz Pierwszy. Na terenie gminy gaz rozprowadzany będzie siecią średniego ciśnienia z redukcją ciśnienia bezpośrednio u odbiorców.

Postęp w realizacji inwestycji gazyfikacyjnych uwarunkowany jest sytuacją finansową gmin jak również mieszkańców.

Tylko duża ilość odbiorców, skoncentrowanych na pewnym obszarze, decyduje o opłacalności tych inwestycji (koszty przesyłu). Dlatego obszary o zabudowie indywidualnej, rozproszonej prawdopodobnie nigdy nie osiągną wskaźników opłacalności inwestycji.

Na dzień dzisiejszy tylko miasto Zambrów realizuje program gazyfikacji miasta. Zamierzeniem docelowym koncepcji gazyfikacji gminy jest stworzenie sieci umożliwiającej dostęp do gazu przewodowego we wszystkich wsiach gminy.

10. Gospodarka odpadami

Gmina korzysta z miejskiego składowiska odpadów zlokalizowanego na obszarze byłych terenów wojskowych (Czerwony Bór), w odległości około 3,5 km w kierunku zachodnim od miejscowości Krajewo-Łętowo. Nowa instalacja Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów obejmuje:

- nowo wybudowaną kwaterę do unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- starą zrekultywowaną kwaterę,
- kwatery do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,
- system ujmowania odcieków oraz system ujmowania gazu składowiskowego,
- instalacje pomocnicze oraz pozostałe obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania instalacji.

Składowisko urządzone zgodnie z zasadami ochrony środowiska. Jest to nowy obiekt spełniający wymagania sanitarne i ekologiczne określone dla tego rodzaju obiektów, jest odpowiednio uszczelnione, posiada drenaż, a także jest monitorowane co kwartał, co zmniejsza ryzyko skażenia gleby odciekami. Istnieje również kilka tzw. „dzikich wysypisk", które stanowią zagrożenie dla środowiska glebowego i wód gruntowych.

11. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Gmina Zambrów leży w obszarze Zielonych Płuc Polski. Wykorzystanie źródeł odnawialnych do pozyskania energii przyczyni się to do redukcji zanieczyszczeń środowiska oraz realizacji Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Gmina znajduje się w rejonie Polski o dość dobrej potencjalnej użyteczności energii słonecznej. Istnieją tu także znaczne ilości naturalnej niewykorzystanej biomasy, oraz duże ilości gruntów marginalnych, przydatnych do upraw roślin energetycznych. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest zobowiązaniem Polski wobec dyrektyw prawa unijnego, a także polityki energetycznej Polski.

XVII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Zambrów określone są w następujących dokumentach:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) – określająca inwestycje strategiczne z punktu widzenia spójności terytorialnej i przestrzennej kraju, przyjęte przez Ministra Rozwoju Regionalnego, w uzgodnieniu z innymi ministrami i programami;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego z 2003 r. (PZPWP) – określający inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należące do zadań podstawowych i potencjalnych;
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r. – określająca długoterminowe cele rozwoju i docelową wizję rozwoju, a także wskazuje obszary działania w celu osiągnięcia docelowej wizji;
- inne dokumenty programowe i strategie.

Inwestycja	dokument
Budowa stacji transformatorowo-rozdzielczych RPZ Zambrów 110/15 kV (PKstattP)	PZPWP
Kompleksowy program budowy i przebudowy dróg powiatowych i gminnych w pow. zambrowskim	PZPWP
Realizacja inwestycji w ramach zadania pod nazwą „Rozbudowa drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej S8 na odcinku granica województwa mazowieckiego – początek obwodnicy Zambrowa (od km 561+043 do km 575+955)" – planowany koniec prac: lato 2017	Decyzja Nr 18/2014 Wojewody Podlaskiego o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID) znak: WI-I.7820.2.11.2013.MB z dnia 18.07.2014 r.
Projekt i budowa drogi ekspresowej S61 m.in. na odcinku tzw. „obwodnicy Łomży" (fragment przyszłej drogi „Via Baltica"), w ramach której przy północnej granicy gminy Zambrów planowane jest wykonanie zmiany przebiegu drogi krajowej nr 63 (docelowo klasy GP)	Projekt GDDKiA, decyzja RDOŚ w Białymstoku znak: WOOŚ-II.4200.1.2014.DK z dn. 22.09.2014 r.

Budowa lotniska sportowo – sanitarnego dla potrzeb zachodniego obszaru funkcjonalnego w rejonie Czerwonego Boru[18]	PZPWP
Budowa linii elektroenergetycznej 110 kV: GPZ Śniadowo - RPZ Zambrów i RPZ Zambrów (PKP) – RPZ Sokoły,	PZPWP

źródło: opracowanie własne

XVIII UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Na terenie gminy Zambrów nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Również lokalne wiosenne podtopienia, wynikające z gwałtownych roztopów, zdarzają się bardzo rzadko, dotyczą terenów przyległych do rzek Jabłonka oraz Gać i wynikają przede wszystkim z niewłaściwej konserwacji urządzeń melioracyjnych.

Zgodnie z danymi Ośrodka Koordynacyjno-Informacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej w Warszawie (OKI RZGW) dla rzek Gać, Jabłonka, Prątnik, Dąb, Brok Mały nie ma opracowanego studium ochrony przeciwpowodziowej, a także rzeki te nie są wskazane na mapach Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego (WORP).

[18] Gmina Zambrów złożyła wniosek do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w związku z rezygnacją z lokalizacji lotniska sportowo-sanitarnego

CZĘŚĆ B.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

XIX POLITYKA PRZESTRZENNA JAKO ELEMENT POLITYKI ROZWOJU GMINY ZAMBRÓW

Strategicznym aktem określającym kierunek rozwoju gminy Zambrów jest Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zambrów opracowany w marcu 2008. Jako dokument określający długoterminowe cele gminy w zakresie działań gospodarczo-społecznych oraz ekologicznych stanowi podstawę sporządzania szczegółowych planów, programów oraz priorytetów do decyzji inwestycyjnych.

W niniejszym dokumencie określono 4 cele strategiczne dotyczące:

- Wspierania przedsiębiorczości i poprawy konkurencyjności gospodarki lokalnej;
- Poprawy warunków życia mieszkańców gminy Zambrów;
- Ochrony środowiska przyrodniczego i kształtowania ładu przestrzennego;
- Pielęgnację kultury i dziedzictwa historycznego oraz rozwoju sportu i rekreacji.

Każdy z celów strategicznych posiada odpowiednie przyporządkowane cele operacyjne, których wykonanie ma wpłynąć bezpośrednio na wykonanie poszczególnych celów strategicznych. Głównym podmiotem realizującym założenia planu są jednostki struktury samorządu terytorialnego, lecz niektóre cele operacyjne będą wykonywane we współpracy z podmiotami prywatnymi bądź współfinansowane z innych źródeł nie będących środkami samorządowymi – przykładowo programów unijnych.

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów i przyjętych celów strategicznych stanowi podstawę przy formułowaniu kierunków kształtowania struktury przestrzennej gminy. Kierunki rozwoju gminy podzielono na obszary o różnych funkcjach wraz ze wskazaniem głównych kierunków oraz wskaźników zagospodarowania.

Dokumentem strategicznym jest również Strategia Rozwoju Gminy Zambrów na lata 2016 – 2020, stanowiąca Załącznik do uchwały Nr 105/XV/16 Rady Gminy Zambrów z dnia 3 marca 2016 r.

W Strategii wizja Gminy brzmi: GMINA ZAMBRÓW DOBRYM MIEJSCEM DO ŻYCIA I ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ORAZ ROLNICZEJ, ZAMIESZKIWANA PRZEZ AKTYWNYCH I PRZEDSIĘBIORCZYCH MIESZKAŃCÓW.

Misja zaś przedstawia się następująco: ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI POPRZEZ DOSTĘP DO SIECI USŁUG PUBLICZNYCH ORAZ STWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU ROLNICTWA I DZIAŁALNOŚCI POZAROLNICZEJ PRZYJAZNEJ ŚRODOWISKU.

Strategia wskazuje dwa strategiczne cele:

Cel strategiczny 1. Poprawa konkurencyjności gospodarki lokalnej, w tym cele operacyjne:

1) Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
2) Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy
3) Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Cel strategiczny 2. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Zambrów, w tym cele operacyjne:

1) Poprawa stanu infrastruktury drogowej
2) Poprawa gospodarki wodno-kanalizacyjnej
3) Poprawa efektywności energetycznej gminy
4) Rozbudowa infrastruktury społecznej
5) Aktywizacja i integracja społeczna

Wskazane są również cele horyzontalne:

Cel horyzontalny 1: Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na rozwój lokalny.

Cel horyzontalny 2: Ochrona środowiska naturalnego.

XX KIERUNKI WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENÓW

1. W zakresie zabudowy: należy dążyć do wielofunkcyjnego rozwoju Gminy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy poszczególnymi funkcjami, odpowiednim rozmieszczeniu koncentracji poszczególnych funkcji, jak również właściwej proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi a otwartymi. Należy efektywnie wykorzystywać istniejące zainwestowanie kubaturowe. Zabudowę należy sytuować tak, aby uzupełniać już istniejące kompleksy zabudowy, w celu uniknięcia nadmiernego rozproszenia.
2. W zakresie ochrony środowiska: należy planować i realizować zabudowę na terenie Gminy z zachowaniem obowiązujących standardów jakości środowiska (m.in.: w zakresie odprowadzania ścieków i wód deszczowych, emisji pyłów i gazów do powietrza, gospodarki odpadami, ochrony przed hałasem).
3. W zakresie dóbr kultury: ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i zabytków, oraz utrzymanie ustanowionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy strefy konserwatorskie.
4. W zakresie komunikacji: podstawowym kierunkiem przebudowy układu komunikacyjnego powinno być dostosowanie parametrów istniejących dróg do zgodnych z przepisami odrębnymi.
5. W zakresie infrastruktury technicznej: przebieg gazociągu tranzytowego Rosja - Niemcy, oraz gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Białystok – Wyszków z odgałęzieniem biegnącym z Zambrowa do Łomży oraz napowietrznych linii energetycznych 110kV krajowego systemu sieci WN: linia Wysokie Mazowieckie – Zambrów – Łomża oraz linia 400kV o znaczeniu ponadlokalnym będąca odcinkiem dwutorowej linii Ostrołęka – Łomża.
6. Na terenie gminy Zambrów obowiązuje zakaz lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

XXI OGÓLNE ZASADY STOSOWANIA ZAPISÓW STUDIUM I WYTYCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1) Treść tekstu i rysunku studium wyraża kierunki polityki przestrzennej gminy Zambrów, nie jest ścisłym przesądzeniem o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.
2) W związku z ogólnością mapy topograficznej, na której sporządzono studium nie jest możliwe precyzyjne wyznaczenie granic terenów, dlatego mogą występować przesunięcia w stosunku do granicy działki ewidencyjnej i faktycznej lokalizacji zagospodarowania; ostateczne ustalenie granic terenów powinno być dokonywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co umożliwi dokładne zlokalizowanie granicy terenu inwestycyjnego w odniesieniu do granicy działki inwestycyjnej;
3) Układ komunikacyjny wskazany na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) ma przebieg orientacyjny i nie obejmuje w pełni lokalnego układu komunikacyjnego, dopuszcza się zmianę klasy technicznej i kategorii dróg, wskazanych w niniejszym studium oraz korekty przebiegu wyznaczonych dróg publicznych na etapie sporządzania miejscowego planu, w zależności od zaistniałych uwarunkowań i potrzeb oraz możliwości technicznych wytyczania i budowy tych dróg;
4) Wskazane w studium urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej oraz przebiegi sieci infrastruktury technicznej są przebiegami orientacyjnymi i mogą ulec korektom na etapie planów miejscowych lub projektów technicznych, w oparciu o przepisy odrębne;
5) W studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania każdego z terenów, tzn., że określone na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) kierunki przeznaczenia oznaczają funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może ona być uzupełniona innymi funkcjami, które jednak nie mogą być dla niej przeciwstawne i pogarszać warunków jej funkcjonowania;
6) W planach miejscowych należy określić, które lub który spośród wymienionych kierunków przeznaczenia może być realizowany na danym terenie, z uwzględnieniem potencjalnej uciążliwości dla istniejącego zagospodarowania;
7) Przeznaczenia kierunkowe oraz parametry i wskaźniki odnoszą się w studium do całego terenu oznaczonego na rysunku, a nie działki budowlanej, jeżeli nie wynika inaczej z ustaleń rozdziału XXI;

8) W planie miejscowym należy dążyć do uzupełniania terenów zabudowy mieszkaniowej zielenią ogólnodostępną-urządzoną, usługami społecznymi oraz usługami podstawowymi;
9) Uznaje się za istotne koordynowanie polityki przestrzennej w odniesieniu do graniczących z gminą Zambrów gmin, celem zapobiegania przeznaczania terenów na cele, które mogłyby wywrzeć negatywny wpływ na zlokalizowane funkcje w gminie;
10) Wskazane jest ograniczanie rozpraszania zabudowy przez lokalizowanie nowej zabudowy w wyznaczonych terenach i ewentualne uzupełnianie istniejących już siedlisk w terenach rolniczych,
11) Przez użyte w niniejszej zmianie studium pojęcie „zabudowa" należy rozumieć budynki;
12) Dopuszcza się korektę granic stref ochrony konserwatorskiej ujętych w niniejszym studium, na podstawie przeprowadzonych analiz i zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
13) Uwzględnienie w poszczególnych terenach ochrony przed uciążliwym oddziaływaniem w zakresie klimatu akustycznego zgodnie z przepisami odrębnymi. Pod pojęciem ochrony terenu przed uciążliwym oddziaływaniem w zakresie klimatu akustycznego należy rozumieć obowiązek zastosowania przez właściciela terenu (inwestora) zabezpieczeń budynków mieszkalnych przed hałasem i drganiami (np. ekranowania, wprowadzenia pasów zieleni izolacyjnej), w przypadku przekroczenia obowiązujących norm, zgodnie z przepisami odrębnymi;
14) W terenach oznaczonych symbolami PU obowiązuje wprowadzenie pasa zieleni izolacyjnej lub innych zabezpieczeń tworzących barierę wizualną i akustyczną, oddzielającą te tereny od sąsiadujących terenów mieszkaniowych. Pod pojęciem zieleni izolacyjnej należy rozumieć pas zwartej zieleni wielopiętrowej, z wyłączeniem przestrzeni zaplanowanej jako wjazdy na teren, odpornej na zanieczyszczenia, tworzący barierę wizualną i akustyczną;
15) W terenach oznaczonych symbolami MR obowiązuje wprowadzenie pasa zieleni izolacyjnej lub innych zabezpieczeń tworzących barierę wizualną i akustyczną, oddzielającą te tereny od sąsiadujących terenów MU. Pod pojęciem zieleni izolacyjnej należy rozumieć pas zwartej zieleni wielopiętrowej, z wyłączeniem przestrzeni zaplanowanej jako wjazdy na teren, odpornej na zanieczyszczenia, tworzący barierę wizualną i akustyczną;
16) Dopuszcza się utrzymanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego funkcji innych niż określone w studium, a wynikające ze stanu faktycznego, jeżeli

stanowią one uciążliwości dla terenów sąsiednich, należy dążyć do ograniczenia tej uciążliwości;

17) Podane w studium parametry są wskazaniami i na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, mogą ulec zmianie i doprecyzowaniu w celu ujednolicenia sposobu zagospodarowania danego terenu wyznaczonego w planie miejscowym;
18) Wyznaczając tereny biogazowni na etapie miejscowego planu należy wziąć po uwagę następujące uwarunkowania lokalizacyjne:
    - dostęp do surowców pierwotnych (substratów do produkcji biogazu),
    - wymagania dla terenu inwestycyjnego odnośnie warunków powierzchniowych, infrastrukturalnych i środowiskowych,
    - dostęp do infrastruktury zapewniającej odbiór wyprodukowanej energii,
    - możliwości zagospodarowania odpadów pofermentacyjnych,
19) W planie miejscowym należy określić rewaloryzację obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

XXII KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

1. Kierunki i wskaźniki zagospodarowania dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania wyodrębnionych terenów

W oparciu o uwarunkowania przyrodnicze zostały wydzielone dwie jednostki funkcjonalno- przestrzenne:

- **Jednostka I— przyrodniczo-leśna** obejmuje tereny najbardziej cenne przyrodniczo - obejmuje zachodnią i północną część obszaru gminy. W skład jednostki I zostały zaliczone wsie Pstrągi-Gniewoty, Zbrzeźnica, Bacze Mokre, Polki Teklin, Poryte-Jabłoń, Łady Borowe, Czerwony Bór
- **Jednostka II – rolniczo-osadnicza** obejmuje pozostały obszar gminy**.**

Jednostka I - **przyrodniczo-leśna**

Ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe jakie występują w tej jednostce wyznacza się:

Główne kierunki rozwoju jednostki:

- racjonalna gospodarka leśna,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej głównie agroturystyki, rekreacji indywidualnej, usług sportu poprzez:

– tworzenie bazy sportu rekreacji i wypoczynku pobytowego,
– tworzenie gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących gospodarstw rolnych oraz nowych obiektów poprzez dostosowanie części zabudowy mieszkaniowej do świadczenia usług turystycznych we wsiach przylegających do kompleksu leśnego Czerwony Bór i położonych nad rzekami: Gać i Jabłonką,
– adaptację nieużytkowanych obiektów byłej jednostki wojskowej, urządzenie ścieżek pieszych i rowerowych,
– realizację rekreacji indywidualnej poprzez: adaptację nieużytkowanych siedlisk rolni-

czych,

- rozbudowę zaplecza obsługi ruchu turystycznego z usługami handlu, gastronomii, hotelarskimi oraz obsługi podróżnych samochodowych.

- koncentracji nowej zabudowy w obszarze istniejącej zabudowy,
- uzupełnienie istniejącej zabudowy, zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową oraz zakładami wytwórczo-usługowych,
- rekreacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczych,
- ochrona walorów krajobrazu naturalnego (przyroda, przestrzeń, zabudowa).

Jednostka II- rolniczo-osadnicza

Ze względu na charakter rolniczo-osadniczy jednostki wyznacza się:

Główne kierunki rozwoju jednostki:

- rozwój funkcji rolniczej poprzez;
  - modernizację i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych,
  - realizację obiektów dla potrzeb produkcji rolnej ,
  - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów obsługi rolnictwa,
- rozwój funkcji mieszkaniowej poprzez:
  - modernizację i podnoszenie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej,
  - przekształcenia zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową,
- rozwój działalności produkcyjno-usługowej poprzez:
  - modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń,
  - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów usługowych,
  - realizację nowych zakładów usługowych, produkcyjno-usługowych w szczególności we wsiach Długobórz, Wiśniewo, Gardlin, Poryte Jabłoń, Stary Laskowiec i Zambrzycka,
  - rozwój rzemiosła nieuciążliwego w ramach istniejącej struktury osadniczej.

W celu tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju oraz uczytelnienia struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy wyznaczone zostają następujące tereny:

1) **MU –TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ I TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ**
2) **MR – TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ**
3) **TERENY ZABUDOWY ROZPROSZONEJ**
4) **U – TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ**

5) **UO – TERENY ZABUDOWY USŁUG OŚWIATY**
6) **UK – TERENY ZABUDOWY USŁUG KULTU RELIGIJNEGO**
7) **US – TERENY ZABUDOWY REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWO-SPORTOWEJ**
8) **UT – TERENY TURYSTYKI I REKREACJI**
9) **PU – TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNO-USŁUGOWYCH**
10) **PU/R – TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNO-USŁUGOWYCH Z DOPUSZCZENIEM TERENÓW ROLNICZYCH**
11) **PG – TERENY I OBSZARY GÓRNICZE**
12) **IT – TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
13) **Tk – TERENY KOLEJOWE – TERENY ZAMKNIĘTE**
14) **WS – TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH STOJĄCYCH**
15) **ZC – TERENY CMENTARZY**
16) **R – TERENY ROLNICZE**
17) **ZL – TERENY LASÓW I ZADRZEWIEŃ**

Dla powyższych terenów określa się kierunki przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego oraz zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu. Uzupełnieniem dla tych ustaleń są treści kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kierunków i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, kierunków rozwoju systemu komunikacji i systemów infrastruktury technicznej oraz wskazania wynikające z ogólnych zasad polityki przestrzennej.

1) MU – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ I TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – w formie wolnostojącej, bliźniaczej,
- zabudowa usługowa w zakresie usług nie stwarzających zagrożenia zdrowia ludzi, nie pogarszających jakości zamieszkania z zakazem realizacji usług w zakresie: logistyki i spedycji,
- usługi publiczne, m.in. w zakresie oświaty, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, kultury,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- zabudowa zagrodowa,
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla zabudowy mieszkaniowej, zabudowy usługowej w zakresie usług nieuciążliwych oraz usług społecznych:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych rejonów wsi,
- wysokość budynków do 10 m,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej 1000 m^2, w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej 900 m^2, w zabudowie usługowej 1500 m^2,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 40% działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej, 50% działki budowlanej dla zabudowy usługowej,

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 40% działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej, 30% działki budowlanej dla zabudowy usługowej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- tereny zaplecza technicznego obiektów usługowych należy odizolować wizualnie od zabudowy mieszkaniowej.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla zabudowy zagrodowej

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- lokalizacja nowej zabudowy zagrodowej wyłącznie przy granicy z istniejącą zabudową zagrodową,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- maksymalna wysokość budynków do 10 m, w tym maksymalnie dwie kondygnacje nadziemne dla zabudowy mieszkaniowej, maksymalna wysokość do 12 m zabudowy dla budynków gospodarczych i inwentarskich, za wyjątkiem silosów, dla których maksymalna wysokość zostanie określona w planie miejscowym, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 2500 m^2,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- zakaz lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie chowu lub hodowli zwierząt,
- dopuszcza się utrzymanie chowu lub hodowli zwierząt w przypadku już istniejących obiektów,

- od strony zabudowy innej niż zagrodowa należy nakazać urządzenie pasa zwartej zieleni wielopiętrowej o minimalnej szerokości 10 m lub innych zabezpieczeń, tworzącego barierę wizualną i akustyczną, z możliwością przerwania w miejscach sytuowania bram wjazdowych oraz w przypadku konieczności ominięcia istniejących przeszkód.

2) MR – TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- zabudowa zagrodowa,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – w formie wolnostojącej, bliźniaczej,
- zabudowa usługowa jako towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, w tym m.in. handel, rzemiosło, usługi nieuciążliwe,
- zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym,
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla zabudowy zagrodowej

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- maksymalna wysokość budynków do 10 m, w tym maksymalnie dwie kondygnacje nadziemne dla zabudowy mieszkaniowej, maksymalna wysokość do 12 m zabudowy dla budynków gospodarczych i inwentarskich, za wyjątkiem silosów, dla których maksymalna wysokość zostanie określona w planie miejscowym, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,

- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 2500 m^2,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- od strony zabudowy innej niż zagrodowa należy nakazać urządzenie pasa zwartej zieleni wielopiętrowej o minimalnej szerokości 10 m lub innych zabezpieczeń, tworzącego barierę wizualną i akustyczną, z możliwością przerwania w miejscach sytuowania bram wjazdowych oraz w przypadku konieczności ominięcia istniejących przeszkód,
- dopuszcza się chów lub hodowlę, przy czym zaleca się, aby ograniczać powstawanie nowych obiektów związanych z chowem lub hodowlą zwierząt w liczbie powyżej 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych.

<u>zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla zabudowy mieszkaniowej, zabudowy usługowej w zakresie usług nieuciążliwych:</u>

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyłącznie przy granicy z istniejącą zabudową mieszkaniową,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych rejonów wsi,
- wysokość budynków do 10 m,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej 1000 m², w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej 900 m², w zabudowie usługowej 1500 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 40% działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej, 50% działki budowlanej dla zabudowy usługowej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 40% działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej, 30% działki budowlanej dla zabudowy usługowej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- tereny zaplecza technicznego obiektów usługowych należy odizolować wizualnie od zabudowy mieszkaniowej.

3) TERENY ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY ROZPROSZONEJ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- zabudowa zagrodowa,
- zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych,
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- dopuszcza się lokowanie nowej zabudowy w ramach uzupełnień istniejącej zabudowy,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- maksymalna wysokość budynków do 10 m, w tym maksymalnie dwie kondygnacje nadziemne dla zabudowy mieszkaniowej, maksymalna wysokość do 12 m zabudowy dla budynków gospodarczych i inwentarskich, za wyjątkiem silosów, dla których maksymalna

wysokość zostanie określona w planie miejscowym, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,

- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych.

4) U – TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- zabudowa usługowa, w zakresie usług nie stwarzających zagrożenia zdrowia ludzi, nie pogarszających jakości zamieszkania, w tym zakład karny, ośrodek dla uchodźców oraz ośrodek dla osób bezdomnych wyłącznie w sołectwie Czerwony Bór,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- stacje paliw z zapleczem usługowo-handlowym,
- nieuciążliwa produkcja związana z realizacją takich funkcji jak: cukiernia, lodziarnia, piekarnia itp.,
- lokale mieszkalne,
- obiekty służące organizacji imprez masowych,
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.,
- drogi, place, ciągi piesze, ciągi rowerowe, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,

- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- wysokość zabudowy do 12 m,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej w zabudowie wolnostojącej 1000 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 20% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- tereny zaplecza technicznego obiektów handlowych należy odizolować wizualnie od zabudowy mieszkaniowej.

5) UO– TERENY ZABUDOWY USŁUG OŚWIATY

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- usługi oświaty w tym szkoły, przedszkola, żłobki, placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- budowle i urządzenia sportowo-rekreacyjne (boiska do sportowych gier zespołowych, korty tenisowe, bieżnie, skocznie, strzelnice sportowe, skate-parki z wyposażeniem, skałki i ścianki wspinaczkowe itp.)

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty służące organizacji imprez masowych;
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- dostosowanie formy nowobudowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej na terenie o tym samym przeznaczeniu, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- wysokość zabudowy do 12 m,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych.

6) UK– TERENY ZABUDOWY USŁUG KULTU RELIGIJNEGO

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- obiekty sakralne w tym plebania,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty służące organizacji imprez masowych;
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw , itp.,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- wysokość zabudowy do 28 m, określona wysokość nie dotyczy wież kościelnych,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,

- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych.

7) US – TERENY ZABUDOWY REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWO-SPORTOWEJ

- usługi rekreacji, rozrywki, turystyki i wypoczynku (hotelarstwo, gastronomia, agencje turystyczne, biura podróży i inne obsługi ruchu turystycznego, usługi kultury, usługi związane z poprawą kondycji fizycznej, gabinety odnowy biologicznej),
- budowle i urządzenia sportowo-rekreacyjne (boiska do sportowych gier zespołowych, korty tenisowe, bieżnie, skocznie, strzelnice sportowe, skate-parki z wyposażeniem, skałki i ścianki wspinaczkowe itp.),
- usługi rekreacji, rozrywki, turystyki i wypoczynku (hotelarstwo, gastronomia, agencje turystyczne, biura podróży, usługi kultury, usługi artystyczne),

<u>dopuszczalne kierunki przeznaczenia:</u>

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- funkcja usługowa jako towarzysząca zabudowie turystycznej, w tym handel, gastronomia, usługi nieuciążliwe, nieuciążliwa produkcja związana z takimi funkcjami jak: piekarnia, cukiernia, lodziarnia,
- obiekty służące organizacji imprez masowych,
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

<u>zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:</u>

- dostosowanie formy nowobudowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej na terenie o tym samym przeznaczeniu, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- utrzymanie istniejących lasów i zadrzewień,

- wysokość zabudowy do 12 m,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 2000 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 40% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 40% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- tereny zaplecza technicznego obiektów handlowych należy odizolować wizualnie od zabudowy mieszkaniowej.

8) UT– TERENY TURYSTYKI I REKREACJI

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- zabudowa rekreacji indywidualnej,
- budynki i obiekty do uprawiania sportu i rekreacji oraz poprawy kondycji fizycznej (odkryte, przykryte w całości lub w części).

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – w formie wolnostojącej, bliźniaczej;
- zieleń ogólnodostępna-urządzona z możliwością lokalizowania urządzeń sportowo rekreacyjnych, placów zabaw, itp.,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy i przebudowy,
- utrzymanie istniejących lasów i zadrzewień,
- wysokość zabudowy:
  - do 7 m dla zabudowy rekreacji indywidualnej
  - do 10 m dla zabudowy mieszkaniowej

- do 12 m dla zabudowy obiektów sportowych

- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 1500 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 30% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 50% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych.

9) PU – TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNO-USŁUGOWYCH

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- obiekty produkcyjne, składy, magazyny wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym,
- zabudowa usługowa, w tym stacje paliw wraz z zapleczem usługowo – handlowym, usługi związane ze sprzedażą, diagnostyką i naprawą pojazdów,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- lokale mieszkalne,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi,
- zabudowa i obiekty związane z produkcją energii odnawialnej o mocy przekraczającej 100kW, w tym w tym farma fotowoltaiczna, biogazownia oraz obiekty administracyjno – socjalne zw. z obsługą terenów produkcji energii.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obiektów produkcyjnych i usługowych:

- utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, nadbudowy, odbudowy i przebudowy,
- maksymalna wysokość zabudowy do 20m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych i konstrukcyjnych,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej 2000 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 60% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 20% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- przy granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej należy wyznaczyć strefy zieleni zabezpieczającej zabudowę mieszkaniową lub innych zabezpieczeń przed potencjalnymi uciążliwościami zagospodarowania.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW - biogazownia:

- maksymalna wysokość zabudowy do 12m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych i konstrukcyjnych,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej 2000 m²,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 60% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 20% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- w odległości 20m od obiektów służących do produkcji biogazu należy wyznaczyć strefę zakazu zabudowy,
- izolowanie biogazowni od przyległych terenów pasami zieleni średnio- i wysokopiennej,
- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW – fotowoltaika:

- instalacja ogniw fotowoltaicznych musi być zgodna z przepisami odrębnymi,
- w granicach ww. obszaru dopuszcza się również lokalizację urządzeń i obiektów towarzyszących elektrowni fotowoltaicznej,
- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

10) PU/R – TERENY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWO-USŁUGOWYCH Z DOPUSZCZENIEM TERENÓW ROLNICZYCH

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- obiekty produkcyjne, składy, magazyny wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym,
- zabudowa usługowa, w tym stacje paliw wraz z zapleczem usługowo – handlowym, usługi związane ze sprzedażą, diagnostyką i naprawą pojazdów,
- tereny użytków rolnych, w tym grunty orne, łąki, pastwiska, sady, stawy hodowlane, w przypadku nierealizowania funkcji przemysłowo-usługowej,
- obiekty i urządzenia melioracji wodnych
- zbiorniki retencyjne
- zadrzewienia i zalesienia

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- lokale mieszkalne,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi,
- zabudowa i obiekty związane z produkcją energii odnawialnej o mocy przekraczającej 100kW, w tym farma fotowoltaiczna, biogazownia oraz obiekty administracyjno – socjalne zw. z obsługą terenów produkcji energii,
- dopuszcza się zabudowę zagrodową oraz inne budynki i urządzenia wchodzące w skład gospodarstw rolnych, jeśli stanowią uzupełnienie już istniejącej zabudowy w ramach wydzielonych już istniejących siedlisk,
- zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych,
- drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obiektów produkcyjnych i usługowych:

- zaleca się wprowadzanie terenów przemysłowo-usługowych w większych kompleksach, z uwzględnieniem niezbędnej obsługi komunikacyjnej, w oparciu o planowane i istniejące ciągi komunikacyjne, w celu uniknięcia rozdrobnienia w zagospodarowaniu terenu,

- maksymalna wysokość zabudowy do 20m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych i konstrukcyjnych, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej 2500 m^2,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 65% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 10% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- przy granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej należy wyznaczyć strefy zieleni zabezpieczającej zabudowę mieszkaniową lub innych zabezpieczeń przed potencjalnymi uciążliwościami zagospodarowania.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla terenów rolniczych:

- zakaz rozpraszania zabudowy,
- maksymalna wysokość budynków w zabudowie zagrodowej do 10 m, maksymalna wysokość do 12 m zabudowy dla budynków gospodarczych i inwentarskich, za wyjątkiem silosów, dla których maksymalna wysokość zostanie określona w planie miejscowym, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej w zabudowie zagrodowej 2500 m^2,
- regulacja granicy polno-leśnej poprzez zalesianie gruntów rolnych nieprzydatnych i mało przydatnych do produkcji rolniczej,

- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej,
- ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych różnych podmokłości, torfowisk, źródlisk itp.,
- promocję różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji zintegrowanej (np. gospodarstwa ekologiczne) przede wszystkim na określonych terenach systemu przyrodniczego oraz na pozostałych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- poprawę wartości użytkowej gruntów poprzez między innymi zwiększanie retencji, działania melioracyjne, właściwe zabiegi agrotechniczne (dostosowanie roślin do możliwości kompleksów glebowo-rolniczych, wapnowanie, nawożenie, itp.),
- dopuszcza się chów lub hodowlę zwierząt, przy czym zaleca się, aby ograniczać powstawanie nowych obiektów związanych z chowem lub hodowlą zwierząt w liczbie powyżej 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza w miejscowościach: Nagórki Jabłoń, Poryte Jabłoń. Realizacja powyższych obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych,
- na etapie sporządzania miejscowego planu należy wskazać jedno przeznaczenie – tereny rolne lub obszary związane z obiektami produkcyjno-usługowymi.

<u>zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW - biogazownia:</u>

- maksymalna wysokość zabudowy do 12m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych i konstrukcyjnych,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej 2000 m^2,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 65% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 10% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- w odległości 20m od obiektów służących do produkcji biogazu należy wyznaczyć strefę zakazu zabudowy,
- izolowanie biogazowni od przyległych terenów pasami zieleni średnio- i wysokopiennej,

- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW – fotowoltaika:

- instalacja ogniw fotowoltaicznych musi być zgodna z przepisami odrębnymi
- w granicach ww. obszaru dopuszcza się również lokalizację urządzeń i obiektów towarzyszących elektrowni fotowoltaicznej,
- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

11) PG – TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- teren i obszar górniczy – powierzchniowa eksploatacja kopalin.

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym z uzupełniającą zielenią urządzoną lub izolacyjną,
- zakłady przetwórcze związane z podstawowym kierunkiem przeznaczenia,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- do czasu zakończenia eksploatacji kopalin zagospodarowanie terenu zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa geologicznego i górniczego,
- wykonanie rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kopalin w oparciu o ustalony w planach miejscowych lub decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji.
- *w zakresie złoża „Czerwony Bór II":*
  - *zalecany kierunek rekultywacji – zalesienie*
  - *eksploatacja złoża położonego w obrębie kompleksu leśnego wymaga ograniczenia negatywnego oddziaływania na kompleks leśny.*

12) IT – TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z elektroenergetyką, gazownictwem, gospodarką odpadami, gospodarką wodno – kanalizacyjną,
- w miejscowości Grzymały zlokalizowana jest tłocznia gazu przy gazociągu Jamalskim, wraz z lądowiskiem i strefą nalotu,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym,
- zieleń urządzona i izolacyjna,
- obiekty i urządzenia infrastruktury komunikacyjnej, parkingi.

standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- możliwość rozbudowy urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej.

13) Tk– TERENY KOLEJOWE – TERENY ZAMKNIĘTE

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- teren kolei,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w tym wiadukty itp.,
- drogi, place, ciągi pieszo-jezdne,
- lokalizacja obiektów małej architektury,

14) WS – TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH STOJĄCYCH

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- wody powierzchniowe –stawy hodowlane,
- obiekty i urządzenia służące gospodarce rybackiej.

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- zieleń nieurządzona.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie dominacji terenów otwartych z ochroną ciągłości ekosystemów w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniem.

15) ZC – TERENY CMENTARZY

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- cmentarze wraz z usługami kultu religijnego,

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- usługi związane z przeznaczeniem podstawowym – zakłady kamieniarskie, pogrzebowe, handel (kwiaty, znicze),
- zieleń urządzona,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, parkingi,

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- maksymalna wysokość zabudowy – nie ustala się,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 65% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 15% działki budowlanej,
- odległość cmentarza od zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

16) R – TERENY ROLNE

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- tereny użytków rolnych, w tym grunty orne, łąki, pastwiska, sady, stawy hodowlane,
- obiekty i urządzenia melioracji wodnych
- zbiorniki retencyjne
- zadrzewienia i zalesienia, przy czym w granicach Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór wyklucza się możliwość wprowadzania zalesień na terenach, na których stwierdzono

występowanie siedlisk przyrodniczych, dla których powołano przedmiotowy obszar Natura 2000 (wszelkie działania musza być zgodne z planem zadań ochronnych)

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- dopuszcza się zabudowę zagrodową oraz inne budynki i urządzenia wchodzące w skład gospodarstw rolnych, jeśli stanowią uzupełnienie już istniejącej zabudowy w ramach wydzielonych już istniejących siedlisk,
- zabudowa związana z produkcją w gospodarstwach rolnych, hodowlanych,
- drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- zabudowa i obiekty związane z produkcją energii odnawialnej o mocy przekraczającej 100kW, w tym farma fotowoltaiczna, biogazownia oraz obiekty administracyjno – socjalne zw. z obsługą terenów produkcji energii zgodnie z rysunkiem studium,

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- zakaz rozpraszania zabudowy,
- maksymalna wysokość do 12 m zabudowy dla budynków gospodarczych i inwentarskich, za wyjątkiem silosów, dla których maksymalna wysokość zostanie określona w planie miejscowym, w taki sposób aby nie naruszać ładu przestrzennego,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna powierzchnia zabudowy - 50% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 30% działki budowlanej,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej w zabudowie zagrodowej 2500 m^2,
- regulacja granicy polno-leśnej poprzez zalesianie gruntów rolnych nieprzydatnych i mało przydatnych do produkcji rolniczej,
- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej,
- ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych różnych podmokłości, torfowisk, źródlisk itp.,

- promocję różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji zintegrowanej (np. gospodarstwa ekologiczne) przede wszystkim na określonych terenach systemu przyrodniczego oraz na pozostałych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- poprawę wartości użytkowej gruntów poprzez między innymi zwiększanie retencji, działania melioracyjne, właściwe zabiegi agrotechniczne (dostosowanie roślin do możliwości kompleksów glebowo-rolniczych, wapnowanie, nawożenie, itp.),
- dopuszcza się chów lub hodowlę zwierząt, przy czym zaleca się aby ograniczać powstawanie nowych obiektów związanych z chowem lub hodowlą zwierząt w liczbie powyżej 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza w miejscowościach: Cieciorki, Czerwony Bór, Długobórz Drugi, Długobórz Pierwszy, Gardlin, Grabówka, Klimasze, Konopki Jabłoń, Nagórki Jabłoń, Nowe Zakrzewo, Osowiec, Poryte Jabłoń, Sędziwuje, Stare Wądołki, Wądołki Borowe, Wądołki Bućki, Wiśniewo, Wola Zambrowska, Wola Zambrzycka. Realizacja powyższych obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych,
- miejsca do lokalizacji biogazowni i fotowoltaiki powinny być wskazywane bardzo rozważnie, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, zobowiązującej do respektowania uwarunkowań przyrodniczych i społecznych na równi z gospodarczymi. Zaleca się prowadzenie biogazowni i fotowoltaiki, przy jak najmniejszych stratach dla produkcji rolnej,
- zakazuje się wykorzystanie całości obszaru (terenów rolnych na których dopuszcza się OZE) jako obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW,
- zagospodarowanie terenów w granicach Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór powinno być zgodne z planem zadań ochronnych,
- na etapie sporządzania miejscowego planu należy wskazać jedno przeznaczenie – tereny rolne lub obszary związane z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW.

<u>zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW - biogazownia:</u>

- maksymalna wysokość zabudowy do 12m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych i konstrukcyjnych,
- dowolne formy dachów – do określenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej 2000 m^2,

- maksymalna powierzchnia zabudowy - 60% działki budowlanej,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 20% działki budowlanej,
- zapewnienie w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- w odległości 20m od obiektów służących do produkcji biogazu należy wyznaczyć strefę zakazu zabudowy,
- miejsca do lokalizacji biogazowni powinny być wskazywane bardzo rozważnie, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, zobowiązującej do respektowania uwarunkowań przyrodniczych i społecznych na równi z gospodarczymi. Zaleca się prowadzenie biogazowni , przy jak najmniejszych stratach dla produkcji rolnej,
- zakazuje się wykorzystanie całości obszaru (terenów rolnych, na których dopuszcza się OZE) jako obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW,
- na etapie sporządzania miejscowego planu należy wskazać jedno przeznaczenie – tereny rolne lub obszary związane z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW.
- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

<u>zalecene standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW – fotowoltaika:</u>

- instalacja ogniw fotowoltaicznych musi być zgodna z przepisami odrębnymi
- w granicach ww. obszaru dopuszcza się również lokalizację urządzeń i obiektów towarzyszących elektrowni fotowoltaicznej,
- miejsca do lokalizacji fotowoltaiki powinny być wskazywane bardzo rozważnie, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, zobowiązującej do respektowania uwarunkowań przyrodniczych i społecznych na równi z gospodarczymi. Zaleca się prowadzenie fotowoltaiki, przy jak najmniejszych stratach dla produkcji rolnej,
- zakazuje się wykorzystanie całości obszaru (terenów rolnych, na których dopuszcza się OZE) jako obszarów związanych z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW,
- na etapie sporządzania miejscowego planu należy wskazać jedno przeznaczenie – tereny rolne lub obszary związane z obiektami produkcji energii odnawialnej o mocy powyżej 100 kW.

- pozostałe zalecenia zgodnie z rozdziałem XXXV.

17) ZL – TERENY LASÓW I ZADRZEWIEŃ

podstawowe kierunki przeznaczenia:

- lasy
- zadrzewienia
- zalesienia

dopuszczalne kierunki przeznaczenia:

- tereny otwarte (pola uprawne, łąki)
- urządzenia turystyczne – miejsca wypoczynkowe, polany, zadaszenia, punkty widokowe,
- utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na zasadach określonych w planie miejscowym,
- zabudowa związana z gospodarką leśną,
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- zachowanie przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych walorów terenów leśnych, stanowiących element systemu przyrodniczego gminy oraz istotny walor dla rozwoju rekreacji;
- gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o plany urządzania lasu sporządzane przez właściwe służby,
- w granicach Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór wyklucza się możliwość wprowadzania zalesień na terenach, na których stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych, dla których powołano przedmiotowy obszar Natura 2000 (wszelkie działania musza być zgodne z planem zadań ochronnych),
- zmiany zagospodarowania terenów w granicach Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór powinny być weryfikowane pod kątem zgodności z planem zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór,

- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej, obiektów małej architektury i urządzeń turystycznych w rozumieniu przepisów odrębnych, infrastruktury technicznej oraz ciągów pieszych i rowerowych,
- zakaz lokalizacji nowej zabudowy niezwiązanej z gospodarką leśną.

2. Tereny wyłączone spod nowej zabudowy

Do terenów, które powinny być wyłączone spod nowej zabudowy należy zaliczyć:

- tereny lasów i zadrzewień oznaczone symbolem ZL,
- tereny wód powierzchniowych stojących oznaczone symbolem WS,
- korytarze ekologiczne,
- tereny rolnicze oznaczone symbolem R, za wyjątkiem dopuszczeń ustalonych w rozdziale XX, ust. 1 pkt 11.

Zakaz zabudowy na wskazanych powyżej terenach nie dotyczy obiektów drogowych, elementów infrastruktury technicznej, obiektów hydrotechnicznych lub służących ochronie środowiska bądź zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego.

3. Tereny z ograniczeniami zabudowy

Do terenów, na których istnieje ograniczenie przeznaczania pod zabudowę należy zaliczyć:

- strefy ochronne wokół cmentarza w odległości 50 i 150 m zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52, poz. 315 ze zm.),
- tereny kolejowe, od których została określona w ustawie z dnia 28 marca 2003r (Dz. U. z 2007r. nr 16 poz. 94 z późn. zm.) o transporcie kolejowym odległość w jakiej można lokalizować budowle i budynki,
- drogi krajowe, z uwagi na ich oddziaływanie. Ograniczenia wynikają również z Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie oraz z ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2013r. poz. 260),

- strefy kontrolowane od gazociągów wysokiego ciśnienia, w których zagospodarowanie zostanie określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także zgodnie z przepisami odrębnymi,
- pasy technologiczne od linii elektroenergetycznych najwyższego i wysokiego napięcia jako strefa ograniczonego sposobu zagospodarowania, w których obowiązuje:
  - zakaz realizacji budynków i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi,
  - zakaz tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 5,5 m dla linii 110 kV i 6,5 m dla linii 400 kV od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron),
- obszary, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV wraz ze strefami ochronnymi od nich,
- tereny oznaczone symbolem R w sąsiedztwie terenów oznaczonych MU, U i OU, na których zaleca się, aby ograniczać powstawanie nowych obiektów związanych z chowem lub hodowlą zwierząt w liczbie powyżej 60dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (w miejscowościach: Cieciorki, Czerwony Bór, Długobórz Drugi, Długobórz Pierwszy, Gardlin, Grabówka, Klimasze, Konopki Jabłoń, Nagórki Jabłoń, Nowe Zakrzewo, Osowiec, Poryte Jabłoń, Sędziwuje, Stare Wądołki, Wądołki Borowe, Wądołki Bućki, Wiśniewo, Wola Zambrowska, Wola Zambrzycka). Realizacja powyższych obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych.
- tereny oznaczone symbolem MR, w których zaleca się, aby ograniczać powstawanie nowych obiektów związanych z chowem lub hodowlą zwierząt w liczbie powyżej 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza. Realizacja powyższych obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych.

XXIII OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Rozwój przestrzenny poszczególnych jednostek osadniczych musi uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju nie naruszając równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych i powiązań między nimi

1. Polityka dotycząca ochrony przyrody i krajobrazu

Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 768 t. j.) uznaje naczelną zasadę, że podstawą działań w zakresie przeznaczenia terenów na określone cele i ustalania zasad ich zagospodarowania jest ład przestrzenny oraz zrównoważony rozwój, czyli gospodarowanie w harmonii z przyrodą, tj. z zachowaniem zasad i wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

Aby osiągnąć postawiony cel nadrzędny należy dążyć do poprawy jakości środowiska przyrodniczego na terenach o najwyższym stopniu rozwoju procesów urbanizacyjnych oraz terenów o zdegradowanych walorach przyrodniczych. Natomiast na terenach, gdzie wysokie walory środowiska zostały zachowane należy maksymalnie ograniczyć wszelkie zagrożenia oraz zapewnić ochronę wszystkich cennych obiektów i struktur przyrodniczych.

W granicach administracyjnych gminy obecne są prawne formy ochrony przyrody, dla których ustala się uwzględnienie obowiązujących zakazów i nakazów określonych w przepisach odrębnych:

- dla terenów w granicach Rezerwatu „Dębowe Góry” stosuje się zapisy Rozporządzenia Nr 9/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r. w sprawie uznania obiektu „Dębowe Góry” za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Z 2001 r. Nr 8, poz. 149) wraz z uwzględnieniem późniejszych zmian;
- dla terenów w granicach Rezerwatu „Grabówka” stosuje się Zarządzenia MOŚZNiL z 12 listopada 1996[19] (M.P. z 1996, Nr 75, poz. 679) z uwzględnieniem późniejszych zmian;
- dla terenów w granicach Otuliny Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi stosuje się zapisy Uchwały XXIII/200/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia

[19] Zarządzenie uznane jest za uchylone dn. 02.08.2001 r.

21 marca 2016 r. w sprawie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Podla. 2016. 1501 z dnia 2016.03.25) ze szczególnym uwzględnieniem Planu Ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi z Planem Zadań Ochronnych OSOP i SOOS Natura 2000 Przełomowa Dolina Narwi (Załącznik nr do uchwały nr III/20/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 roku);

- dla terenów w granicach użytku ekologicznego „Nr 190" Bagno Pastwisko stosuje się zapisy Rozporządzenia Nr 19/01 Woj. Podl. Z 16.07.2001 (Dz. Urz. Woj. Podl. Z 2001, Nr 24, poz. 391) z uwzględnieniem późniejszych zmian;

Obszary Natura 2000 (PLH200018) Czerwony Bór, zgodnie z art. 28 ust. 10 pkt 5 i art. 29 ust. 8 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody oraz z art. 6(1) i 6(2) dyrektywy siedliskowej, dla obszarów Natura 2000 sporządza się plan zadań ochronnych lub plan ochrony. Przepisy te nakładają obowiązek na wszystkie organy państwa polskiego i podmioty działające w jego imieniu, unikania wszelkiego pogorszenia stanu przedmiotów ochrony Natura 2000 i podjęcia działań „odpowiednich do potrzeb ekologicznych" przedmiotów ochrony, służących zachowaniu lub odtworzeniu właściwego stanu przedmiotów ochrony. Działania podejmowane w granicach Obszarów Natura 2000 musza być zgodne z art. 33 i art. 34 ustawy o ochronie przyrody. Dla obszarów PLH200018 Czerwony Bór obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 (Dz. U. Woj. Podl. z 2014 poz. 1946). Załącznik nr 4 ww. założenia określa cele zadań ochronnych dla każdego przedmiotu ochrony.

Dla rezerwatów Dębowe Góry i Grabówka obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651).

Dla otuliny Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego sporządzono Plan Ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi z Planem Zadań Ochronnych OSOP i SOOS Natura 2000 Przełomowa Dolina Narwi (Załącznik nr do uchwały nr III/20/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 roku).

W stosunku do pomników przyrody i użytków ekologicznych obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651). Na terenie gminy Zambrów znajdują się dwa zarejestrowane pomniki przyrody (aleja lipowa oraz dąb szypułkowy) i jeden użytek ekologiczny Bagno Pastwisko.

Ponadto wskazuje się utworzenie dwóch użytków ekologicznych położonych w obszarze Natura 2000 Czerwony Bór, obejmujących przede wszystkim wydmy śródlądowe

z murawami napiaskowymi, zgodnie z planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór.

2. Ekologiczna struktura krajobrazu

Dla zachowania równowagi środowiska przyrodniczego gminy i jej otoczenia niezbędne jest zapewnienie biologicznego funkcjonowania i wzajemnych powiązań ekosystemu. Sprzyja temu m.in. zachowanie ciągu ekologicznego doliny rzeki Jabłonki i jej dopływów. Lokalne ciągi ekologiczne w połączeniu z korytarzem ekologicznym łączącym europejską sieć Natura 2000 w Polsce (opracowaną przez Państwową Akademię Nauk) tworzą system połączeń o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Pełnią funkcje ekologiczne, gospodarcze i krajobrazowe. Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań ekologicznych poprzez ochronę przed zainwestowaniem i degradacją oraz zachowanie funkcji i walorów środowiska przyrodniczego stanowi jeden z podstawowych celi strategicznych.

Wymaga to:

- poprawy czystości wód powierzchniowych,
- utrzymania biologicznej obudowy cieków oraz ciągłości biologicznie czynnych terenów otwartych (zalesień, zadrzewień śródpolnych, zieleni urządzonej i nieurządzonej, terenów rolnych),
- niedopuszczenia do przykrywania i przegradzania cieków bez zabezpieczenia możliwości przemieszczania się flory i fauny,
- pozostawienia wolnych od zabudowy pasów terenu wzdłuż cieków,

Istotne, z punktu widzenia różnorodności środowiska są również mniejsze dolinki rzeczne, rowy melioracyjne, zagłębienia bezodpływowe będące miejscami spływu wód, mas powietrza. Stanowią one korytarze migracji roślin i zwierząt oraz punkty przestankowe. Podobne funkcje pełnią powierzchnie łąk i pastwisk, zadrzewienia i zakrzewienia, ciągi zieleni wzdłuż cieków wodnych i rowów, zieleń urządzona, zieleń cmentarna. Jako uzupełniające należy traktować pasy i płaty zieleni: sadów, zieleń ogrodów przydomowych, a także powierzchnie biologicznie czynne pozostawione w granicach poszczególnych działek.

Wszystkie w/w elementy stanowią istotną część struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Podstawowe zasady kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy powinny opierać się o następujące zasady:

- zachowanie i ochrona zieleni istniejącej, w tym szczególnie kompleksów leśnych mających statut lasów ochronnych;
- uzupełnianie zadrzewień zgodnie z siedliskiem z zastosowaniem gatunków rodzimych, głównie wzdłuż cieków wodnych i w obniżeniach terenowych oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych ;
- pozostawianie jako ważnych nisz ekologicznych - zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, obniżeń bezodpływowych;
- ochrona przed nadmiernym zainwestowaniem terenów łąk i pastwisk oraz gruntów ornych, w tym zwłaszcza wysokich klas bonitacyjnych;
- ochrona przestrzeni rolniczo – łąkowej przed niepotrzebnym, chaotycznym zainwestowaniem;
- ograniczenie do niezbędnego minimum lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów należy uwzględnić następujące zasady zarządzania przestrzenią szczególnie istotne dla ochrony i kształtowania struktury przyrodniczej gminy:

- zachowanie i ochrona kompleksów przyrodniczych o najwyższym potencjale biologicznym – stanowiących ważne w skali gminy korytarze ekologiczne;
- ochrona i uzupełnianie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych oraz towarzyszących ciekom i zbiornikom wodnym;
- ochrona drobnych elementów naturalnej rzeźby terenu: dolin, obniżeń, skarp itp.;
- ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz gleb organicznych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze oraz zakaz eksploatacji torfów zalegających w dolinkach i obniżeniach terenów;
- ochrona rzeźby terenu i stosunków wodnych poprzez zakaz wykonywania prac ziemnych mogących naruszyć ich strukturę i układ;
- ochrona gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia;
- ochrona środowiska poprzez rozwój infrastruktury służącej poprawie środowiska.

3. Polityka eksploatacji surowców i rekultywacji

W granicach gminy Zambrów wskazano granice złóż (Krajewo Łętowo, Sędziwuje I, Sędziwuje II, Sędziwuje III, Czerwony Bór, Zbrzeźnica I, Zbrzeźnica II, Zbrzeźnica, *Czerwony Bór II*), obszary górnicze (Krajewo Łętowo, Czerwony Bór I, Zbrzeźnica I) oraz tereny górnicze (Krajewo Łętowo, Czerwony Bór I, Zbrzeźnica). Nadzór górniczy nad eksploatacją surowców sprawuje

Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. prawo geologiczne i górnicze organem odpowiedzialnym za wydawanie koncesji jest starosta (jeśli złoże nie przekracza 2 ha oraz wydobycie nie przekracza 20 000m^3) oraz marszałek województwa (jeśli złoże przekracza powierzchnię 2 ha oraz wydobycie przekracza 20 000 m^3). Udzielenie koncesji przez starostę wymaga opinii marszałka województwa.

Eksploatacja złóż kopalin może być realizowana przez inwestora, który posiada koncesję na ich wydobycie, zgodnie z warunkami i w terminie określonym w tej koncesji.

Odkrywkowy system wydobycia powoduje trwałe przekształcenia terenu i szereg zmian w środowisku naturalnym tj.: powstanie wyrobisk, hałd, odpadów przeróbczych i złożowych, czasami osuszanie gruntów lub zanieczyszczenie wód. Efektem tego typu działań może być również nasilenie erozji oraz osuwanie się fragmentów stoków, osłabionych w wyniku „podbierania" materiału skalnego u podstawy. W celu pełnego wykorzystania złóż konieczne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki wydobycia, która ograniczy niekontrolowane wybieranie złóż surowców naturalnych, nie uwzględniające dobra środowiska naturalnego.

Ze względu na ochronę walorów krajobrazowych i przyrodniczych terenów zdegradowanych konieczne jest zapewnienie właściwej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Rekultywacja danych obszarów jest przedsięwzięciem długotrwałym i trudnym.

Na terenie gminy zlokalizowane są niekontrolowane (nieuregulowane prawnie) wyrobiska piasku i żwiru. Takie punkty niekontrolowanej eksploatacji kruszyw są szkodliwe dla środowiska - nie posiadają dokumentacji, a wydobycie nie zostało poprzedzone rozpoznaniem geologicznym oraz jest prowadzone w sposób nieuporządkowany. Po zlokalizowaniu miejsc niekontrolowanego wydobycia należy poddać je rekultywacji – zniwelować wyrobiska i np. je zalesić.

4. Polityka ochrony gleb

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 z późniejszymi zamianami), ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III, dla których wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw rozwoju wsi w przypadku zmiany tego przeznaczenie na cele nierolne, przy czym nie dotyczy to gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położone w granicach administracyjnych miast.

Jakość gleb jest wiodącym elementem w analizie warunków przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej danego obszaru. Według klasyfikacji bonitacyjnej gleb, na terenie gminy przeważają gleby bardzo dobre i dobre. Obok najlepszych gleb, głównie w południowej części gminy, występują gleby o nieco gorszych warunkach powietrzno-wodnych, okresowo nadmiernie uwilgotnione, lecz o podobnym składzie mechanicznym. Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony gruntów rolnych:

- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- zachowania i ochrony przed zarastaniem – łąki wszystkich klas; należy zapewnić warunki stałego użytkowania tych terenów poprzez regularne, ekstensywne koszenie, w celu zabezpieczenia tych ekosystemów przed zarastaniem,
- zachowania obecnego sposobu użytkowania (użytkowanie rolnicze), zgodnego z uwarunkowaniami fizjograficznymi – grunty orne klas IIIa i IIIb oraz pastwiska wszystkich klas; grunty te są z reguły użytkowane zgodnie z uwarunkowaniami fizjograficznymi; z uwagi na wysokie klasy bonitacyjne, dobry stan sanitarny środowiska, powoli rozwijającą się turystykę, w tym agroturystykę.

5. Polityka ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

- likwidacja strat wody na sieciach wodociągowych,
- rozbudowa systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- wykluczenie składowania soli, nawozów i innych środków chemicznych bezpośrednio na powierzchni ziemi,
- wykluczenie pryzmowania kiszonek bezpośrednio na powierzchni ziemi,
- zakazuje się odprowadzania wód opadowych i roztopowych zanieczyszczonych produktami organicznymi, ropopochodnymi i mineralnymi do ciągów kanalizacji sanitarnej, do wód otwartych i do gruntu bez uprzedniego podczyszczenia,
- zwiększenie zdolności samooczyszczania się wód powierzchniowych w dolinach rzek poprzez odpowiednie kształtowanie stosunków wodnych i biocenotycznych,
- zaleca się kontrolowanie spływów powierzchniowych z terenów upraw rolnych poprzez zachowanie otuliny biologicznej zbiorników i cieków,
- (tu powstał akapit) racjonalną gospodarkę nawozami i środkami ochrony roślin;

- zaleca się zachowanie lasów wodochronnych na terenie gminy, co wynika z przepisów odrębnych - wskazana ochrona przed zabudową i zmianą przeznaczenia;

Fragment obszaru gminy Zambrów znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 – Subniecka Warszawska. Ze względu na zbiornik GZWP zakazuje się:

- składowania substancji chemicznych,
- lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne w rozumieniu przepisów szczególnych, z wyjątkiem obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, służącej obsłudze mieszkańców i użytkowników terenu,
- lokalizacji wysypisk i wylewisk odpadów.

6. Polityka ochrony powietrza atmosferycznego i ochrony przed hałasem

Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- ograniczenie emisji ze spalania węgla w piecach domowych – zmiana sytemu ogrzewania z użyciem tradycyjnego paliwa na ekologiczne,
- popularyzacja energii ze źródeł odnawialnych,
- modernizacja systemów grzewczych i docieplenie budynków,
- poprawa struktury biocenotycznej i zdolności pochłaniania dwutlenku węgla przez zbiorowiska roślinne, szczególnie leśne poprzez właściwą gospodarkę leśną (skład gatunkowy, wiek drzewostanu);

W gminie Zambrów najbardziej narażone na uciążliwość związaną z hałasem drogowym są miejscowości leżące przy głównych ciągach komunikacyjnych (w szczególności przy drodze krajowej nr 8 /droga ekspresowa S8, trasa europejska E67/ oraz drogach nr 63 i 66).

Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony przed hałasem, mające na celu ograniczenie zagrożeń związanych z emisją hałasu:

- ustalenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego standardów akustycznych terenu oraz minimalnych linii zabudowy dla poszczególnych kategorii dróg oddzielnie dla obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi (mieszkalne, użyteczności publicznej), jednokondygnacyjnych, wielokondygnacyjnych, wymagających specjalnej ochrony oraz pozostałych obiektów budowlanych,

- utrzymanie stanu technicznego maszyn i urządzeń na wysokim poziomie (w celu ograniczania emisji hałasu), przenoszenie maszyn i urządzeń stolarskich do wnętrza pomieszczeń, likwidacja tym samym pracy na otwartym powietrzu,
- odtworzenie zadrzewień przydrożnych jako naturalnych ekranów ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu, zakładanie zieleni wysokiej ochronnej przy zakładach przemysłowych i usługowych,
- odtwarzanie zadrzewień przydrożnych oraz tworzenie enklaw zieleni publicznej w obszarach zabudowanych.

7. Polityka ochrony terenów leśnych

Na obszarze gminy Zambrów udział terenów leśnych wynosi ok. 32%, duże kompleksy leśne zasadniczo występują w zachodniej części gminy. Teren ten dodatkowo znajduje się w granicach Obszaru Natura 2000 „Czerwony Bór”. Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony gruntów leśnych:

- ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej;
- tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową lub drogi nie powinny powodować dalszej fragmentacji i rozdrobnienia kompleksów leśnych,
- zapewnienie możliwości powiększenia powierzchni kompleksów leśnych poprzez przeznaczanie pod zalesienie terenów rolnych o niskiej bonitacji gleb (klasa V i VI),
- wyznaczenie granicy polno-leśnej wokół istniejących kompleksów leśnych, w celu ochrony strefy ekotonowej,
- przywracanie wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej,
- lasy oraz inne zadrzewienia, w tym otuliny biologiczne cieków, zadrzewienia śródpolne, lasy ochronne (wodochronne, lasy stanowiące strefę buforową 10 km od miasta Łomży, lasy chronione będące ostoją dzikich zwierząt), lasy położone w granicach obszarów wchodzących w krajową sieć ekologiczną o funkcjach korytarzowych, powinny podlegać bezwzględnej ochronie przed zmianą sposobu użytkowania.

W Gminie Zambrów nie występują uzdrowiska.

XXIV OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

Przedmiotem ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego są ukształtowane historycznie, znajdujące się na terenie gminy zachowane układy, elementy struktury przestrzennej, jak również pojedyncze obiekty lub ich zespoły, o wyjątkowych walorach zabytkowych. Na tak cenną w skali lokalnej tożsamości przestrzeń dziedzictwa kulturowego składają się obiekty zarówno wpisane do rejestru zabytków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jak i elementy nieobjęte oficjalnie ochroną, które ze względu na swoją wartość historyczno - kulturową stanowić powinny przedmiot zainteresowania działań ochronnych.

Celem prowadzonej w studium polityki przestrzennej jest zachowanie wartości dziedzictwa kulturowego, jego walorów historycznych, architektonicznych i ekspozycyjnych. Dobra kultury powinny być wykorzystywane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji oraz nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

Ochronę dziedzictwa kulturowego należy prowadzić zgodnie z ustaleniami zawartymi w przepisach odrębnych, w tym ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego będą opierały się na wskazaniu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i sformułowaniu nakazów, zakazów, ograniczeń i dopuszczeń w oparciu o przepisy odrębne.

Do ogólnych zasad sformułowanych na potrzeby niniejszego studium, a dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego należy zaliczyć: dokumentowanie, zachowanie, ochrona i propagowanie wartości dziedzictwa kulturowego, co jest obowiązkiem władz państwowych, samorządowych i społeczeństwa. Działalność ta z jednej strony stanowi element edukacji i rozbudzania poczucia tożsamości, z drugiej zaś musi godzić elementy ochrony z potrzebami adaptacji do wymogów współczesności. Dziedzictwo kulturowe stanowi wartość podlegającą ochronie prawnej. Ochrona dóbr kultury materialnej jest także zadaniem polityki przestrzennej. Dobra kultury powinny być wykorzystywane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji oraz nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

Studium ustala następujące ogólne zasady ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w gminie:

- ochrona z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w odniesieniu do zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- zasada maksymalnej ochrony zachowanych obiektów o wartości historyczno – kulturowej,
- konserwacja, rewaloryzacja i porządkowanie zabytkowych zespołów dworskich, obiektów sakralnych, innych obiektów zabytkowych, oraz innych terenów publicznych,
- zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- wykluczenie lokalizowania obiektów dysharmonizujących z zabytkowym sąsiedztwem,
- realizacja nowoprojektowanych obiektów o formach architektonicznych nawiązujących do lokalnych tradycji kształtowania i sytuowania zabudowy,
- nowopowstające inwestycje nie mogą przyćmiewać obecnej tkanki oraz naruszać trwałych, zabytkowych układów przestrzennych,
- zachowanie i ochrona stanowisk archeologicznych,
- zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu,
- dostosowanie współczesnej funkcji do wartości obiektów zabytkowych,
- ochrona podworskich założeń zieleni urządzonej oraz ich rewaloryzacja polegająca na przywróceniu unikalnych wartości historycznie zaprojektowanych zespołów kompozycji zieleni,
- zachowanie funkcji, założenia, historycznych osi kompozycyjnych i powiązań widokowych oraz poprawa estetyki funkcjonujących na terenie gminy miejsc pamięci narodowej,
- zachowanie i ochrona przydrożnych kapliczek,
- dążenie do upowszechniania, szczególnie wśród społeczności lokalnej, wiedzy w zakresie rozpoznawania walorów obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy.

W odniesieniu do obiektów objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, obowiązują następujące zasady ochrony:

- wszelkie działania inwestycyjne w obiektach i na obszarach wpisanych do rejestru zabytków (zwłaszcza w przypadku prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich,

wykonywania robót budowlanych w zabytku oraz jego otoczeniu, dokonywania podziału nieruchomości, zmiany przeznaczenia obiektu, a także umieszczania na nim urządzeń technicznych, tablic, reklam, nośników informacji wizualnej) powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego,

- wykorzystanie obiektu wpisanego do rejestru zabytków na cele użytkowe powinno zapewniać trwałe zachowanie jego wartości,
- w przypadku remontów, przebudowy, zmian sposobu zagospodarowania i użytkowania należy zachować zabytkowy wystrój elewacji i wyposażenia wnętrz, utrzymać gabaryty i historyczne rozplanowanie wnętrz, stosować tradycyjne materiały budowlane o wysokiej jakości,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- usunięcie w miarę możliwości obiektów, bądź ich części, stanowiących elementy dysharmonijne zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie obiektów zabytkowych,
- zachowanie rozplanowania, historycznych osi widokowych i kompozycyjnych, zabytkowych obiektów tworzących zespół i kompozycji zieleni, ukształtowania terenu (tarasy, wały, cieków i zbiorników wodnych,)
- zachowanie indywidualnej formy architektonicznej i stylistycznej obiektów,
- ochronę określonych gabarytów, formy, detalu i zagospodarowania otoczenia,
- zachowanie historycznej dyspozycji funkcjonalo-przestrzennej założenia(podział na części mieszkalno-reprezentacyjna i rekreacyjną oraz na część gospodarczą),
- uczytelnienia wnętrza parkowych, powiązań widokowych, wyeksponowanie powiązań kompozycyjnych,
- dopuszczenie uzupełnienia kompozycji lub innej modernizacji przestrzennej w oparciu o specjalistyczne analizy konserwatorskie oraz dostosowania do historycznej kompozycji zespołu i indywidualnych wartości zabytkowych;
- ochrona zieleni towarzyszącej obiektom zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków.

W odniesieniu do obiektów, wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków, obowiązują następujące zasady ochrony:

- zachowanie obszarów i obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków z możliwością rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, zmiany sposobu użytkowania na zasadach określonych w planie miejscowym i zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego,

- trwałe zachowanie historycznej formy urbanistycznej i architektonicznej oraz rewaloryzacja otoczenia zabytków zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- usunięcie w miarę możliwości obiektów, bądź ich części, stanowiących elementy dysharmonijne zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie obiektów zabytkowych,
- ochrona zieleni towarzyszącej obiektom zabytkowym wpisanym do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W odniesieniu do cmentarzy wojennych i miejsc pamięci narodowej obowiązują następujące zasady ochrony:

- wyłączenie ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z ich rewaloryzacją,
- zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układy alejowych, układów kwater i mogił),
- zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury, sztuki sakralnej i nagrobnej,
- zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzenne i kompozycyjnie z jego elementami.

Zasady ochrony stref ochrony konserwatorskiej

W zakresie ochrony wartości kulturowych, na obszarze gminy, wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej.

Działalność konserwatorska w strefie ochrony konserwatorskiej (ochrony zasadniczych elementów rozplanowania i wskazanej zabudowy) zmierza do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim: zabudowy, podziału i sposobu zagospodarowania działek. Zmierza też do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości obiektów.

Wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej:

- w miejscowości Łosie Dołęgi – pozostałości założenia dworsko-ogrodowego, granica ochrony dz. ew. nr 108/2,

- w miejscowości Tabędz – zespół kościoła parafialnego, granica ochrony – cmentarz przykościelny,
- otoczenia zabytku archeologicznego w miejscowości:
  - Poryte-Jabłoń nr AZP 40-78/ 1 i40-78/ 2,
  - Cieciorki nr AZP 40-78/2,
  - Koziki Jałbrzyków Stok nr AZP 40-78/5,
  - Śledzie nr AZP 40-77/1

W granicach strefy ochrony konserwatorskiej obowiązują następujące ustalenia:

- zabudowa w strefie ochrony konserwatorskiej powinna być projektowana w sposób nie kolidujący pod względem funkcji jak i formy z obiektami chronionymi,
- zagospodarowanie terenu niezabudowanego w sposób nie powodujący przysłonięcia obiektów, dla których ustalono obszar strefy,
- należy wyłączyć spod zabudowy lub wskazać ograniczenia jej wysokości dla terenów w strefie ochrony ekspozycji,
- obiekty nieruchome wpisane do rejestru i ewidencji zabytków należy bezwzględnie zachować. Część z tych obiektów należy poddać pracom remontowym i rewaloryzacyjnym,
- ustala się wymóg odtwarzania zabytkowych układów zieleni, w tym alei, wykonywanie uzupełnienia nasadzeń gatunkami rodzimymi, charakterystycznymi dla poszczególnych obiektów,
- lokalizowane w granicach strefy ekspozycji obiekty budowlane w zakresie infrastruktury technicznej nie mogą naruszać ekspozycji obiektów zabytkowych lub przewyższać istniejącej zabudowy,
- należy wykonać projekty rewaloryzacji oraz realizacji dla zabytkowych parków w celu przywrócenia im dawnej świetności, utraconej przez szkodliwą działalność człowieka i procesy naturalne. Należy dążyć do poprawy ich jakości, zarówno pod względem przyrodniczym jak i infrastrukturalnym (odbudowa zatartych układów alejek i ścieżek parkowych),
- dla zabytku archeologicznego zachowanie obiektów naziemnych o własnej formie przestrzenno-krajobrazowej, obiektów i struktur powierzchniowych oraz podziemnych nawarstwień kulturowych i znajdujących w nich wytwory lub ich ślady,
- dla zabytku archeologicznego zakaz prowadzenia jakiejkolwiek działalności nie związanej z działalnością archeologiczno-konserwatorską oraz ograniczenie użytkowania na cele

rolnicze - zakaz orania terenu zabytkowego, dopuszcza się ich użytkowanie jako pastwisko, łąka.

Zasady ochrony zasobów archeologicznych

Na terenie gminy zlokalizowanych są 174 stanowiska archeologiczne. W większości stanowiska posiadają trudny do określenia rzeczywisty zasięg i wartość poznawczą. Ocena ich wartości poznawczej tylko na podstawie rejestracji powierzchniowej (bez wnikania w struktury nawarstwień) uniemożliwia uznanie któregokolwiek z nich jako bezwartościowe. Należy wobec tego uznać, iż obszary przez nie zajmowane są dostępne do celów inwestycyjnych, pod warunkiem przeprowadzenia badań archeologicznych przed realizacją wszelkich inwestycji wiążących się z usunięciem wierzchniej warstwy gleby.

Obszary stanowisk archeologicznych powinny być uwzględniane podczas prowadzenia prac ziemnych związanych z zabudową i zagospodarowaniem terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

XXV KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI

Polityka transportowa

Polityka transportowa Gminy Zambrów powinna być oparta na zasadach zrównoważonego rozwoju. Głównym zadaniem jest usprawnienie i rozwój systemu transportowego w celu poprawy przemieszczania osób i towarów przy ograniczeniu uciążliwości dla środowiska.

Warunkiem realizacji zadania głównego jest dążenie do:

- rozwoju powiązań komunikacyjnych pomiędzy terenami przeznaczonymi do zabudowy i zagospodarowania,
- równomiernego rozwoju nowych terenów inwestycyjnych i infrastruktury komunikacyjnej,
- poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- budowy nowych ścieżek pieszych i rowerowych,
- zmniejszania negatywnego oddziaływania transportu na warunki życia mieszkańców,
- usprawnienia systemu zarządzania drogami i ruchem drogowym.

Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny oparty jest o istniejące i projektowane drogi oraz kierunki włączeń obsługi komunikacyjnej wskazane na rysunku Studium. Kierunki włączeń zostały wprowadzone na obszarach istniejącej i projektowanej zabudowy, dla której wymagane jest opracowanie właściwych rozwiązań komunikacyjnych na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na rysunku studium wskazano ważniejsze węzły komunikacyjne (istniejące i postulowane) stanowiące wyprowadzenie dróg służących obsłudze komunikacyjnej gminy. Ostateczne określenie węzłów może zostać określone na późniejszym etapie.

Zasady kształtowania parametrów sieci drogowej

Określa się zasady kształtowania parametrów podstawowej sieci drogowej, przedstawionej na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego).

Droga klasy ekspresowej (KDS)

- szerokość pasa drogowego minimum 40,0 m,
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDS zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest zapewnienie innego skomunikowania tych terenów z drogą klasy KDS np. poprzez wyznaczenie dróg serwisowych lub układu komunikacyjnego opartego na istniejących lub projektowanych skrzyżowaniach z tą drogą, szczegółowe zasady w tym zakresie należy ustalić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- przy planowaniu zagospodarowania terenów objętych niniejszym dokumentem planistycznym należy wziąć pod uwagę fakt, iż obejmuje on swoim zasięgiem drogi krajowe charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu drogowego. W związku z powyższym sposób zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ich negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny.

Droga klasy ekspresowej (KDS1)

- szerokość pasa drogowego minimum 30,0 m,
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDS1 zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest zapewnienie innego skomunikowania tych terenów z drogą klasy KDS1 np. poprzez wyznaczenie dróg serwisowych lub układu komunikacyjnego opartego na istniejących lub projektowanych skrzyżowaniach z tą drogą, szczegółowe zasady w tym zakresie należy ustalić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- przy planowaniu zagospodarowania terenów objętych niniejszym dokumentem planistycznym należy wziąć pod uwagę fakt, iż obejmuje on swoim zasięgiem drogi krajowe charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu drogowego. W związku z powyższym sposób zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ich negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny.

Droga klasy głównej ruchu przyspieszonego (KDGP)

- szerokość pasa drogowego minimum 30,0 m,
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDGP zgodnie z przepisami odrębnymi,

- w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową usługową w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest zapewnienie innego skomunikowania tych terenów z drogą klasy KDGP np. poprzez wyznaczenie dróg serwisowych lub układu komunikacyjnego opartego na istniejących lub projektowanych skrzyżowaniach z tą drogą, szczegółowe zasady w tym zakresie należy ustalić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- przy planowaniu zagospodarowania terenów objętych niniejszym dokumentem planistycznym należy wziąć pod uwagę fakt, iż obejmuje on swoim zasięgiem drogi krajowe charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu drogowego. W związku z powyższym sposób zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ich negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny.

Droga klasy głównej (KDG)

- szerokość pasa drogowego minimum 25,0 m,
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDG zgodnie z przepisami odrębnymi,

- w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową usługową w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest zapewnienie innego skomunikowania tych terenów z drogą klasy KDG np. poprzez wyznaczenie dróg serwisowych lub układu komunikacyjnego opartego na istniejących lub projektowanych skrzyżowaniach z tą drogą, szczegółowe zasady w tym zakresie należy ustalić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- przy planowaniu zagospodarowania terenów objętych niniejszym dokumentem planistycznym należy wziąć pod uwagę fakt, iż obejmuje on swoim zasięgiem drogi krajowe charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu drogowego. W związku z powyższym sposób zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ich negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny.

Drogi klasy głównej lub zbiorczej (KDG/Z)

- szerokość pasa drogowego klasy głównej (KDG) minimum 25,0 m,
- szerokość pasa drogowego klasy zbiorczej (KDZ) minimum 20,0 m ,
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDG/Z zgodnie z przepisami odrębnymi,
- dla dróg oznaczonych symbolem KDG/Z ustalenie docelowej klasy drogi nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- przy planowaniu zagospodarowania terenów objętych niniejszym dokumentem planistycznym należy wziąć pod uwagę fakt, iż obejmuje on swoim zasięgiem drogi krajowe charakteryzujące się znacznym natężeniem ruchu drogowego. W związku z powyższym sposób zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ich negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny.

Drogi klasy zbiorczej (KDZ)

- szerokość pasa drogowego klasy zbiorczej (KDZ) minimum 20,0 m
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDZ zgodnie z przepisami odrębnymi.

Drogi klasy zbiorczej lub lokalnej (KDZ/L)

- szerokość pasa drogowego klasy zbiorczej (KDZ) minimum 20,0 m
- szerokość pasa drogowego klasy lokalnej (KDL):
  - minimum 12,0 m (w terenie zabudowanym),
  - minimum 15,0 m (w terenie niezabudowanym);
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDZ/L zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dla dróg oznaczonych symbolem KDZ/L ustalenie docelowej klasy drogi nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest zapewnienie innego skomunikowania tych terenów z drogą klasy Z, np. poprzez wyznaczenie dróg serwisowych lub układu komunikacyjnego opartego na istniejących lub projektowanych skrzyżowaniach z tą drogą, szczegółowe zasady w tym zakresie należy ustalić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Drogi klasy lokalnej (KDL)

- szerokość pasa drogowego klasy lokalnej (KDL):
  - minimum 12,0 m (w terenie zabudowanym),
  - minimum 15,0 m (w terenie niezabudowanym);
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDL zgodnie z przepisami odrębnymi.

Drogi klasy lokalnej lub dojazdowej(KDL/D)

- szerokość pasa drogowego klasy lokalnej (KDL):
  - minimum 12,0 m (w terenie zabudowanym),
  - minimum 15,0 m (w terenie niezabudowanym);
- szerokość pasa drogowego klasy dojazdowej (KDD):
  - minimum 10,0 m (w terenie zabudowanym),
  - minimum 15,0 m (w terenie niezabudowanym);
- obsługę działek budowlanych bezpośrednio z dróg KDL zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dla dróg oznaczonych symbolem KDL/D ustalenie docelowej klasy drogi nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Dla wybranych dróg publicznych, tworzących podstawowy układ komunikacyjny, określa się klasy techniczne, zgodnie z rysunkiem studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego). W uzasadnionych przypadkach na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się zmianę klasy technicznej dróg wskazanych w studium. Dopuszcza się możliwość lokalizacji dróg publicznych niewskazanych w studium, na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi. Dla dróg publicznych niewyznaczonych w studium, klasy techniczne do określenia na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy dążyć do zapewnienia, w jak największym zakresie, dostępu do dróg publicznych dla wydzielanych działek budowlanych w istniejących i planowanych terenach budowlanych.

Dla sieci drogowej ustala się następujące zasady kształtowania infrastruktury:

- ulepszanie nawierzchni dróg gruntowych i żwirowych,
- remont nawierzchni dróg asfaltowych,
- uregulowanie stanu prawnego dróg,
- modernizację dróg pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa pieszym i rowerzystom,

- likwidowanie zaległości w zakresie wyposażenia dróg w urządzenia typu: oznakowanie przejść dla pieszych, oświetlenie, a także parkingi publiczne w rejonie koncentracji potrzeb parkingowych.

Ustala się następujące ogólne zasady kształtowania sieci drogowej:

- w liniach rozgraniczających ulic możliwość lokalizowania:
  - zieleni, pod warunkiem nie utrudniania organizacji ruchu,
  - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej (w tym telekomunikacyjnej),
  - ścieżek rowerowych,
- obiekty budowlane przy drogach powinny być usytuowane zgodnie z przepisami odrębnymi,
- przy wyznaczaniu nowych dróg oraz przebudowie istniejących należy uwzględnić wymagania ochrony środowiska,
- dopuszcza się inne niż określone przepisami odrębnymi szerokości dróg w liniach rozgraniczających, w sytuacjach gdy uwarunkowania terenowe uniemożliwiają wprowadzenie określonych szerokości.

Po trasie nieczynnej linii kolejowej relacji Zambrów – Czerwony Bór wyznacza się ciąg pieszo-jezdny, z możliwością realizacji ścieżki rowerowej, który będzie stanowił inwestycję celu publicznego. Ciąg pieszo-jezdny oraz ścieżka rowerowa będzie łączyła miasto Zambrów z kompleksem leśnym Czerwony Bór.

Drogi rowerowe

Gmina Zambrów nie dysponuje rozwiniętym systemem dróg rowerowych, dlatego należy opracować koncepcję sieci tras rowerowych na jej terenie. Zaleca się wydzielenie ścieżek rowerowych w miejscach, gdzie występuje zwiększony ruch rowerowy, przy nasilonym ruchu pojazdów samochodowych oraz wzdłuż ciągów biegnących do zespołów szkół czy terenów zieleni (w szczególności wzdłuż nieczynnej linii kolejowej łączącej miejscowość Sędziwuje z Czerwonym Borem). Ponadto przy tworzeniu koncepcji ścieżek rowerowych należy zwrócić szczególną uwagę na program „pięciu wymogów" opracowany przez holenderskie Centrum Badań i Standaryzacji Kontraktów Inżynierii Lądowej i Ruchu CROW, który określa szczegółowe wskazówki projektowania przyjaznej infrastruktury dla cyklistów. Infrastruktura rowerowa powinna opierać się na:

- bezpieczeństwie – ograniczenie niebezpieczeństwa dla rowerzystów i innych uczestników ruchu poprzez minimalizację kolizji drogowych,

- spójności – łatwa orientacja i spójna całość z systemem lokalnych tras rowerowych,
- bezpośredniości – tworzenie tras tak, aby uniknąć zbędnych objazdów, wydłużających drogę,
- wygodzie – łatwość korzystania z tras przez wszystkich rowerzystów, tak aby trasa nie wymagała nadmiernego wysiłku oraz przystosowana odpowiednio nawierzchnia,
- atrakcyjności – trasy powinny przebiegać przez atrakcyjne tereny oraz zapewnić rowerzystom poczucie bezpieczeństwa poprzez m.in. odpowiednie oświetlenie trasy.

Schemat 16. Przebieg ścieżek rowerowych

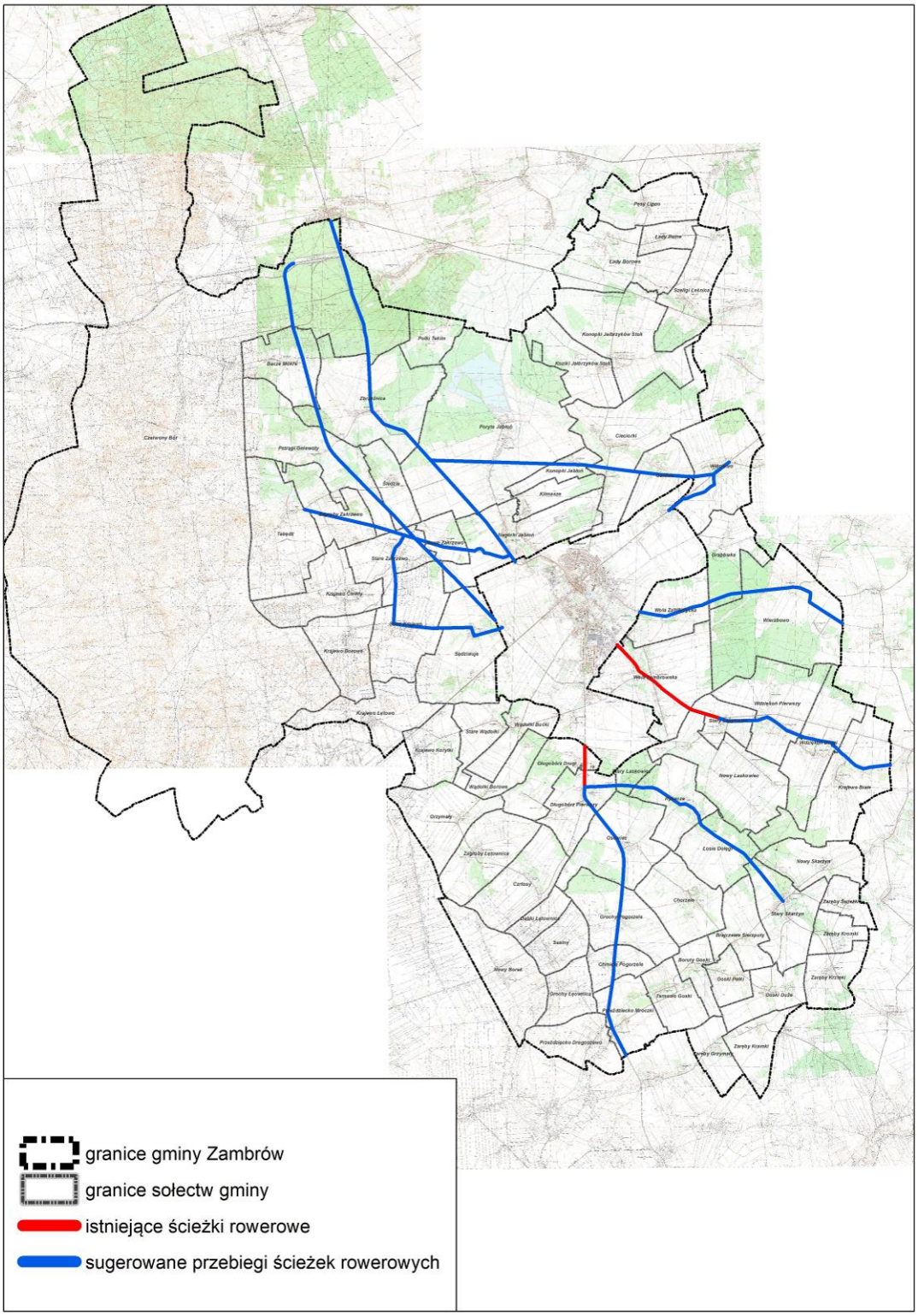

źródło: opracowanie własne

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 36 relacji Ostrołęka - Śniadowo - Czerwony Bór - Łapy, na której zawieszono przewozy od Czerwonego Boru do Łap. Aby zwiększyć atrakcyjność gminy istniejącą linię kolejową można wykorzystać do celów turystycznych. W związku z tym należy przewidzieć modernizację torowiska, w celu zwiększenia atrakcyjności gminy pod względem turystycznym.

Komunikacja zbiorowa

Podstawowymi środkami komunikacji zbiorowej o zasięgu ponadlokalnym pozostaje komunikacja autobusowa PKS oraz inne firmy przewozowe. W zależności od potrzeb ludności i uwarunkowań ekonomicznych należy zapewnić odpowiednie warunki rozwoju komunikacji zbiorowej, tak aby stanowiła ona podstawowy środek komunikacji w gminie, zapewniając w ten sposób mieszkańcom przewozy do pracy, usług oraz szkół.

Polityka parkingowa

Polityka parkingowa jest jednym z elementów polityki transportowej i przestrzennej gminy. Powinna ona określać zasady kształtowania przestrzennego wyznaczonych parkingów, porządkować i ograniczać możliwości parkowania w liniach rozgraniczających ulic oraz poza wyznaczonymi miejscami.

Wskaźniki parkingowe

Określone wskaźniki parkingowe dotyczą inwestycji nowo powstających, w przypadku przebudowy istniejących obiektów oraz przy zmianie sposobu użytkowania obiektów budowlanych należy zbilansować zarówno istniejące i projektowane obiekty na danym terenie. Polityka parkingowa ma charakter ogólnych wytycznych, w planach miejscowych mogą być ustalone inne wskaźniki parkingowe w przypadku istniejącego zainwestowania terenów.

Tabela 37. Liczba miejsc do parkowania.

obiekty	minimalna liczba miejsc do parkowania	minimalna liczba miejsc do parkowania dla rowerów
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinne	1 / 1 wydzielony lokal mieszkalny 1 / 1 wydzielony lokal użytkowy	nie określa się
hotele	1 /2 pokoje 1 / 30 pokoi – miejsce dla autokaru	nie określa się
banki, poczty	3/100 m^2 powierzchni użytkowej, nie mniej niż 2	1/100 m^2 powierzchni użytkowej, nie mniej niż 2
usługi drobne o powierzchni użytkowej do 30m^2	1	nie określa się
warsztaty samochodowe	1/1 stanowisko obsługi	nie określa się

obiekty	minimalna liczba miejsc do parkowania	minimalna liczba miejsc do parkowania dla rowerów
obiekty oświatowe	2 miejsca na 5 zatrudnionych 3 miejsca na 10 uczniów	5 / 1 salę lekcyjną - tylko dla gimnazjum
gastronomia	1,5 / 8 miejsc konsumpcyjnych	nie określa się
obiekty sportowe	6 / 100 osób 4 / 1000 widzów - miejsce dla autokarów	nie określa się
obiekty kultu religijnego	1 / 30 wiernych	1/10 wiernych
hurtownie, magazyny	2 / 5 zatrudnionych 1 / 5 klientów nie mniej niż 2	1/10 zatrudnionych
zakłady produkcyjne	2 / 5 zatrudnionych nie mniej niż 2	1/10 zatrudnionych
cmentarze	2 / 1000m^2 powierzchni	nie określa się

Źródło: opracowanie własne

XXVI KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Zaopatrzenie w wodę

Zbiorowymi wodociągami w gminie objętych jest 70 wsi, co stanowi biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w tych wsiach, prawie 100% zwodociągowania.

Na terenie gminy Zambrów przewiduje się zaopatrzenie w wodę w oparciu o istniejące ujęcia i stacje uzdatniania wody we wsi Przeździecko-Mroczki oraz Poryte Jabłoń. Dodatkowo, planowany rozwój gminy zakłada budowę nowej stacji uzdatniania wody we wsi Łosie Dołęgi wspomagającego zasilanie tej wsi oraz miejscowości Rykacze, Łosie Dołęgi, Stary i Nowy Laskowiec.

Dostęp do sieci wodociągowej jest jednym z elementów decydujących o dobrych warunkach życia mieszkańców. Realizacja pełnego zakresu usług powinna być zapewniona przez budowę nowej i modernizację istniejącej sieci wodociągowej, prawidłową eksploatację sieci i urządzeń wodociągowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami oraz racjonalne zarządzanie systemem wodociągowym. Modernizacja sieci wodociągowej, a także jej okresowa kontrola pozwoli na zapobieganie przesiąkom wód z sieci wodociągowych do gruntów oraz zmniejszy awaryjność sieci.

Kierunkiem działania władz gminy w tym zakresie jest zapewnienie ciągłości dostaw wody odpowiedniej jakości poprzez: modernizację stacji wodociągowych, budowy zbiorników wyrównawczych w stacjach Poryte Jabłoń i Przeździecko Mroczki, zaopatrzenie w wodę kolonii wsi Polki Teklin, a także rozbudowy sieci istniejącej wraz z postępującym rozwojem zabudowy obszaru.

Wraz z rozwojem zabudowy i zagospodarowywaniem nowych terenów inwestycyjnych planuje się rozbudowę sieci wodociągowej o brakujące odcinki na terenach dotychczas nieuzbrojonych. W uzasadnionych przypadkach, przy braku technicznej możliwości oraz ekonomicznej zasadności realizacji przyłącza wodociągowego, dopuszcza się stosowanie rozwiązań indywidualnych, do czasu objęcia terenu siecią wodociągową. Wraz z rozwojem zabudowy, zagospodarowaniem nowych terenów inwestycyjnych i rozwojem sieci wodociągowej, równolegle należy rozbudowywać sieć kanalizacyjną.

2. Kanalizacja

Oczyszczanie ścieków jest wymogiem koniecznym dla ochrony środowiska, w szczególności wód głębinowych, powierzchniowych i gleb. Sieć kanalizacyjna podobnie jak wodociągowa wymaga stałej rozbudowy i modernizacji. Poprawa sytuacji w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych wymaga wyposażenia w kanalizację sanitarną wszystkich zespołów zabudowy wyposażonych w wodociągi.

Gmina Zambrów posiada opracowaną koncepcję kanalizacji, zgodnie z którą należy dążyć do skanalizowania wszystkich miejscowości w gminie. Działanie sieci kanalizacyjnej będzie związane z odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni w Nagórkach Jabłoni. Rozwój sieci kanalizacyjnej powinien być prowadzony wraz z zagospodarowywaniem nowych terenów.

Planowana jest budowa dwóch oczyszczalni ścieków. Pierwsza zostanie wybudowana w miejscowości Wdzięków. Docelowo mają być do niej odprowadzane ścieki z miejscowości: Wdzięków Pierwszy, Wdzięków Drugi, Stary Laskowiec, Nowy Laskowiec, Wola Zambrowska, Wola Zambrzycka oraz Krajewo Białe. W perspektywie do roku 2028 łączna liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię będzie wynosiła 1719 Mk. Przewidywana ilość ścieków po podłączeniu wszystkich planowanych miejscowości będzie wynosiła ok. 189,2 m^3/d, w tym 30 m^3/d ścieków dowożonych. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych będzie rzeka Jabłonka, która jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Gać. Druga oczyszczalnia ma zostać wybudowana w miejscowości Długobórz. Do oczyszczalni zostaną doprowadzone ścieki z części gminy Zambrów obejmującej miejscowości: Długobórz Pierwszy, Długobórz Drugi, Rykacze, Łosie Dołęgi, Osowiec. Planowane jest również podłączenie miejscowości: Wądłoki Borowe, Wądłoki Bućki, Wądłoki Stare, Krajewo Korytki, Grzymały, Zagrody Łętowina. Docelowo po podłączeniu wszystkich mieszkańców do 2028 roku oczyszczalnia będzie obsługiwała 1330 Mk. Po podłączeniu wszystkich planowanych miejscowości ilość ścieków dopływających do oczyszczalni będzie wynosiła 146 m^3/d, w tym ok 20m^3/d będą stanowiły ścieki dowożone. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych będzie rów melioracyjny położony w zlewni rzeki Prądnik, dopływ Jabłonki.

Dla pojedynczych domów, oddalonych od głównych terenów zainwestowania, dla których podłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieekonomiczne, proponuje się alternatywne sposoby gospodarki ściekami:

- rozsączanie ścieków sanitarnych do gruntów za pomocą lokalnych systemów infiltracyjnych, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska,
- oczyszczanie ścieków na małych, przydomowych oczyszczalniach biologicznych, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Schemat 17. Schemat sieci wodociągowej (istniejące i projektowane sieci)

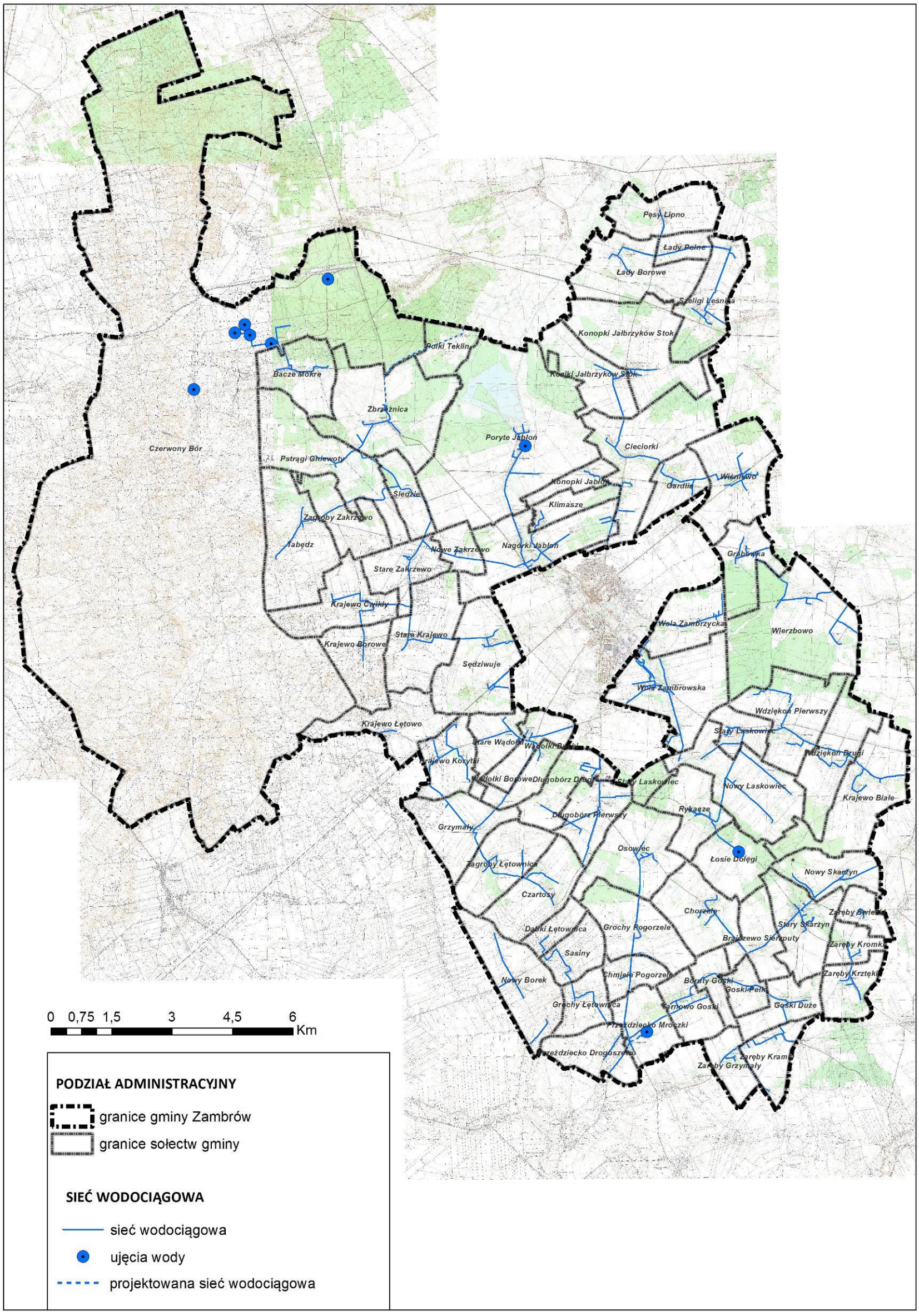

źródło: opracowanie własne

Lokalizowanie oczyszczalni przydomowych musi być ograniczone do miejsc, na których odprowadzenie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych).

Gmina Zambrów posiada program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenach nieskanalizowanych, każdą zabudowaną nieruchomość niepodłączoną do kanalizacji zbiorczej zamierza się wyposażyć w indywidualną oczyszczalnię ścieków. Program budowy około 1749 przydomowych oczyszczalni ścieków jest programem wieloletnim, który będzie realizowany etapami. Wody oczyszczone z przydomowych oczyszczalni ścieków będą odprowadzane do wód powierzchniowych lub do gruntu.

W wyjątkowych okolicznościach, przy braku możliwości zastosowania powyższych rozwiązań możliwe jest gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych, a następnie ich wywóz wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego w oczyszczalni ścieków. W takim przypadku należy sprawować kontrolę nad stanem technicznym zbiornika, jego szczelnością oraz prawidłowym wywozem ścieków, aby zapobiec zanieczyszczeniu gleb oraz wód powierzchniowych, zwłaszcza płytko zalegających wód pietra czwartego. Zakazuje się wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód lub ziemi.

Schemat 18. Schemat sieci kanalizacyjnej (istniejące i projektowane sieci)

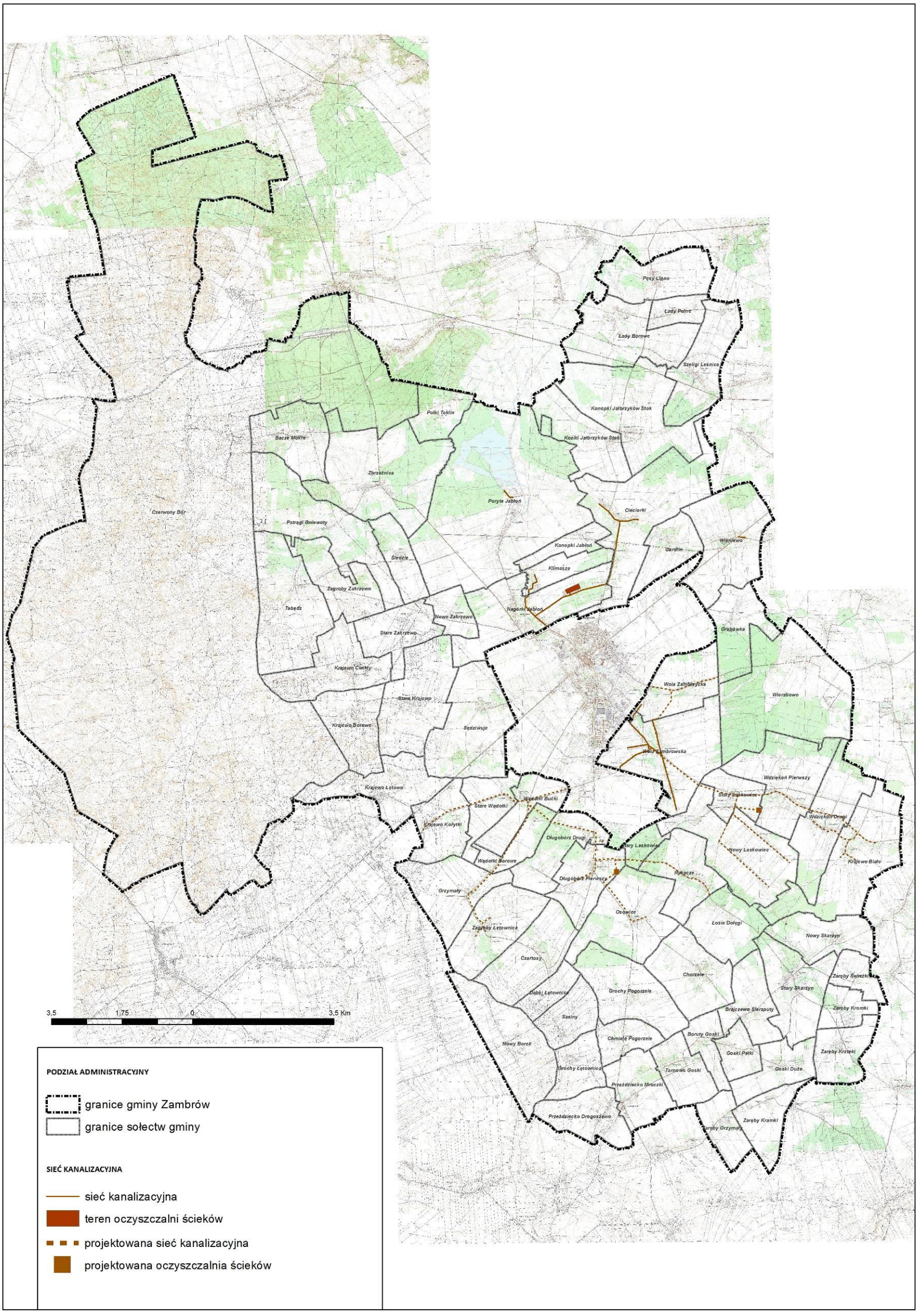

Źródło: opracowanie własne

3. Elektroenergetyka

Kierunkami rozwoju elektroenergetyki będzie dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym poprzez:

- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linie napowietrzne 400 kV, 110 kV oraz 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz sieć napowietrzna i kablowa nn zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania odpowiednich pasów technologicznych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 400 kV, 110 kV i 15 kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- rezerwę terenu na wyjścia liniowe 15 kV kablowe i napowietrzne z projektowanego RPZ-tu w kierunku miasta Zambrów,
- budowę linii 110 kV Śniadowo - do linii 110kV kierunek Zambrów, modernizację linii zasilających 15kV Zambrów, Czerwony Bór, Zambrów – Szumowo oraz dawnej linii napowietrznej 30kV Łomża – Wygoda – Zambrów,
- modernizację urządzeń elektroenergetycznych w następujących wsiach: Przeździecko–Mroczki, Przeździecko–Drogoszewo,
- remont i modernizację części sieci komunalno-oświetleniowych nn na terenie gminy,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania,
- zmniejszenie do minimum oddziaływania pola elektromagnetycznego linii elektroenergetycznych na ludzi i środowisko poprzez wyznaczenie odpowiednich pasów technologicznych, a w szczególności określenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania,
- dopuszcza się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej, wielonapięciowej po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej. Obecnie istniejąca linia elektroenergetyczna o napiciu 400kV zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowej linii, która w przyszłości zostanie ewentualnie wybudowana na jej miejscu. Realizacja tych inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczania słupów oraz podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach.

Dla linii elektroenergetycznych najwyższego i wysokiego napięcia obowiązują pasy technologiczne, które wynoszą:

- dla linii 2x 400kV – 70 m (po 35 m w obie strony od osi linii),

- dla linii 2x 110kV – 45 m (po 22,5 w obie strony od osi linii)
- dla linii 110kV – 38 m (po 19 m w obie strony od osi linii).

Tereny pod liniami elektroenergetycznymi i w ich pasach technologicznych należy zagospodarować zgodnie z przepisami odrębnymi oraz:

- obowiązuje zakaz realizacji budynków i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.
- lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określane w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii energetycznych,
- zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 5,5 m dla linii 110 kV i 6,5 m dla linii 400 kV od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron),
- dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.

Wszelkie zmiany zagospodarowania w pasie technologicznym należy projektować w oparciu o normę PN-E-05100-1, ustawę Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 r. (Dz. U. Nr 62 poz. 627 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11.08.1998 r. (Dz. U. Nr 107 poz. 676). Natomiast wzdłuż linii 30 kV i 15 kV proponuje się pozostawienie pasów wolnych od lokalizacji budynków i pomieszczeń na pobyt ludzi i zadrzewienia o szerokości 15 m (po 7,5 m od osi linii) wzdłuż urządzeń. Są to tak zwane strefy techniczne, umożliwiające eksploatację sieci napowietrznych z uwzględnieniem dojazdu do stanowisk słupowych.

4. Ciepłownictwo

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska. Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy,
- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termomodernizację budynków o złych warunkach termo-izolacyjnych,
- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji).

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań w technice grzewczej,
- propagowanie i stosowanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii (np. ciepła z głębi ziemi - pompy cieplne, ciepła słonecznego - kolektory słoneczne).

5. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia w obszarze gminy pozwala na bezpośrednie jej zaopatrzenie w gaz przewodowy.

Gmina posiada „Koncepcję gazyfikacji", opracowaną przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Komunalnych w Białymstoku z 1993 roku. Według dokumentacji źródłem zasilania będą gazociągi wysokiego ciśnienia o średnicy 200 i 250 mm, poprzez dwie stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia: jedną, istniejącą, wspólną dla miasta Zambrowa i gminy Zambrów (obecnie wykorzystywaną tylko przez miasto) i drugą, projektowaną (zapewniającą właściwy rozkład ciśnienia), zlokalizowaną w okolicy wsi Długobórz Pierwszy. Na terenie gminy gaz rozprowadzany będzie siecią średniego ciśnienia z redukcją ciśnienia bezpośrednio u odbiorców.

W liniach rozgraniczających gminnych dróg publicznych oraz dróg niepublicznych należy zarezerwować trasy dla projektowanej sieci gazowej.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest zapewnienie możliwości dostaw gazu ziemnego do wszystkich wsi gminy. Do gazyfikacji gminy niezbędna będzie budowa:

- dodatkowej stacji redukcyjnej I stopnia (w pobliżu wsi Długobórz Pierwszy),
- wewnętrznej sieci średniego ciśnienia.

Priorytety tej realizacji to:

- pierwszeństwo miejscowości o największym zdeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na. gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno-pomiarowej i tworzących zwarte ciągi liniowe,
- pierwszeństwo miejscowości, gdzie przewiduje się duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych.

Do czasu wybudowania gazociągów gazu ziemnego zakłada się wzrost wykorzystywania jako nośnika energii gazu płynnego propan - butan.

Dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia obowiązuje strefa kontrolowana o szerokości 6,0 m z każdej strony od osi gazociągu wysokiego ciśnienia, w której operator sieci gazowej powinien kontrolować wszelkie działania, które mogłyby spowodować uszkodzenie gazociągu. Strefy kontrolowanych należy zagospodarować zgodnie z przepisami odrębnymi.

- warunki techniczne jakim winny odpowiadać sieci gazowe określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 26.04.2013 r. opublikowane w Dzienniku Ustaw z 04.06.2013 r. poz. 640,
- w przypadku zmian powyższego rozporządzenia warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami,
- linia ogrodzeń powinna przebiegać min. 0,5 m od gazociągu,
- dla urządzeń liniowych uzbrojenia przebiegającego przez tereny działek ustala się konieczność zapewnienia dostępu w celu wykonywania bieżących konserwacji i napraw,
- dla budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego szafki gazowe winny być lokalizowane w linii ogrodzeń (otwierane na zewnątrz ogrodzenia), w pozostałych przypadkach w miejscu uzgodnionym z zarządzającym siecią gazową,
- gazyfikacja jest możliwa, o ile zawarte będzie porozumienie pomiędzy dostawcą gazu i odbiorcą, po spełnieniu kryteriów ekono9micznej opłacalności dostaw gazu dla Przedsiębiorstwa Gazowniczego.

Strefa kontrolowana dla gazociągu tranzytowy Rosja – Niemcy oraz zagospodarowanie w strefie zgodnie z przepisami odrębnymi. W miejscowości Grzymały znajduje się tłocznia gazu, wraz z lądowiskiem z wyznaczoną strefą nalotu.

6. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb mieszkańców zakłada się poprzez:

- utrzymanie istniejących urządzeń telekomunikacyjnych w dobrym stanie technicznym,

- lokalizację sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej,
- objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami szczególnymi.

7. Gospodarka odpadami

Gmina użytkuje wspólnie z miastem Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów, zlokalizowany na obszarze byłych terenów wojskowych (Czerwony Bór), w odległości około 3,5 km w kierunku zachodnim od miejscowości Krajewo Łętowo. Jest to nowy obiekt spełniający wymagania sanitarne i ekologiczne określone dla tego rodzaju obiektów.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- likwidacji innych funkcjonujących na terenie gminy składowisk odpadów i ich rekultywacji oraz odpowiednim zagospodarowaniu,
- stworzenia systemu gromadzenia i wywozu odpadów, umożliwiającego odzysk (recycling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowisku gminnym. Pozwoli to również -na wydłużenie okresu użytkowania istniejącego składowiska,
- stworzenia systemu zbytu i zagospodarowania odzyskanych surowców,
- bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie gromadzenia odpadów na składowiskach, w celu eliminowania uciążliwości i zagrożeń wynikających z jego funkcjonowania.

Teren przeznaczony pod Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów obejmuje obszar wyznaczony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenie tym wykluczono możliwość lokalizacji urządzeń związanych z termicznym unieszkodliwianiem odpadów oraz składowanie odpadów niebezpiecznych.

8. Energia odnawialna

Propagowanie odnawialnych źródeł energii, jako indywidualnych źródeł zaopatrzenia, jest jednym z celów polityki rozwoju województwa podlaskiego, jest to szczególnie ważne ze względów zrównoważonego rozwoju oraz racjonalnego korzystania z zasobów środowiska, szczególnie tych, które są nieodnawialne. Sugeruje się rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminie Zambrów.

XXVII OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO

Wybrane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Tabela 38. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,

Inwestycja	dokument
Zorganizowanie gminnych ośrodków kultury	PZPWP
Organizacja tras rowerowych międzynarodowych R 11 (Ateny - Przylądek Północny) Długobórz - Zambrów - Wygoda - Łomża - Wizna - Sambory - Brzostowo - Łoje Awissa - Ruda - Pieńczykowo - Kuligi - Tajno Łanowe - Śluza Sosnowo - Kopiec - Barszcze - Augustów - Serwy - Danowskie - Bryzgiel - Stary Folwark - Maćkowa Ruda - Karolin - Sejny - Żegary - Dusznica - Ogrodniki,	PZPWP
Budowa GPZ Śniadowo - RPZ Zambrów	PZPWP
Budowa RPZ Zambrów PKP - RPZ Sokoły	PZPWP
Modernizacja RPZ Zambrów - RPZ Wysokie Mazowieckie	PZPWP
Budowa stacji transformatorowo-rozdzielczych RPZ Zambrów 110/15 kV (PKP)	PZPWP
Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Zambrów - Łomża - Stawiski - Szczuczyn - Prostki - Raczki DN 500	PZPWP
Kompleksowy program budowy i przebudowy dróg powiatowych i gminnych w pow. zambrowskim Budowa obwodnicy m. Zambrowa wraz z droga łączącą obwodnicę z drogami Nr 63 i 66	PZPWP
Budowa drogi ekspresowej jednojezdniowej na odc. granica województwa mazowieckiego – Białystok	PZPWP
Przebudowa mostu na : - rzece Jabłonka w Woli Zambrowskiej, - rzece Dąb w Wiśniewie	PZPWP
Przebudowa drogi krajowej nr 63 do parametrów klasy Gp, a na odcinku Łomża – Zambrów docelowo ekspresowej	PZPWP
Przebudowa drogi krajowej nr 66 do parametrów klasy Gp,	

Budowa lotniska sportowo – sanitarnego dla potrzeb zachodniego obszaru funkcjonalnego w rejonie Czerwonego Boru[20]	PZPWP
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w dorzeczu środkowej Narwi poprzez budowę scentralizowanych systemów w miejscowościach o zwartej zabudowie znajdujących się w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi z otuliną	PZPWP
Budowa linii elektroenergetycznej 110 kV: GPZ Śniadowo - RPZ Zambrów i RPZ Zambrów (PKP) – RPZ Sokoły,	PZPWP

źródło: opracowanie własne

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Wieloletni Plan inwestycyjny gminy Zambrów określa inwestycje finansowane lub współfinansowane z budżetu miasta.

Określa się, że inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokojeniu potrzeb przede wszystkim mieszkańców gminy Zambrów mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnych podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, a w tym na terenach mieszkaniowych i usługowych, na terenach przemysłowo-usługowych, na terenach obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz na terenach otwartych w formie:

- obiektów usług publicznych, o ile prowadzona w nich działalność nie powoduje znacznego oddziaływania na środowisko;
- urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zgodnie z przyjętymi programami rozwiązań tych urządzeń;
- terenów usług sportu i rekreacji;
- terenów zieleni urządzonej;
- cmentarzy;
- ciągu pieszo-jezdny, z możliwością realizacji ścieżki rowerowej łączącej miasto Zambrów z kompleksem leśnym Czerwony Bór;
- inne cele publiczne określone na zasadzie przepisów odrębnych.

Ponadto lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym z zakresu łączności publicznej odbywać się będzie na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

[20] Gmina Zambrów złożyła wniosek do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w związku z rezygnacją z lokalizacji lotniska sportowo-sanitarnego

XXVIII OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M^2, OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 (zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2), ani obszarów przestrzeni publicznej.

XXIX OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZADZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Obszary dla których Gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

W związku z ruchem budowlanym w gminie w ostatnich latach wskazane jest opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tereny, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmują:

- obszary, w których istnieje ryzyko postępującego, niekontrolowanego zabudowywania ciągów ekologicznych przebiegających w dolinach rzek i cieków,
- obszary rozpraszania zabudowy na terenach rolniczych -tereny naturalne, umożliwiające swobodną migrację zwierząt,
- nowe tereny inwestycyjne wskazane do zabudowy w studium,
- wskazane w studium obszary zabudowy istniejącej i projektowanej, wymagające zapewnienia prawidłowych rozwiązań komunikacyjnych.

Sporządzenie miejscowych planów umożliwi uporządkowanie struktury przestrzennej. Jako priorytetowe uważa się sporządzenie miejscowego planu na obszarach sąsiadujących z miastem Zambrów. Pozwoli to na aktywację terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych powiązanych z obszarem miejskim, przy jednoczesnym uwzględnieniu ochrony ładu przestrzennego. Prawidłowy rozwój ww. terenów jest uwarunkowany również zapewnieniem na etapie planistycznym właściwej obsługi komunikacyjnej. W kolejnym etapie powinny być uwzględnione obszary wsi wskazujące na wzmożony ruch budowlany oraz wsi, w których ruch budowlany wkracza w obniżenia dolinne stanowiące walor przyrodniczo-krajobrazowy (pełniące funkcje korytarzy ekologicznych). Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny być również sporządzone dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

Cele sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych sołectw zostały przedstawione w Tabeli 25.

Tabela 39. Główne cele sporządzania planów miejscowych dla poszczególnych sołectw w Gminie Zambrów

Lp.	Zakres przestrzenny mpzp	Główne cele sporządzanego mpzp
1	MPZP dla Woli Zambrzyckiej, Woli Zambrowskiej	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach MU oraz PU (istniejących i projektowanych); zapewnienie prawidłowych rozwiązań komunikacyjnych w obszarach sąsiadujących z drogą KDG/Z, projektowaną drogą KDG oraz projektowanymi terenami MU oraz PU; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż rzeki Jabłonki); ograniczenie rozpraszania się zabudowy na terenach rolniczych;
2	MPZP dla Długoborza Pierwszego i Drugiego	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach sąsiadujących z miastem Zambrów (MU, U, US, UO – istniejących i projektowanych) oraz na terenach rolniczych w południowej części sołectw, gdzie występuje znaczne rozproszenie zabudowy; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż cieku wodnego i na terenach lasów i zadrzewień);
3	MPZP dla Nagórki Jabłoń i części Cieciorek	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach MU, U, IT oraz PU (w tym perspektywicznych PU); wprowadzenie do mpzp przebiegu linii 2x110 kV; zapewnienie prawidłowych rozwiązań komunikacyjnych w obszarach sąsiadujących z drogą KDS1 oraz gazociągiem W/C G 250, w tym szczególnie PU/R oraz MU; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż rzeki Jabłonki); uporządkowanie terenów ciągu pieszo-jezdnego, ścieżki rowerowej łączącej m. Zambrów z kompleksem leśnym Czerwony Bór; w przypadku nie realizowania na terenie PU/R zabudowy przemysłowej albo usługowej, dopuszcza się w planie ustanowienie terenów R; jednocześnie nakazuje się w mpzp rozdzielanie obu funkcji;

4	MPZP dla Przeździecko Drogoszewo, Przeździecko Mroczki, Tarnowo Goski, Boruty Goski, Goski Pełki, Brajczewo Sierzputy, Stary Skarżyn	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach MR (istniejących i projektowanych), zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż rzeki Brok Mały); ograniczenie rozpraszania się zabudowy na terenach rolniczych - ochrona terenów otwartych;
5	MPZP dla Nowy Laskowiec, Stary Laskowiec, Wdzięków Pierwszy, Wdzięków Drugi, Krajewo Białe	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach MR i PU; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż cieków wodnych – m.in. rzeki Jabłonki, oraz terenów lasów i zadrzewień) ograniczenie rozpraszania się zabudowy na terenach rolniczych (w tym sąsiadujących z linią 110 kV, gazociągiem W/C G250 oraz W/C „JAMAŁ” G 1400, ochrona terenów otwartych; OZE;
6	MPZP dla Poryte Jabłoń, Cieciorki, Gardlin, Wiśniewo	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, szczególnie na terenach MU, MR, U, PU, PB (istniejących i projektowanych) oraz PU/R; zapewnienie prawidłowych rozwiązań komunikacyjnych w obszarach sąsiadujących z drogą KDS i KDS1 ; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych (szczególnie wzdłuż wód stojących, cieków wodnych – m.in. rzeki Dąb i Jabłonka, oraz terenów lasów i zadrzewień) ograniczenie rozpraszania się zabudowy na terenach rolniczych ochrona -terenów otwartych; w przypadku nie realizowania na terenie PU/R zabudowy przemysłowej albo usługowej, dopuszcza się w planie ustanowienie terenów R; jednocześnie nakazuje się w mpzp rozdzielanie obu funkcji;
7-11	MPZP dla pozostałych obrębów ewidencyjnych z wyłączeniem obrębu Czerwony Bór	Uporządkowanie struktury zabudowy zgodnie z zasadami ochrony ładu przestrzennego, zapewnienie prawidłowych rozwiązań komunikacyjnych w obszarach zabudowy; zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych, ograniczenie rozpraszania się zabudowy na terenach rolniczych ochrona -terenów otwartych; uporządkowanie terenów ciągu pieszo-jezdnego, ścieżki rowerowej łączącej m. Zambrów z kompleksem leśnym Czerwony Bór; OZE;

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza projekt planu miejscowego, zawierający część tekstową i graficzną, zgodnie **z zapisami studium oraz z przepisami odrębnymi**, odnoszącymi się do obszaru objętego planem”. Ustalenia planu nie mogą naruszać

ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zakres przestrzenny projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powinien być dostosowany do celu sporządzania planu (Tabela 25.) – może obejmować obszar całego sołectwa, lub jego część.

Schemat 19. Tereny, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

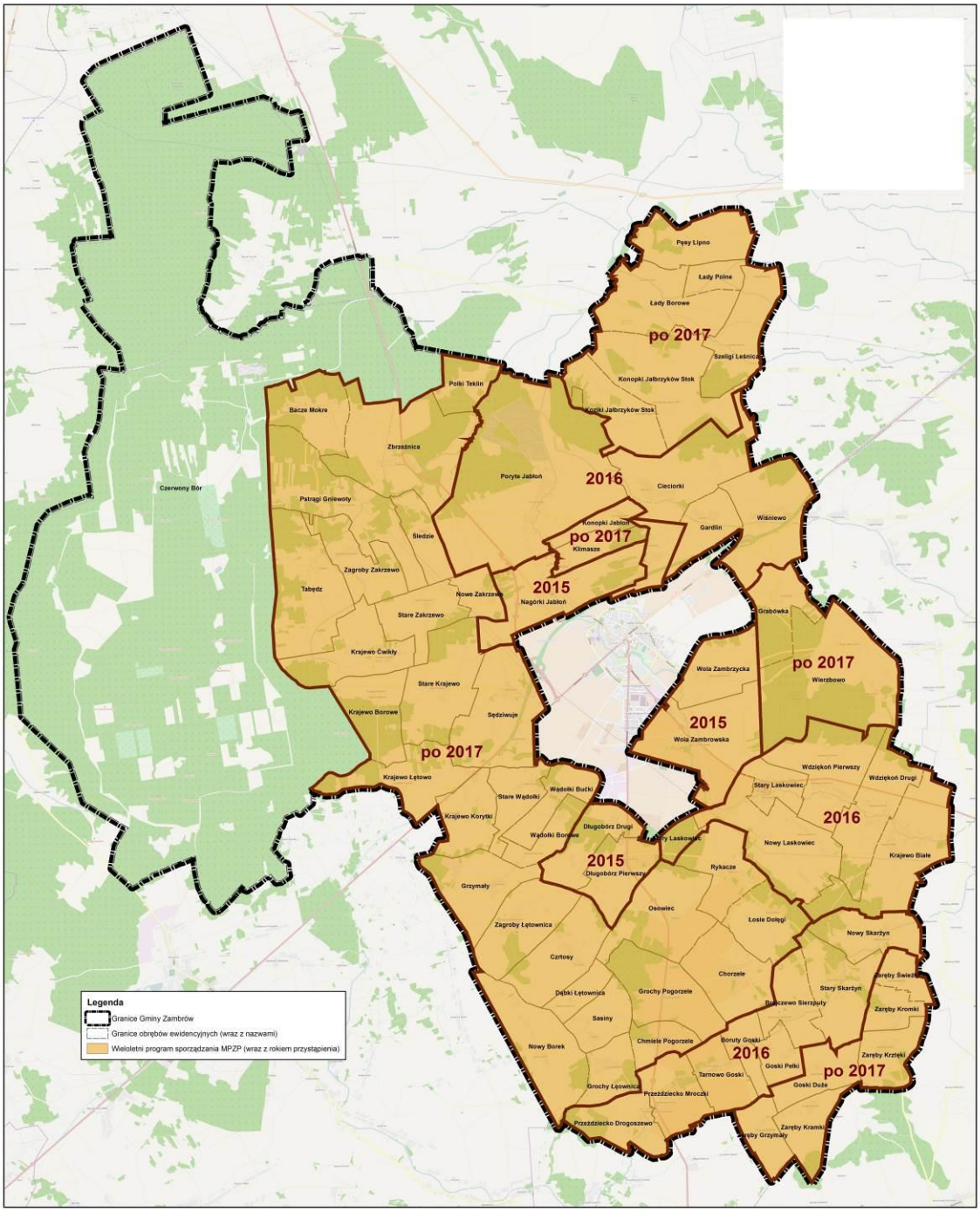

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zambrów.

Granice i zasięgi obszarów dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostały opracowane w oparciu o analizę powiązań funkcjonalnych i strukturalnych, infrastrukturalnych i komunikacyjnych oraz uwarunkowań ekofizjograficznych i powiązań przyrodniczych.

Elementem kształtowania polityki przestrzennej gminy powinno być w przypadku podjęcia opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

przeciwstawienie się tendencjom dalszego zabudowywania korytarzy ekologicznych i oczekiwaniom przeznaczania na cele budowlane dowolnie wskazanych terenów.

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych przeznaczenia gruntów rolnych klasy I – III i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wymagającego zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Schemat 20. Tereny wymagające zmiany przeznaczenia na cele nierolne i nieleśne

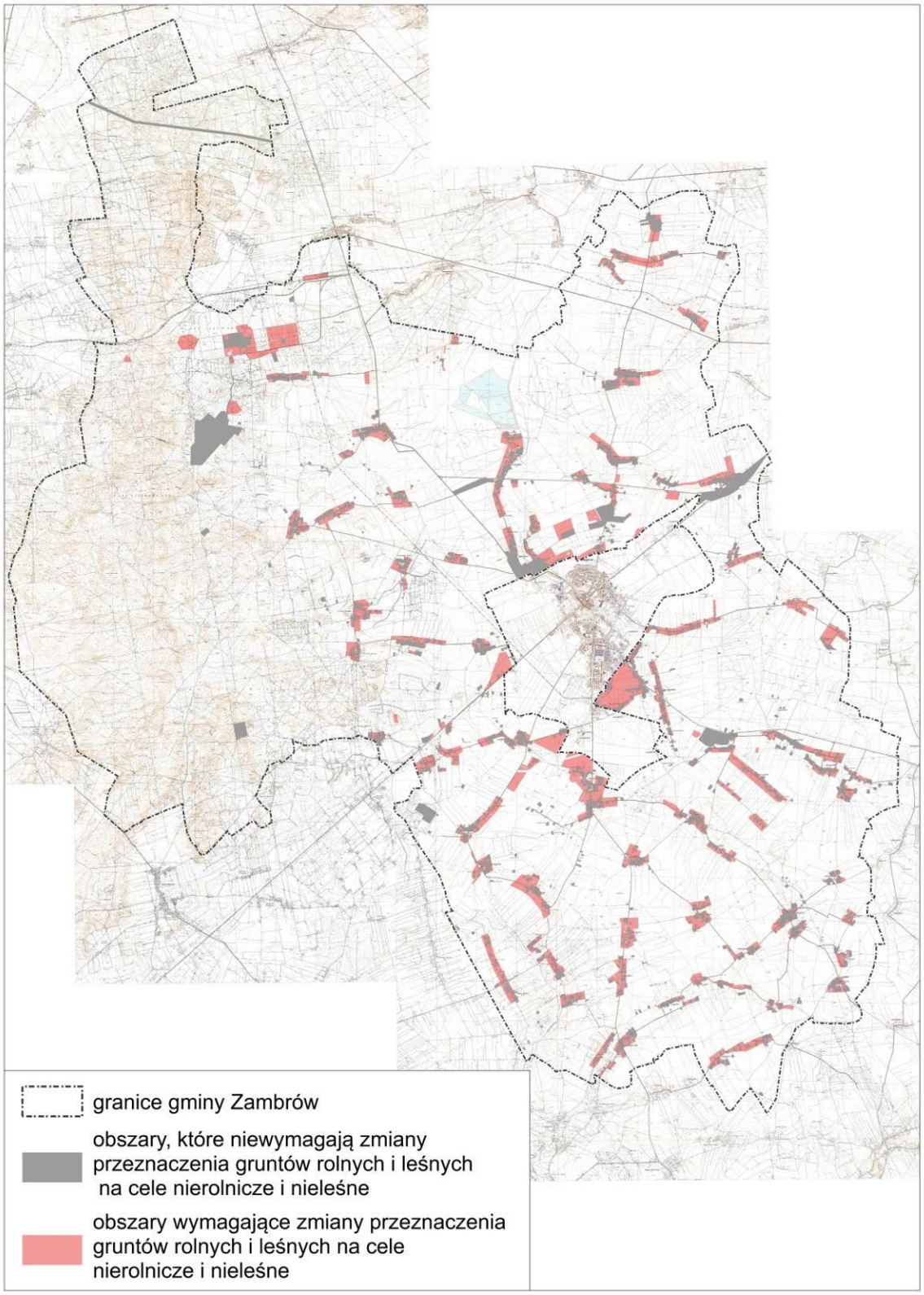

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zambrów.

Wszystkie tereny budowlane wskazane w studium do zabudowy, z wyłączeniem:

- istniejącej już zabudowy nie związanej z obsługą produkcji rolnej i leśnej w tym nie związanej z zabudowa zagrodową,
- terenów na których zostały sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

wskazuje się jako obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

XXX KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Studium wyznacza następujące kierunki w zakresie obszarów rolnych:

- ochrona przed zabudową terenów otwartych, mających istotne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe w systemie przyrodniczym gminy oraz terenów o najwyższych klasach bonitacyjnych (klasy I-III), poprzez niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy;
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, nad ciekami oraz wewnątrz wsi, ze względu na ich znaczenie ekologiczne i krajobrazowe;
- grunty rolne mogą być zalesiane pod warunkiem, iż nie będzie to negatywnie wpływało na stosunki wodne;
- preferowanie rozwoju gospodarstw specjalistycznych i specjalizacji produkcji w kierunku jej intensyfikacji oraz modernizacja gospodarstw rolnych w celu podniesienia jakości i konkurencyjności produktów rolnych;
- dopuszcza się modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejących siedlisk zagrodowych, możliwość lokalizacji nowych zgodnie z przepisami odrębnymi oraz budowę obiektów składowych, inwentarskich i innych związanych bezpośrednio z produkcja rolniczą;
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz budowę dróg niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania terenów gminy oraz poszerzenie istniejących dróg;
- tworzenie instytucji zajmujących się kompleksową obsługą gospodarstw rolnych, w szczególności specjalistycznych i wielkotowarowych w zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji, obsługi finansowej, doradczej, marketingowej i warunków rozwoju ich bazy materialnej;
- rozwój agroturystyki oraz wykorzystanie starych i nieużytkowanych zagród do rozwoju różnych form turystyki.

Leśna przestrzeń produkcyjna

W celu kształtowania systemu przyrodniczego gminy opartego na najcenniejszych elementach o wartości przyrodniczej wskazuje się następujące zasady:

- dążenie do tworzenia ciągłości ekosystemów leśnych, przy czym wszelkie działania podjęte w granicach Czerwonego Boru (Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór), powinny uwzględniać plan zadań ochronnych dla tego obszaru;
- dążenie do zachowania lasów pełniących funkcje ochronne (w szczególności wodochronne, lasy stanowiące strefę buforową 10 km od miasta Łomży, lasy będące ostoją dzikich zwierząt);
- wzbogacanie struktury drzewostanów zgodnie z siedliskiem, przy czym wszelkie działania podjęte w granicach Czerwonego Boru (Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór), powinny uwzględniać plan zadań ochronnych dla tego obszaru;
- ograniczenie zmiany sposobu użytkowania gruntów leśnych na cele nieleśne, przy czym wszelkie działania podjęte w granicach Czerwonego Boru (Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór), powinny uwzględniać plan zadań ochronnych dla tego obszaru;
- dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz budowę dróg niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania terenów gminy oraz poszerzenie istniejących dróg;
- w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia części zwartego kompleksu leśnego na cele nieleśne (dla realizacji dróg lub urządzeń infrastruktury technicznej) postuluje się przyjmowanie rozwiązań projektowych jak najmniej ingerujących w kompleksy leśne i ich najcenniejsze elementy;
- możliwość wykorzystania terenów leśnych na cele rekreacyjne, poprzez wytyczanie ścieżek rowerowych i pieszych, wyznaczanie miejsc piknikowych, przy czym wszelkie działania podjęte w granicach Czerwonego Boru (Obszaru Natura 2000 Czerwony Bór), powinny uwzględniać plan zadań ochronnych dla tego obszaru.

Głównymi dokumentami determinującymi kierunki i politykę przestrzenną w zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej są plany urządzania lasów, zgodnie z którymi należy prowadzić gospodarkę leśną.

XXXI OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

W gminie Zambrów nie wstępują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Lokalne podtopienia wynikające z gwałtownych roztopów są rzadkim zdarzeniem, wstępujące jedynie na terenach w bliskich położeniu do rzek Jabłonka oraz Gać. Przeciwdziałania takim zdarzeniom polega na odpowiedniej konserwacji urządzeń melioracyjnych.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO), w którym wykazano tereny predysponowane do występowania ruchów masowych. Są to obszary położone w północno-zachodniej oraz południowo-zachodniej części gminy. W przypadku opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć takie obszary w oparciu o szczegółowe dane ekofizjograficzne.

XXXII OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Tereny górnicze w gminie Zambrów występują w północno-zachodniej części gminy. Na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) powyższe tereny zostały oznaczone symbolem PG jako tereny i obszary górnicze. Eksploatacja złóż kopalin może być realizowana przez inwestora, który posiada koncesję na ich wydobycie, zgodnie z warunkami i w terminie określonym w tej koncesji. Nie ustala się filaru ochronnego w złożu kopaliny dla ww. obszarów górniczych.

Teren zakładu górniczego należy odpowiednio zabezpieczyć i w widoczny sposób oznaczyć przez umieszczenie tablic informacyjnych i ostrzegawczych. Ruch zakładu górniczego winien być prowadzony zgodnie z przepisami odrębnymi oraz przy zapewnieniu:

- bezpieczeństwa powszechnego,
- bezpieczeństwa pożarowego,
- prawidłowej i racjonalnej gospodarki złożem,
- ochrony środowiska,
- zapobiegania szkodom.

XXXIII OBSZARY POMINIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Zambrów nie występują pomniki zagłady ustalone przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady, w związku z czym nie wyznacza się takich terenów i ich stref ochronnych.

XXXIV OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na terenie gminy Zambrów nie występują obszary wymagające przekształceń, remediacji i rehabilitacji.

Za obszary zdegradowane uznaje się tereny gminy znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Obszar zdegradowany można wyznaczyć, jeśli występuje dodatkowo co najmniej jedno negatywne zjawisko z grupy zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Mogą to być zarówno obszary zabudowy mieszkaniowej, jak i obszary poprzemysłowe i powojskowe.

Art. 8 ustawy o rewitalizacji wskazuje, iż rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. W przypadku gdy uchwała podejmowana jest z inicjatywy rady gminy, powierza ona wójtowi, burmistrzowi albo prezydentowi miasta przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu tej uchwały. Na terenie gminy Zambrów nie wskazuje się obszarów zdegradowanych.

Rekultywacją powinny zostać objęte tereny zdegradowane przyrodniczo i przekształcone przez działalność człowieka. Do obszarów wymagających rekultywacji zaliczono obszary wydobycia surowców (oznaczonych na rysunku Kierunki zagospodarowania przestrzennego symbolem PG) i częściowo teren składowiska odpadów. Decyzje administracyjne dotyczące terenów wskazanych do rekultywacji wydawane są na podstawie przepisów odrębnych. Prawidłowo przeprowadzona rekultywacja, polegająca na przywróceniu wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym pozwala na wykorzystanie wartości użytkowych terenu. Tereny poeksploatacyjne należy rekultywować zgodnie z kierunkiem i w terminie określonym w decyzjach administracyjnych. Rekultywacja gruntów i zagospodarowanie terenów po działalności górniczej winny być prowadzone zgodnie z ustaleniami przepisów odrębnych.

Schemat 21. Obszary wskazane do rekultywacji

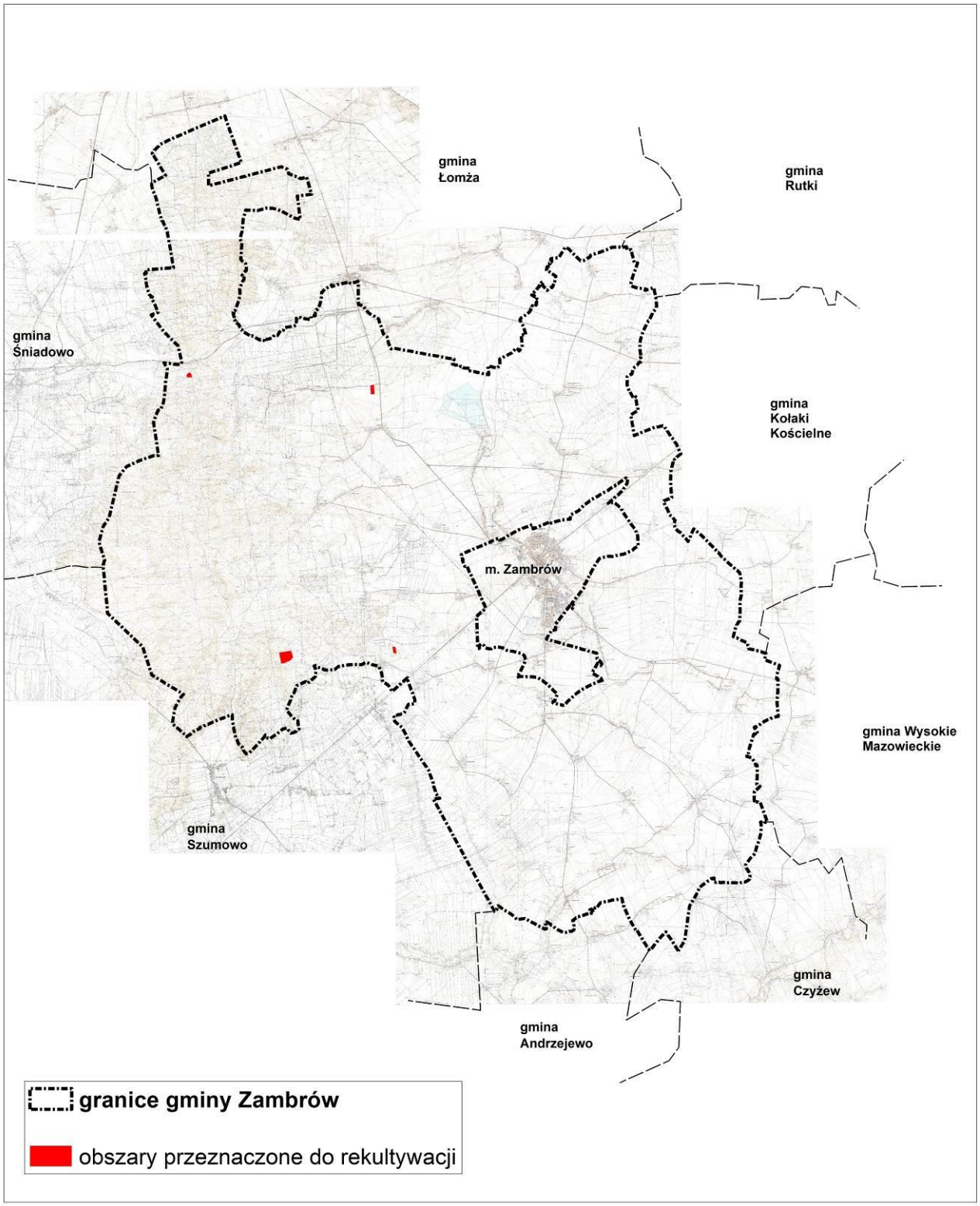

źródło: opracowanie własne.

XXXV GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze gminy Zambrów zlokalizowany jest teren zamknięty. Położony jest na działce ew. nr 66, 67/1, 68 w obrębie Czerwony Bór, na działce nr 183 w obrębie Łady-Borowe oraz na działce nr 229 w obrębie Szeligi-Leśnica. Są to tereny kolejowe, stanowiące część nieczynnej linii kolejowej.

Od powyższego terenu zamkniętego nie zostały wyznaczone strefy ochronne.

Schemat 22. Tereny zamknięte na obszarze gminy Zambrów.

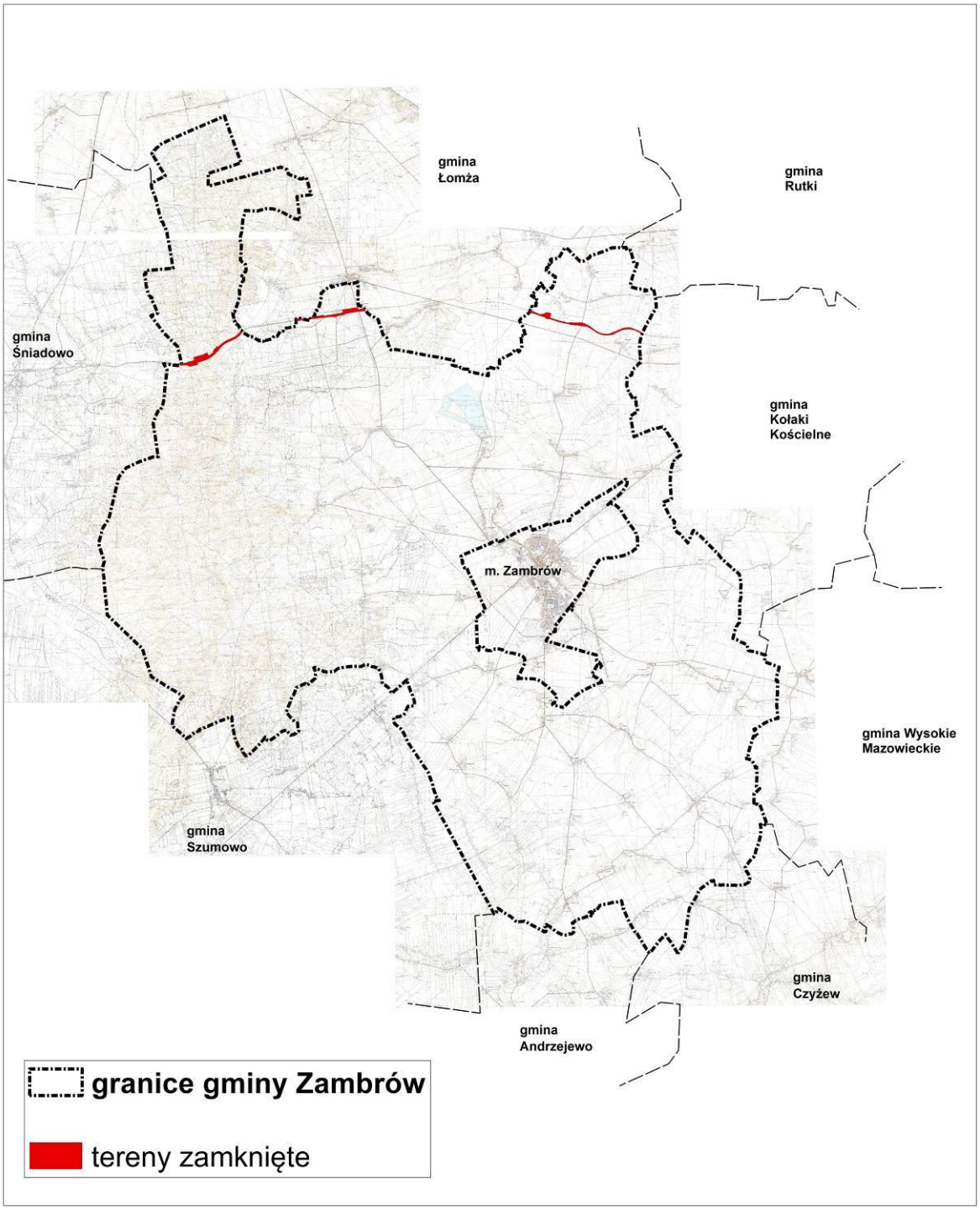

źródło: opracowanie własne.

XXXVI OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM

Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym wyznacza się jako obszary funkcjonalne o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej gminy21. Samorząd gminny może określić obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym. Nie wyznacza się obszaru funkcjonalnego o znaczeniu lokalnym.

[21] art. 49a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

XXXVII OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100KW

Wyznacza się obszar, na którym dopuszcza się możliwość zlokalizowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oznaczony na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) symbolem graficznym, wraz ze strefą ochronną zw. z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zamykającą się we wskazanym obszarze.

Dla wskazanych obszarów zaleca się poniższe ograniczenia i zasady rozmieszczenia poszczególnych form wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Ogniwa fotowoltaiczne

- sytuowanie ogniw fotowoltaicznych dopuszcza się na terenach PU, PU/R oraz R, w granicach oznaczonych na rysunku studium,
- realizacja obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych oraz wskazanych niżej zasad,
- elektrownie fotowoltaiczne są bezobsługowe, nie wymagają budowy zaplecza socjalnego, ani infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, nie są źródłem hałasu i zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, nie oddziałują negatywnie na ludzi i zwierzęta,
- w granicach ww. obszaru dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów towarzyszących elektrowni fotowoltaicznej,
- zasięg stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wyznaczonych od instalacji ogniw fotowoltaicznych musi zmieścić się w granicach oznaczonego na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) obszaru, na którym dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- po zakończeniu eksploatacji obszarów odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – ogniw fotowoltaicznych, obszary te należy przywrócić do poprzedniego użytkowania,

- **ostateczne przesądzenie o możliwości lokalizacji odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – ogniw fotowoltaicznych, zostanie dokonane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednak ich rozmieszczenie nie może powodować poszerzenia zasięgu stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu poza granice wyznaczonego obszaru.**

Biogazownia

- sytuowanie biogazowni dopuszcza się na terenach PU, PU/R oraz R, w granicach oznaczonych na rysunku studium,
- realizacja obiektów przy zachowaniu standardów wynikających z przepisów odrębnych oraz wskazanych poniżej zasad,
- zaleca się ograniczanie lokalizowania obiektów na terenach sąsiadujących z terenami MU,
- rozwój biogazowni przede wszystkim przy zagospodarowaniu odpadów rolniczych, dzięki czemu mogą one pełnić również funkcję utylizacyjną dla pozyskiwanych odpadów,
- lokalizacja biogazowni w pobliżu zakładów przemysłu rolno-spożywczego, dużych gospodarstw rolnych i ferm hodowlanych, co wpływa na skrócenie transportu surowców,
- eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane,
- izolowanie biogazowni od przyległych terenów pasami zieleni średnio- i wysokopiennej,
- lokalizowanie biogazowni na terenach z dostępem do infrastruktury o odpowiednich parametrach technicznych zapewniającej odbiór produktów finalnych biogazowni w postaci energii elektrycznej, cieplnej bądź z biogazu o parametrach gazu ziemnego,
- biogazownia mogłaby wykorzystać biomasę m.in. z odpadów z produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz odpadów poubojowych; potencjalne możliwości pozyskiwania biogazu występują również w oczyszczalniach ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościelowych oraz wysypisk odpadów komunalnych; w biogazowni można również pozyskiwać energię z

odpadów drzewnych, pozyskiwanych z planowanej gospodarki leśnej oraz wycinki drzew,

- lokalizowanie biogazowni z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak aby przez jak najdłuższą cześć roku znajdowała się po stronie zawietrznej względem obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi,
- wyznacza się 20 m strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zagospodarowaniu terenu,
- zasięg stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wyznaczonych od biogazowni musi zmieścić się w granicach oznaczonego na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) obszaru, na którym dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- po zakończeniu eksploatacji obszarów odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – biogazowni, obszary te mogą zostać przekwalifikowane pod tereny produkcyjno-usługowe,
- **ostateczne przesądzenie o możliwości lokalizacji odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – biogazowni, zostanie dokonane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednak ich rozmieszczenie nie może powodować poszerzenia zasięgu stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu poza granice wyznaczonego obszaru.**

XXXVIII UZASADNIENIE I SYNTEZA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Rada Gminy Zambrów podjęła Uchwałę Nr 166/XXI/13 z dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów, uznała potrzebę aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zambrów, przyjętego uchwałą Nr 9/III/02 Rady Gminy Zambrów z dnia 19 grudnia 2002 r. a następnie było zmienione uchwałami Nr 171/XXXII/10 Rady Gminy Zambrów z dnia 11 marca 2010 r., Uchwałą Nr 98/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r., Uchwałą Nr 99/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r. oraz Uchwałą Nr 100/XIV/12 Rady Gminy Zambrów z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów. Zmianą objęty został obszar gminy w jego granicach administracyjnych.

Zasadność zaktualizowania studium wynika z:

- ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. określającej szczegółowe wymagania dotyczące zarówno zapisu problematyki studium jak i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- potrzeby posiadania przez Radę Gminy aktualnej wersji studium, służącej jako podstawa do opracowywania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy lub jej fragmentów.

Przyjęte w studium rozwiązania związane z gospodarowaniem przestrzenią posiadają przede wszystkim zadania wiążące się z:

- podporządkowaniem działalności w sferze aktywizacji i przekształceń społeczno – gospodarczych na terenie gminy, zachowaniu, wzmocnieniu wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- harmonizowaniem celów ochronnych, ekologicznych, społecznych i gospodarczych na zasadzie ekorozwoju, poprzez:
  - poprawę stanu i odporności środowiska przyrodniczego,
  - poprawę ładu przestrzennego na terenie gminy,
  - ochronę obiektów i zespołów zabytkowych,

- kompleksowym kształtowaniem prawnych i programowych podstaw rozwoju w zakresie:
  - gospodarki przestrzennej,
  - zadań długookresowych, dotyczących szczególnie infrastruktury technicznej i układu komunikacyjnego,
- lokalizacją potencjalnych inwestycji gospodarczych w terenach produkcyjnych i terenach usług,
- budownictwem mieszkaniowym a szczególnie terenami dla jego realizacji.

Przedstawione w treści studium uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego odnoszą się do wyżej wymienionych zadań między innymi poprzez określenie:

- systemu środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zasad jego ochrony i wykorzystania ich jako waloru rozwojowego gminy,
- dziedzictwa kulturowego, zasad jego ochrony i wykorzystania go jako waloru rozwojowego gminy,
- kierunków zagospodarowania gminy, uwzględniających potrzeby lokalizacji zespołów działalności gospodarczej, zespołów mieszkaniowych, usługowych,
- zasad rozwiązywania problemów związanych z układem komunikacyjnym i infrastrukturą techniczną poprzez planowanie przestrzenne i zagospodarowanie przestrzeni.

Przyjęte w studium kierunki rozwoju wynikają bezpośrednio z istniejących uwarunkowań osadniczych, przyrodniczych, kulturowych, infrastrukturalnych, komunikacyjnych oraz ze wskazań i rozwiązań przyjętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

Stosunek do przedstawionych uprzednio uwarunkowań rozwoju, w tym odnoszących się bezpośrednio do kształtowania polityki przestrzennej znajduje swoje odzwierciedlenie w przyjętych w studium kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Zambrów oraz politykach odnoszących się do problematyki przyrodniczej, dziedzictwa kulturowego, komunikacyjnej, uzbrojenia komunalnego. W ten sposób respektowana jest generalna zasada kontynuacji i rozwijania zasadniczych kierunków rozwoju Gminy Zambrów i stałej oceny uwarunkowań tego rozwoju.

Studium zostało sporządzone w formie wymaganej przez Rozporządzenie w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z zachowaniem procedury określonej w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Informację o wykorzystanych materiałach i źródłach informacji, analizy planistyczne sporządzone w trakcie opracowania studium oraz dokumenty związane z poszczególnymi fazami procedury sporządzania studium zawiera dokumentacja planistyczna.

Zmianą nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów sporządzoną w następstwie podjęcia uchwały Nr 177/XIII/20 Rady Gminy Zambrów z dnia 24 czerwca 2020 r., wprowadzono zmianę na obszarze o powierzchni około 10,77 ha w obrębie geodezyjnym Czerwony Bór. W ramach zmiany nr 2 wskazano w obszarze nią objętym udokumentowane złoże kopaliny oraz zmieniono kierunek przeznaczenia tego obszaru z „ZL – tereny lasów i zadrzewień" na „PG – obszary i tereny górnicze". Taka zmiana pozwoli w przyszłości na uzyskanie koncesji na wydobycie kopalin ze złoża oraz docelowo eksploatację złoża. Zmiany nr 2 dokonano biorąc pod uwagę rzeczywiste potrzeby mieszkańców i mając na celu zapewnienie optymalnego zagospodarowania terenów nią objętych.

Spis rysunków

Schemat 1. Główne cechy polskiej przestrzeni 2030 wskazane w Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. 15

Schemat 2. Gmina Zambrów na tle podziału administracyjnego powiatu zambrowskiego..... 22

Schemat 3. Podział na jednostki funkcjonalno-przestrzenne 34

Schemat 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z analizy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich. 37

Schemat 5. Obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego. 40

Schemat 6. Surowce naturalne na terenie gminy Zambrów 52

Schemat 7. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Zambrów 61

Schemat 8. Korytarze ekologiczne w gminie Zambrów 65

Schemat 9. Lasy ochronne na terenie gminy Zambrów 72

Schemat 10. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków na terenie gminy Zambrów 94

Schemat 11. Stan Własności w gminne Zambrów 135

Schemat 12. Przebieg linii kolejowych w gminie Zambrów 148

Schemat 13. Schemat istniejącej sieci wodociągowej 150

Schemat 14. Schemat istniejącej sieci kanalizacyjnej 152

Schemat 15. Schemat istniejącej elektroenergetycznej 154

Schemat 16. Przebieg ścieżek rowerowych 213

Schemat 17. Schemat sieci wodociągowej (istniejące i projektowane sieci) 220

Schemat 18. Schemat sieci kanalizacyjnej (istniejące i projektowane sieci) XXVI-222

Schemat 19. Tereny, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego 235

Schemat 20. Tereny wymagające zmiany przeznaczenia na cele nierolne i nieleśne 237

Schemat 21. Obszary wskazane do rekultywacji 246

Schemat 22. Tereny zamknięte na obszarze gminy Zambrów. 248

Spis tabel

Tabela 1. Dane dotyczące powierzchni oraz liczby mieszkańców gmin powiatu zambrowskiego (2012 r.) 22

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów w gminie Zambrów na rok 2012. 24

Tabela 3. Przybliżone odległości (km) od miasta Zambrów do wybranych miast. 24

Tabela 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków. 30

Tabela 5. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 39

Tabela 6. Jednostki fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego na terenie gminy Zambrów. 47

Tabela 7. Surowce mineralne w gminie Zambrów 53

Tabela 8. Roślinność i siedliska wskazane na obszarach chronionych 58

Tabela 9. Zwierzęta objęte ochroną gatunkową występujące na obszarach chronionych 59

Tabela 10. Wykaz form ochrony przyrody zlokalizowanych w granicach gminy Zambrów 60

Tabela 11. Formy ochrony przyrody zlokalizowane w granicach gminy Zambrów 62

Tabela 12. Wykaz zabytków nieruchomych na terenie gminy Zambrów wpisanych do rejestru zabytków. 83

Tabela 13. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków w gminie Zambrów 84

Tabela 14. Wykaz stanowisk archeologicznych 85

Tabela 15. Zmiany liczby ludności w gminie Zambrów w latach 2005 – 2014 według faktycznego miejsca zamieszkania (źródło: GUS) 99

Tabela 16. Zmiany przyrostu naturalnego w latach 2005 - 2014 (źródło: GUS) 100

Tabela 17. Migracje wewnętrzne według płci migrantów w gminie Zambrów (źródło: GUS) 100

Tabela 18. Migracje na pobyt stały w gminie Zambrów wg płci migrantów, w ruchu wewnętrznym i zagranicznym 101

Tabela 19. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci (na dzień na 31 XII 2014) 102

Tabela 20. Dochód gminy na przełomie 10 latu (źródło: GUS 2016) 109

Tabela 21. Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2 na 1 osobę w gminie Zambrów i powiecie zambrowskim 112

Tabela 22. Chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej 117

Tabela 23. Chłonność terenów zabudowy usługowej (U), usług oświaty (UO) 120

Tabela 24. Chłonność terenów zabudowy produkcyjno-usługowych 122

Tabela 25. Liczba porządkowa przypisana obrębowi geodezyjnemu 124

Tabela 26. Powierzchnia terenów zabudowanych, zurbanizowanych niezabudowanych, rolnych w hektarach oraz jako udział procentowy w stosunku dla każdego obrębu geodezyjnego 126

Tabela 27. Wskaźniki urbanistyczne wynikające z ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 127

Tabela 28. Chłonność terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną 129

Tabela 29. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje mieszkaniowe w zabudowie zagrodowej 130

Tabela 30. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę usługową wynikająca ze wskaźników urbanistycznych określonych w planie 130

Tabela 31. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę usług publicznych wynikająca ze wskaźników urbanistycznych określonych w planie 131

Tabela 32. Chłonność terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę przemysłową i produkcyjno-usługową 131

Tabela 33. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej wyrażonych w powierzchni użytkowej zabudowy do roku 2045 131

Tabela 34. Stan własności gruntów w gminie Zambrów. 134

Tabela 35. Natężenie ruchu na drogach krajowych. 147

Tabela 36. Ujęcia wód podziemnych w gminie Zambrów (Źródło: „Korekta bilansu zasobów wód podziemnych województwa łomżyńskiego w układzie gminnym” oprac. M. Mazur, Łomża, dn. 30.XI.1998r.) 151

Tabela 37. Liczba miejsc do parkowania. 215

Tabela 38. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, 229

Tabela 39. Główne cele sporządzania planów miejscowych dla poszczególnych sołectw w Gminie Zambrów 233